

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΓΕΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ»

Συγγραφική ομάδα

Μαρία Χατζηπέτρου

Σπυρίδων Γαλανάκος

Μαρία Κοτσινάρη

Ειρήνη Κωστάκου

Ελένη Νταλή

Κωνσταντίνος Παδιώτης

Αναστάσιος Φάρος

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης

του εκπαιδευτικού εγχειριδίου

Προκόπης Πανδής

Μυρτώ Τουρτούρη

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	13
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	13
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	14
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	14
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	15
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	17
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	18
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	20
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	20
2 . 1 . A	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	20
2 . 1 . B	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	27
2 . 1 . Γ	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	35
2 . 1 . Δ	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	41
2 . 1 . Ε	ΥΓΙΕΙΝΗ – ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	51
2 . 1 . ΣΤ	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	58
2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	67
2 . 2 . A	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ	67
2 . 2 . B	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	76

2 . 2 . Γ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	84
2 . 2 . Δ	ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ – ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	92
2 . 2 . Ε	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	99
2 . 2 . ΣΤ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	106
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	114
2 . 3 . Α	ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ – ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ	114
2 . 3 . Β	ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ	120
2 . 3 . Γ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΑΝΑΝΗΨΗΣ	126
2 . 3 . Δ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	133
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	140
2 . 4 . Α	ΟΡΘΟΠΑΙΔΙΚΗ	140
2 . 4 . Β	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ	146
2 . 4 . Γ	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΣΕ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ	153
2 . 4 . Δ	ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	160
3	Διδακτική μεθοδολογία	168
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	171
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	171
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	172
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	173
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	174
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	176
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	176
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	176
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	178
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	179
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	180
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	184
5 . 1 . Α	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	184
5 . 1 . Β	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ	185
5 . 1 . Γ	ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ ΠΡΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΑ/ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΑ ΣΕ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ Ή ΠΑΣΧΟΝΤΑ/-ΟΥΣΑ	186

5 . 1 . Δ	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΩΣΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ	186
5 . 1 . Ε	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ	187
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	188

	Βιβλιογραφία	190
--	---------------------	------------

A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	191
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	200
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	203

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281], η οποία υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και την ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης, την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση COVID-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδιώξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών,
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαίδευ-

σης και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντίστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευόμενων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του προγράμματος κατάρτισης, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση, η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως εστιάζεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα όπως και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων, αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και τη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, όπως και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες, τις οποίες θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας.¹

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Η μεθοδολογία αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μια κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

1 Χατζηπέτρου, Μ., Μπελετσιώτη, Χ. & Σωτηροπούλου, Α. (2022). *Οδηγός Κατάρτισης ειδικότητας ΣΑΕΚ «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας»*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης.

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας».²

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «Υγείας και Πρόνοιας».

2 ΦΕΚ 2661/Β'/30-5-2022

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας» είναι σε θέση να εφαρμόζει νοσηλευτική φροντίδα σε πάσχοντες/-ουσες, καθώς και τις αρχές της επείγουσας προνοσοκομειακής και ενδονοσοκομειακής φροντίδας σε τραυματίες και ασθενείς, υπό την επίβλεψη και την ευθύνη του/της νοσηλευτή/-τριας (Οδηγός Σπουδών ΙΕΚ, 2018).

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Βοηθά, φροντίζει και υποστηρίζει τον/την ασθενή που έχει υποστεί ατύχημα, έχει κακοποιηθεί ή πάσχει από νόσημα,
- Παρέχει επείγουσα νοσηλευτική φροντίδα σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα,
- Λαμβάνει τα ζωτικά σημεία (σφίξεις, θερμοκρασία, αρτηριακή πίεση, αναπνοές),
- Παρακολουθεί τη λειτουργία παροχετεύσεων,
- Παρέχει πρώτες βοήθειες σε επείγουσες καταστάσεις,
- Εφαρμόζει τοπική προεγχειρητική ετοιμασία στον/στην ασθενή,
- Εφαρμόζει απλές επιδέσεις,
- Ταξινομεί εργαλεία, όργανα, συσκευές, ιματισμό, ορούς, φαρμακευτικό υλικό, αναλώσιμα κ.λπ.,
- Φροντίζει για την καθαριότητα του χώρου και των εργαλείων,
- Καθαρίζει τα τραύματα και εφαρμόζει χειρουργικές επιδέσεις,
- Μεριμνά για την ασφαλή μεταφορά του/της πάσχοντα/-ουσας στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ),
- Φροντίζει τον/την πάσχοντα/-ουσα στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών του νοσοκομείου,
- Βοηθά τον/την νοσηλευτή/-τρια σε καθορισμένες νοσηλευτικές πράξεις, καθώς και στη φροντίδα και περίθαλψη των ασθενών, και λαμβάνει οδηγίες μόνο από αυτόν/αυτήν,
- Συμμετέχει στην ομάδα αποκατάστασης των ασθενών,
- Επίσης, εφαρμόζει οποιαδήποτε νοσηλευτική πράξη που του/της ανατεθεί από τον/την νοσηλευτή/-τρια του τμήματος στον/στη Βοηθό Νοσηλευτικής Τραυματολογίας, υπό την προϋπόθεση ότι την αποκλειστική ευθύνη φέρει ο/η νοσηλευτής/-τρια και κρίνει ότι ο/η βοηθός είναι ικανός/-ή να εκτελέσει την εν λόγω πράξη με ασφάλεια για την υγεία του/της ασθενούς.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας» μπορεί να εργαστεί σε:

- Δημόσιες και ιδιωτικές κινητές μονάδες προνοσοκομειακής φροντίδας,
- Δημόσια και ιδιωτικά κέντρα παροχής προνοσοκομειακής φροντίδας,
- Δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους όπου λειτουργούν κέντρα παροχής πρώτων βοηθειών (αθλητικά κέντρα, εργοστάσια, χιονοδρομικά κέντρα, πλοία κ.ά.),
- Δημόσια και ιδιωτικά νοσηλευτικά κέντρα,
- Δημόσια κέντρα υγείας,
- Κέντρα αποκατάστασης,
- Κινητές μονάδες υγείας,
- Δημόσιες και ιδιωτικές μονάδες κατ' οίκον νοσηλείας.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- Εθνική Πύλη Διά Βίου Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας:
<https://e-stadiodromia.eoppep.gr/>
- Υπουργείο Υγείας:
<https://www.moh.gov.gr/>
- Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος:
<https://enne.gr/>
- Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδος:
<https://www.esne.gr/index.php/el/>
- Πανελλήνια Συνδικαλιστική Νοσηλευτική Ομοσπονδία ΕΣΥ (ΠΑΣΥΝΟ):
<https://www.pasyno.gr/>
- Ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελμαμάτων (ESCO):
<https://esco.ec.europa.eu/el>
- Οδηγός του Πολίτη:
<https://www.odigoustoupoliti.eu/epaggelmatika-dikaiomata-ton-katoxon-titlon-eidikotiton-iek/>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Εφαρμογή ατομικής προστασίας, αποστείρωσης και απολύμανσης κατά τη διενέργεια νοσηλευτικών παρεμβάσεων»	• Αναγνωρίζουν τη σημασία της λήψης μέτρων υγιεινής για τη διατήρηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος και την πρόληψη των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων, • Διακρίνουν τους χειρισμούς για την προετοιμασία και χρήση του αποστειρωμένου υλικού, • Εφαρμόζουν τεχνικές ασηψίας και αντισηψίας στις νοσηλευτικές παρεμβάσεις, • Λαμβάνουν μέτρα προφύλαξης κατά την είσοδο νέου ασθενούς, τόσο για τον εαυτό τους όσο και για τους/τις υπόλοιπους/-ες ασθενείς, αλλά και για την προστασία του/της νεοεισερχόμενου/-ης ασθενούς, • Επιλέγουν τα προληπτικά μέτρα για την ασφάλεια του χώρου.
B. «Ενημέρωση νοσηλευτικών εντύπων»	• Ενημερώνουν τα νοσηλευτικά έντυπα και βιβλία (λογοδοσία, νοσηλευτικό ιστορικό, στατιστικά φυλλάδια κ.ά.) σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς, • Συντάσσουν τα διάφορα έντυπα και βιβλία, • Ενημερώνονται από τα νοσηλευτικά έντυπα και βιβλία που τηρούνται.
Γ. «Παροχή πρώτων βοηθειών προνοσοκομειακά και ενδοноσοκομειακά σε τραυματία ή πάσχοντα/-ους»	• Αναγνωρίζουν τις επείγουσες καταστάσεις, • Αξιολογούν τα ζωτικά σημεία σε κάθε περιστατικό, • Εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες στον τόπο του ατυχήματος, • Επιλέγουν τον ενδεδειγμένο τρόπο μεταφοράς του/της πάσχοντα /-ουσας ή τραυματία, ανάλογα με το περιστατικό,
συνέχεια >>	συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Γ. «Παροχή πρώτων βοηθειών προνοσοκομειακά και ενδονοσοκομειακά σε τραυματία ή πάσχοντα/-ουσα»	- Εφαρμόζουν μέτρα αντιμετώπισης του/της τραυματία ή πάσχοντα/-ουσα στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) του νοσοκομείου, - Αντιμετωπίζουν τον/την τραυματία κατά τη νοσηλεία του/της στο νοσοκομείο.
Δ. «Εφαρμογή σωστής χρήσης συσκευών για την άμεση αντιμετώπιση των επειγουσών περιστατικών»	- Αναγνωρίζουν τη λειτουργία και τη χρήση συσκευών για την άμεση αντιμετώπιση καταστάσεων που απαιτούν άμεση παρέμβαση, - Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες συσκευές για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών, - Συμμετέχουν στις ειδικές νοσηλευτικές τεχνικές για την αποτελεσματική αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων.
Ε. «Οργάνωση των μονάδων αντιμετώπισης επειγόντων περιστατικών»	- Διακρίνουν τη χωροταξική υποδομή, την οργάνωση, τον εξοπλισμό και τη στελέχωση των κέντρων τραύματος ή του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ), - Εφαρμόζουν διαδικασίες διαλογής και καθοδήγησης των ασθενών που προσέρχονται στα ΤΕΠ, - Διαχειρίζονται νομικά θέματα της επείγουσας νοσηλευτικής, - Ελέγχουν το απόθεμα των υλικών στα ΤΕΠ, καταγράφοντας τις προμήθειες, - Εφαρμόζουν τεχνικές Βασικής Υποστήριξης της Ζωής (BLS) και χρήσης εξωτερικού απινιδωτή, - Εφαρμόζουν τις αρχές αντιμετώπισης του πολυτραυματία στα ΤΕΠ, - Αντιμετωπίζουν ασθενείς με επείγοντα προβλήματα.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίου (Ε), καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
A/A	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	4	4	8									
2	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	2		2									
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	2		2									
4	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	2		2									
5	ΥΓΙΕΙΝΗ – ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	2		2									
6	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	2	2	4									
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ				3	4	7						
8	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
9	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
10	ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ – ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
11	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ				2		2						
12	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)					5	5						
13	ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ – ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ							1	1	2			
14	ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ							2	2	4			
15	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΑΝΑΝΗΨΗΣ							1	1	2			
16	ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)								12	12			
17	ΟΡΘΟΠΑΙΔΙΚΗ										2	1	3
18	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ										2	3	5

συνέχεια >>

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
19	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΣΕ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ										3		3
20	ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)											9	9
ΣΥΝΟΛΟ		14	6	20	11	9	20	4	16	20	7	13	20

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι να έρθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε επαφή με την έννοια της Νοσηλευτικής ως διεργασίας φροντίδας, της οποίας επίκεντρο είναι ο άνθρωπος, στοχεύοντας στην πρόληψη, στη διατήρηση και στην προαγωγή της υγείας. Ειδικότερα, πραγματεύεται την απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόζουν, με επίβλεψη ή κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη/-τρια, τις απαιτούμενες για τη φροντίδα του/της ασθενούς νοσηλευτικές πράξεις και τεχνικές. Το θεωρητικό μέρος πραγματεύεται έννοιες και ορισμούς σχετικά με την ευεξία, την υγεία, την πρόληψη της ασθένειας, την ολιστική και εξατομικευμένη φροντίδα ενός/μίας ασθενούς, την ιεραρχική πυραμίδα των ανθρώπινων αναγκών και την τεχνική της νοσηλευτικής διεργασίας, υπό το πρίσμα μιας ανθρωποκεντρικής προσέγγισης. Επίσης, ως προς την υιοθέτηση στάσεων συμπεριφοράς, αναφέρονται οι βασικές αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας, τα ηθικά διλήμματα που συχνά αναδύονται, καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ασθενών και των βοηθών νοσηλευτών/-τριών. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας αυτής εφαρμόζουν τις τεχνικές επικοινωνίας και αναγνωρίζουν τους μηχανισμούς άμυνας του ατόμου. Εκτιμούν τις ανάγκες και τα προβλήματα των ατόμων μέσω της συλλογής πληροφοριών. Περιγράφουν και εφαρμόζουν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας (υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας) κατά τη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών στον θάλαμο νοσηλείας, στην αίθουσα χειρουργείου και στη ΜΕΘ. Αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της λήψης των ζωτικών σημείων (σφυγμός, αρτηριακή πίεση, θερμοκρασία, αναπνοές) και χρησιμοποιούν όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την καταγραφή τους στα αντίστοιχα προτυποποιημένα έγγραφα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη χρήση απλής νοσηλευτικής κλίνης και πραγματοποιούν νοσηλευτικές πράξεις σε προσομοιωμένους/-ες ασθενείς, όπως σωματική υγιεινή, μετακίνηση ασθενούς επί κλίνης, χρήση άσηπτης τεχνικής, χρήση Μέτρων Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ), χορήγηση φαρμάκων, περιποίηση ελκών πίεσης, εφαρμογή υποκλυσμού κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν την επιστήμη της Νοσηλευτικής και το γνωστικό της αντικείμενο,
- Κατονομάζουν τις έννοιες της υγείας, της ευεξίας, της ασθένειας και της προαγωγής της υγείας,
- Αναλύουν τη θεωρία της πολλαπλότητας των παραγόντων που προκαλούν την ασθένεια,
- Αντιλαμβάνονται τα επίπεδα της πρόληψης (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής),
- Εφαρμόζουν δεξιότητες επικοινωνίας, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιούν κατά τη διεργασία της συλλογής πληροφοριών, όπως η λήψη και η καταγραφή του νοσηλευτικού ιστορικού,
- Σχεδιάζουν τη φροντίδα των ατόμων, κατανοώντας την ολότητα του ανθρώπου ως βιοψυχοκοινωνικής οντότητας,
- Εφαρμόζουν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας (υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας) στον θάλαμο του νοσηλευτικού τμήματος, στην αίθουσα του χειρουργείου και στη ΜΕΘ,
- Λαμβάνουν τα ζωτικά σημεία (θερμοκρασία, αρτηριακό σφυγμό, αρτηριακή πίεση, αναπνοές και κορεσμό οξυγόνου) με τη χρήση του διαθέσιμου σύγχρονου εξοπλισμού,
- Καταγράφουν τις μετρήσεις των ζωτικών σημείων στα αντίστοιχα προτυποποιημένα δελτία καταγραφής,
- Διαχειρίζονται την καθημερινή σωματική υγιεινή των ασθενών και το λουτρό επί κλίνης,
- Εφαρμόζουν διαδικασίες διευθέτησης της κλίνης, με ή χωρίς κατακεκλιμένο/-η ασθενή,
- Αξιολογούν πιθανά έλκη πίεσης,
- Σχεδιάζουν νοσηλευτικές παρεμβάσεις, υπό την καθοδήγηση του/της νοσηλευτή/-τριας,
- Εξοικειώνονται με τις αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας,
- Παροτρύνουν τους/τις ασθενείς να συμμετέχουν ενεργά στο πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υγεία / Ασθένεια / Αγωγή και προαγωγή υγείας / Πρόληψη / Ασφάλεια / Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ) / Ατομική υγιεινή / Ζωτικά σημεία / Ηθικά διλήμματα / Κώδικας ηθικής και δεοντολογίας / Νοσηλευτική φροντίδα / Νοσηλευτική διεργασία / Πλάνο φροντίδας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (4), Σύνολο (8).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ
3	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ – ΑΝΑΓΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
4	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
6	ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ
7	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε πρώτη επαφή με βασικές έννοιες της νοσηλευτικής επιστήμης. Επίσης, στην υποενότητα αναπτύσσεται η πορεία και η εξέλιξη της νοσηλευτικής επιστήμης κατά τη διάρκεια των ετών, τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα. Βασικός σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το αντικείμενο με το οποίο ασχολείται η νοσηλευτική επιστήμη και να μπορούν να το εφαρμόζουν στην πράξη κατά την παροχή φροντίδας στον/στην ασθενή και στον/στη χρήστη υπηρεσιών υγείας γενικότερα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με την εξέλιξη της επιστήμης, τις φιλοσοφικές και διαπολιτισμικές προσεγγίσεις της φροντίδας, αλλά και την επαγγελματική εξέλιξη της νοσηλευτικής, ενώ παράλληλα γνωρίζουν και τους παράγοντες εκείνους που συνέβαλαν στη διαμόρφωση και τη σύνδεση της νοσηλευτικής φροντίδας με το σημαντικό σύστημα υγείας. Επιπροσθέτως, η γνώση των θεωριών της νοσηλευτικής δίνει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν την επίδραση των γνώσεων και της συμβολής βασικών επιστημόνων του χώρου στη νοσηλευτική κλινική φροντίδα και τις αλλαγές που έχουν επέλθει στον τρόπο με τον οποίο ασκείται η νοσηλευτική στο σύστημα υγείας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αντιληφθούν τον ρόλο του/της νοσηλευτή/-τριας και τη διάκριση του ρόλου του/της βοηθού νοσηλευτή/-τριας μέσα από το αναλυτικό θεσμικό πλαίσιο και τους κανόνες που διέπουν τη νοσηλευτική πρακτική σε όλους τους χώρους παροχής φροντίδας υγείας. Συνολικά, η συγκεκριμένη υποενότητα συνδέει το παρελθόν με το παρόν της νοσηλευτικής επιστήμης και δίνει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες μια ολοκληρωμένη αντίληψη της νοσηλευτικής θεωρίας και της πρακτικής στον ελληνικό και διεθνή χώρο, καθώς και της κουλτούρας της νοσηλευτικής φροντίδας στο σύστημα υγείας.

2.1.A.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται σχετικά με το νομικό πλαίσιο που διέπει τη νοσηλευτική επιστήμη, καθώς και τη συμβολή του στη διαμόρφωση της ηθικής και της δεοντολογίας κατά την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Στόχος της θεματικής υποενότητας είναι η ενημέρωση των εκπαιδευομένων σχετικά με τον κώδικα νοσηλευτικής δεοντολογίας και η σύνδεσή του με τα σύγχρονα ηθικά διλήμματα, την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο, τα προσωπικά δεδομένα κ.λπ., που αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης νοσηλευτικής πρακτικής και τα οποία είναι αποτέλεσμα της πρόόδου των βιοϊατρικών επιστημών και της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται στον χώρο της υγείας. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αποσαφηνίζουν τις κύριες αρχές της βιοηθικής, οι οποίες επηρεάζουν τη νοσηλευτική πρακτική, και να κατανοούν βασικά ηθικά αξιόξοδα, τα οποία αναμένεται να συναντήσουν στην καθημερινή νοσηλευτική πρακτική. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των ασθενών. Επίσης, ενημερώνονται για τα όργανα προστασίας των δικαιωμάτων των ασθενών κατά τη διάρκεια της νοσηλείας στο νοσοκομείο, αλλά και κατά την παροχή φροντίδας σε δομές εκτός αυτού. Βασικό χαρακτηριστικό του τομέα της υγείας στη σύγχρονη εποχή είναι η κοινωνική πολυπολιτισμικότητα. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν το πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα, τους θεσμούς προστασίας τους, καθώς και το νομικό πλαίσιο και τους κανόνες που διέπουν την έρευνα και τη συμμετοχή ασθενών και επαγγελματιών υγείας σε αυτή.

2.1.A.3 | ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ – ΑΝΑΓΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αναπτύσσονται οι έννοιες της υγείας και της ασθένειας, καθώς και οι προσδιοριστικοί παράγοντες που τις επηρεάζουν. Αναλύονται οι παράγοντες (ατομικοί, πολιτισμικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί κ.ά.) εκείνοι που επιδρούν στην υγεία ατόμων και ομάδων. Επίσης, αναπτύσσονται οι ρόλοι κατά την άσκηση της νοσηλευτικής, ανάλογα με τα επίπεδα παροχής νοσηλευτικής φροντίδας στο σύστημα υγείας (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τη σχέση ανάμεσα στην οικογένεια και τον/την ασθενή, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια και το περιβάλλον του/της ασθενούς μπορούν να επηρεάσουν τη νοσηλευτική φροντίδα και την υποστήριξη του ατόμου. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να αναγνωρίζουν τις βασικές ανάγκες του ατόμου και την ιεράρχησή τους σύμφωνα με τη θεωρία του Maslow. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ιεραρχούν τις ανάγκες μέσα από ολιστική προσέγγιση του/της ασθενούς, αξιολογώντας τις βιολογικές του/της ανάγκες, αλλά και τις ανάγκες ενημέρωσης, πληροφόρησης, καθώς και τις πνευματικές του/της ανάγκες, πάντα στο πλαίσιο ενός διαπολιτισμικού περιβάλλοντος και με βάση τα ατομικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του/της ασθενούς. Τέλος, οι εκ-

παιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν ικανότητες επικοινωνίας και ενσυναίσθησης που θα αποτελέσουν σημαντικά εφόδια κατά την παροχή φροντίδας υγείας στους/στις ασθενείς, αλλά και κατά τη συνεργασία με άλλους/-ες επιστήμονες υγείας, ως μέλη της θεραπευτικής ομάδας.

2.1.A.4 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα αναπτύσσεται η έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας και η διαχρονική εξέλιξή της. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στους παράγοντες εκείνους που επηρέασαν τη διαμόρφωση της νοσηλευτικής διεργασίας στις ημέρες μας. Σκοπός της υποενότητας είναι να έρθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε επαφή με τα τέσσερα κύρια συστήματα νοσηλευτικής φροντίδας και με τα βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας. Σε αυτό το πλαίσιο, γίνεται αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών και των σταδίων της νοσηλευτικής διεργασίας, ενώ παράλληλα σημειώνεται η ανάγκη τεκμηρίωσης του σχεδιασμού της φροντίδας για την ασφάλεια του/της νοσηλευτή/-τριας και του/της ασθενούς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ανάγκη χρήσης κατάλληλου εξοπλισμού και υλικών σε βασικές παρεμβάσεις κατά την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας. Μέσα από αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλλιεργούν κριτική σκέψη και αναπτύσσουν ικανότητες παρατήρησης του συνόλου των δεδομένων που αφορούν τον/την ασθενή, αλλά και το ευρύτερο περιβάλλον φροντίδας. Επιπροσθέτως, στη διάρκεια της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας και μαθαίνουν τα βήματα του προγραμματισμού και του καθορισμού των παρεμβάσεων, σύμφωνα με τις αρχές της νοσηλευτικής διεργασίας, της τεκμηριωμένης κλινικής πρακτικής και τα θεωρητικά και κλινικά πρωτόκολλα. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την ανάγκη αξιολόγησης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών κατά τη διάρκεια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας και γίνονται ικανοί/-ές να αντιληφθούν τους τύπους και τις μεθόδους αξιολόγησής τους, καθώς και την αξιοποίηση κάθε πληροφορίας κατά την κατάρτιση και εφαρμογή του πλάνου φροντίδας.

2.1.A.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την έννοια και τις βασικές παραμέτρους της ατομικής υγιεινής και αναλύουν εκτενώς τους κανόνες ατομικής υγιεινής που αφορούν τόσο τη φροντίδα των ασθενών όσο και τη δική τους υγιεινή. Παράλληλα, γίνεται επισήμανση της ανάγκης εφαρμογής κανόνων και μεθόδων ατομικής υγιεινής σε όλα τα στάδια παροχής νοσηλευτικής φροντίδας υγείας. Για τις ανάγκες κατανόησης της θεωρίας της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν σε εργαστηριακές ασκήσεις σε προπλάσματα με στόχο την εκπαίδευσή τους σε διαδικασίες καθημερινής ατομικής υγιεινής, όπως το λουτρό σώματος και κεφαλής επί κλίνης, την υγιεινή της στοματικής κοιλότητας και την υγιεινή της περινεϊκής περιοχής, καθώς και τη διατήρηση καθαρού περιβάλλοντος στην κλίνη του/

της ασθενούς και στους παρακλίνιους χώρους. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστήριο εκπαιδεύονται στον ορθό τρόπο πλυσίματος και απολύμανσης των χειρών. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι η πρακτική αυτή αποτελεί κύριο μέτρο πρόληψης της μετάδοσης νοσοκομειακών λοιμώξεων και της διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στους/στις ασθενείς. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τα κύρια Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ), ενώ στο εργαστήριο μαθαίνουν τον σωστό τρόπο εφαρμογής και απόρριψής τους. Ανάμεσα στα Μέσα Ατομικής Προστασίας που γνωρίζουν είναι η χρήση απλής ή ενισχυμένης μάσκας, ο προστατευτικός ρουχισμός, τα ποδονάρια, ο σκούφος και τα προστατευτικά γυαλιά.

2.1.A.6 | ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει τα ζωτικά σημεία (θερμοκρασία, αρτηριακή πίεση, σφυγμός, αναπνοή) στον άνθρωπο και εκπαιδεύονται στο εργαστήριο για τη σωστή λήψη και την καταγραφή τους. Ειδικότερα, στόχος της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις κατάλληλες δεξιότητες σχετικά με τη λήψη των ζωτικών σημείων με όλα τα μέσα και τις συσκευές που είναι διαθέσιμα στις δομές παροχής υπηρεσιών υγείας. Επίσης, μέσα από την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναμένεται να μπορούν να αξιολογούν και να ερμηνεύουν τις μεταβολές που συμβαίνουν στα ζωτικά σημεία κατά τη διάρκεια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ασθενή. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τη φυσιολογία και τον ρόλο που διαδραματίζει η θερμοκρασία, καθώς και τις διακυμάνσεις της στον/στην ασθενή, τους παράγοντες που επιδρούν στον ανθρώπινο οργανισμό και προκαλούν διακυμάνσεις της θερμοκρασίας του σώματος, καθώς και εκείνες τις καταστάσεις που είναι επικίνδυνες για τον/την ασθενή και απαιτούν άμεση νοσηλευτική παρέμβαση. Ομοίως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τον ορισμό και τους μηχανισμούς που επηρεάζουν την αρτηριακή πίεση, τις σφίξεις και την αναπνοή του/της ασθενούς. Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων σε ειδικά έντυπα, καθώς και με την αξιολόγηση και παρακολούθηση των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς στο πλαίσιο της καθημερινής νοσηλευτικής πρακτικής.

2.1.A.7 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αναλύονται οι έννοιες της δημόσιας υγείας, της πρόληψης, της αγωγής και της προαγωγής της υγείας. Στόχος αυτής της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος δημόσιας υγείας διεθνώς και στην Ελλάδα, καθώς και τον ιδιαίτερο ρόλο του στην πρόληψη της μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων και στη διατήρηση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού στο βέλτιστο δυνατό επίπεδο. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις έννοιες της πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογε-

νούς πρόληψης, οι οποίες περιλαμβάνουν, αντίστοιχα, τη λήψη και εφαρμογή εκείνων των μέτρων, προκειμένου να ανασταλεί η εμφάνιση και η εξέλιξη μιας νόσου, να διαγνωστεί αυτή προσυμπτωματικά, καθώς και να μειωθούν οι συνέπειες και οι επιπλοκές που επιφέρει, όταν έχει ήδη εγκατασταθεί. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τις έννοιες της προαγωγής και της αγωγής υγείας και να προσδιορίζουν τους παράγοντες εκείνους που επιδρούν στην υιοθέτηση μη υγιεινών συμπεριφορών από τα άτομα. Παρουσιάζονται καλές πρακτικές προγραμμάτων προαγωγής και αγωγής υγείας, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν το πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής αυτών των προγραμμάτων στην κοινότητα, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους επιδρούν στο επίπεδο της υγείας. Στο εργαστήριο αυτής της υποενότητας αναπτύσσονται σενάρια προγραμμάτων προαγωγής και αγωγής υγείας στην κοινότητα, η μεθοδολογία και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται σε αυτά τα προγράμματα, και αναλύεται ο ρόλος του νοσηλευτικού προσωπικού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Συλλογικό έργο. (2015). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
2. Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. ΦΕΚ 167/Α/25-7-2001. Προεδρικό Διάταγμα 216/2001. *Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
2. Μουρτζίνη-Στάππα, Μ. (2007). *Αγωγή υγείας. Βασικές αρχές – Σχεδιασμός προγράμματος*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων. Ανακτήθηκε από: https://dipe-a-athin.att.sch.gr/0303_Agogi_ygeias.pdf
3. 4η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας και Θράκης. (2014). *Λήψη ζωτικών σημείων σε ενήλικες*. Θεσσαλονίκη: 4η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας και Θράκης. Ανακτήθηκε από: https://www.4ype.gr/uploads/e_paper/beltiosi/nos-prot/Lipsi_zwtikwn_simeiw_n_se_enilikes.pdf
4. Πατηράκη, Ε. (2016). *Ενότητα Β: Εξελίξεις στην επιστημονική μέθοδο οργάνωσης και τεκμηρίωσης της νοσηλευτικής φροντίδας. Σημειώσεις σεμιναρίου*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Διδρυματικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης για Νοσηλευτές. Ανακτήθηκε από: http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/10960/2100_ENOTHHTA%20%CE%92%20%281%29.pdf
5. Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας. (2020). *Εφαρμογή μέτρων ατομικής προστασίας*. Αθήνα: ΕΟΔΥ.

2.1.B • ANATOMIA

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα έχει ως σκοπό την εξοικείωση των εκπαιδευομένων με το γνωστικό αντικείμενο της ανατομικής, με το σύνολο του ανθρώπινου οργανισμού και με την περιγραφή των επιμέρους οργανικών συστημάτων. Με τον τρόπο αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται να απαριθμούν τα διάφορα όργανα και να περιγράφουν τους ιστούς που τα συγκροτούν. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η διευκόλυνση της κατανόησης των προτεραιοτήτων που τίθενται κατά την άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας, υπό την έννοια ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τις ανάγκες του ανθρώπινου οργανισμού και ερμηνεύουν τα διάφορα εμφανιζόμενα κλινικά σημεία και συμπτώματα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή διδάσκονται τα συστήματα του ερειστικού και του μυϊκού, του κυκλοφορικού, του αναπνευστικού, του πεπτικού, του ουροποιητικού και του γεννητικού συστήματος, καθώς και τα επιμέρους όργανα, τους ιστούς και τα κύτταρα αυτών των συστημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τη δομή των κυττάρων και των ιστών,
- Περιγράφουν την τοπογραφία και τη μορφολογία των ιστών,
- Απαριθμούν τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Παρουσιάζουν τα κύρια μέρη του κυττάρου, περιγράφοντας τη μορφολογία του,
- Διακρίνουν τα βασικά όργανα του ανθρώπινου οργανισμού, ταξινομώντας τα κατά συστήματα,
- Ταξινομούν τα είδη των μυών, παραθέτοντας τα βασικά χαρακτηριστικά τους,
- Διακρίνουν τα μέρη του αναπνευστικού συστήματος,
- Εκτιμούν τη λειτουργία του λεμφικού και του κυκλοφορικού συστήματος, διατυπώνοντας βασικές γνώσεις αναφορικά με τα χαρακτηριστικά τους,
- Διακρίνουν τα αισθητήρια όργανα του δέρματος, της ακοής, της αφής, της γεύσης, της όσφρησης και της όρασης,
- Παρουσιάζουν τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Αναλύουν ξεχωριστά κάθε σύστημα (ερειστικό, κυκλοφορικό, αναπνευστικό, πεπτικό, ουροποιητικό, γεννητικό),
- Ταξινομούν τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού ανά σύστημα,
- Εφαρμόζουν τις αρχές της ανατομικής στην άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας,
- Αξιολογούν τη σωστή λειτουργία κάθε συστήματος,
- Εξηγούν τη σχέση των οργάνων μεταξύ τους,
- Υιοθετούν τις αρχές της ανατομικής κατά τη νοσηλευτική διεργασία,

- Υποστηρίζουν τον/την ασθενή κατά τη διάρκεια της νοσηλευτικής παρέμβασης, αναγνωρίζοντας τις ανατομικές ανάγκες του σώματός του/της.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανατομία του ανθρώπινου σώματος / Φυσιολογία του ανθρώπου / Συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού / Λειτουργία οργάνων του ανθρώπου / Λειτουργία των ρυθμιστικών μηχανισμών του ανθρώπινου σώματος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΙΣΤΩΝ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΑ ΣΗΜΕΙΑ
3	ΚΑΛΥΠΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
4	ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
5	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
6	ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
7	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΗΠΑΡ, ΠΑΓΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΧΟΛΗΦΟΡΑ
8	ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
9	ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
10	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΙΣΤΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μορφολογικά χαρακτηριστικά κυττάρου και βασικοί τύποι ιστών» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών μορφολογικών χαρακτηριστικών του κυττάρου, με έμφαση στα κύτταρα των διαφόρων ιστών του σώματος (επιθηλιακά κύτταρα, μυϊκά κύτταρα, νευρικά κύτταρα, νευρογλοιακά κύτταρα, οστεοκύτταρα, αιμοποιητικά κύτταρα) και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, καθώς επίσης και στην περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών των ιστών που απαρτίζουν τα όργανα του σώματος.

Όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί αποτελούνται από πολλά μικροσκοπικά στοιχεία, τα οποία ονομάζονται κύτταρα. Ο ανθρώπινος οργανισμός απαρτίζεται από πολλά εκατομμύρια κύτταρα, τα οποία διαχωρίζονται ανάλογα με τα μορφολογικά και λειτουργικά τους χαρακτηριστικά. Τα κύτταρα οργανώνονται και σχηματίζουν τους

ιστούς, οι οποίοι με τη σειρά τους δημιουργούν τα ανθρώπινα όργανα. Στον άνθρωπο υπάρχουν τέσσερα βασικά είδη ιστών. Αυτά είναι ο επιθηλιακός ιστός (επιθήλιο), ο ερειστικός ιστός (συνδετικός ιστός, χόνδρινος ιστός, οστίτης ιστός), ο μυϊκός ιστός (λείοι μύες και γραμμωτοί μύες) και ο νευρικός ιστός. Κάθε όργανο επιτελεί ιδιαίτερη λειτουργία. Πολλά όργανα που επιτελούν παρόμοια ή συμπληρωματική λειτουργία αποτελούν ένα οργανικό σύστημα. Τα επιμέρους συστήματα περιβάλλονται από δέρμα και δημιουργούν τον ανθρώπινο οργανισμό.

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των γνώσεων που απαιτούνται για την περιγραφή των ανατομικών δομών του σώματος, προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι λειτουργίες τους και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων ανατομικών συστημάτων, και παρέχει τις βασικές γνώσεις που προαπαιτούνται για τη μελέτη της ανθρώπινης ανατομίας.

2.1.B.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση της βασικής ορολογίας της ανατομίας και της έννοιας των οδηγιών σημείων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές περιοχές του ανθρώπινου σώματος (κεφαλή, τράχηλος, κορμός, άνω άκρο, κάτω άκρο) και τις λειτουργικές υποδιαιρέσεις του σε συστήματα και γνωρίζουν τους όρους που περιγράφουν την εντόπιση και την κατεύθυνση μιας ανατομικής δομής. Με αυτόν τον τρόπο, λαμβάνουν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες για το πώς να περιγράφουν τη σχέση των οργάνων μεταξύ τους. Σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με τα τρία κύρια επίπεδα (οβελιαίο, μετωπιαίο και εγκάρσιο) και τους τρεις κύριους άξονες (επιμήκης, οβελιαίος, εγκάρσιος) του σώματος, ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν την ορολογία που χρησιμοποιείται για την περιγραφή των ανατομικών δομών.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα κύρια τοπογραφικά σημεία, δηλαδή τις ψηλαφητές δομές ή τα ορατά σημεία που βρίσκονται στην επιφάνεια του σώματος και βοηθούν στην αναγνώριση των υποκείμενων δομών, και τις γραμμές αναφοράς, δηλαδή τις νοερές γραμμές που συνδέουν ψηλαφητές δομές ή σημεία του σώματος. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα οδηγία σημεία του σώματος σε εγκάρσιο επίπεδο.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει τις βάσεις, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν και να χρησιμοποιούν ορθά την ορολογία της ανατομίας κατά τη συνεργασία τους με άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας.

2.1.B.3 | ΚΑΛΥΠΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποσκοπεί στην κατανόηση της δομής του καλυπτήριου συστήματος, το οποίο αποτελείται από το δέρμα και τα εξαρτήματά του, δηλαδή τους ιδρωτοποιούς αδένες, τους σμηγματογόνους αδένες, τις τρίχες και τα νύχια. Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για την κατανομή του δέρματος σε στιβάδες (επιδερμίδα, χόριο, υποδόριος ιστός), καθώς και για

τις δομές που ανευρίσκονται σε κάθε στιβάδα. Επιπλέον, γνωρίζουν τις επιμέρους λειτουργίες του δέρματος και των επιμέρους στιβάδων του.

Το δέρμα είναι το μεγαλύτερο όργανο του σώματος και προστατεύει τους υποκείμενους ιστούς από πολλαπλές βλάβες (βιολογικές, μηχανικές, χημικές), συμμετέχει στη θερμορρύθμιση και σε μεταβολικές διεργασίες (π.χ. σύνθεση της βιταμίνης D). Ακόμα, εκτός από το ίδιο το δέρμα, εξετάζεται η δομή των παραγώγων της επιδερμίδας που ονομάζονται εξαρτήματα του δέρματος. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για τις φυσιολογικές λειτουργίες των εξαρτημάτων του δέρματος, ώστε σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τις παθολογικές διαταραχές τους.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη δομή και τη λειτουργία του δέρματος και των εξαρτημάτων του και να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις παθολογικές καταστάσεις του δέρματος και ιδιαίτερα εκείνες που σχετίζονται με ασθενείς της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας, όπως τα εγκαύματα και τα έλκη πίεσης (κατακλίσεις), καθώς και να εξοικειωθούν με τη διαδερμική, ενδοδερμική και υποδόρια χορήγηση φαρμάκων.

2.1.B.4 | ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Ερειστικό και μυϊκό σύστημα» αποσκοπεί στην περιγραφή των οστών, των αρθρώσεων και των μυών του ανθρώπινου σώματος. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τα κυριότερα οστά του ανθρώπινου σώματος, τις ανατομικές υποδιαιρέσεις του σκελετού (αξονικός σκελετός, σκελετός άκρων) και τη δομή ενός τυπικού μακρού οστού και εξοικειώνονται με τους επιμέρους τύπους αρθρώσεων (συνδεσμώσεις, συγχονδρώσεις και διαρθρώσεις).

Το μυϊκό σύστημα αποτελείται από τους μυς και τους τένοντές τους, οι οποίοι παράγουν κίνηση μετά τη σύσπαση των μυϊκών ινών τους. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι κύριοι σκελετικοί μύες και η λειτουργία τους, αλλά και οι ιδιαιτερότητες των φασικών, τονικών και αντανακλαστικών συστολών. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον τρόπο με τον οποίο οι μύες διατάσσονται και σχετίζονται μεταξύ τους, τη σχέση των μυών με τις αρθρώσεις και τη σύνδεση των μυών με τα οστά, η οποία καθορίζει την κίνηση.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση των δομών και την αξιολόγηση της ορθής λειτουργίας του ερειστικού και μυϊκού συστήματος και παρέχει εκείνες τις απαραίτητες πληροφορίες που απαιτούνται, προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει τον μηχανισμό και τις επιπτώσεις των παθολογικών διαταραχών του ερειστικού και μυϊκού συστήματος, όπως η οστεοπόρωση, οι κακώσεις της σπονδυλικής στήλης και τα κατάγματα.

2.1.B.5 | ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τις δομές που συνθέτουν το κυκλοφορικό σύστημα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες

λαμβάνουν γνώσεις για τη βασική δομή των αγγείων, τις διαφορές μεταξύ φλεβών και αρτηριών, καθώς και για τη θέση των επιμέρους αγγείων στο ανθρώπινο σώμα. Επιπλέον, εξετάζονται οι δομές που απαρτίζουν τη συστηματική και την πνευμονική κυκλοφορία και οι αγγειακοί κλάδοι που αρδεύουν και παροχετεύουν τις διάφορες ανατομικές δομές. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εντοπίζουν τα σημαντικότερα αγγεία χρησιμοποιώντας οδηγιά σημεία, ενώ παράλληλα γνωρίζουν και τη δομή του λεμφικού συστήματος.

Το κυκλοφορικό σύστημα είναι στην ουσία ένα κλειστό κύκλωμα που απαρτίζεται από τα αγγεία και την καρδιά. Τα αγγεία περιλαμβάνουν τις αρτηρίες και τις φλέβες, μέσα στις οποίες κυκλοφορεί το αίμα. Η κυκλοφορία του αίματος αποσκοπεί κυρίως στη μεταφορά των αναγκαίων συστατικών και των κυττάρων του αίματος στους ιστούς και στην αποβολή υπολειμμάτων του μεταβολισμού τους.

Συνολικά, η υποεπάρκεια αυτή επιδιώκει να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τους χιτώνες της καρδιάς, την κατανομή της σε κοιλότητες, τη θέση των βαλβίδων της, τη θέση της στη θωρακική κοιλότητα και τη σχέση της με τα παρακείμενα όργανα και καλλιεργεί εκείνες τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση και αξιολόγηση της ομαλής ή μη λειτουργίας του καρδιαγγειακού συστήματος. Με την απόκτηση αυτών των γνώσεων και δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την επιφανειακή ανατομία της καρδιάς και των αγγείων, προκειμένου, σε δεύτερο χρόνο, να εξοικειωθούν με την αντικειμενική εξέταση του κυκλοφορικού συστήματος.

2.1.B.6 | ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τις ανατομικές δομές που απαρτίζουν το αναπνευστικό σύστημα και περιγράφει την τοπογραφική διαίρεση του μεσοθωρακίου (σε άνω και κάτω, με το κάτω να υποδιαιρείται σε πρόσθιο, μέσο και οπίσθιο), λόγω της ανατομικής του γειτνίασης με το αναπνευστικό σύστημα.

Αρχικά, εξετάζεται η διάκριση της ανώτερης από την κατώτερη αεροφόρο οδό και περιγράφονται οι δομές που απαρτίζουν καθεμία. Έμφαση δίνεται στις ιστολογικές και δομικές ιδιαιτερότητες κάθε ανατομικής δομής, καθώς αυτές καθορίζουν τη διαφορετική λειτουργία των επιμέρους τμημάτων του αναπνευστικού συστήματος. Επιπλέον, εξετάζεται η ανατομική θέση κάθε δομής της αεροφόρου οδού και αναφέρεται λεπτομερώς η επιφανειακή ανατομία των διαφόρων τμημάτων του. Επίσης, γίνεται περιγραφή του τοιχωματικού και σπλαχνικού υπεζωκότα και αναλύεται η λειτουργία της υπεζωκοτικής κοιλότητας, καθώς και η αγγείωση και η νέρωση των δομών του αναπνευστικού συστήματος.

Συνοψίζοντας, στην υποεπάρκεια αυτή παρέχεται μια λεπτομερής επισκόπηση των διαφόρων δομών του αναπνευστικού συστήματος και αναλύονται οι ανατομικές και λειτουργικές τους διαφορές, με έμφαση στην εξέταση της επιφανειακής ανατομίας

των δομών του αναπνευστικού συστήματος, προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση πράξεων που πραγματοποιούνται στον χώρο της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας, όπως η τραχειοτομία, η παρακέντηση θώρακα και η βρογχοσκόπηση, καθώς και για την κατανόηση της ανταλλαγής των αερίων του αίματος και της μηχανικής της αναπνοής.

2.1.B.7 | ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΗΠΑΡ, ΠΑΓΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΧΟΛΗΦΟΡΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Γαστρεντερικό σύστημα, ήπαρ, πάγκρεας και χοληφόρα» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών δομών του γαστρεντερικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται τα όργανα που συμμετέχουν στην πέψη των τροφών (ήπαρ, χοληφόρα, πάγκρεας), καθώς και ο σπλήνας, ο οποίος βρίσκεται σε γειτονική τοπογραφική σχέση με τις παραπάνω δομές.

Επιπλέον, περιγράφεται η ανατομική και λειτουργική διάκριση σε ανώτερο και κατώτερο γαστρεντερικό σωλήνα. Αναλύεται η κοιλότητα του στόματος, με έμφαση στη γλώσσα, τους σιελογόνους αδένες και τους οδόντες, ο φάρυγγας, ο οισοφάγος, με ιδιαίτερη μνεία στις διαφορές των χιτώνων του ανάλογα με το τμήμα του, ο στόμαχος, με λεπτομερή ανάλυση των χιτώνων του και των επιμέρους τμημάτων του, το λεπτό έντερο, με έμφαση στη διάκρισή του σε δωδεκαδάκτυλο, νήστιδα και ειλεό, και το παχύ έντερο, με ανάλυση της κατανομής του σε 4 μέρη και των χαρακτηριστικών της εξωτερικής του επιφάνειας που το διακρίνουν από το λεπτό έντερο. Περιγράφεται επίσης η εξωτερική επιφάνεια του ήπατος, τα στοιχεία που απαρτίζουν το παρέγχυμα του και η εκφορητική οδός του (ενδοηπατικά και εξωηπατικά χοληφόρα), αναλύεται η ενδοκρινής και εξωκρινής μοίρα του παγκρέατος και περιγράφεται το σχήμα, το μέγεθος και οι επιφάνειες του σπλήνα. Για καθεμία από τις παραπάνω δομές, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την ανατομική της θέση, τη σχέση της με τις γειτονικές δομές, την αγγείωση και τη νεύρωσή της.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή επιδιώκει να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις δομές που απαρτίζουν το γαστρεντερικό σύστημα, ώστε να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εκτίμηση της σωστής λειτουργίας του.

2.1.B.8 | ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην περιγραφή του ουροποιητικού και γεννητικού συστήματος του άνδρα και της γυναίκας. Το ουροποιητικό σύστημα περιλαμβάνει τους δύο νεφρούς, που παράγουν τα ούρα και αποτελούν την εκκριτική μοίρα του ουροποιητικού συστήματος, τους νεφρικούς κάλυκες και τη νεφρική πύελο, τους δύο ουρητήρες, την ουροδόχο κύστη, στην οποία συγκεντρώνονται και παραμένουν τα ούρα μεταξύ των ουρήσεων, και, τέλος, την ουρήθρα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις παραπάνω ανατομικές δομές και την ανατομική τους θέση. Κρίνεται ιδιαίτερα σκόπιμο να επικεντρω-

θούν στη διάκριση της εκκριτικής από την αποχετευτική μοίρα του ουροποιητικού συστήματος, στη θέση των επιμέρους οργάνων σε σχέση με το περιτόναιο (οπισθο-περιτοναϊκή ή όχι), στην επιφανειακή τους ανατομία, στην αγγείωση και στη νευρώσή τους. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στο σχήμα, τις επιφάνειες και τη σχέση των νεφρών με τις γειτονικές ανατομικές δομές. Τέλος, η μαθησιακή υποεπάρκεια περιγράφει τα όργανα που απαρτίζουν το γεννητικό σύστημα της γυναίκας και του άνδρα, επισημαίνει τις μεταξύ τους διαφορές και αναλύει τη διάκριση σε έσω και έξω γεννητικά όργανα της γυναίκας.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει μια λεπτομερή επισκόπηση των δομών που απαρτίζουν το ουροποιητικό και γεννητικό σύστημα, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η, αφενός, να αξιολογεί τυχόν δομικές αλλαγές και, αφετέρου, να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση στοιχείων της αντικειμενικής εξέτασης (όπως το σημείο Giordano), παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται κυρίως με δομικές μεταβολές (π.χ. κισσοκήλη, υδροκήλη) και πράξεων όπως ο καθετηριασμός της ουροδόχου κύστης και η δακτυλική εξέταση από το ορθό του προστάτη αδένος.

2.1.B.9 | ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Ενδοκρινικό σύστημα» αποσκοπεί στην ανάπτυξη των γνώσεων σχετικά με τη δομή και τη θέση των ενδοκρινών αδένων. Ο ανθρώπινος οργανισμός είναι ένα αδιαίρετο σύνολο που απαρτίζεται από διαφορετικά συστήματα, τα οποία λειτουργούν αρμονικά μεταξύ τους. Ο συντονισμός των επιμέρους οργάνων και συστημάτων οφείλεται στη δράση του νευρικού συστήματος και των ενδοκρινών αδένων. Το ενδοκρινικό σύστημα είναι υπεύθυνο για την παραγωγή των ορμονών, ουσιών που αποτελούν χημικά σήματα για την αναστολή ή διέγερση των διαφόρων κυτταρικών λειτουργιών. Αντίθετα από τα υπόλοιπα συστήματα, το ενδοκρινικό σύστημα δεν έχει ανατομική αλλά λειτουργική συνέχεια.

Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται λεπτομερώς οι ενδοκρινείς αδένες, δηλαδή η υπόφυση, ο υποθάλαμος, ο θυρεοειδής αδένος, οι παραθυρεοειδείς αδένες, τα επινεφρίδια, οι όρχις, οι ωοθήκες, ενώ γίνεται αναφορά στην ενδοκρινή μοίρα του παγκρέατος. Περιγράφεται η ιστολογική δομή των επιμέρους αδένων, προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να λάβει τις απαραίτητες γνώσεις που θα τον/την βοηθήσουν να κατανοήσει τη λειτουργία τους ως μονάδα και ως σύνολο. Κρίνεται σκόπιμο ο/η εκπαιδευόμενος/-η να εξετάσει την επιφανειακή ανατομική του θυρεοειδούς αδένος, προκειμένου να μπορεί να αξιολογήσει το φυσιολογικό μέγεθος και τη θέση του και να μπορεί να κατανοήσει παθολογικές καταστάσεις που σχετίζονται με δομικές μεταβολές, όπως η βρογχοκήλη.

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή επιδιώκει να εξοπλίσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τη φυσιολογική ανατομική δομή και θέση των ενδοκρινών αδένων.

2.1.B.10 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Το νευρικό σύστημα είναι υπεύθυνο για τη ρύθμιση και τον συντονισμό των λειτουργιών όλων των οργάνων του σώματος, ανάλογα με τα εξωτερικά και τα εσωτερικά ερεθίσματα. Για τον λόγο αυτόν, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση αποσκοπεί στην περιγραφή των επιμέρους ανατομικών δομών του κεντρικού και περιφερικού νευρικού συστήματος και των βασικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργική διαίρεση του νευρικού συστήματος σε αυτόνομο και σωματικό νευρικό σύστημα.

Επιπλέον, τονίζεται και αναλύεται ιδιαίτερα η ανατομία του εγκεφάλου, της παρεγκεφαλίδας και του νωτιαίου μυελού, καθώς και η διάταξη των νευρώνων σε αυτές τις δομές (διάκριση φαιάς από λευκή ουσία). Περιγράφεται η κατανομή του εγκεφάλου σε ημισφαίρια και λοβούς, καθώς και τα κυριότερα κέντρα του φλοιού των ημισφαιρίων (π.χ. κινητικό κέντρο, αισθητικό κέντρο), και αναφέρονται επίσης οι μήνιγγες του εγκεφάλου και το εγκεφαλονωτιαίο σύστημα. Κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν τα κρανιακά νεύρα και την κατανομή των νωτιαίων νεύρων, καθώς και τα πλέγματα που τα τελευταία δημιουργούν. Λόγω λειτουργικής γειτνίασης, στην εν λόγω μαθησιακή υποεπένδυση αναπτύσσονται τα κύρια αισθητήρια όργανα και, συγκεκριμένα, ο οφθαλμός και το αυτί (ους).

Τέλος, μέσω της εν λόγω μαθησιακής υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, προκειμένου να κατανοούν τη φυσιολογική ανατομική του νευρικού συστήματος και, σε δεύτερο χρόνο, να αναγνωρίζουν παθολογικές διεργασίες, όπως το υποσκληρίδιο αιμάτων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτση, Ε. Δ., Κελέκη, Δ. Α. & Κούβελα, Η. Δ. (2007). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου.
2. Gilroy, A. M. (2020). *Ανατομία του Ανθρώπου* (2η έκδοση), (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Moore, K. L., Dalley, A. F. & Agur, A. M. R. (2012). *Κλινική ανατομία* (επιμ. Ν. Θαλασσινός κ.ά.), (2η ελλην. έκδοση). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
2. Χατζημπούγιας, Ι. (2019). *Στοιχεία ανατομικής του ανθρώπου*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροτόντα.

2.1.Γ • ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας είναι η κατανόηση των λειτουργικών διαδικασιών κυττάρων, ιστών, οργάνων και οργανικών συστημάτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επεξηγούν και να αντιλαμβάνονται τις φυσιολογικές διεργασίες ολόκληρου του ανθρώπινου οργανισμού. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι φυσιολογικές λειτουργίες και οι μηχανισμοί όλων των οργανικών συστημάτων (μυοσκελετικό, κυκλοφορικό, πεπτικό, αναπνευστικό, νευρικό, ουροποιητικό, γεννητικό, ενδοκρινικό) σε διακριτές διδακτικές ενότητες και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φυσιολογικές λειτουργίες του αιμοποιητικού ιστού. Τέλος, καταρτίζονται αναφορικά με τη φυσιολογία της ζωής και του θανάτου και αποκτούν την ικανότητα να συσχετίζουν τις νοσηλευτικές ανάγκες και την παρεχόμενη φροντίδα με τις διάφορες παθοφυσιολογικές διεργασίες που, κατά περίπτωση, υποκρύπτονται.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ταξινομούν τις φυσιολογικές διεργασίες σε επίπεδο κυττάρου, ιστού και οργάνου,
- Περιγράφουν τις βασικές λειτουργίες των ανθρώπινων οργάνων,
- Αναφέρουν τα είδη των οργανικών συστημάτων,
- Απαριθμούν τα χαρακτηριστικά και τους φυσιολογικούς μηχανισμούς λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού,
- Συσχετίζουν τους μηχανισμούς αλληλορρύθμισης του ανθρώπινου οργανισμού,
- Προβλέπουν ενδεχόμενες αποκλίσεις της φυσιολογικής λειτουργίας,
- Αντιπαραβάλλουν τη μη φυσιολογική λειτουργία με την εμφάνιση αντίστοιχων κλινικών σημείων και συμπτωμάτων,
- Περιγράφουν διακριτά τη φυσιολογία του αναπνευστικού, κυκλοφορικού, πεπτικού και των υπόλοιπων οργανικών συστημάτων,
- Αναλύουν τη φυσιολογική λειτουργία σε επίπεδο κυττάρων, ιστών, οργάνων και συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού,
- Εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς με τους οποίους επιτυγχάνεται η φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού,
- Εφαρμόζουν τις αρχές της φυσιολογίας στην άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φυσιολογία / Ομοιόσταση / Νευροφυσιολογία / Κυκλοφορικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Γαστρεντερικό σύστημα / Ουροποιητικό σύστημα / Νεφροί / Ενδοκρινικό σύστημα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ
2	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΥΡΩΝ
5	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
7	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικές αρχές κυτταρικής φυσιολογίας» αποσκοπεί στην εισαγωγή στους βασικούς μηχανισμούς λειτουργίας των κυττάρων, η κατανόηση των οποίων είναι απαραίτητη, προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση των λειτουργιών των διαφόρων οργάνων και οργανικών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού. Τα επιμέρους συστήματα οργάνων μοιράζονται κάποιες κοινές αρχές φυσιολογίας, αν και διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τη λειτουργία τους. Στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα, ο/η εκπαιδευόμενος/-η εξοικειώνεται με τις βασικές αρχές της φυσιολογίας που διέπουν τα υγρά του σώματος, με έμφαση στις διαφορές στη σύσταση του ενδοκυττάρου και εξωκυττάρου υγρού. Αναλύονται οι μηχανισμοί που διέπουν τη μετακίνηση διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης, οι οποίοι αποτελούν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει, σε δεύτερο χρόνο, τις βασικές αρχές που ορίζουν την είσοδο ουσιών, όπως τα φάρμακα, μέσα στο κύτταρο, τη διακίνηση ιόντων διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης ή τη μετακίνηση ιών μέσα στο κύτταρο. Συμπληρωματικά, εξετάζονται οι μηχανισμοί που καθορίζουν τη διαφορά ηλεκτρικού δυναμικού εκατέρωθεν των κυτταρικών μεμβρανών, την εξάπλωση των δυναμικών ενέργειας, με ιδιαίτερη έμφαση στα διεγέρσιμα κύτταρα (τα νευρικά και μυϊκά κύτταρα), προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έχουν τις βάσεις, ώστε να κατανοήσουν τη λειτουργία του νευρικού και μυϊκού συστήματος, η οποία θα αναπτυχθεί σε επόμενη υποενότητα. Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τη βάση για

την απόκτηση των γνώσεων που απαιτούνται για την κατανόηση των μηχανισμών λειτουργίας των κυττάρων, προκειμένου να γίνουν κατανοητοί οι μηχανισμοί που διέπουν τη λειτουργία των οργάνων και των οργανικών συστημάτων.

2.1.Γ.2 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα συστατικά του αίματος και τις φυσιολογικές τους λειτουργίες, καθώς και στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τις ομάδες αίματος. Το αίμα αποτελείται από το πλάσμα και από τα έμμορφα στοιχεία του (ερυθρά και λευκά αιμοσφαίρια, αιμοπετάλια). Το αίμα χρησιμεύει στη μεταφορά του οξυγόνου και την αποβολή του διοξειδίου του άνθρακα και άλλων άχρηστων προϊόντων του μεταβολισμού. Επίσης, το αίμα έχει σημαντικό ρόλο στην ανοσολογική απάντηση και την αιμόσταση. Μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα έμμορφα συστατικά του αίματος και τη διαδικασία της αιμοποίησης, με ιδιαίτερη προσοχή στους αιμοποιητικούς παράγοντες, όπως ο σίδηρος. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μεταφορά του οξυγόνου από τα ερυθρά αιμοσφαίρια και στις βασικές αρχές που διέπουν τις ομάδες αίματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις σχετικά με τη συμβατότητα των ομάδων αίματος κατά τη μετάγγιση. Επιπλέον, κατανοούν την έννοια του αιματοκρίτη. Στο πλαίσιο της υποενότητας, σκόπιμο είναι να γνωρίσουν τις βασικές λειτουργίες των λευκοκυττάρων και τις έννοιες της φυσικής και της επίκτητης (ενεργητικής και παθητικής) ανοσίας. Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στις κατηγορίες λευκών αιμοσφαιρίων, στη συμμετοχή τους στην ανοσιακή απάντηση και στην αλληλουχία γεγονότων που καταλήγουν στην παραγωγή ανοσοσφαιρινών (αντισωμάτων). Συμπληρωματικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με την αιμόσταση, με έμφαση στη συμμετοχή των αιμοπεταλίων στην πήξη του αίματος και στον καταρράκτη της πήξης. Συνολικά, μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φυσιολογικές λειτουργίες του αίματος και αποκτούν τις γνώσεις που απαιτούνται, προκειμένου να κατανοήσουν παθολογικές καταστάσεις, όπως η αναιμία, η λευχαιμία, η θαλασσαιμία κ.λπ.

2.1.Γ.3 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τους μηχανισμούς που διέπουν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος, καθώς τα κύτταρα που τα αποτελούν έχουν μια κοινή ιδιότητα, δηλαδή είναι διεγέρσιμα. Επιπλέον, η λειτουργία του μυϊκού συστήματος εξαρτάται από τα ερεθίσματα που λαμβάνει από το νευρικό σύστημα. Η προσαρμογή των λειτουργιών του ανθρώπινου οργανισμού σύμφωνα με το συνεχώς μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον, γεγονός που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία του, πραγματοποιείται με τη βοήθεια του νευρικού συστήματος, το οποίο μπορεί να λαμβάνει πληροφορίες από το εξωτερικό περιβάλλον, μέσω υποδοχέων, να τις επεξεργάζεται και να δίνει εντολές στα όργανα,

για να αντιδράσουν ανάλογα. Μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το κύριο λειτουργικό χαρακτηριστικό των κυττάρων του νευρικού και του μυϊκού ιστού, δηλαδή τη δυνατότητά τους να διεγείρονται. Αναφέρονται τα είδη των ερεθισμάτων που μπορεί να δεχτεί ένα κύτταρο (π.χ. μηχανικό, θερμικό, ακουστικό, φωτεινό). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη μεταβίβαση σήματος διαμέσου των συνάψεων και τον ρόλο των νευροδιαβιβαστών, προκειμένου να κατανοήσουν την επίδραση φαρμάκων που επιδρούν σε αυτά. Γίνεται αναφορά στους μηχανισμούς σύζευξης των δυναμικών ενέργειας με τη σύσπαση των κυττάρων του μυϊκού ιστού και στη λειτουργία των κυττάρων Schwann. Επιπλέον, αναφέρεται λεπτομερώς η διάκριση των μυϊκών ινών σε λείες και γραμμωτές και περιγράφονται οι διαφορές τους. Τέλος, αναφέρεται η έννοια του αντανακλαστικού. Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος, καθώς και την απάντηση του νευρικού συστήματος στα εξωτερικά ερεθίσματα.

2.1.Γ.4 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΥΡΩΝ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικά στοιχεία λειτουργίας του ουροποιητικού συστήματος και παραγωγής ούρων» αποσκοπεί στην περιγραφή των κύριων μηχανισμών που διέπουν την παραγωγή των ούρων, η οποία είναι απαραίτητη για τη διατήρηση σταθερού του ισοζυγίου των υγρών και ηλεκτρολυτών του σώματος. Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία των νεφρών και τους κύριους μηχανισμούς παραγωγής ούρων. Αναλύονται οι μηχανισμοί της σπειραματικής διήθησης, της σωληναριακής επαναρρόφησης και της σωληναριακής έκκρισης. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην ανάλυση του ρυθμού σπειραματικής διήθησης (GFR), ο οποίος χρησιμοποιείται καθημερινά στην κλινική πρακτική για την εκτίμηση της νεφρικής λειτουργίας. Περιγράφονται οι όροι της ενεργητικής μεταφοράς και της παθητικής μεταφοράς και αναλύεται η έννοια της νεφρικής κάθαρσης του πλάσματος. Κρίνεται σκόπιμη η περιγραφή των παραγόντων που καθορίζουν τον όγκο των αποβαλλόμενων ούρων (σπειραματοσωληναριακό ισοζύγιο, ωσμωτικά δραστικές ουσίες, κολλοειδοσμωτική πίεση, διέγερση του συμπαθητικού συστήματος, αρτηριακή πίεση, αντιδιουρητική ορμόνη, σύστημα ρενίνης – αγγειοτενσίνης). Πραγματοποιούνται κλινικές ασκήσεις και παραδείγματα σχετικά με τις αλλαγές που προκαλούνται στον όγκο των ούρων, όταν διαταράσσονται αυτοί οι μηχανισμοί (π.χ. μείωση του όγκου των ούρων σε υπογκαιμικό σοκ). Περιγράφεται αναλυτικά η σύσταση των φυσιολογικών ούρων και, αδρά, η διαδικασία της ούρησης και οι βασικές αρχές διατήρησης της οξεοβασικής ισορροπίας. Συνολικά, η εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση της ορθής λειτουργίας του ουροποιητικού συστήματος, ώστε οι εκπαι-

δευόμενοι/-ες να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, προκειμένου να κατανοήσουν τους παθοφυσιολογικούς μηχανισμούς κοινών διαταραχών, όπως η αφυδάτωση, η οξεία και η χρόνια νεφρική ανεπάρκεια.

2.1.Γ.5 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαιδευτική υποεπάρκεια αποσκοπεί στην κατανόηση των κύριων μηχανισμών με τους οποίους επιτυγχάνεται η αναπνευστική λειτουργία, κατά την οποία γίνεται η ανταλλαγή αερίων (πρόσληψη οξυγόνου και αποβολή διοξειδίου του άνθρακα). Στόχος της υποεπάρκειας είναι η ανάλυση των κύριων μηχανισμών που διέπουν την αναπνοή, δηλαδή τον πνευμονικό αερισμό (την είσοδο και έξοδο αέρα στις κυψελίδες), την ανταλλαγή αερίων, τη μεταφορά του οξυγόνου στους ιστούς και τη ρύθμιση της αναπνοής. Αναλύεται η μηχανική της αναπνοής, με ιδιαίτερη μνεία στη δράση του κύριου αναπνευστικού μυός, δηλαδή του διαφράγματος. Αναφέρεται η ανταλλαγή αερίων μέσω της κυψελιδοτριχοειδικής μεμβράνης. Περιγράφονται οι μηχανισμοί που διέπουν τη μεταφορά αερίων, με έμφαση στη λειτουργία της αιμοσφαιρίνης. Αναφέρεται η έννοια του κορεσμού της αιμοσφαιρίνης σε οξυγόνο και επιγραμματικά αναλύεται η μέτρησή του με παλμικό οξύμετρο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη ρύθμιση της αναπνοής από το αναπνευστικό κέντρο, τα ερεθίσματα που διεγείρουν το αναπνευστικό κέντρο και τον ρόλο των χημειοϋποδοχέων. Παράλληλα, εξοικειώνονται με κλινικά παραδείγματα, ώστε να εκτιμούν τι θα συμβεί αν αυξηθεί το διοξείδιο του άνθρακα στο αίμα. Η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπάρκεια προσφέρει τις γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση και αξιολόγηση της ομαλής ή μη λειτουργίας του αναπνευστικού συστήματος. Με την απόκτηση αυτών των γνώσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τα απαραίτητα εφόδια, προκειμένου, σε δεύτερο χρόνο, να κατανοήσουν τους παθοφυσιολογικούς μηχανισμούς που διέπουν κοινές παθολογικές καταστάσεις (όπως η οξεία αναπνευστική ανεπάρκεια), αλλά και τις βασικές αρχές του μηχανικού αερισμού.

2.1.Γ.6 | ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπάρκεια αποσκοπεί στη μελέτη των μηχανισμών που διέπουν την κυκλοφορία του αίματος μέσα στο κυκλοφορικό σύστημα. Το κυκλοφορικό σύστημα συντίθεται από ένα σύστημα σωλήνων (αγγεία) και την καρδιά, η οποία εξωθεί το αίμα μέσα στα αγγεία. Αρχικά, εξετάζεται η λειτουργία της καρδιάς ως αντλίας και οι κύριοι μηχανισμοί που τη διέπουν. Περιγράφεται η διέγερση της καρδιάς από το ερεθισματοαγωγό σύστημα, με ιδιαίτερη έμφαση στη δράση του φλεβόκομβου. Γίνεται ανάλυση πρακτικών παραδειγμάτων σχετικά με το ηλεκτρικό σήμα που παράγεται από τη συστολή και διαστολή της καρδιάς, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν, σε δεύτερο χρόνο, την αποτύπωσή του στο ηλεκτροκαρδιογράφημα. Αναφέρεται η διάκριση της συστηματικής (μεγάλης) από την πνευμονική (μικρή)

κυκλοφορία, με ιδιαίτερη προσοχή στα χαρακτηριστικά που τις διακρίνουν. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την έννοια της αρτηριακής πίεσης και εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς ρύθμισής της. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον έλεγχο της αρτηριακής πίεσης από το αυτόνομο νευρικό σύστημα και στους εξωγενείς παράγοντες που μπορούν να την επηρεάσουν. Συνοψίζοντας, παρέχεται μια λεπτομερής επισκόπηση της λειτουργίας του κυκλοφορικού συστήματος. Στους στόχους της εκπαιδευτικής υποενότητας περιλαμβάνεται η κατανόηση της πορείας του αίματος μέσα στα αγγεία, η εξοικείωση με τον όρο της αρτηριακής πίεσης και με τους ρυθμιστικούς μηχανισμούς της, καθώς και με τις επιδράσεις του αυτόνομου νευρικού συστήματος στη λειτουργία της καρδιάς. Η γνώση των παραπάνω εννοιών θα δώσει τα απαραίτητα εφόδια, προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει, σε δεύτερο χρόνο, τους μηχανισμούς που διέπουν την καταπληξία, την υπέρταση και άλλες κοινές παθολογικές καταστάσεις του κυκλοφορικού συστήματος.

2.1.Γ.7 | ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην περιγραφή των μηχανισμών που εμπλέκονται στη διαδικασία της πέψης των τροφών. Όπως περιγράφεται σε προηγούμενη υποενότητα, το οξυγόνο που είναι απαραίτητο για τη ζωή χρησιμοποιείται από τον οργανισμό, προκειμένου να πραγματοποιηθεί οξείδωση των ουσιών, διαδικασία που καταλήγει στην παραγωγή ενέργειας. Οι οξειδωτικές αντιδράσεις γίνονται στα κύτταρα του ανθρώπινου οργανισμού συνεχώς και, έτσι, απαιτείται συνεχής πρόσληψη θρεπτικών ουσιών και η επακόλουθη πέψη τους, δηλαδή η μετατροπή τους σε απορροφήσιμα θρεπτικά συστατικά. Η εκπαιδευτική υποενότητα στοχεύει στην εξοικείωση με τις επιμέρους λειτουργίες του γαστρεντερικού σωλήνα, δηλαδή τη μετακίνηση της τροφής κατά μήκος του, την έκκριση των πεπτικών υγρών, την πέψη των τροφών και την απορρόφηση θρεπτικών συστατικών. Αναφέρεται αδρά η μάσηση και η κατάποση. Γίνεται λεπτομερής περιγραφή της γαστρικής κινητικότητας και της έκκρισης των γαστρικών και παγκρεατικών υγρών. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα ερεθίσματα για την απελευθέρωσή τους από τα αντίστοιχα όργανα, ενώ αναλύεται ο ρόλος της χολής και των μηχανισμών που επάγουν την έκκρισή της. Περιγράφεται η κινητικότητα του λεπτού και του παχέος εντέρου. Γίνεται περιγραφή του μηχανισμού πέψης υδατανθράκων, λιπών και πρωτεϊνών. Συνολικά, η υποενότητα επιδιώκει να εξοικειώσει τον/την εκπαιδευόμενο/-η με τις λειτουργίες του γαστρεντερικού συστήματος, καθώς και με τους φυσιολογικούς μηχανισμούς που εμπλέκονται στη ρύθμισή τους, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την εκτίμηση της σωστής λειτουργίας του.

2.1.Γ.8 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η υποενότητα εστιάζεται στη λειτουργία των ενδοκρινών αδένων. Σε προηγούμενη υποενότητα έχει περιγραφεί η παρουσία αδένων στο πεπτικό σύστημα, οι οποίοι εκκρίνουν τις ουσίες που παράγουν στο όργανο-στόχο μέσω πόρων (εξωκρινείς αδένες).

Στην παρούσα υποενότητα περιγράφεται η λειτουργία αδένων που απελευθερώνουν την ουσία που παράγουν απευθείας στο αίμα. Αυτοί οι αδένες ονομάζονται ενδοκρινείς και οι ουσίες που παράγουν ονομάζονται ορμόνες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ορμόνες που παράγονται από τους ενδοκρινείς αδένες (υπόφυση, θυρεοειδής, παραθυρεοειδείς, επινεφρίδια, όρχεις, ωθήκες). Περιγράφεται η ενδοκρινής μοίρα του παγκρέατος (νησίδια), η οποία λειτουργικά περιλαμβάνεται στους ενδοκρινείς αδένες. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις ορμόνες της υπόφυσης και στον ρυθμιστικό τους ρόλο στην έκκριση των επιμέρους ορμονών. Σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με τις ορμόνες που παράγει ο θυρεοειδής αδένας, με ιδιαίτερη μνεία στις πολύπλοκες δράσεις της θυροξίνης και της τριιωδοθυρονίνης. Αναλύεται η ενδοκρινής δράση του παγκρέατος, με έμφαση στην παραγωγή ινσουλίνης. Περιγράφονται οι ορμόνες που παράγουν τα επινεφρίδια (φλοϊός και μυελός), με έμφαση στον ρόλο των κορτικοστεροειδών στην απάντηση στο στρες και στις δράσεις της αδρεναλίνης και της νοραδρεναλίνης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση, σε δεύτερο χρόνο, να κατανοήσουν τα αποτελέσματα της φαρμακευτικής τους χορήγησης. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα σχετικά με την υπολειτουργία ή υπερλειτουργία των παραπάνω ενδοκρινών αδένων. Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει μια επισκόπηση των πολύπλοκων δράσεων των ορμονών, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση των συμπτωμάτων που προκύπτουν από τη δυσλειτουργία των ενδοκρινών αδένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτση, Ε. Δ., Κελέκη, Δ. Α. & Κούβελα, Η. Δ. (2007). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου.
2. Kibble, J. D. & Halsey, C. R. (2018). *Συνοπτική φυσιολογία του ανθρώπου* (μτφρ. Π.-Α. Μολυβδάς κ.ά.). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου* (επιμ. Μ. Κ. Αλμπάνη κ.ά.). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

2.1.Δ • ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην παρούσα μαθησιακή ενότητα εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς δράσης, τις οδούς χορήγησης, τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις, τις αλληλεπιδράσεις και τις παρενέργειες των φαρμάκων, σε συνάρτηση με τη γενικότε-

ρη κατάσταση του/της ασθενούς. Αναλύονται τα στοιχεία φαρμακοδυναμικής και φαρμακοκινητικής ως μηχανισμοί δράσης των φαρμάκων, σε όλα τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού, καθώς και οι τρόποι ασφαλούς χορήγησης φαρμάκων και ο τρόπος σωστού υπολογισμού των φαρμακευτικών δόσεων. Γίνονται εστιασμένες αναφορές στις διαδικασίες απορρόφησης, κατανομής, μεταβολισμού και απέκκρισης των φαρμάκων στον οργανισμό. Παρουσιάζονται οι ειδικές κατηγορίες φαρμάκων, όπως τα φάρμακα του αυτόνομου νευρικού συστήματος, τα φάρμακα του συμπαθητικού και παρασυμπαθητικού συστήματος, τα μυοχαλαρωτικά, τα αντίδοτα δηλητηριάσεων, τα αντιαλλεργικά, τα αντιεμετικά, τα φάρμακα που χορηγούνται σε χρόνια φλεγμονώδη εντερική νόσο, τα φάρμακα του ενδοκρινικού και του αιμοποιητικού συστήματος και άλλες κατηγορίες φαρμάκων που χορηγούνται για την αντιμετώπιση παθολογικών καταστάσεων των διαφόρων συστημάτων του οργανισμού. Εξετάζονται οι κύριες κατηγορίες που αφορούν τη χορήγηση αντιμικροβιακών, αντινεοπλασματικών, μη στεροειδών αντιφλεγμονωδών και κορτικοστεροειδών φαρμάκων. Ειδικές επισημάνσεις αφορούν, τέλος, τις κατηγορίες φαρμάκων που δρουν στην πήξη του αίματος και στον μηχανισμό τροποποίησης της κινητικότητας του εντέρου (καθαρτικά, αντιδιαρροϊκά).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Κατονομάζουν τις ιδιότητες και τη δράση των φαρμάκων, όταν χορηγούν μια συγκεκριμένη φαρμακευτική αγωγή,
- Ερμηνεύουν σωστά τις πληροφορίες που αναγράφονται στην ετικέτα των φαρμακευτικών σκευασμάτων,
- Συσχετίζουν τα στοιχεία φαρμακοδυναμικής και φαρμακοκινητικής των διαφόρων κατηγοριών φαρμάκων,
- Επιλέγουν τους σωστούς τρόπους διαχείρισης και αποθήκευσης των φαρμάκων,
- Υπολογίζουν τις δόσεις των φαρμάκων με την παρουσία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας,
- Συνεπικουρούν στη χορήγηση των φαρμάκων από όλες τις οδούς (ενδομυϊκή, ενδοφλέβια, υποδόρια, ενδοδερμική),
- Παροτρύνουν και εκπαιδεύουν τους/τις ασθενείς στην ορθή τήρηση των οδηγιών λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων,
- Παρατηρούν με προσοχή τον/την ασθενή τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής και συνειδητοποιούν τη σπουδαιότητα της φαρμακοεπαγρύπνησης,
- Επαληθεύουν τη δράση των φαρμάκων σύμφωνα με τις ενδείξεις τους,
- Συσχετίζουν το πρόβλημα του/της ασθενούς με τις καταγεγραμμένες ενδείξεις του φαρμάκου,

- Διατυπώνουν την έννοια της συνέργειας και του ανταγωνισμού των φαρμάκων κατά τη χορήγηση πολλαπλής φαρμακευτικής αγωγής,
- Διακρίνουν την εκδήλωση τυχόν παρενεργειών και ανεπιθύμητων δράσεων κατά τη χορήγηση φαρμάκων, ενημερώνοντας άμεσα τον/την υπεύθυνο/-η νοσηλευτή/-τρια.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Δραστική ουσία φαρμάκου / Μηχανισμοί δράσης φαρμάκων / Οδοί χορήγησης φαρμάκων / Δοσολογία φαρμάκων / Ενδείξεις και αντενδείξεις φαρμάκων / Αλληλεπιδράσεις φαρμάκων / Φαρμακοκινητική / Φαρμακοδυναμική / Κατηγορίες φαρμάκων / Οδηγίες χρήσης φαρμάκων / Φαρμακευτική αντοχή και εξάρτηση / Φαρμακοεπαγρύπνηση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ
2	ΔΡΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ
3	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΦΑΡΜΑΚΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
7	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
9	ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
10	ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ ΚΑΙ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ
11	ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές έννοιες και γνώσεις της φαρμακολογίας, καθώς αυτές αποτελούν τη βάση για την κατανόηση των ενοτήτων που ακολουθούν και για τη χορήγηση φαρμάκων με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι ορισμοί των εννοιών του φαρμάκου, της βιοϊσοδυναμίας και της θεραπευτικής ισοδυναμίας φαρμάκων και περιγρά-

φονται οι διάφορες φαρμακοτεχνικές μορφές, καθώς και οι οδοί χορήγησης των φαρμάκων στον ανθρώπινο οργανισμό. Διευκρινίζονται τα είδη ονομασίας των διαφόρων δραστικών ουσιών των φαρμάκων, τα είδη των δόσεων και επεξηγούνται τα στοιχεία που αναγράφονται στην ιατρική συνταγή χορήγησης φαρμάκων είτε σε εξωτερικό/-ή ασθενή στην κοινότητα είτε σε εσωτερικό/-ή ασθενή σε νοσηλευτικό ίδρυμα.

Επιπλέον, στην υποεπένδυση αυτή εξετάζονται βασικές έννοιες, όπως η απορρόφηση, η κατανομή, ο μεταβολισμός και η απέκκριση του φαρμάκου, και αναλύονται οι παράγοντες που τις επηρεάζουν κατά την κλινική πράξη. Μελετάται η απορρόφηση των φαρμάκων μέσω χορήγησης από διάφορες οδούς, η επίδραση της τροφής κατά τη λήψη του φαρμάκου από το στόμα, ο μεταβολισμός και οι οδοί απέκκρισης των φαρμάκων.

Περιγράφεται η σημασία των φραγμών κατανομής στον οργανισμό, όπως ο αιματοεγκεφαλικός και ο αιματοπλακουντικός φραγμός κ.λπ., στη δράση των φαρμάκων και αναλύονται οι όροι «χρόνος ημιζωής» (ο χρόνος που απαιτείται, ώστε η συγκέντρωση του φαρμάκου στο πλάσμα να μειωθεί στο 50%) και «βιοδιαθεσιμότητα φαρμάκου», που αποτελεί σημαντική παράμετρο για τον καθορισμό της ποσότητας του φαρμάκου που είναι διαθέσιμη στην κυκλοφορία και φτάνει τελικά στην περιοχή του οργάνου-στόχου, ώστε να επιτευχθεί η επιθυμητή δράση.

Για την εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα πριν από τη χρήση τους στην κλινική πράξη, προτείνεται η εξάσκηση με τα εμβολαία και τους περιέκτες των φαρμάκων, καθώς και η μελέτη των αντίστοιχων φύλλων οδηγιών χρήσης τους.

2.1.Δ.2 | ΔΡΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ

Η μαθησιακή υποεπένδυση αυτή εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές έννοιες της δράσης των φαρμάκων και της φαρμακοδυναμικής. Εξετάζονται οι τρόποι δράσης των φαρμάκων και οι μηχανισμοί με τους οποίους ασκούν τη δράση τους, όπως οι φυσικοχημικές ιδιότητες, η σύνδεσή τους με υποδοχείς των κυττάρων και η επίδρασή τους στη δράση των ενζύμων του οργανισμού. Περιγράφονται ιδιότητες των φαρμάκων που επηρεάζουν τη δράση τους και συσχετίζεται η φαρμακολογική τους ενέργεια με τη δόση και τον χρόνο. Επιπλέον, δίνονται οι ορισμοί της χημικής συγγένειας, της αποτελεσματικότητας και της βιοδιαθεσιμότητας φαρμάκου και αναλύεται η έννοια του θεραπευτικού δείκτη φαρμάκου.

Στην παρούσα υποεπένδυση μελετώνται επίσης και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη δράση των φαρμάκων, όπως είναι τα φαινόμενα της αντοχής, της εξάρτησης και του εθισμού σε φαρμακευτική ουσία, τα φαινόμενα του ανταγωνισμού και της συνέργειας φαρμάκων και ουσιών, καθώς και οι ανεπιθύμητες ενέργειες και οι τοξικές δράσεις των φαρμάκων.

Παράλληλα, αναλύονται ατομικοί παράγοντες του οργανισμού του/της ασθενούς, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν τη δράση των φαρμάκων. Εξετάζεται, τέλος,

η ενδεχόμενη διαφοροποίηση στη δράση των φαρμάκων σε ηλικιωμένους/-ες, στην εγκυμοσύνη, στα νεογνώνητα και στα παιδιά, καθώς και η χορήγηση φαρμάκων σε αυτές τις κατηγορίες ασθενών.

2.1.Δ.3 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποσκοπεί στην παρουσίαση των φαρμάκων του αυτόνομου και του κεντρικού νευρικού συστήματος. Παρουσιάζονται οι νευρομεταβιβάστες (νευροδιαβιβαστικές ουσίες) και η συμβολή τους στην κυτταρική επικοινωνία, τόσο μεταξύ νευρικών κυττάρων (νευρικές συνάψεις) όσο και μεταξύ νευρικών και μυϊκών κυττάρων (νευρομυϊκές συνάψεις) του αυτόνομου και του κεντρικού νευρικού συστήματος. Στο πρώτο μέρος της υποεπάρκειας περιγράφονται δραστικές ουσίες που περιλαμβάνονται στα φάρμακα του αυτόνομου νευρικού συστήματος, όπως παρασυμπαθομιμητικά, παρασυμπαθολυτικά, συμπαθομιμητικά, συμπαθολυτικά και μυοχαλαρωτικά φάρμακα. Επίσης, μελετώνται δραστικές ουσίες που σχετίζονται με το ενδοκρινικό σύστημα, όπως η ινσουλίνη και τα αντιδιαβητικά φάρμακα, τα κορτικοστεροειδή, τα φάρμακα για παθήσεις του θυρεοειδούς, τα αντισυλληπτικά και οι ορμόνες των γονάδων. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται κατηγορίες φαρμάκων του κεντρικού νευρικού συστήματος.

Ειδικότερα, μελετώνται κατηγορίες φαρμάκων όπως τα αγχολυτικά και υπνωτικά φάρμακα, τα αντιψυχωσικά φάρμακα, τα φάρμακα για την κατάθλιψη και την άνοια, τα αντιεπιληπτικά και αντιπαρκινσονικά φάρμακα, καθώς και φάρμακα που χρησιμοποιούνται στη γενική αναισθησία, τοπικά αναισθητικά φάρμακα, αναλγητικά και μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη φάρμακα. Σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες εξετάζονται οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες, οι φαρμακοτεχνικές μορφές, οι αλληλεπιδράσεις τους με άλλα φάρμακα και τροφές και ο τρόπος χορήγησής τους με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

Για την εμπέδωση των περιεχομένων της υποεπάρκειας και για να είναι σε θέση οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συσχετίζουν δραστικές ουσίες με τα ανάλογα εμπορικά φαρμακοτεχνικά ιδιοσκευάσματα, προτείνεται μελέτη ιατρικών ηλεκτρονικών συνταγών που περιλαμβάνουν τις διαγνώσεις, τις δραστικές ουσίες και τους συνδυασμούς τους, καθώς και τις χορηγούμενες δόσεις τους σε αντίστοιχα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα.

2.1.Δ.4 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια αναφέρεται στα φάρμακα του κυκλοφορικού συστήματος και παρουσιάζονται οι δραστικές ουσίες και οι συνδυασμοί τους για την αντιμετώπιση παθήσεων όπως η καρδιακή ανεπάρκεια, η στηθάγχη και οι καρδιακές αρρυθμίες. Για την αντιμετώπιση της καρδιακής ανεπάρκειας μελετώνται δραστικές ουσίες και οι συνδυασμοί τους, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν καρδιοτονωτικά φάρμακα και αντιυπερτασικά φάρμακα ή/και διουρητικά φάρμακα, ανάλογα με τη σύσταση του/της ιατρού. Για την αντιμετώπιση των καρδιακών αρρυθμιών παρουσιάζονται τα

σημαντικότερα αντιαρρυθμικά φάρμακα, ενώ για τις περιπτώσεις στηθάγχης, στεφανιαίας νόσου και ισχαιμικής νόσου της καρδιάς περιγράφονται τα σημαντικότερα αντιστηθαγχικά φάρμακα και οι συνδυασμοί τους, καθώς και η προληπτική αγωγή.

Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας το ενδιαφέρον εστιάζεται στην παρουσίαση των υπολιπιδαιμικών φαρμάκων, καθώς και των φαρμάκων για την παχυσαρκία, δεδομένου ότι η υπερχοληστερολαιμία και η παχυσαρκία αποτελούν προδιαθεσικούς παράγοντες για υπέρταση και για νόσους του καρδιαγγειακού συστήματος. Επιπλέον, δίνεται έμφαση σε θέματα πρόληψης των καρδιοπαθειών και των παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται με τις παραπάνω νόσους, καθώς και της σχετικής διερεύνησης του γονιδιακού υπόβαθρου του ατόμου. Παράλληλα, μελετώνται η δοσολογία, οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις, οι ανεπιθύμητες ενέργειες και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της ορθής λήψης τους.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να είναι σε θέση να περιγράφουν τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις, τη δοσολογία και τις ανεπιθύμητες ενέργειες, καθώς και να αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της ορθής λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων.

2.1.Δ.5 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του γαστρεντερικού συστήματος και παρουσιάζει μια αδρή ταξινόμηση των φαρμάκων με βάση το όργανο του συστήματος στο οποίο δρουν τα φάρμακα. Για τη στοματική κοιλότητα εξετάζονται φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα για την αντιμετώπιση της μείωσης του σιέλου από διάφορες αιτιολογίες και, στον οισοφάγο, μελετώνται οι δραστικές ουσίες για την αγωγή της παλινδρόμησης οξέων από το στομάχι. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα φάρμακα που δρουν στο στομάχι, στα οποία περιλαμβάνονται οι κατηγορίες με αντιόξινα και μίγματα αντιόξινων φαρμάκων για ελάττωση της γαστρικής οξύτητας, φάρμακα ανασταλτικά της έκκρισης υδροχλωρικού οξέος, φάρμακα προστατευτικά για τα έλκη του στομάχου, καθώς και συνδυαστικές θεραπείες αντιμετώπισης λοιμώξεων από ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού. Επιπλέον, αναφέρονται φαρμακευτικές αγωγές για δυσπεψίες και πεπτικά έλκη. Στα φάρμακα που δρουν στο έντερο περιλαμβάνονται, αφενός, οι κατηγορίες καθαρτικών φαρμάκων και η αγωγή για την αντιμετώπιση της δυσκοιλιότητας και την κένωση του εντέρου με τους αντίστοιχους μηχανισμούς δράσης και, αφετέρου, οι κατηγορίες αντιδιαρροϊκών φαρμάκων για την αντιμετώπιση της διάρροιας, φάρμακα που ασκούν εντερική κατασταλτική δράση και σπασμολυτικά φάρμακα. Επίσης, περιγράφονται φαρμακευτικά σκευάσματα και οι μηχανισμοί δράσης τους για την αντιμετώπιση χρόνιων φλεγμονωδών νόσων του εντέρου. Στην υποενότητα αυτή, επιπλέον, εξετάζονται οι δραστικές φαρμακευτικές ουσίες για την αντιμετώπιση της ναυτίας και του εμέτου, με τους μηχανισμούς δράσης τους, όπως και φάρμακα που αποτελούν ενζυμικά παγκρεατικά συμπληρώματα.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων, που θα επιτρέψουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αναγνωρίζουν την καθοριστική σημασία των οδηγιών λήψης αυτών των φαρμάκων και της ορθής χορήγησής τους.

2.1.Δ.6 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις διαταραχές του ανοσολογικού συστήματος, οι οποίες εκδηλώνονται ως αντιδράσεις υπερευαισθησίας. Αναφέρονται οι τύποι και οι αντίστοιχοι μηχανισμοί τους και μελετώνται τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπισή τους, όπως τα τοπικά και τα συστηματικά αντιισταμινικά. Περιγράφονται οι θεραπευτικές ενδείξεις και χρήσεις, καθώς και οι ανεπιθύμητες ενέργειές τους.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας εξετάζονται τα φάρμακα του αναπνευστικού συστήματος, τα οποία χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του οξέος και του χρόνιου άσθματος, όπως αντιφλεγμονώδη και βρογχοδιασταλτικά φάρμακα. Επιπλέον, εξετάζονται φάρμακα για την αντιμετώπιση του βήχα, αντιισταμινικά, αποχρεμπτικά και βλεννολυτικά φάρμακα.

Έμφαση δίνεται στην υποενότητα αυτή στην αναγνώριση της καθοριστικής σημασίας της συνεργασίας του/της νοσηλεύτη/-τριας με τον/την ασθενή, τόσο για την ορθή χορήγηση των φαρμάκων όσο και για την ενημέρωση του/της ασθενούς για τις πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες.

Τέλος, τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία της καταγραφής και αναφοράς των εμφανιζόμενων ανεπιθύμητων ενεργειών από τα χορηγούμενα σκευάσματα, στο πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

2.1.Δ.7 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του αιμοποιητικού συστήματος. Εξετάζονται φάρμακα που επηρεάζουν την πήξη του αίματος και αφορούν διαταραχές της πηκτικότητας, όπως αντιπηκτικά, αντιαιμοπεταλιακά, ινωδολυτικά και αιμοστατικά φάρμακα, καθώς και φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση αναιμιών. Επιπλέον, μελετώνται κατηγορίες αντιπηκτικών φαρμάκων, όπως η ηπαρίνη, οι ηπαρίνες χαμηλού μοριακού βάρους, τα κουμαρινικά αντιπηκτικά, όπως η βαρφαρίνη κ.λπ., καθώς και οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις χορήγησής τους. Επίσης, αναφέρονται οι κατηγορίες αντιαιμοπεταλικών φαρμάκων που αποτρέπουν τη συσσώρευση αιμοπεταλίων και τη δημιουργία θρόμβων, όπως η ασπιρίνη και άλλα φάρμακα, καθώς και ο μηχανισμός δράσης τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη λήψη όλων αυτών των φαρμάκων, η οποία απαιτεί πολλή προσοχή, συνεχή και τακτική παρακολούθηση της αντιπηκτικής αγωγής του/της ασθενούς, μέτρηση του χρόνου προθρομβίνης, ιδιαίτερα κατά τη συγχορήγηση άλλων φαρμάκων ή στην περίπτωση τραυματισμών, για την αποφυγή δυσάρεστων συμ-

βάντων. Επιπλέον, περιγράφεται η κατηγορία των ινωδολυτικών φαρμάκων, τα οποία χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση θρομβοεμβολικών παθήσεων, οι αντενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειές τους, καθώς και τα αιμοστατικά φάρμακα.

Είναι σκόπιμη η επαφή και η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη μελέτη των διαφόρων φαρμακοτεχνικών μορφών ιδιοσκευασμάτων των κατηγοριών αυτών, τόσο σχετικά με τις ενδείξεις και τις αντενδείξεις τους όσο και με την ορθή δοσολογία και οδό χορήγησής τους στον/στην ασθενή. Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας μελετώνται επίσης τα φάρμακα για την αντιμετώπιση των αναιμιών, οι ορμόνες όπως η ερυθροποιητίνη, ιχνοστοιχεία όπως ο σίδηρος, οι βιταμίνες και άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν στη φυσιολογική λειτουργία του αιμοποιητικού συστήματος.

Τέλος, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται κατά τη χορήγηση εμπορικών βιταμινούχων και άλλων φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων, που λαμβάνονται είτε για την πρόληψη είτε για την αντιμετώπιση αναιμιών.

2.1.Δ.8 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του ουροποιητικού συστήματος. Περιγράφονται οι διαφορετικές κατηγορίες των διουρητικών φαρμάκων, που δρουν στα νεφρά για αύξηση της αποβολής των ούρων. Επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης τους, οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες, καθώς και πιθανοί περιορισμοί στη χρήση τους λόγω διαταραχών ηλεκτρολυτών και απώλειας καλίου. Μελετώνται οι δοσολογίες των φαρμάκων και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της λήψης τους με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Επίσης, στην παρούσα υποεπάρκεια εξετάζονται τα αντισηπτικά φάρμακα των ουροφόρων οδών, καθώς και τα φάρμακα που προκαλούν αλκαλοποίηση των ούρων, συχνά για να επιτευχθεί γρηγορότερη απέκκριση σε περιπτώσεις υπερδοσολογίας άλλων φαρμάκων.

Σημαντική είναι η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα φαρμακευτικά σκευάσματα του συστήματος, μέσω μελέτης σχετικών περιπτώσεων ιατρικών συνταγών που περιλαμβάνουν τη διάγνωση, τα αντίστοιχα διαθέσιμα εμπορικά φαρμακοτεχνικά ιδιοσκευάσματα, τις δραστικές ουσίες, τη φαρμακοτεχνική μορφή, την περιεκτικότητα, τη συνταγογραφούμενη δοσολογία, τις προφυλάξεις και τις οδηγίες ορθής λήψης του φαρμάκου.

2.1.Δ.9 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια παρουσιάζονται οι τέσσερις μεγάλες κατηγορίες φαρμακευτικών ουσιών που χρησιμοποιούνται στην κλινική πράξη για την αντιμετώπιση των λοιμώξεων από διάφορους παθογόνους παράγοντες. Επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης των φαρμάκων, οι ενδείξεις, οι αντενδείξεις, οι αλληλεπιδράσεις τους με άλλα φάρμακα και τροφές, οι ανεπιθύμητες ενέργειες και οι περιορισμοί στη χρήση τους. Επίσης, αναφέρονται οι φαρμακοτεχνικές μορφές, οι οδοί και οι τρόποι

χορήγησης με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Τα φάρμακα κατά των λοιμώξεων διακρίνονται, ανάλογα με το αίτιο που προκαλεί τη λοίμωξη, σε:

- Αντιβιοτικά φάρμακα – αντιμικροβιακά φάρμακα, για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από μικρόβια. Αναλύονται οι έννοιες του αντιμικροβιακού φάσματος, της αντιμικροβιακής ισχύος, της μικροβιοστατικής και της μικροβιοκτόνου δράσης. Επεξηγούνται τα κριτήρια επιλογής του αντιβιοτικού, το αντιβιογράμμα, η βακτηριακή και η πολυανθεκτικότητα στα αντιβιοτικά, η ανάπτυξη ανθεκτικών μικροβιακών στελεχών και οι υπερλοιμώξεις. Μελετώνται, επιπλέον, οι διάφορες κατηγορίες των αντιβιοτικών: σουλφοναμίδες, πενικιλίνες, κεφαλοσπορίνες και νεότερες β-λακτάμες, αμινογλυκοσίδες, τετρακυκλίνες, μακρολίδες, χλωραμφενικόλη, κινολόνες, νιτροϊμιδαζόλες, λινκοζαμίδες, αντιφυματικά και αντιλεπρικά αντιβιοτικά και αντιβιοτικά γλυκοπεπτίδια,
- Αντικα φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από ιούς. Περιλαμβάνονται φάρμακα κατά των ερπητοϊών, του κυτταρομεγαλοϊού, των ιών της γρίπης, του κοινού κρυολογήματος, της ηπατίτιδας Β και C, του ιού HIV, του ιού HPV, του ιού SARS-CoV-2,
- Αντιμυκητιασικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από μύκητες, όπως ιμιδαζόλες, τριαζόλες και πολυενικά αντιβιοτικά,
- Αντιπρωτοζωικά και ανθελμινθικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από πρωτόζωα και έλμινθες, όπως ανθελονοσιακά, αμοιβαδοκτόνα, φάρμακα κατά της τοξοπλάσμωσης, της λείσμανιάσης και της πνευμονοκύστωσης.

2.1.Δ.10 | ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ ΚΑΙ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή εστιάζεται στις βιταμίνες και τα ιχνοστοιχεία και, συγκεκριμένα, εξετάζει τις κατηγορίες των βιταμινών, τη φαρμακολογική ονομασία τους, τη διάκρισή τους σε λιποδιαλυτές και υδατοδιαλυτές, τη συμβολή τους στη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού, την πρόληψη και θεραπεία ασθενειών, καθώς και τις παθολογικές καταστάσεις που προκύπτουν από αβιταμίνωση και υπερβιταμινώσεις. Αναφέρονται οι πηγές πρόσληψης των βιταμινών από τις τροφές, οι συνιστώμενες ημερήσιες δόσεις τους, τα βιταμινούχα φαρμακευτικά σκευάσματα και οι οδηγίες ορθής και αποτελεσματικής λήψης τους. Αντίστοιχα, μελετώνται, ανάλογα, τα απαραίτητα ιχνοστοιχεία για τη φυσιολογική λειτουργία του οργανισμού, οι απαιτούμενες ημερήσιες δόσεις τους, οι πηγές φυσιολογικής διατροφικής πρόσληψής τους, τα φαρμακοτεχνικά σκευάσματα και οι συνδυασμοί τους για την αντιμετώπιση των διαταραχών τους.

Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να συσχετίζουν τον ρόλο των βιταμινών και των ιχνοστοιχείων με φάρμακα που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες υποενότητες, δεδομένου ότι συχνά απαιτείται η συγχορήγησης τους.

2.1.Δ.11 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα και στους συνδυασμούς των θεραπειών που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση νεοπλασιών διαφόρων τύπων, καθώς και στα αντικαρκινικά χημειοθεραπευτικά φάρμακα. Εξετάζονται σκευάσματα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της αντικαρκινικής αγωγής με σκοπό την υποστροφή του όγκου, σκευάσματα για τη μαζική καταστροφή της μάζας της νεοπλασίας, φάρμακα υποστηρικτικής αγωγής για την παράταση της επιβίωσης του/της ασθενούς και φάρμακα που αποσκοπούν στην παρηγορητική συμπτωματική θεραπεία για την απαλλαγή του ατόμου από δυσάρεστα συμπτώματα και πόνο.

Στη συνέχεια, περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες φαρμάκων που χρησιμοποιούνται στην αντικαρκινική αγωγή και οι οποίες περιλαμβάνουν τα κυτταροτοξικά φάρμακα (αντιμεταβολίτες, κυτταροτοξικά αντιβιοτικά, αλκυλιωτικοί παράγοντες), τις στεροειδείς ορμόνες και ανταγωνιστές των ορμονών και την ανοσοθεραπεία (μονοκλωνικά αντισώματα, ιντερφερόνες και ιντερλευκίνες, άλλα ανοσοκατασταλτικά φάρμακα).

Ακολούθως, επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης τους, οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες. Περιγράφονται οι φαρμακοτεχνικές μορφές τους, ο χειρισμός των φαρμάκων κατά την αποθήκευση και η προετοιμασία των διαλυμάτων, οι οδοί και οι τρόποι χορήγησής τους στον/στην ασθενή, με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Αναφέρονται επίσης άλλες κατηγορίες φαρμάκων, κατά περίπτωση, για την αντιμετώπιση των ανεπιθύμητων ενεργειών που προκαλούνται από την αντικαρκινική αγωγή.

Είναι σημαντικό, τέλος, να τονιστεί η καλή συνεργασία που απαιτείται μεταξύ νοσηλευτικού προσωπικού και ασθενών, για την αναφορά, καταγραφή και αντιμετώπιση πιθανών ανεπιθύμητων ενεργειών των χορηγούμενων σκευασμάτων της αγωγής του/της ασθενούς, στο πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Greenstein, B. & Gould, D. (2016). *Trounce κλινική φαρμακολογία για νοσηλευτές* (επιμ. & μτφρ. Γ. Βόσνιακ) (18η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. (2007). *Εθνικό συνταγολόγιο*. Αθήνα: Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. Ανακτήθηκε από: <https://old.eof.gr/web/guest/gnf>

Συμπληρωματικές

1. Τεσσαρομάτη, Χ., Ξενίας, Π. & Λαμπροπούλου, Α. (2015). *Φαρμακολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ. Τομέας υγείας, πρόνοιας, ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Μιτάκης, Μ. & Παπανικητάς, Α. (2007). *Αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις του φαρμάκου*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαρμακευτικός Κόσμος.
3. Μπελτέ, Ο. Α. (2015). *Φαρμακευτική τεχνολογία Ι & ΙΙ. Μαθήματα για βοηθούς φαρμακείου*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
4. Μπελτέ, Ο. Α. (2015). *Συνταγολογία – Νομοθεσία – Βιβλία φαρμακείου* (αναθεωρημένη έκδοση 24-0637, 2022). Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
5. Οδηγός Φαρμάκων Γαληνός. (χ.χ.). *Οδηγός φαρμάκων Γαληνός*. Ανακτήθηκε από: <https://www.galinos.gr>

2.1.Ε • ΥΓΙΕΙΝΗ – ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τις βασικές αρχές της υγιεινής και της μικροβιολογίας. Πρόκειται για αμιγώς θεωρητική ενότητα, η οποία πραγματεύεται τις βασικές έννοιες της υγείας και της ασθένειας, της υγιεινής, της πρόληψης και της προαγωγής της υγείας, της ανοσολογίας, των λοιμωδών νοσημάτων και των τρόπων μετάδοσης και πρόληψής τους, της στοματικής υγιεινής, της υγιεινής των τροφίμων και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Επιπλέον, στην υποενότητα της μικροβιολογίας παρουσιάζονται τα είδη των μικροοργανισμών (βακτήρια, ιοί, ρικέτσιες, μύκητες, παράσιτα), οι θεμελιώδεις έννοιες αναφορικά με την αναπαραγωγή και την ανάπτυξη τους, οι επιπτώσεις στον άνθρωπο από την εγκατάσταση και τη δράση των βασικότερων μικροοργανισμών και οι υπάρχουσες μέθοδοι πρόληψης και αντιμετώπισης και καταστροφής των εν λόγω μικροοργανισμών. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι έννοιες αποστείρωση, απολύμανση, αντισηψία, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις νοσοκομειακές λοιμώξεις και τις λοιμώξεις σε ανοσοκατεσταλμένους ασθενείς.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ορίζουν τις βασικές έννοιες και αρχές της υγιεινής και της ανοσολογίας,
- Προσδιορίζουν τα είδη των μικροοργανισμών και τις συνέπειες από την αλληλεπίδρασή τους με τον ανθρώπινο οργανισμό, με ξεχωριστή μνεία στις ιδιαιτερότητες της αλληλεπίδρασης στο νοσοκομειακό περιβάλλον,
- Αναλύουν τους τρόπους μετάδοσης των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων (AIDS, ηπατίτιδα κ.ά.),
- Διακρίνουν τους τρόπους μετάδοσης των νοσημάτων (αερογενώς, μέσω ξενιστών, μέσω τροφίμων),
- Εφαρμόζουν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τις διαδικασίες της απολύμανσης και της αποστείρωσης,
- Εκτελούν την υγιεινή των χεριών σύμφωνα με τα πρωτόκολλα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας,
- Συνιστούν ενδεικνυόμενα μέτρα πρόληψης αναφορικά με τις επιβλαβείς για την υγεία συμπεριφορές και πρακτικές,
- Αναγνωρίζουν τη σημασία των εμβολιασμών για την πρόληψη των λοιμωδών νοσημάτων,
- Υιοθετούν υγιεινές συμπεριφορές,
- Παρουσιάζουν τις διαφορές του εργατικού ατυχήματος από την επαγγελματική ασθένεια,
- Εντοπίζουν τις πηγές κινδύνου στο εργασιακό περιβάλλον,
- Λαμβάνουν κατάλληλα προληπτικά μέτρα για την προάσπιση της υγείας και της ασφάλειας στο εργασιακό περιβάλλον,
- Συμμετέχουν σε δράσεις για την προώθηση των θεμάτων υγείας και ασφάλειας στην εργασία, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αγωγή υγείας και πρόληψη / Αντιμικροβιακή αντοχή / Υγιεινή / Κύτταρο / Λοιμώδη νοσήματα / Μετάδοση λοιμωδών νοσημάτων / Παθογόνοι μικροοργανισμοί / Τροφογενή νοσήματα / Υγιεινή τροφίμων / Στοματική υγιεινή / Υγιεινή περιβάλλοντος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ
3	ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΙ ΠΑΘΟΓΟΝΟΙ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ
4	ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
5	ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
6	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ
7	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
8	ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ε.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή αποτελεί εισαγωγή στις κύριες έννοιες της υγιεινής και των υποκατηγοριών της (υγεία, αγωγή υγείας, πρόληψη, δημόσια υγιεινή κ.ά.), προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με την επιστήμη αυτή.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, θα γίνει αδρή παρουσίαση των παραγόντων που επιδρούν θετικά ή αρνητικά στην υγεία (μικρόβια, συμπεριφορές, μέτρα πρόληψης κ.ά.) και στο διευρυμένο πεδίο δράσης της εν λόγω επιστήμης (άτομο, οικογένεια, κοινωνία, περιβάλλον, εργασία κ.λπ.).

Η υγιεινή, ως ιατρικός κλάδος που διερευνά παράγοντες που επιδρούν στην υγεία του ανθρώπου, στοχεύει στην πρόληψη, στη διατήρηση και στην προαγωγή της υγείας σε ατομικό και πληθυσμιακό επίπεδο. Έτσι, είναι σημαντικό να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στις έννοιες της πρόληψης (πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής) και της αγωγής υγείας και στον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται το περιεχόμενό της, ανάλογα με τα υγειονομικά προβλήματα της χώρας. Περαιτέρω, θα παρουσιαστούν αρχές και μέθοδοι οργάνωσης των υγειονομικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών και άλλων φορέων ανάπτυξης και υλοποίησης προγραμμάτων αγωγής υγείας. Επιπρόσθετα, στην εν λόγω υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη σημασία των αρχών της υγιεινής στο υγειονομικό προφίλ κάθε πληθυσμού και τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ίδιοι/-ες ως πάροχοι υγειονομικών υπηρεσιών, είτε ατομικά είτε ως μέλη διεπιστημονικών ομάδων.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις αρχές της υγιεινής σε πρωτογενές, δευτερογενές και τριτογενές επίπεδο πρόληψης, στον γενικό πληθυσμό και σε ειδικές ομάδες.

2.1.E.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

Η κατανόηση των βασικών αρχών που διέπουν τη λειτουργία του κυττάρου και των μικροβίων είναι κρίσιμη για την εκπαίδευση σε πολλές ειδικότητες, όπως η βιολογία, η νοσηλευτική, η ιατρική και η βιοτεχνολογία. Η εξέλιξη της μικροβιολογίας τα τελευταία 200 χρόνια συνέβαλε στη μείωση και εξάλειψη πολλών λοιμωδών νοσημάτων. Οι θεμελιώδεις γνώσεις γύρω από το αντικείμενο της μικροβιολογίας αποτελούν τον στόχο της υποεπάρκειας αυτής. Έτσι, θα γίνει αναφορά στη φυσιολογία, την ταξινόμηση και τα χαρακτηριστικά των μικροοργανισμών, καθώς και στους τρόπους απομόνωσης και αναγνώρισής τους. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τη δομή, τις λειτουργίες και τον τρόπο πολλαπλασιασμού των κυττάρων ως αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας ολόκληρου του οργανισμού. Οι γνώσεις αυτές αποτελούν τη βάση για την κατανόηση των μηχανισμών με τους οποίους κάποιοι παθογόνοι μικροοργανισμοί προκαλούν λοιμώδη νοσήματα και πώς αυτά αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το τέλος της υποεπάρκειας αυτής, θα είναι σε θέση να περιγράφουν με σαφήνεια το κύτταρο, τις λειτουργίες των διαφόρων οργανιδίων του, να προβαίνουν σε αδρή αναγνώριση μικροοργανισμών (ταξινόμηση, παθογονικότητα) και να αναγνωρίζουν τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μικροοργανισμών στο ανθρώπινο σώμα. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούν στη συνέχεια να κατανοήσουν τις μεθόδους διαχείρισης και αντιμετώπισης λοιμώξεων και λοιμωδών παραγόντων, με κύρια έμφαση στην πρόληψη, ως αναπόσπαστο μέρος της παρεχόμενης φροντίδας υγείας.

2.1.E.3 | ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΙ ΠΑΘΟΓΟΝΟΙ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη μεγάλη ομάδα των μικροβίων που μπορούν να προκαλέσουν λοιμώξεις στον ανθρώπινο οργανισμό.

Αρχικά, θα γίνει σύντομη περιγραφή της σχέσης των μικροβίων με τον ανθρώπινο οργανισμό, καθώς και εξέταση εννοιών όπως η μόλυνση, η λοίμωξη, ο αποικισμός, η φυσιολογική χλωρίδα, η επιδημία κ.ά. Επίσης, θα γίνει αναφορά στην «αλυσίδα» της λοίμωξης, που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον λοιμογόνο παράγοντα, την πηγή μόλυνσης, τη θύρα εξόδου του μικροοργανισμού από το σώμα κ.ά. Καθώς δεν προκαλούν όλα τα μικρόβια ασθένειες στον άνθρωπο και πολλά από αυτά συμβιώνουν μαζί του και συμβάλλουν στην καλή υγεία, κρίνεται ωφέλιμο να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διάκριση αυτή, ώστε να μπορούν στη συνέχεια να εφαρμόζουν τους ενδεδειγμένους, κατά περίπτωση, τρόπους διαχείρισης λοιμωδών παραγόντων.

Περαιτέρω, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση των συχνότερων παθογόνων μικροοργανισμών, στους οποίους περιλαμβάνονται ο μηνιγγιτιδόκοκκος, ο αιμόφιλος της ινφλουέντσας, οι παθογόνοι μύκητες, οι κορωνοϊοί κ.ά.

Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το τέλος της υποεπένδυσης, να είναι σε θέση να περιγράφουν τα συμπτώματα και να δίνουν γενικότερα πληροφορίες σχετικά με τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά, τη διάγνωση, τη θεραπεία και τις επιπλοκές, καθώς και να διακρίνουν τις διαφορές τους.

2.1.E.4 | ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

Ο τρόπος μετάδοσης και πρόληψης λοιμωδών νοσημάτων αποτελεί μαθησιακή υποεπένδυση ζωτικής σημασίας για όσους/-ες εκπαιδεύονται σε διαδικασίες που απαιτούν αυστηρά πρωτόκολλα υγιεινής και σε θέματα πρόληψης, με στόχο την προστασία των ασθενών αλλά και τη δική τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μελετήσουν έννοιες και διαδικασίες που αφορούν τους τρόπους μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων (π.χ. αερογενώς, μέσω ξενιστών, μέσω τροφίμων), που προκαλούνται από διάφορους μικροοργανισμούς. Ταυτόχρονα, θα εξεταστούν οι μέθοδοι πρόληψης της μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων, συμπεριλαμβανομένων των μηχανισμών άμυνας του ανθρώπινου οργανισμού, της χρήσης μάσκας, της υγιεινής των χεριών, της αποφυγής συνωστισμού και του εμβολιασμού. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους τρόπους μετάδοσης των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων (AIDS, ηπατίτιδα κ.ά.), αλλά και λοιμώξεων που προκαλούνται και από τον κορωνοϊό SARS-CoV-2, καθώς αυτά αποτελούν παγκόσμια προβλήματα δημόσιας υγείας.

Στην υποεπένδυση αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται επίσης με βασικές έννοιες της ανοσολογίας (φυσική, επίκτητη ανοσία, ανοσοποίηση, εμβολιασμοί) και με το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών παιδιών και ενηλίκων. Επιπλέον, θα εξεταστούν τα αποτελεσματικά μέτρα προστασίας από λοιμώξεις για τους/τις ίδιους/-ες, τους/τις ασθενείς και το περιβάλλον των χώρων φροντίδας υγείας. Σημεία προσοχής περιλαμβάνουν και τα εκτεταμένα προγράμματα πρόληψης του γενικού πληθυσμού.

Συμπερασματικά, η μαθησιακή υποεπένδυση αυτή βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην κατανόηση των τρόπων μετάδοσης και στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων, που αποτελούν ζωτικής σημασίας δεξιότητες για τη συγκεκριμένη ειδικότητα και συνεισφέρουν στην προστασία της δημόσιας υγείας και στην αποτροπή ή μείωση πιθανών επιδημιών.

2.1.E.5 | ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Κάθε αποτελεσματική στρατηγική για την καταπολέμηση των λοιμώξεων στα νοσοκομεία πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα πρόληψης και, όταν αυτά δεν είναι αποτελεσματικά, μέτρα ελέγχου/αντιμετώπισης, καθώς συχνά είναι δύο δράσεις αλληλένδετες. Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στις επιπτώσεις ανεπαρκών πρακτικών διαχείρισης παθογόνων μικροοργανισμών. Αρχικά, περιγράφονται ορισμοί και έννοιες που συνδέονται με τον τομέα αυτόν, όπως είναι η νοσοκομειακή λοίμωξη, τα αντιβιοτικά, η αντιμικροβιακή αντοχή, το αντιβιογράμμο, η ευαισθησία κ.ά. Ακολουθεί απλή αναφορά σε ανεπαρκείς πρακτικές στις κοινές, με την πρόληψη,

στρατηγικές, όπως η υγιεινή των χεριών, ο εμβολιασμός και η χρήση προστατευτικού εξοπλισμού, πριν από τη μετάβαση στην παρουσίαση των μέτρων αντιμετώπισης, όπως η χρήση αντιβιοτικών, οι μέθοδοι επιτήρησης και ιχνηλάτησης, η αναφορά εστιών και οι τεχνικές απομόνωσης νοσούντων. Επίσης, γίνεται σύντομη αναφορά στα φυσικά (θερμότητα, αποστείρωση κ.ά.) και χημικά (απολυμαντικά κ.ά.) μέσα που χρησιμοποιούνται για την καταστροφή των παθογόνων μικροοργανισμών.

Μετά το τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν όλους τους τρόπους αντιμετώπισης των λοιμώξεων, να κατανοούν τις επιπτώσεις των νοσοκομειακών λοιμώξεων και να αναπτύσσουν μέτρα πρόληψης και περιορισμού τους, να εφαρμόζουν τις κατευθυντήριες οδηγίες με σκοπό τη θεραπεία τους, λαμβάνοντας υπόψη την αντιμικροβιακή αντοχή και τα νέα αντιβιοτικά, και να χειρίζονται αποτελεσματικά μολυσμένα και καθαρά υλικά.

Η διασύνδεση της υποενότητας αυτής με άλλες υποενότητες, όπως οι «Βασικές αρχές υγιεινής» και οι «Συχνότεροι παθογόνοι μικροοργανισμοί», μέσα από πρακτικά παραδείγματα ασθενών με λοιμώξεις από παθογόνους μικροοργανισμούς, θα βοηθήσει στη δημιουργία αποτελεσματικών σχεδίων πρόληψης και φροντίδας, με στόχο οι μελλοντικοί/-ές επαγγελματίες υγείας να είναι ενημερωμένοι/-ες και να ακολουθούν τις πιο πρόσφατες κατευθυντήριες οδηγίες και συστάσεις.

2.1.E.6 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην κατανόηση της καλής υγιεινής στην καθημερινή ζωή των ασθενών και των υγιών πληθυσμών και στη σύνδεσή της με την υγεία και την ευημερία του ατόμου.

Η ατομική υγιεινή ασχολείται με τους παράγοντες που επιδρούν στην υγεία του ατόμου και διατυπώνει αρχές για την πρόληψη, διατήρηση και προαγωγή της υγείας, ως ευρύτερη έννοια από το απλό λουτρό. Κατά τη διάρκεια της υποενότητας, γίνεται αναφορά στην αξία της διατήρησης ενός καθαρού και υγιεινού περιβάλλοντος εργασίας ως διάσταση της ατομικής υγιεινής πέρα από την απλή ατομική καθαριότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τα γενικότερα οφέλη της πρόληψης της διασποράς μικροβίων, καθώς και την αισθητική της διάσταση (ενίσχυση της άνεσης και της αξιοπρέπειας του ατόμου) και την κοινωνική διάστασή της (π.χ. προστατεύει από τυχόν περιθωριοποιήσεις). Σκόπιμη είναι η εμβάθυνση σε θέματα επικοινωνίας και η ανάπτυξη διαπροσωπικών δεξιοτήτων, καθώς η σωστή, με ευαισθησία και σεβασμό στις ιδιαιτερότητές τους, επικοινωνία με ασθενείς και χρήστες/-τριες υπηρεσιών υγείας σχετικά με θέματα προσωπικής υγιεινής είναι κρίσιμης σημασίας στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών.

Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην εφαρμογή της στοματικής υγιεινής (πρόληψη τερηδόνας, ουλίτιδας, περιοδοντίτιδας) σε παιδιά, στην επίγνωση των ειδικών απαιτήσεων και περιορισμών σε άτομα τρίτης ηλικίας, σε περιπτώσεις αναπηρίας, καθώς και στη συνεχή ενημέρωση σχετικά με νέες πρακτικές και προϊόντα που σχετίζονται με την ατομική υγιεινή.

2.1.E.7 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αναφέρεται σε βασικές γνώσεις σχετικά με τον χώρο της υγιεινής και μικροβιολογίας των τροφίμων, με κύρια έμφαση στον τρόπο πρόληψης και διαχείρισης των τροφογενών νοσημάτων, τα οποία προκαλούν σημαντική επιβάρυνση στη δημόσια υγεία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά θα έρθουν σε επαφή με βασικούς όρους, όπως η αλλοίωση τροφίμων και τα τροφογενή νοσήματα. Στη συνέχεια, θα εξεταστούν οι κύριοι βιολογικοί, χημικοί και φυσικοί παράγοντες που μπορεί να επιμολύνουν ή, γενικότερα, να προκαλέσουν αλλοίωση σε τρόφιμα και στο νερό, προκαλώντας πληθώρα νοσημάτων, όπως οι τροφοτοξινώσεις, και τα συμπτώματά τους. Θα μάθουν επίσης να περιγράφουν τις κύριες αρχές συντήρησης των τροφίμων (θερμότητα, αναερόβιες συνθήκες κ.λπ.). Ειδική αναφορά θα γίνει στη διαχείριση τροφίμων για ειδικές ομάδες ασθενών, όπως τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι/-ες και οι ανοσοκατεσταλμένοι/-ες ασθενείς.

Επιπρόσθετα, θα γίνει αναφορά σε αλλεργίες και δυσανεξίες σε τρόφιμα που μπορεί να επηρεάσουν το θεραπευτικό αποτέλεσμα και πώς αυτές μπορούν να προληφθούν. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στους βασικούς κανόνες υγιεινής και ασφαλούς διαχείρισης τροφίμων, ειδικά σε χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εφαρμόζουν τα υγειονομικά μέτρα προστασίας τροφίμων και να αναγνωρίζουν παράγοντες κινδύνου, πηγές μόλυνσης και αλλοίωσης και συμπτώματα των προκαλούμενων νοσημάτων.

2.1.E.8 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στο περιβάλλον όπου ζει και εργάζεται ο άνθρωπος, δεδομένου ότι αποτελεί έναν από τους βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες της καλής υγείας. Προσανατολισμός και στόχος της υποενότητας είναι να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν πλήρως το βασικό περιεχόμενο της περιβαλλοντικής υγείας και τις επιπτώσεις της εργασίας και του περιβάλλοντος στην υγεία του πληθυσμού. Αρχικά, εξετάζεται η ρύπανση των τριών περιβαλλοντικών τμημάτων (αέρας, έδαφος και νερό), καθώς και τα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισής της. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα χαρακτηριστικά του ατμοσφαιρικού αέρα, των υδάτων και του εδάφους, στον θόρυβο, στον φωτισμό και στην επίδραση της ηλιακής ακτινοβολίας και στο πώς αυτά συσχετίζονται με τη ζωή στον πλανήτη. Δίνεται έμφαση κυρίως στους παράγοντες που επιμολύνουν (όπως πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ηχορύπανση, επιμόλυνση υδάτων, βιολογική ρύπανση κ.ά.) και στο πώς αυτό έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου.

Επιπλέον, αναλύονται πιθανοί εργασιακοί κίνδυνοι και θέματα ασφάλειας της εργασίας (όπως επαγγελματικά νοσήματα και ατυχήματα) που σχετίζονται με τον χώρο υγείας, όπου θα κληθούν να εργαστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, και αφορούν τους/τις ίδιους/-ες αλλά και τους/τις ασθενείς. Ταυτόχρονα, παρουσιάζονται πρακτικές και

πολιτικές φιλικές προς το περιβάλλον και προς το άτομο, όπως ο σωστός διαχωρισμός και η μείωση ιατρικών αποβλήτων, η διαχείριση αιχμηρών νοσοκομειακών αντικειμένων, η ορθολογική χρήση ενέργειας κ.ά., ενώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδευτούν σε διαδικασίες τακτικού καθαρισμού και απολύμανσης χώρων και αντικειμένων, στη σωστή χρήση καθαριστικών και απολυμαντικών, στον αερισμό των χώρων κ.ά.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία ασφαλών χώρων για την πρόληψη ασθενειών, φροντίζοντας για την υγεία τόσο των σημερινών όσο και των μελλοντικών γενεών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Δετοράκης, Ι. (2003). *Βασικές αρχές υγιεινής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Christine, C., Berdell, F. & Gerard, T. (2017). *Εισαγωγή στη μικροβιολογία* (μτφρ. Ν. Σπανάκης), (2η έκδοση). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Χατζηπαναγιώτου, Σ. Π. & Λεγάκης, Ν. Σ. (2017). *Τα μικρόβια και ο άνθρωπος. Ένα βιβλίο-γνωριμία με τον κόσμο των μικροβίων, για όλους* (2η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων. (2013). *Εγχειρίδιο ασφάλειας και υγιεινής τροφίμων*. Αθήνα: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
3. Ξηρουχάκη, Ε. Η. (2000). *Υγιεινή και επιδημιολογία στο χώρο του νοσοκομείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
4. Θάνου, Ν., Νικολοπούλου-Ντέρου, Ε. & Τσιγάρα, Ε. (χ.χ.). *Υγιεινή – μικροβιολογία – Α΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από:
https://blogs.sch.gr/1epal-lavriou/files/2019/09/24-0533_YGIEINI-MIKROBIOLOGIA_%CE%91-%CE%9C%CE%95%CE%A1%CE%9F%CE%A3-%CE%9A%CE%95%CE%A6-1-7.pdf

2.1.ΣΤ • ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην απόκτηση των απαραίτητων ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε να προσφέρουν αποτελεσματική βοήθεια με ασφάλεια σε επείγουσες καταστάσεις, και αποτελείται από θεωρητικό και εργαστηριακό σκέλος. Ειδικότερα, στο θεωρητικό μέρος

παρέχονται οι γνώσεις σχετικά με τις βασικές έννοιες των πρώτων βοηθειών, όπως είναι η ασφαλής προσέγγιση του/της πάσχοντα/-ουσας, ο αλγόριθμος των πρώτων βοηθειών, η εκτίμηση της κατάστασης και η διαλογή των ασθενών (triage) στον τόπο του συμβάντος ή στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, καθώς και οι ιδιαιτερότητες στην αντιμετώπιση βρεφών και παιδιών. Αναλύονται τα επείγοντα περιστατικά και η αντιμετώπισή τους, όπως εκείνα που σχετίζονται με το κυκλοφορικό και το αναπνευστικό σύστημα, τα εγκαύματα, οι δηλητηριάσεις και τα δήγματα, οι κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος, καθώς και οι κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή της καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης, οι διασωστικές τεχνικές σε σοκ, η απώλεια συνείδησης, ο πνιγμός, η πνιγμονή και η τοποθέτηση αεραγωγού για άμεσο αερισμό. Επίσης, γίνεται ειδική αναφορά για την αντιμετώπιση μαζικών καταστροφών (εφαρμογή σεναρίων), περιπτώσεων απεγκλωβισμού από αυτοκίνητο και των ειδικών τρόπων μετακίνησης του/της πάσχοντα/-ουσας. Τέλος, στο πρακτικό σκέλος γίνεται εξάσκηση στην παροχή πρώτων βοηθειών σε κάθε έκτακτο περιστατικό, όπως σε απώλεια συνείδησης, ηλίαςσης, θερμοπληξίας, κρουπαγνημάτων, υποθερμίας, κρίσης άσθματος και άλλων επειγόντων προβλημάτων του αναπνευστικού, καρδιακού επεισοδίου, επιληψίας, υπογλυκαιμίας και αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν τον αλγόριθμο των πρώτων βοηθειών, μελετώντας αντίστοιχα παραδείγματα έκτακτων περιστατικών,
- Περιγράφουν τις ενέργειες και τους χειρισμούς που εφαρμόζονται σε κάθε έκτακτο περιστατικό, εξετάζοντας τη σοβαρότητα της κατάστασης,
- Περιγράφουν τα βήματα της καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες,
- Διακρίνουν τους εσφαλμένους από τους ορθούς χειρισμούς των παρεχόμενων πρώτων βοηθειών, αξιολογώντας το περιστατικό,
- Ταξινομούν το υλικό στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, στο ασθενοφόρο ή στο φαρμακείο,
- Επιλέγουν τον τρόπο με τον οποίο ενεργούν, ανάλογα με τον/την πάσχοντα/-ουσα, το συμβάν και τη βαρύτητά του για όλα τα περιστατικά,
- Συνδυάζουν τους υπάρχοντες πόρους για υποστήριξη όλων των εμπλεκόμενων σε ένα συμβάν,
- Εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες στον ενήλικα, το βρέφος και το παιδί,
- Συμμετέχουν στη διαδικασία της διαλογής του περιστατικού στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών,
- Ελέγχουν για τυχόν επιπλοκές στο περιστατικό, μετά την παρέμβασή τους,
- Επαληθεύουν τα αποτελέσματα των πράξεών τους,

- Ανταποκρίνονται επιτυχώς στα σενάρια προσομοίωσης έκτακτων περιστατικών,
- Αρνούνται την παροχή πρώτων βοηθειών, εάν δεν πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,
- Συνεργάζονται με τους επαγγελματίες υγείας, προκειμένου να αντιμετωπίζουν επείγουσες καταστάσεις, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επείγον περιστατικό / Διαλογή ασθενών / Αιμορραγία / Καταπληξία / Απώλεια συνείδησης / Απινιδωτής / Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση / Κάταγμα / Πνιγμονή / Πολυτραυματίας / Έγκαυμα / Επιληπτική κρίση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ
2	ΒΑΣΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
3	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΕ ΣΟΚ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕ ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ
4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΝΙΓΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΝΙΓΜΟΥ
5	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ
6	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ
7	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΣΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ
8	ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις κατάλληλες ενέργειες που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις που απαιτούνται επείγουσες νοσηλευτικές παρεμβάσεις και παροχή πρώτων βοηθειών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τη λειτουργία του ΤΕΠ, ενός βασικού τμήματος του νοσοκομείου που υποδέχεται επείγοντα περιστατικά, δηλαδή περιπτώσεις που χρήζουν άμεσης φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, λαμβάνουν πληροφορίες για την οργάνωση και εργονομία του ΤΕΠ, τον διαθέσιμο εξοπλισμό ανάλογα με τον τύπο ασθένειας ή τραυματισμού που πρόκειται να αντιμετωπιστεί και τις ανάγκες στελέχωσης με διάφορες ειδικότητες επαγγελματιών υγείας. Είναι σημαντικό να εξοικειωθούν με τις

βασικές αρχές διαλογής (triage) ασθενών, με αναφορά σε συγκεκριμένες κλίμακες διαλογής που χρησιμοποιούνται διεθνώς και στην Ελλάδα. Ειδικότερα, μαθαίνουν να αξιολογούν τη βαρύτητα της κατάστασης του/της ασθενούς και να προβαίνουν σε ταξινόμηση ανάλογα με τα προβλήματα που διακρίνουν (απειλητικό, επείγον και μη επείγον περιστατικό), ώστε να δοθεί η κατάλληλη προτεραιότητα στους/στις ασθενείς που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αλλά και να επιτευχθεί η καλύτερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων στο ΤΕΠ (ανθρώπινο δυναμικό, εξοπλισμός, υλικοτεχνική υποδομή, χρόνος). Η ταξινόμηση γίνεται με χρήση χρωματικών ή αριθμητικών κωδικών, ανάλογα με το σύστημα διαλογής που εφαρμόζεται. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εφαρμόζουν τον αλγόριθμο ABCDE με στόχο την ασφαλή και άμεση αντιμετώπιση του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.2 | ΒΑΣΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα έχει ως αντικείμενο τη Βασική Υποστήριξη της Ζωής. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τη θεωρία και την πρακτική άσκηση που σχετίζεται με την έγκαιρη αναγνώριση βασικών απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων, καθώς και την άμεση αντιμετώπισή τους με εφαρμογή της τεχνικής της καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να ακολουθούν τα βήματα και την τεχνική της πρωταρχικής εκτίμησης ενός/μίας τραυματία, γνωρίζουν τη διαδικασία και τις αρχές ιεράρχησης της βαρύτητας των απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων και γίνονται ικανοί/-ές να οργανώσουν τα βήματα της δευτεροβάθμιας εκτίμησης των ασθενών. Η κατανόηση της πρακτικής εφαρμογής της ΚΑΡΠΑ δίνει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις ικανότητες διαχείρισης του/της ασθενούς σε περίπτωση επιδείνωσης της κατάστασής του/της, με στόχο τη βελτίωση της έκβασης.

Στην υποενότητα αυτή αναπτύσσονται με σαφήνεια και ακρίβεια τα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται στην ΚΑΡΠΑ, σύμφωνα πάντα με τις πρόσφατες οδηγίες που αναφέρονται στην ασφαλή προσέγγιση του/της ασθενούς, στον έλεγχο της αντίδρασής του/της, στην κλήση για βοήθεια, στην απελευθέρωση του αεραγωγού και στον έλεγχο της αναπνοής, καθώς και στον τρόπο και τον αριθμό των θωρακικών συμπίεσεων και των αναπνών διάσωσης που απαιτούνται.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τον φυσιολογικό από τον παθολογικό τύπο αναπνοής, καθώς και τους παράγοντες που μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα. Τέλος, γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τα σημεία που υποδηλώνουν καρδιακή ανακοπή, καθώς και να χρησιμοποιούν τον αυτόματο ή, όπου υπάρχει, τον χειροκίνητο απινιδωτή.

2.1.ΣΤ.3 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΕ ΣΟΚ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕ ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, στο πρώτο μέρος της, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τη διαχείριση ασθενούς σε σοκ (shock) ή καταπληξία. Αρχικά, οι εκπαιδευ-

όμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τα είδη του σοκ (καρδιογενές, υπογκαιμικό, νευρογενές, σηπτικό και μεικτό), καθώς και τα βασικά αίτια πρόκλησής του. Ακόμη, μαθαίνουν τους τρόπους αναγνώρισης και διαχείρισης μιας μεγάλης αιμορραγίας που οδηγεί σε σοκ. Στην περίπτωση νευρογενούς σοκ, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να αναγνωρίζουν τραυματισμό που υπάρχει και να οργανώνουν με ασφάλεια τη μεταφορά και διαχείριση του/της ασθενούς, αποφεύγοντας την πρόκληση ιατρογενούς βλάβης. Ιδιαίτερα, τονίζεται ότι σε περίπτωση σοκ είναι σημαντική η διασφάλιση του αεραγωγού και η υποστήριξη της αναπνοής του/της ασθενούς. Παράλληλα, γίνεται απόλυτα σαφές ότι, κατά τη διαφορική διάγνωση του σοκ, η κλινική εικόνα του/της ασθενούς έχει ιδιαίτερη σημασία. Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, και στο δεύτερο μέρος της, αναπτύσσεται και η κατάσταση της λιποθυμίας και της απώλειας συνείδησης γενικότερα. Μέσα από τη θεωρία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να διακρίνουν την κατάσταση αυτή από μια επιληπτική κρίση. Επίσης, αναλύεται η άμεση παρέμβαση που είναι αναγκαία να γίνει σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης. Ιδιαίτερη σημασία, στην περίπτωση αυτή, έχουν οι μέθοδοι αναγνώρισης των κλινικών σημείων και συμπτωμάτων του/της ασθενούς, των αιτίων που οδήγησαν στην κατάσταση αυτή, καθώς και η διενέργεια του απαιτούμενου εργαστηριακού ελέγχου και η λήψη του ιστορικού του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.4 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΝΙΓΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΝΙΓΜΟΥ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν την πνιγμονή από τον πνιγμό, δύο έννοιες που συχνά συγχέονται. Ειδικότερα, μπορούν να εντοπίζουν την οξεία απόφραξη των αεραγωγών και να διακρίνουν το διαφορετικό αίτιό της στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις, αλλά και ανάμεσα σε ενήλικες και παιδιά, στα οποία συχνά προκαλείται από κάποιο αντικείμενο και όχι από φαγητό, όπως συμβαίνει στους ενήλικες. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν την κλινική εικόνα της πνιγμονής και να διακρίνουν την πλήρη από τη μερική απόφραξη του αεραγωγού. Ακόμη, γνωρίζουν τις μεθόδους αντιμετώπισης της πνιγμονής, ανάλογα με το αν ο/η ασθενής επικοινωνεί ή όχι. Επιπροσθέτως, εξοικειώνονται με τη χρήση ειδικών συσκευών που μπορούν να βοηθήσουν τον/την επαγγελματία υγείας στην εφαρμογή ειδικού χειρισμού απομάκρυνσης ξένου σώματος (χειρισμός Heimlich), καθώς και με τις διαφορές στην εφαρμογή του σε ενήλικες και παιδιά.

Όσον αφορά τη διαχείριση του πνιγμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις μεθόδους αντιμετώπισής του, καθώς και την παροχή φροντίδας σε ασθενή με συμπτώματα πνιγμού, είτε αμέσως μετά τη διάσωσή του/της είτε κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του/της. Στο πλαίσιο του εργαστηριακού μέρους της υποενότητας, γίνεται εφαρμογή των τεχνικών αυτών, με στόχο την εξοικείωση των εκπαιδευομένων και την απόκτηση των κατάλληλων δεξιοτήτων αντιμετώπισης των καταστάσεων πνιγμονής και πνιγμού.

2.1.ΣΤ.5 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις βασικές αρχές διαχείρισης του πολυτραυματία.

Τονίζεται η σημασία της ασφάλειας πεδίου, περιγράφεται η διαδικασία βασικής εκτίμησης και η εφαρμογή του αλγορίθμου ABCDE σε αυτή την κατηγορία ασθενών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ότι τα πρώτα 5 λεπτά αφιερώνονται στην εξασφάλιση του αεραγωγού, στον αερισμό του/της ασθενούς και στον έλεγχο της κυκλοφορίας, καθώς και ότι ο αιμοδυναμικά ασταθής πολυτραυματίας πάσχει από αιμορραγική καταπληξία μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο. Επίσης, στο πλαίσιο της υποενότητας, έρχονται σε επαφή με τη διερεύνηση του/της ασθενούς για κρυφές εστίες αιμορραγίας, όπως η κοιλιακή χώρα, η υπεζωκοτική κοιλότητα, ο οπισθοπεριτοναϊκός χώρος και η πύελος. Γνωρίζουν τη σημασία της επανεκτίμησης και επανεξέτασης του/της ασθενούς, τόσο κατά τη διάρκεια της ανάνηψης όσο και γενικότερα κατά τη νοσηλεία του/της στο νοσοκομείο, για να διασφαλιστεί ότι κάθε κάκωση θα διαγνωστεί.

Καθ' όλη τη διάρκεια της αξιολόγησης και αντιμετώπισης του πολυτραυματία, είναι σημαντικό να λαμβάνεται κάθε απαραίτητο μέτρο για την αποφυγή ιατρογενών ή αυτοπροκαλούμενης κάκωσης του νωτιαίου μυελού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ότι η σπονδυλική στήλη (ΣΣ) θα πρέπει να παραμένει ακινητοποιημένη για λόγους προστασίας. Σημαντικό μέρος της υποενότητας αποτελεί η εξοικείωση των εκπαιδευομένων στις βασικές αρχές μετακίνησης του/της τραυματία με υποψία κάκωσης ΣΣ, η οποία θα πρέπει να γίνεται έπειτα από κατάλληλο σχεδιασμό και με τη βοήθεια τεσσάρων ή περισσότερων ατόμων, ανάλογα με το ύψος και το βάρος του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.6 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

Στην υποενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν διάφορα είδη κακώσεων που προκαλούνται από εξωτερικούς φυσικούς ή/και μηχανικούς παράγοντες. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά για τις εκδορές, τις θλάσεις, τα διαστρέμματα, τα κατάγματα, τα εξάρθραμα, τις βλάβες που προκαλούνται από δήγματα εντόμων, τα είδη κακώσεων από ξένα σώματα και γενικότερα τα διάφορα είδη τραυμάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τα αίτια που προκαλούν διάφορους τύπους κακώσεων, ώστε να μπορούν ταυτόχρονα να εκτιμούν τη βαρύτητα της βλάβης και τον κίνδυνο για τη ζωή του/της ασθενούς, με απώτερο στόχο να μάθουν τους βασικούς τρόπους διαχείρισης κάθε κάκωσης. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν, σε θεωρητικό επίπεδο, τις κακώσεις που προκαλούνται από φυσικά αίτια, όπως είναι η θερμότητα (έγκαυμα, θερμοπληξία), το ψύχος, ο ηλεκτρισμός κ.ά. Παράλληλα, μαθαίνουν να διαχειρίζονται τα μεμονωμένα περιστατικά, καθώς και εκείνα που είναι αποτέλεσμα μιας μαζικής καταστροφής.

Στην υποεπένεση ασηή γίνεση ειδική αναφορά στη διαχείριση και τη φροντίδα ενός/μίας εγκαυματία στην επείγουσα φάση στο ΤΕΠ του νοσοκομείου ή σε δομή πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, καθώς και στη δευτερογενή διαχείριση στον νοσηλευτικό θάλαμο. Στο πλαίσιο της διαχείρισης και αντιμετώπισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν μέρος σε ασκήσεις, στο εργαστηριακό μέρος της υποεπένεσης, σχετικά με την εκτίμηση της έκτασης και του βάθους ενός εγκαύματος, καθώς και στην εφαρμογή ειδικών πρωτοκόλλων για τη φροντίδα του.

2.1.ΣΤ.7 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΣΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ

Οι πρώτες βοήθειες αποτελούν βασικό εφόδιο των επαγγελματιών υγείας που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως οι νοσηλευτές/-τριες. Στην υποεπένεση ασηή οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν τις βασικές γνώσεις παροχής πρώτων βοηθειών και χειρισμών αντιμετώπισης επείγουσών καταστάσεων στον χειρουργικό ασθενή. Ειδικότερα, μαθαίνουν να εκτιμούν και να αντιμετωπίζουν την αιμορραγία σε διάφορα είδη τραύματος. Επίσης, γίνονται ικανοί/-ές να διακρίνουν σημαντικές επείγουσες καταστάσεις που σχετίζονται με χειρουργικά προβλήματα, όπως η οξεία κοιλία.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την αναγνώριση συγκεκριμένων σημείων τα οποία υποδηλώνουν χειρουργικές καταστάσεις που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης (π.χ. θετικό σημείο Murphy ως άλγος στο δεξιό υποχόνδριο κατά την ψηλάφηση, θετικό σημείο Giordano ως ένδειξη κολικού του νεφρού). Ακόμη, εκπαιδεύονται στην αντιμετώπιση της αναπνευστικής δυσχέρειας στους χειρουργικούς ασθενείς, συμμετέχοντας σε διάφορες διαδικασίες, όπως τη χορήγηση οξυγόνου με διάφορες συσκευές, τον αερισμό με Ambu, τη συμμετοχή σε επείγουσα διασωλήνωση κ.ά. Επίσης, γίνονται ικανοί/-ές να τοποθετούν ρινογαστρικό καθετήρα σε επείγουσα κατάσταση, να εφαρμόζουν φλεβοκέντηση, να χορηγούν υγρά και φάρμακα εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες κ.ά.

Τέλος, στη διάρκεια ασηή της εκπαιδευτικής υποεπένεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τους ενδελεγειμένους τρόπους διαχείρισης συγκεκριμένων επείγοντων χειρουργικών περιπτώσεων, όπως, για παράδειγμα, την κολπική αιμορραγία και το πυελικό άλγος, τις εκχυμώσεις στο σώμα μιας γυναίκας και τους τραυματισμούς με αντικείμενο που μπορεί να υποδηλώνουν περιστατικά βίας εντός της οικογένειας, σεξουαλική κακοποίηση κ.λπ.

2.1.ΣΤ.8 | ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένεση παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την αντιμετώπιση περιστατικών εκούσιας ή ακούσιας δηλητηρίασης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τα αίτια των δηλητηριάσεων (φάρμακα, είδη οικιακής χρήσης, γεωργικά φάρμακα, τροφές, φυτά κ.ά.) και τους κύριους στόχους αντιμετώπισης της αντιμετώπισης, οι οποίοι περιλαμβάνουν την αποτροπή της απορρόφησης της τοξικής ουσίας από τον οργανισμό, την εξουδε-

τέρωση της (μέσω χορήγησης κατάλληλου αντίδοτου), την επιτάχυνση της αποβολής της και τη συμπτωματική υποστήριξη του/της ασθενούς.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι πιθανές οδοί έκθεσης στην τοξική ουσία ή στο δηλητήριο (πεπτική, αναπνευστική, διαδερμική, παρεντερική), καθώς αυτές καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό τον τρόπο απομάκρυνσής της από τον οργανισμό. Στη συνέχεια, περιγράφεται η συμπτωματολογία των δηλητηριάσεων από την πεπτική οδό καθώς και τα κύρια σημεία απορρόφησης (στομάχι, δωδεκαδάκτυλο, λεπτό έντερο). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις μεθόδους απομάκρυνσης της τοξικής ουσίας, όπως η χορήγηση ενεργού άνθρακα και, σε επιλεγμένες περιπτώσεις, η γαστρική πλύση. Η πρόκληση εμέτου αποτελεί πλέον παρωχημένη πρακτική και δεν συνιστάται. Παράλληλα, είναι απαραίτητη η γνώση των αντενδείξεων της γαστρικής πλύσης, όπως η λήψη καυστικών ή διαβρωτικών ουσιών, η παρουσία σπασμών και η κωματώδης κατάσταση. Ειδική αναφορά θα γίνει στην αντιμετώπιση των δηλητηριάσεων από το αναπνευστικό, όπου η υποστήριξη των ζωτικών λειτουργιών και η εφαρμογή της ΚΑΡΠΑ είναι απαραίτητη. Επίσης, θα παρουσιαστούν οι βασικές ενέργειες αντιμετώπισης δηλητηριάσεων από οινόπνευμα, από το γαστρεντερικό σύστημα (με χορήγηση ενεργού άνθρακα και επαρκή ενυδάτωση) και μέσω του δέρματος (με άμεση αφαίρεση των ενδυμάτων και σχολαστικό καθαρισμό της επιφάνειας του σώματος).

Με την ολοκλήρωση της υποενοότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν περιστατικά δηλητηρίασης, να παρέχουν τις κατάλληλες πληροφορίες στο Κέντρο Δηλητηριάσεων και να συμβάλλουν στην προετοιμασία του απαραίτητου εξοπλισμού και υλικών για την αντιμετώπιση επειγόντων καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης στη διαδικασία της γαστρικής πλύσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (2009). *Πρώτες βοήθειες και πρακτική θεραπευτική συνήθων καταστάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
2. Karutz, H. & von Buttlar, M. (2015). *Πρώτες βοήθειες* (επιμ. Λ. Κουρκούτα). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Ιατράκης, Γ. & Αντωνίου, Ε. (2016). *Πρώτες βοήθειες – Επείγουσες καταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεσμός.

Συμπληρωματικές

1. Τσολακίδης, Γ., Μοστράτου, Ε., Αθανασόπουλος, Ι. & Σπύρου, Σ. (2016). *Εγχειρίδιο αντιμετώπισης επειγόντων περιστατικών*. Αθήνα: 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας.
2. Αποστόλου, Θ. & Χατζηπροδρομίδου, Ι. (2021). *Πρώτες βοήθειες στις επιστήμες υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
3. Παπαλεξανδρής, Σ. (2012). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Ανακτήθηκε από: https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf
4. Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας. (2017). *Εγχειρίδιο Πρώτων Βοηθειών*. Αθήνα: ΕΚΑΒ, Τμήμα Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε από: <https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές νοσηλευτικής φροντίδας για την αντιμετώπιση ασθενών με παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα υγείας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι αρχές ασηψίας, απολύμανσης, απορρύπανσης για τον έλεγχο των λοιμώξεων. Η ενότητα πραγματεύεται μεθόδους άσηπτης τεχνικής κατά τη χρήση υγειονομικού υλικού (επιδεσμικού υλικού, εργαλείων, προστατευτικού εξοπλισμού), καθώς και άλλου εξοπλισμού για τη διενέργεια ιατρικών πράξεων που απαιτούν άσηπτη τεχνική. Στο θεωρητικό σκέλος αναπτύσσεται η απόκτηση των αναγκαίων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε να εφαρμόζουν με επίβλεψη ή κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη/-τρια τις ενδεδειγμένες ενέργειες στο πλαίσιο των απαιτούμενων παρεμβάσεων σε ασθενείς με προβλήματα του αναπνευστικού, του πεπτικού, του καρδιαγγειακού, του ουροποιητικού, του μυοσκελετικού και του νευρικού συστήματος. Επίσης, παρουσιάζονται οι αρχές φροντίδας χειρουργικών ασθενών και ασθενών με έγκαυμα, τραχειοστομία, ακρωτηριασμό, έλξη ή γύψινο επίδεσμο, με διαταραχές των ενδοκρινών αδένων, των αισθητηρίων οργάνων, του αίματος και της ούρησης, αλλά και η φροντίδα στο τελικό στάδιο της ζωής. Επίσης, στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας εφαρμόζονται οι αρχές χορήγησης των φαρμάκων από το στόμα, παρεντερικά, καθώς και με αλοιφές και κολλύρια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εκτιμούν τις βασικές ανάγκες και τα προβλήματα των ασθενών,
- Σχεδιάζουν εξατομικευμένη νοσηλευτική φροντίδα,
- Εφαρμόζουν τις αρχές άσηπτης τεχνικής κατά τη χρήση αποστειρωμένου υλικού,
- Διαχειρίζονται με ασφάλεια τον κλινήρη ασθενή, παρέχοντας νοσηλευτική φροντίδα για την κάλυψη των βασικών του αναγκών,
- Οργανώνουν την εύρυθμη λειτουργία του εξοπλισμού του θαλάμου για την εξειδικευμένη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών (οξυγονοθεραπεία, αναρροφήσεις),
- Ελέγχουν τη λειτουργία της παροχής οξυγόνου και της αναρρόφησης,
- Κατονομάζουν τις οδούς χορήγησης των φαρμάκων (εντερικά και παρεντερικά),
- Αναγνωρίζουν τα προβλήματα από λάθος χορήγηση φαρμάκων,
- Εξοικειώνονται με την τεχνική χορήγησης φαρμάκων ενδομυϊκά, υποδόρια, ενδοδερμικά,
- Εφαρμόζουν την υγιεινή των χεριών για την πρόληψη των λοιμώξεων,

- Εφαρμόζουν αποστειρωμένα γάντια,
- Αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές διαχείρισης των χειρουργικών ασθενών, μελετώντας τις ανάγκες τους,
- Εφαρμόζουν την προεγχειρητική, διεγχειρητική και μετεγχειρητική φροντίδα του/της ασθενούς,
- Αναγνωρίζουν πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές που αφορούν ασθενείς με παθολογικά και χειρουργικά νοσήματα,
- Εκτελούν βασικές νοσηλευτικές τεχνικές και ειδικές δεξιότητες στην ολιστική φροντίδα ασθενών με παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα, κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη/-τρια ή και με την επίβλεψή του/της,
- Καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά, καταγράφοντάς τα σε σχετικό έντυπο σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες,
- Εξοικειώνονται με την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας ανάλογα με τις ανάγκες νοσηλείας του/της ασθενούς σε όλα τα επίπεδα φροντίδας υγείας (πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο, τριτοβάθμιο).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας / Πρόληψη λοιμώξεων / Χορήγηση φαρμάκων / Οξυγονοθεραπεία / Προαγωγή ατομικής υγιεινής / Τεχνικές μετακίνησης ασθενών / Εντερική και παρεντερική σίτιση / Παροχετεύσεις / Έλκη πίεσης / Περιεγχειρητική φροντίδα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (4), Σύνολο (8).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΛΑΝΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ
2	ΑΣΗΨΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
3	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ
4	ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
5	ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
6	ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΘΡΕΨΗ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ
8	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΥΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΕΩΝ
9	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ
10	ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΠΛΑΝΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση της νοσηλευτικής διεργασίας και της εφαρμογής του πλάνου παροχής φροντίδας στον/στην ασθενή. Στόχος της είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διαδικασία της νοσηλευτικής διεργασίας ως ένα σύνολο αλληλένδετων ενεργειών και δραστηριοτήτων και να τη χρησιμοποιήσουν για την παροχή εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας. Στη συνέχεια της υποενότητας αναλύονται τα πέντε στάδια/βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας και ειδικότερα: α) η εκτίμηση της κατάστασης του/της ασθενούς, β) η νοσηλευτική διάγνωση, γ) ο προγραμματισμός, δ) η εφαρμογή της νοσηλευτικής φροντίδας, ε) η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν. Ακολούθως, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά της νοσηλευτικής διεργασίας, η οποία είναι μια συστηματική διαδικασία, επικεντρώνεται σε στόχους και στο άτομο, προωθεί τη συμμετοχή του/της ασθενούς και μπορεί να εφαρμοστεί τόσο στο περιβάλλον του νοσοκομείου όσο και σε υγιειονομικές δομές της κοινότητας.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σημασία της εφαρμογής του πλάνου φροντίδας, καθώς είναι αυτό που εξασφαλίζει την ποιότητα της φροντίδας ως μιας συνεργατικής διαδικασίας μεταξύ του/της νοσηλευτή/-τριας, των ασθενών και των άλλων μελών της ομάδας υγείας.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι η νοσηλευτική διεργασία είναι ένα εργαλείο για τον εντοπισμό προβλημάτων των ασθενών και θα αναπτύξουν τις κατάλληλες δεξιότητες συλλογής και καταγραφής πληροφοριών που αφορούν την κατάσταση υγείας τους (νοσηλευτικό ιστορικό, υποκειμενικά στοιχεία/δηλώσεις, αντικειμενικά στοιχεία/εργαστηριακά ευρήματα). Τέλος, θα καταστούν ικανοί/-ές να εφαρμόζουν το πλάνο φροντίδας, να θέτουν προτεραιότητες, να εκτελούν τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις και να εκτιμούν τα αποτελέσματα σε σχέση με τους προσδοκώμενους στόχους.

2.2.A.2 | ΑΣΗΨΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα είναι βασική για την παροχή ασφαλούς και ποιοτικής φροντίδας υγείας στους/στις ασθενείς, καθώς αποσκοπεί στην κατάρτιση των εκπαιδευομένων αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης που πρέπει να λαμβάνονται για την αποφυγή της ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο νοσοκομείο, κατ' οίκον και στην κοινότητα. Στο θεωρητικό μέρος της υποενότητας περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες μικροοργανισμών που προκαλούν λοιμώξεις στους χώρους υγείας και είναι τα βακτήρια, οι ιοί και οι μύκητες. Ακολουθώντας, αναλύονται τα στάδια της λοίμωξης, η συμπτωματολογία της, οι μηχανισμοί διασποράς των παθογόνων μικροοργανισμών και οι αμυντικοί μηχανισμοί του ανθρώπινου οργανισμού.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση των αλληλένδετων παραγόντων που σχηματίζουν τον κύκλο της λοίμωξης, καθώς η παρέμβαση σε οποιονδήποτε από αυτούς τους παράγοντες ή στην πορεία του κύκλου είναι δυνατό να ανακόψει τη διασπορά και την εκδήλωση της λοίμωξης.

Στο εργαστηριακό μέρος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τις εφαρμογές ασηψίας, αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης, καθώς και τους κανόνες χρήσης του αποστειρωμένου υλικού. Επιπλέον, η εκμάθηση τεχνικών για την υγιεινή των χεριών, την εφαρμογή του προστατευτικού ατομικού εξοπλισμού και οι αρχές πρόληψης και περιορισμού των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων στους χώρους υγείας θα τους δώσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την προστασία των ίδιων, των ασθενών και των φροντιστών/-τριών στους χώρους υγείας. Για τη διδασκαλία της υποενόητας προτείνεται η χρήση παραδειγμάτων και η εξάσκηση στην εφαρμογή μπλούζας, μάσκας και γαντιών, στη διαχείριση του ιματισμού και στην υγιεινή των χεριών.

Συνολικά, με το πέρας της μαθησιακής υποενόητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι ικανοί/-ές να χρησιμοποιούν αποστειρωμένο ιματισμό και να υιοθετούν τρόπους και μεθόδους άσηπτης τεχνικής στη φροντίδα των ασθενών.

2.2.A.3 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Η χορήγηση φαρμάκων αποτελεί μια από τις πιο συχνές κλινικές διαδικασίες στον νοσηλευτικό χώρο και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και ευθύνη, καθώς κάθε φάρμακο έχει θεραπευτική δράση στον ανθρώπινο οργανισμό, σε συγκεκριμένη ποσότητα και μεσοδιαστήματα χορήγησης. Στην εν λόγω υποενόητα περιγράφονται οι βασικές πληροφορίες για τα φαρμακευτικά σκευάσματα που πρέπει να γνωρίζει ο/η βοηθός νοσηλευτή/-τριας, τα απλά αναλγητικά φάρμακα και οι αρχές για την ασφαλή χορήγησή τους, δηλαδή να δοθεί το σωστό φάρμακο, στον/στη σωστό/-ή ασθενή, στη σωστή δόση, οδό και ώρα, με τη σωστή καταγραφή, προσέγγιση και έλεγχο.

Στο πλαίσιο της υποενόητας, θα περιγραφούν οι οδοί χορήγησης των φαρμάκων (τοπική, εντερική και παρεντερική) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία και τις τεχνικές χορήγησης των φαρμάκων από το στόμα, από το δέρμα με επάλειψη ή ψεκασμό, με υπογλώσσια χορήγηση, μέσω της αναπνευστικής οδού, ρινικά ή με εισπνοές, με οφθαλμική ή ωτική ενστάλαξη, από το ορθό και τον κόλπο ή και μέσω ρινογαστρικού σωλήνα σίτισης. Ιδιαίτερη αναφορά δίνεται στην παρεντερική οδό χορήγησης, που περιλαμβάνει την ενδοδερμική, υποδόρια, ενδομυϊκή και ενδοφλέβια χορήγηση των φαρμάκων.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστηριακό μέρος της υποενόητας θα εξοικειωθούν με τον υπολογισμό της δόσης, τους διαφορετικούς τύπους βελονών και συριγγών, την προετοιμασία της σύριγγας για χρήση, τη διαδικασία διάλυσης και αναρρόφησης στείρων διαλυμάτων από τα φιαλίδια/φύσιγγες, την ανάμιξη συμβα-

τών φαρμάκων σε μια σύριγγα, καθώς και τις θέσεις για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου, με στόχο την ασφαλή χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής.

2.2.A.4 | ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η οξυγονοθεραπεία περιλαμβάνει τη χορήγηση οξυγόνου, σε οξείες ή χρόνιες καταστάσεις, για την αντιμετώπιση ή την πρόληψη της υποξυγοναιμίας. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στο να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τη διαδικασία της οξυγονοθεραπείας σε ασθενείς με ανεπαρκή πρόσληψη οξυγόνου (ανεπαρκή αερισμό). Στο πρώτο μέρος της υποενότητας περιγράφεται ο σκοπός της οξυγονοθεραπείας, που είναι η αντιμετώπιση και η πρόληψη της υποξυγοναιμίας του/της ασθενούς σε οξείες ή χρόνιες καταστάσεις, η εξασφάλιση επαρκούς οξυγόνωσης, καθώς και οι βασικές αρχές χορήγησης του οξυγόνου (ενδείξεις χορήγησης, δοσολογία, παρενέργειες, τοξικότητα, τρόποι χορήγησης). Στη συνέχεια, αναλύεται η κλινική εικόνα (σημεία και συμπτώματα) της ανεπαρκούς οξυγόνωσης, γνώση ιδιαίτερα χρήσιμη για την αναπνευστική υποστήριξη των ασθενών στο μετέπειτα εργασιακό περιβάλλον των εκπαιδευόμενων (νοσοκομείο, κατ' οίκον παροχή φροντίδας, κοινότητα). Ακολουθώντας, στο πλαίσιο της υποενότητας περιγράφονται τα συστήματα χαμηλής και υψηλής ροής χορήγησης οξυγόνου και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη χρήση του ροόμετρου και τις τεχνικές χορήγησης οξυγόνου με διάφορους τρόπους και ειδικότερα μέσω ρινικής κάνουλας, απλής μάσκας, μάσκας μερικής ή μη επανεισπνοής, μάσκας Venturi, μάσκας νεφελοποίησης, τέντας προσώπου και συσκευών μη επεμβατικού μηχανικού αερισμού.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας περιγράφονται οι τύποι των τεχνητών αεραγωγών (ενδοτραχειακός, ρινοφαρυγγικός, στοματοφαρυγγικός) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση προπλάσμάτων και υλικών, θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές στοματοφαρυγγικής ή και ρινοφαρυγγικής αναρρόφησης.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα της «οξυγονοθεραπείας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να συνεπικουρούν στις διαδικασίες της αναπνευστικής υποστήριξης των ασθενών, στην περιποίηση της τραχειοστομίας, στην αναρρόφηση και στην προετοιμασία, με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά, του τροχήλατου νοσηλείας.

2.2.A.5 | ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η ατομική υγιεινή αποτελεί την πρωτογενή φροντίδα του σώματος, η οποία εφαρμόζεται συστηματικά σε κάθε ασθενή, ανεξάρτητα από το περιβάλλον φροντίδας (νοσοκομείο, δομές υπηρεσιών υγείας, κοινότητα). Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες σχετικά με την ατομική υγιεινή, τη φροντίδα του δέρματος και του σώματος, καθώς και με την οργάνωση του θαλάμου νοσηλείας με τα απαραίτητα υλικά και ιματισμό, για την παροχή της φροντίδας.

Στο πρώτο μέρος της υποεπένεπτης περιγράφονται οι κανόνες ατομικής υγιεινής και αναλύονται οι ενέργειες που περιλαμβάνονται στη διαδικασία της φροντίδας. Ειδικότερα, αναλύεται η διαδικασία του λουτρού σώματος σε κατακεκλιμένο/-η ή μη ασθενή, το λούσιμο της κεφαλής, η καθαριότητα προσώπου (φροντίδα οφθαλμών, ρινός, αυτιών, ξύρισμα, υγιεινή της στοματικής κοιλότητας, φροντίδα τεχνητής οδοντοστοιχίας και φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε μηχανικά αεριζόμενους/-ες ασθενείς), η φροντίδα νυχιών και η υγιεινή της περινεϊκής περιοχής.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον προγραμματισμό της φροντίδας κατά τη διάρκεια της ημέρας, για τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία της υγιεινής (λουτήρας, πετσέτες, νεφροειδή, τετράγωνα αδιάβροχα μιας χρήσης, σεντόνια κ.ά.), αλλά και για την προστασία της ιδιωτικότητας με τη χρήση παραβάν.

Στο δεύτερο μέρος της μαθησιακής υποεπένεπτης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές που θα κληθούν να εφαρμόσουν στο μετέπειτα εργασιακό τους περιβάλλον στις δομές υγείας, με τη δημιουργία ομάδων, τη χρήση σεναρίων και την εξάσκηση σε προπλάσματα.

Συνολικά, με το πέρας της υποεπένεπτης αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να επιμελούνται την τοπική ή γενική καθαριότητα του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες διαδικασίες και νοσηλευτικές τεχνικές.

2.2.A.6 | ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπένεπτη επιδιώκει να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις διαδικασίες επιμελείας και φροντίδας της κλίνης των ασθενών και τις τεχνικές που απαιτούνται για την ασφαλή τους μετακίνηση εντός του περιβάλλοντος φροντίδας (νοσοκομείο, κατ' οίκον, κοινότητα).

Στο πρώτο μέρος της υποεπένεπτης, παρουσιάζεται το στρώσιμο της κλίνης ασθενούς, μια νοσηλευτική διαδικασία που έχει σκοπό να εξασφαλίσει στον/στην ασθενή άνεση, προστασία και τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την πρόληψη πιθανών κινδύνων (λοιμώξεις, κατακλίσεις, πτώσεις). Ειδικότερα, αναλύεται το στρώσιμο κλίνης από ένα ή δύο άτομα, με περιπατητικό, κατακεκλιμένο/-η ή και χειρουργημένο/-η ασθενή. Επίσης, παρουσιάζονται οι ειδικές θέσεις τοποθέτησης των ασθενών στην κλίνη (ύπτια, πλάγια, υψηλή πλάγια, πρηνή, ημιπρηνή, καθιστική/Fowler) και οι τεχνικές χειρισμού των ασθενών (μεταφορές επί κλίνης, έγερση από ύπτια σε καθιστή θέση, μετακίνηση από κρεβάτι σε καρέκλα, ορθοστάτηση ασθενούς, βάδιση).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις τεχνικές μετακίνησης των ασθενών στον χώρο νοσηλείας τους (επί κλίνης, σε αναπηρικό αμαξίδιο, καρέκλα, φορείο), χειρωνακτικά ή με χρήση υποβοήθησης. Παρουσιάζονται τα μέσα υποβοήθησης, όπως γερανός οροφής, υπόστρωμα μετακίνησης/ολίσθησης, σανίδα/βάση μεταφοράς, κάθισμα ανασήκωσης και ο τρόπος χρήσης τους.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις βασικές αρχές κινησιολογίας και εργονομικού χειρισμού των ασθενών, καθώς η γνώση και η εφαρμογή τους συμβάλλουν στη μείωση των τραυματισμών ασθενών και νοσηλευτικού προσωπικού και βελτιώνουν την εργασιακή ικανοποίηση των επαγγελματιών υγείας.

2.2.A.7 | ΘΡΕΨΗ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ

Η διατροφή παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της σωματικής και ψυχικής υγείας του ανθρώπινου οργανισμού. Η συγκεκριμένη υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση των νοσηλευτικών παρεμβάσεων σε ασθενείς με προβλήματα διατροφής στο περιβάλλον του νοσοκομείου. Ειδικότερα, αναλύονται η εκτίμηση της θρέψης (συστηματική διαδικασία για την έγκαιρη ανίχνευση ατόμων σε κακό επίπεδο θρέψης) και η εφαρμογή των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων διατροφικής φροντίδας, ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό επίπεδο θρέψης. Στη συνέχεια, περιγράφονται η δυσθρεψία, η υποθρεψία, η σαρκοπενία, η δυσφαγία, η ευπάθεια, η νευρογενής ανορεξία και η βουλιμία, που περιλαμβάνονται στις διαταραχές της θρέψης.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημασία της σωστής θρέψης, τους παράγοντες που την επηρεάζουν, τα σημεία των διατροφικών ελλειμμάτων, καθώς και τις διατροφικές ανάγκες των ασθενών ανάλογα με το υποκείμενο νόσημα και την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκουν. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα είδη της τεχνητής σίτισης, η οποία αναφέρεται στη χορήγηση θρεπτικών διαλυμάτων από την εντερική ή ενδοφλέβια (παρεντερική) οδό.

Στο εργαστηριακό μέρος της υποενότητας, αναπτύσσεται η διαδικασία της εντερικής διατροφής και οι οδοί χορήγησής της, δηλαδή από τη ρινική κοιλότητα (σίτιση μέσω ρινογαστρικού, ρινοδωδεκαδακτυλικού καθετήρα), την κοιλιακή χώρα (σίτιση μέσω γαστρικού καθετήρα) και τη σίτιση μέσω νηστιδικού καθετήρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασκηθούν στη χρήση του ρινογαστρικού καθετήρα (Levin), στην προετοιμασία των υλικών, στην προετοιμασία του/της ασθενούς, στην εισαγωγή, στην πλήση και στην αφαίρεση του ρινογαστρικού ή του εντερικού καθετήρα.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να υποστηρίξουν διαιτητικά τον/την ασθενή και να διαχειρίζονται τις διαδικασίες σίτισης και πρόσληψης τροφής και υγρών, όταν ο/η ασθενής αδυνατεί να τις εκτελέσει.

2.2.A.8 | ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΥΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΕΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι λειτουργίες της απέκκρισης και της κένωσης του εντέρου, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με τις βασικές αρχές φροντίδας των λειτουργιών αυτών. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται αδρά η ανατομία και η φυσιολογία του νεφρικού και ουροποιητικού συστήματος, οι πιο σημαντικές διαταραχές της ούρησης (ανουρία, oligουρία, πολυουρία, δυσουρία, συ-

χνουρία, αιματουρία, επιτακτικότητα, αποφρακτική ούρηση), καθώς και οι βασικές αρχές του καθετηριασμού της ουροδόχου κύστης.

Στη συνέχεια, δίνεται έμφαση στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τη διαδικασία τοποθέτησης και αφαίρεσης ουροδοχείου, με τις τεχνικές τοποθέτησης και αφαίρεσης ουροκαθετήρα (Foley) σε άνδρα και γυναίκα ασθενή, με την περιποίηση και έκπλυση ουροκαθετήρα και με τη λήψη δείγματος ούρων.

Αντίστοιχα, στο δεύτερο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται αδρά η ανατομία του πεπτικού συστήματος, η διαδικασία της κένωσης του εντέρου και οι παράγοντες που την επηρεάζουν (διατροφή, λήψη υγρών, ηλικία, λήψη φαρμάκων, παθολογικές καταστάσεις, δραστηριότητα/άσκηση, ψυχολογικοί παράγοντες). Αναλύονται τα παθολογικά χαρακτηριστικά των κοπράνων, οι διαταραχές στη λειτουργία του εντέρου (δυσκοιλιότητα, διάρροια, ακράτεια κοπράνων, εντεροστομίες), καθώς και η σημασία, οι βασικές αρχές και οι τύποι του υποκλυσμού.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με δυσκοιλιότητα, με ακράτεια κοπράνων, με τη λήψη δείγματος κοπράνων, με τη χορήγηση υπόθετου, με την εφαρμογή σωλήνα ορθού/σωλήνα αερίων και με την εφαρμογή της σκωραμίδας.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να φροντίζουν τη λειτουργία του εντέρου και της ουροδόχου κύστης σε ασθενείς με διαταραχές της ούρησης και των κενώσεων.

2.2.A.9 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Τα έλκη πίεσης ορίζονται ως οι τοπικές βλάβες του δέρματος ή και των υποκειμένων ιστών που προκαλούνται εξαιτίας δυνάμεων πίεσης και τριβής ή και συνδυασμού αυτών. Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την κατάλληλη νοσηλευτική φροντίδα των ελκών πίεσης (κατακλίσεων) στο περιβάλλον του νοσοκομείου, κατ' οίκον ή σε δομές υγείας στην κοινότητα. Παρουσιάζονται οι ενδογενείς παράγοντες κινδύνου για τη δημιουργία των κατακλίσεων, όπως είναι η ηλικία, η μειωμένη κινητικότητα και αισθητικότητα, η ακράτεια ούρων και κοπράνων, οι διαταραχές θρέψης, τα υποκείμενα νοσήματα κ.ά., και οι εξωγενείς, όπως είναι η πίεση, η τριβή, η διάτμηση και η υγρασία.

Επιπλέον, αναλύονται τα στάδια των κατακλίσεων, τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και τα είδη των επιθεμάτων που χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τα υλικά περιποίησης της κατάκλισης και τη διαδικασία φροντίδας της, μέσω του καθαρισμού, της έκπλυσης και της αλλαγής των αποστειρωμένων επιθεμάτων, καθώς αποτελούν τη βάση για την αντιμετώπιση των βλαβών. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τα μέτρα πρόληψης των κατακλίσεων, που περιλαμβάνουν τη διατήρηση του δέρματος στεγνού και καθαρού, τη διατροφική

ενίσχυση των ασθενών, την επαρκή ενυδάτωση, την αλλαγή θέσεων σε τακτικά χρονικά διαστήματα και τη διατήρηση του ιματισμού της κλίνης στεγνού, καθαρού και χωρίς πτυχώσεις.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να κινητοποιούν τους/τις ασθενείς με κατάλληλους χειρισμούς, ώστε να προληφθεί η εμφάνιση ερυθήματος και κατακλίσεων, να εφαρμόζουν φροντίδα δέρματος με άσηπτους χειρισμούς και τις κατάλληλες τεχνικές αποσυμπίεσης, με βάση τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα πρόληψης και θεραπείας των ελκών.

2.2.A.10 | ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς που θα υποβληθούν ή υποβλήθηκαν σε χειρουργική επέμβαση ή βρίσκονται στο στάδιο της αποκατάστασης. Στο πλαίσιο αυτό, περιγράφονται οι πιο συχνά χρησιμοποιούμενοι όροι και έννοιες που συναντώνται κατά τη διάρκεια της νοσηλείας και των θεραπευτικών παρεμβάσεων σε ένα χειρουργικό τμήμα. Ειδικότερα, θα γίνει αναφορά στις έννοιες/όρους: υποξία, υποξαιμία, αιμορραγία, ατελεκτασία, υποθερμία, αναισθησία, χειρουργική επέμβαση, εκσπλάχνωση και έμβολο.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η περιεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα, η οποία διακρίνεται σε προεγχειρητική, που έχει ως σκοπό την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση, σε διεγχειρητική, που έχει ως σκοπό την παροχή φροντίδας κατά τη διάρκεια που ο/η ασθενής βρίσκεται στη χειρουργική αίθουσα και κατόπιν στην αίθουσα ανάνηψης, και σε μετεγχειρητική φροντίδα μετά την έξοδο του/της ασθενούς από το χειρουργείο και την ανάνηψη, έως την πλήρη αποκατάστασή του/της.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της εν λόγω υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία προετοιμασίας του/της ασθενούς (σωματική, ψυχολογική, εργαστηριακή), με τη διαδικασία παραλαβής του/της στο νοσηλευτικό τμήμα μετά το χειρουργείο και με τη φροντίδα στο στάδιο της αποκατάστασης.

Συνολικά, με το πέρας της μαθησιακής αυτής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αναφέρουν αρμοδίως πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές, να παρακολουθούν και να ελέγχουν τη λειτουργία και βατότητα των παροχετεύσεων, να καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά και να καταγράφουν τις ενδείξεις στα ειδικά νοσηλευτικά έντυπα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2021). *Βασική νοσηλευτική. Θεωρία, εκπαίδευση, εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Perry, A. G. (2011). *Βασική νοσηλευτική και κλινικές δεξιότητες* (μτφρ. Ε. Μ. Τσαρούχα). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική θεωρία – εργαστήριο – Β' & Γ' ΕΠΑ.Λ. Τομέας υγείας – πρόνοιας – ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και κλινικές δεξιότητες στη νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

2.2.B • ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων των εκπαιδευομένων για την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με χειρουργικές παθήσεις. Παρουσιάζονται παθήσεις και ειδικές καταστάσεις, η αντιμετώπιση των οποίων συνδέεται με τις σύγχρονες προσεγγίσεις της χειρουργικής. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι αρχές της προεγχειρητικής, περιεγχειρητικής και μετεγχειρητικής φροντίδας, ενώ έμφαση δίνεται στα αίτια, τη φυσική εξέλιξη, την κλινική εικόνα, τη διάγνωση, την πρόγνωση και τη νοσηλευτική φροντίδα των χειρουργικών παθήσεων. Επίσης, επεξηγούνται θέματα χειρουργικών λοιμώξεων και μετεγχειρητικών επιπλοκών γενικότερα, διαχείρισης τραυμάτων και εγκαυμάτων, διαταραχών της ισορροπίας ύδατος και ηλεκτρολυτών, διαταραχών της οξεοβασικής ισορροπίας, αιμορραγιών και καταπληξίας (σοκ), εντερικής και παρεντερικής διατροφής και αναλύονται οι αναγκαίες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για την ανακούφιση και την ολοκληρωμένη φροντίδα του χειρουργικού ασθενούς. Οι κυριότερες χειρουργικές παθήσεις αναλύονται θεωρητικά ανά σύστημα και παρουσιάζονται οι απαιτούμενες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τη διαχείριση του χειρουργικού ασθενούς σε όλα τα στάδια της φροντίδας του.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διακρίνουν τις κατηγορίες των χειρουργικών επεμβάσεων (καθαρές, καθαρές – μολυσμένες, μολυσμένες, ρυπαρές ή σηπτικές),
- Προετοιμάζουν τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό για την εκτέλεση κάθε χειρουργικής πράξης,
- Αξιολογούν την κατάσταση υγείας των ασθενών κατά την προεγχειρητική, περιεγχειρητική και μετεγχειρητική φάση,
- Περιγράφουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για χειρουργική επέμβαση,
- Οργανώνουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση,
- Εφαρμόζουν δεξιότητες φροντίδας στον/στη χειρουργημένο/-η ασθενή ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας,
- Αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες και επιπλοκές,
- Εφαρμόζουν μέτρα πρόληψης των μετεγχειρητικών επιπλοκών,
- Εφαρμόζουν απλές επιδέσεις και ακινητοποιήσεις,
- Εκτελούν τις διαδικασίες φροντίδας και νοσηλείας του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλεύτη/-τριας,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες ασηψίας και αντισηψίας για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων,
- Επικουρούν τους/τις ασθενείς στην έγερση και βάδιση ύστερα από χειρουργικές επεμβάσεις, διευκολύνοντας τη διαδικασία της αποκατάστασης,
- Υποστηρίζουν τις ικανότητες των ασθενών, ώστε να επιτευχθεί το μέγιστο επίπεδο αυτοφροντίδας,
- Ενδυναμώνουν τους/τις ασθενείς και τους/τις άτυπους/-ες φροντιστές/-τριες, εφαρμόζοντας τις οδηγίες της διεπιστημονικής ομάδας υγείας,
- Αξιολογούν την ψυχολογική κατάσταση των χειρουργικών ασθενών,
- Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες τεχνικές ψυχολογικής υποστήριξης και αποκλιμάκωσης του στρες σε όλα τα στάδια της φροντίδας του/της ασθενούς.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πόνος / Προεγχειρητική φροντίδα / Διεγχειρητική φροντίδα / Μετεγχειρητικές επιπλοκές και φροντίδα / Παροχετεύσεις / Προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά / Χειρουργικές λοιμώξεις / Υγρά και ηλεκτρολύτες / Φροντίδα εγκαυματικής περιοχής.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ
2	ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
3	ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
4	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ
5	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ
6	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ
7	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τους τρόπους και τις κατάλληλες τεχνικές διαχείρισης του πόνου που βιώνει ο/η ασθενής κατά την περίοδο πριν και μετά τη χειρουργική επέμβαση στο νοσηλευτικό τμήμα. Ο πόνος αποτελεί την υποκειμενική απάντηση του οργανισμού σε σωματικούς και ψυχολογικούς επιβαρυντικούς παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται με τον/την ασθενή, τους/τις επαγγελματίες υγείας και το κλινικό περιβάλλον φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται οι μορφές και η κατηγοριοποίηση του πόνου (οξύς, χρόνιος, αλγαισθητικός, νευροπαθητικός, ψυχογενής, πόνος από μέλος φάντασμα), καθώς και οι απλές/μονοδιάστατες κλίμακες αξιολόγησής του (οπτική αναλογική κλίμακα, αριθμητική, διαγράμματα με απεικόνιση του ανθρώπινου σώματος, κλίμακες με σκίτσα προσώπων, κλίμακες με εικόνες). Στο πλαίσιο των τεχνικών διαχείρισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την παρατήρηση και καταγραφή των σημείων και χαρακτηριστικών του πόνου (έναρξη, διάρκεια, συχνότητα, ένταση) και τη συνεπικουρία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας στην εκπαίδευση του/της ασθενούς σε μη φαρμακολογικές τεχνικές αντιμετώπισης του πόνου (χαλάρωση, καθοδηγούμενη νοερή απεικόνιση, μουσικοθεραπεία, απόσπαση της προσοχής, ήρεμο περιβάλλον, χαμηλός φωτισμός, ικανοποιητική θερμοκρασία κ.ά.). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των ασθενών, καθώς αυτά δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν την αντίδραση στον πόνο (εθνική καταγωγή, θρησκεία κ.ά.).

Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χορηγούν με ασφάλεια την αναλγητική αγωγή, να εφαρμόζουν παρεμβάσεις για μείωση των ανεπιθύμητων ενεργειών των αναλγητικών (γαστρεντερικές διαταραχές, δυσκοιλιότητα) και να χρησιμοποιούν απλές τεχνικές αποκλιμάκωσης.

2.2.B.2 | ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα «Προεγχειρητική φροντίδα», οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες απαραίτητες για την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση. Η παροχή προεγχειρητικής φροντίδας αρχίζει όταν ο/η ασθενής προγραμματίζεται για χειρουργική επέμβαση και περατώνεται με τη μεταφορά του/της ασθενούς στο χειρουργείο. Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας, η διδασκαλία επικεντρώνεται στην εκμάθηση των μεθόδων της σωματικής/φυσικής και ψυχολογικής προετοιμασίας του/της ασθενούς. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις διαδικασίες της προεγχειρητικής φροντίδας, δηλαδή την προετοιμασία του εντέρου (κένωση με υπακτικά *per os* ή με υποκλυσμό), την κένωση της ουροδόχου κύστης (αν απαιτείται τοποθέτηση καθετήρα κύστεως), την προετοιμασία του δέρματος (επιμελής καθαρισμός της περιοχής με αντισηπτικό διάλυμα, απομάκρυνση των τριχών από το εγχειρητικό πεδίο με ειδική μηχανή) και την αφαίρεση από τον/την ασθενή κάθε κινητού ή προσθετικού αντικειμένου (κοσμήματα ή αντικείμενα αξίας παραδίδονται στους συγγενείς ή φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος, τεχνητές οδοντοστοιχίες ή τεχνητά μέλη ή φακοί επαφής, τα οποία αφαιρούνται).

Επιπλέον, ο/η βοηθός νοσηλευτικής τραυματολογίας στο μετέπειτα εργασιακό του/της περιβάλλον (νοσοκομείο, χειρουργικές κλινικές) είναι υπεύθυνος/-η να βοηθήσει τον/την ασθενή να αφαιρέσει τα ρούχα του/της και να φορέσει χειρουργική ένδυση (ρόμπα, πουκαμίσια, σκούφο, αντιεμβολικές κάλτσες αν απαιτείται), να βεβαιωθεί ότι ο/η ασθενής φέρει βραχιόλι αναγνώρισης και να αφαιρέσει το βερνίκι νυχιών ή τεχνητά νύχια για τον έλεγχο και τη σωστή καταγραφή του κορεσμού οξυγόνου στο αίμα κατά τη διάρκεια της επέμβασης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προεγχειρητική φροντίδα ηλικιωμένων ασθενών και παιδιών.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν και να οργανώνουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση.

2.2.B.3 | ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην εφαρμογή του πλάνου φροντίδας σε χειρουργημένους/-ες ασθενείς και στις διαδικασίες επιμέλειας της χειρουργικής κλίνης. Η διεγχειρητική φροντίδα ξεκινά όταν ο/η ασθενής εισάγεται στη χειρουργική αίθουσα και τελειώνει με τη μεταφορά του/της στην αίθουσα ανάνηψης, ενώ η μετεγχειρητική φροντίδα αρχίζει με την ολοκλήρωση της επέμβασης και τη μεταφορά του/της ασθενούς στην αίθουσα ανάνηψης ή στον θάλαμο νοσηλείας και τελειώνει όταν ο/η ασθενής λάβει εξιτήριο.

Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται το στρώσιμο της κλίνης χειρουργημένου/-ης ασθενούς και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πρόληψη

των λοιμώξεων και την προστασία του/της ασθενούς από τραυματισμούς και πτώσεις (εφαρμογή προστατευτικών κιγκλιδωμάτων). Επιπλέον, περιγράφονται και αναλύονται οι κατηγορίες των χειρουργικών επεμβάσεων σε καθαρές (χωρίς διάνοιξη πεπτικού, αναπνευστικού, ουρογεννητικού συστήματος και χωρίς παραβίαση των κανόνων ασηψίας), σε δυνητικά μολυσμένες (διάνοιξη αναπνευστικού, ουρογεννητικού συστήματος, χωρίς σημαντική επιμόλυνση), σε μολυσμένες (παρουσία σημείων οξείας φλεγμονής με ορατή επιμόλυνση του τραύματος) και σε ρυπαρές (ορατή επιμόλυνση με παρουσία πύου και νέκρωση ιστών).

Στο δεύτερο μέρος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις μεθόδους παρακολούθησης και καταγραφής της λειτουργίας των παροχετεύσεων, την έγερση και κινητοποίηση των ασθενών (για την αποβολή των εκκρίσεων και την έκπτυξη των πνευμόνων), την εφαρμογή κανόνων ασηψίας και αντισηψίας για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων και την τοποθέτηση του/της ασθενούς σε κατάλληλη θέση πρόληψης της εισρόφησης. Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενοότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες και επιπλοκές και να διευκολύνουν τη διαδικασία της αποκατάστασης.

2.2.B.4 | ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ

Η μαθησιακή υποενοότητα «Νοσοκομειακές και χειρουργικές λοιμώξεις» παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες φροντίδας σχετικά με τις λοιμώξεις που απαντώνται στον χώρο του νοσοκομείου και τις λοιμώξεις του χειρουργικού πεδίου. Είναι βασικό οι βοηθοί νοσηλευτικής τραυματολογίας να κατανοούν ότι οι νοσοκομειακές λοιμώξεις (ΝΛ) αποτελούν δείκτη μέτρησης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας, αλλά και σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας, διότι αυξάνουν τη νοσηρότητα, τη θνητότητα, την παράταση του χρόνου μετεγχειρητικής φροντίδας, την ανάπτυξη μικροβιακής αντοχής και το κόστος νοσηλείας. Στο πλαίσιο της υποενοότητας δίνονται οι ορισμοί των ΝΛ και αναλύονται τα χαρακτηριστικά των ασθενών που κινδυνεύουν από αυτές (ασθενείς στη ΜΕΘ ή στη Μονάδα Εγκαυμάτων, διασωληνωμένοι/-ες, νεογνά σε μονάδες εντατικής νοσηλείας νεογνών, ασθενείς με παρατεταμένη νοσηλεία, που υποβάλλονται σε επεμβατικές πράξεις, ανοσοκατεσταλμένοι/-ες).

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η ταξινόμηση των χειρουργικών λοιμώξεων και οι παράγοντες κινδύνου ανάπτυξης λοίμωξης χειρουργικού πεδίου και, πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται οι παράγοντες με βάση τα χαρακτηριστικά του/της ασθενούς (ηλικία, κατάσταση θρέψης, σακχαρώδης διαβήτης, κάπνισμα, παχυσαρκία, μικροβιακός αποικισμός, λήψη στεροειδών, υποκείμενα νοσήματα, βαρύτητα της νόσου) και με βάση τα χαρακτηριστικά της επέμβασης (τοποθέτηση παροχετεύσεων, είδος και χρόνος διάρκειας επέμβασης, ανεπαρκής προετοιμασία του χειρουργικού πεδίου, παραμέληση κανόνων υγιεινής). Επίσης, παρουσιάζονται οι συσκευές ή οι επεμβα-

τικοί χειρισμοί που αυξάνουν τον κίνδυνο της χειρουργικής λοίμωξης (ενδοφλέβιοι καθετήρες, ουροκαθετήρες, τραχειοστομίες, γαστρικοί ή ενδοτραχειακοί σωλήνες, εμφυτευμένες συσκευές).

Στο τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους χειρισμούς ασηψίας, αντισηψίας, τις τεχνικές συλλογής, μεταφοράς και απομάκρυνσης του ακαθάρτου ιματισμού, τον χειρισμό του καθαρού και αποστειρωμένου ιματισμού, εφαρμόζοντας τα ενδεδειγμένα μέτρα για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων.

2.2.B.5 | ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στο ισοζύγιο υγρών, στις διαταραχές των ηλεκτρολυτών και στην ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και διαλυμάτων. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας παρουσιάζονται οι διαταραχές του ισοζυγίου υγρών (περίσσεια όγκου υγρών με εμφάνιση οιδήματος, έλλειμμα όγκου υγρών με εμφάνιση αφυδάτωσης), οι πηγές πρόσληψης υγρών και οι τρόποι αποβολής των υγρών από τον ανθρώπινο οργανισμό. Ειδικότερα, αναλύονται τα αίτια της αφυδάτωσης (μειωμένη πρόσληψη νερού, έντονη εφίδρωση, πυρετός, διάρροια, έμετοι, εκτεταμένες εγκαυματικές περιοχές) και τα κλινικά της συμπτώματα (που κυμαίνονται από έντονη δίψα, ξηροστομία, ολιγουρία, πτώση της αρτηριακής πίεσης και ταχυκαρδία, έως ψευδαισθήσεις, παραλήρημα, σπασμούς και κώμα).

Στη συνέχεια, στο δεύτερο μέρος, περιγράφονται οι διαταραχές των ηλεκτρολυτών, δηλαδή η υπονατρίαμία (λόγω εμέτων, διάρροιας, εγκαυμάτων, μειωμένης πρόσληψης νατρίου ή αυξημένων απωλειών από έντονη εφίδρωση), η υπερνατρίαμία (εκδηλώνεται με μείωση της αρτηριακής πίεσης, πολυουρία, ταχυκαρδία, νευρολογικά συμπτώματα), η υποκαλιαιμία, η υπερκαλιαιμία (εκδηλώνεται με μυϊκή αδυναμία, ναυτία, εμέτους και διαταραχές στη λειτουργία του μυοκαρδίου), η υποασβεστιαμία, η υπερασβεστιαμία, καθώς και τα διαλύματα υγρών και ηλεκτρολυτών.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην άσκηση των εκπαιδευομένων στη μέτρηση, καταγραφή και αποτύπωση των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών μέσω παραδειγμάτων και έντυπου υλικού και στην εξοικείωση με τον απαιτούμενο εξοπλισμό για την ενδοφλέβια χορήγηση διαλυμάτων (καθετήρες, βελόνες, φίλτρα, αντλίες ελέγχου έγχυσης).

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την καταγραφή και την ενδοφλέβια χορήγηση υγρών, ηλεκτρολυτών, φαρμάκων και διαλυμάτων, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας, τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα και τις κατευθυντήριες οδηγίες.

2.2.B.6 | ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παροχή φροντίδας σε ασθενείς με εγκαύματα. Συγκεκριμένα, ορίζονται και περιγράφονται οι κατηγορίες

των εγκαυμάτων ανάλογα με το αίτιο πρόκλησης σε: α) θερμικά (ξηρή, υγρή θερμότητα, ψύχος), β) χημικά, γ) ηλεκτρικά (ρεύμα, κεραυνοπληξία) και δ) ακτινικά (ακτίνες Χ, Γ, ηλιακή ακτινοβολία κ.ά.). Επίσης, αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την ταξινόμηση των εγκαυμάτων, όπως το βάθος του εγκαύματος, η έκτασή του, το αίτιο, η ηλικία του/της ασθενούς, η εντόπιση της εγκαυματικής περιοχής, οι συνθήκες πρόκλησης, καθώς και οι προϋπάρχουσες ή συνυπάρχουσες ασθένειες.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η διαβάθμιση των εγκαυμάτων ανάλογα με την έκταση της ιστικής καταστροφής και την κλινική εικόνα τους (ερυθρότητα, πόνος, κνησμός, οίδημα, φυσαλίδες, νέκρωση υποκείμενων ιστών). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις άμεσες ή έμμεσες επιπλοκές που οφείλονται στο έγκαυμα, όπως οι γαστρεντερικές, οι σκελετικές, οι οφθαλμολογικές, οι βλάβες της επούλωσης των εγκαυμάτων, οι λοιμώξεις και οι επιπλοκές από το καρδιαγγειακό και αναπνευστικό σύστημα.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της υποενότητας και στο μέρος της ανάπτυξης ειδικών δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την ποσοτική και ποιοτική εκτίμηση του εγκαυματικού τραύματος και τις ιδιαιτερότητες φροντίδας που απαιτούν νοσηλεία σε ιδιαίτερο, καλά θερμαινόμενο χώρο (28°C), τοποθέτηση του/της ασθενούς σε αποστειρωμένα σεντόνια με προσπάθεια αποφυγής διασταυρούμενης επιμόλυνσης, χρήση υποσέντονου από συνθετική ουσία ή φύλλου αλουμινίου, ώστε να αποφεύγεται η επαφή των εγκαυματικών επιφανειών και να διευκολύνεται η απορρόφηση των υγρών.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα αυτή παρέχει την απαραίτητη βάση για τη συνεισφορά στη νοσηλευτική φροντίδα και την υποστήριξη των ασθενών με εγκαύματα.

2.2.B.7 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την ολοκληρωμένη νοσηλευτική περιεγχειρητική φροντίδα σε ασθενείς με νοσήματα του πεπτικού συστήματος. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της υποενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις στις οποίες θα κληθεί να συμμετέχει ο/η βοηθός νοσηλευτικής τραυματολογίας στο χειρουργικό τμήμα ενός νοσηλευτικού ιδρύματος, αναφορικά με τη φροντίδα ασθενών που υποβάλλονται σε ενδοσκοπικό έλεγχο του πεπτικού συστήματος (οισοφαγοσκόπηση, γαστροσκόπηση, κολονοσκόπηση, σιγμοειδοσκόπηση, ορθοσκόπηση). Επιπρόσθετα, περιγράφεται η νοσηλευτική φροντίδα κατά τη διάρκεια του ακτινολογικού ελέγχου του πεπτικού και ειδικότερα κατά τη διάβαση του εντέρου (βαριούχος υποκλυσμός), τον έλεγχο των χοληφόρων οδών και αγγείων (χολοκυστογραφία, χολαγγειογραφία) και τον έλεγχο του παγκρέατος.

Περαιτέρω, στην εν λόγω υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με έλκος στομάχου και δωδεκαδακτύλου, που αντιμετωπίζονται χειρουργικά (συχνές μετακινήσεις επί κλίνης, λήψη ζωτικών σημείων, σχολαστική υγιεινή στόματος, χορήγηση αναλγητικών,

παρεντερική χορήγηση αντιβιοτικών, αναρρόφηση από ρινογαστρικό σωλήνα, ακριβής καταγραφή προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών, καταγραφή υγρών παροχετεύσεων), με φλεγμονές της στοματικής κοιλότητας (καθαριότητα και αντισηψία της στοματικής κοιλότητας με πλύσεις και χρήση ειδικών διαλυμάτων, γέυματα σε πολτώδη μορφή), με διαταραχές της απεκκριτικής λειτουργίας του εντέρου, καθώς και με την προεγχειρητική και μετεγχειρητική φροντίδα ασθενών με όγκους ή νεοπλασμάτα εντέρου (τεχνητή σίτιση, χρήση αναρρόφησης, τοποθέτηση ασθενούς σε ανάρροπη θέση, φροντίδα στομιών).

Συνολικά, η συγκεκριμένη υποενότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το θεωρητικό υπόβαθρο για την ορθή και αποτελεσματική νοσηλευτική διαχείριση των νοσημάτων του πεπτικού συστήματος που χρήζουν παρεμβατικών θεραπευτικών μεθόδων και χειρουργικής αντιμετώπισης.

2.2.B.8 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την ολοκληρωμένη νοσηλευτική περιεγχειρητική φροντίδα σε ασθενείς με νοσήματα του αναπνευστικού και κυκλοφορικού συστήματος. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας γίνεται συνοπτική αναφορά στα συμπτώματα των αναπνευστικών νοσημάτων και τις βασικές αρχές οξυγονοθεραπείας. Στη συνέχεια, περιγράφονται διεξοδικά οι μέθοδοι φροντίδας σε ασθενείς με τραχειοστομία, δηλαδή τοποθέτηση σε ημικαθιστή θέση, συχνή λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων σε ειδικό δελτίο, καθαρισμός του τραχειοσωλήνα με αναρρόφηση, παρακολούθηση της τραχειοστομίας για σημεία φλεγμονής (οίδημα, ερυθρότητα, πόνος), συχνή φροντίδα του στόματος, εξασφάλιση ήρεμου και καθαρού περιβάλλοντος.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη φροντίδα ασθενών μετά από εγχείρηση θώρακα και τοποθέτηση παροχέτευσης θώρακα (Bülau), που περιλαμβάνει τον έλεγχο της σύνδεσης του θωρακικού καθετήρα, τη στεγανότητα των συνδέσεων, την καλή στερέωση της συσκευής και την ενθάρρυνση του/της ασθενούς να αναπνέει βαθιά και να βήχει.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν για τη νοσηλευτική φροντίδα ασθενών μετά από εγχειρήσεις καρδιάς και την έξοδό τους από τη ΜΕΘ και συγκεκριμένα για τη διαιτητική προετοιμασία, την ψυχολογική τόνωση, την τοπική φροντίδα της τομής, τη φροντίδα των θωρακικών παροχετεύσεων, τη μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων, τη μέτρηση του σακχάρου αίματος και την παρακολούθηση και καταγραφή των προσλαμβανόμενων υγρών και αποβαλλόμενων ούρων.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να συμμετέχουν στην αποτελεσματική νοσηλευτική διαχείριση των ασθενών μετά από χειρουργικές επεμβάσεις του αναπνευστικού και κυκλοφορικού συστήματος και να προάγουν την αυτοδιαχείρισή τους, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες τεχνικές και πρωτόκολλα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική – χειρουργική νοσηλευτική. Κριτική σκέψη κατά τη φροντίδα του ασθενούς* (τόμος Α'), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Σαχίνη, Α. & Πάνου, Μ. (2011). *Παθολογική και χειρουργική νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και χειρουργική κλινική νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. (2013). *Παθολογική χειρουργική νοσηλευτική* (τόμοι 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
3. Ντέρος, Κ. & Δίκη, Ε. (χ.χ.). *Χειρουργική – Γ' ΕΠΑ.Λ. Ειδικότητα: Βοηθών νοσηλευτών*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από:
https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/5277/24-0235-02_Cheirurgiki_G-EPAL_Vivlio-Mathiti/

2.2.Γ • ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην παθολογία και στην παθολογική νοσηλευτική, ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εξατομικευμένη νοσηλευτική εκτίμηση και εφαρμογή του σχεδίου φροντίδας. Στην παρούσα ενότητα αναπτύσσονται οι βασικοί μηχανισμοί πρόκλησης νόσου και οι παθολογικές μεταβολές της λειτουργικότητας του ανθρώπινου οργανισμού. Γίνεται αναφορά σε βασικές έννοιες σχετικά με τον ορισμό, την αιτιολογία, τα συμπτώματα και τις επιπλοκές του αναπνευστικού, του κυκλοφορικού, του πεπτικού, του νευρικού, του ουροποιητικού συστήματος, του αίματος, του δέρματος και των ενδοκρινών αδένων, καθώς και των χρόνιων συστηματικών νοσημάτων. Επιπρόσθετα, αναλύεται και εξηγείται η βασική κατηγοριοποίηση λοιμώξεων, καθώς και έννοιες όπως αυτές της σήψης και της σηπτικής καταπληξίας, με έμφαση στην παροχή αποτελεσματικής νοσηλευτικής φροντίδας στις ανωτέρω καταστάσεις. Η ενότητα πραγματεύεται την παροχή ποιοτικής νοσηλευτικής φροντίδας, αναδεικνύοντας ως σημαντικά μέτρα άσκησης του νοσηλευτικού έργου τη λήψη σωστού ατομικού και οικογενειακού ιστορικού, καθώς και τη λήψη ζωτικών σημείων

με ακρίβεια. Παράλληλα, σε συσχέτιση με τις παθολογικές καταστάσεις, περιγράφονται σύγχρονες εργαστηριακές εξετάσεις και διαγνωστικές μέθοδοι για την αντιμετώπιση και τη θεραπεία οξέων και χρόνιων παθολογικών νοσημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αντιλαμβάνονται την παθογένεια και τους βασικούς μηχανισμούς πρόκλησης των συχνότερων παθήσεων,
- Συμμετέχουν επικουρικά στη νοσηλευτική εκτίμηση των αναγκών του/της ασθενούς, με σκοπό την ποιοτική νοσηλευτική του/της φροντίδα,
- Εντοπίζουν τις βασικές εκδηλώσεις και τα συμπτώματα των κυριότερων παθολογικών καταστάσεων,
- Αντιμετωπίζουν εγκαίρως νέα πιθανή συμπτωματολογία επιπλοκών, παρεμβαίνοντας αποτρεπτικά,
- Παρέχουν εκπαίδευση στον/στην ασθενή και στα μέλη της οικογένειας,
- Προετοιμάζουν τον/την ασθενή για τις αναγκαίες εργαστηριακές και απεικονιστικές εξετάσεις,
- Αναγνωρίζουν τη σημασία καταγραφής του νοσηλευτικού ιστορικού και τη συνεισφορά της λήψης πληροφοριών στην τελική διάγνωση,
- Προσεγγίζουν ξεχωριστά το κάθε οργανικό σύστημα του/της ασθενούς ως προς τη διερεύνηση της νοσηλευτικής φροντίδας παθολογικών διαταραχών,
- Εφαρμόζουν την ενδεικνυόμενη νοσηλευτική παρέμβαση και φροντίδα στις κατά περίπτωση εντοπισμένες παθολογικές παθήσεις,
- Λαμβάνουν τα σωστά μέσα προστασίας και υγιεινής στον προνοσοκομειακό και νοσοκομειακό χώρο,
- Συνεργάζονται με τα μέλη της διεπιστημονικής θεραπευτικής ομάδας για την αντιμετώπιση των παθολογικών νοσημάτων,
- Ιεραρχούν τις ανάγκες του/της ασθενούς,
- Προβαίνουν στις σχετικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις πρόληψης, θεραπείας, αποκατάστασης, υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναπνευστικό σύστημα / Δοκιμασίες ελέγχου αναπνευστικής λειτουργίας / Όργανα κυκλοφορικού συστήματος / Πεπτικό σύστημα / Νεφροί / Ενδοκρινείς αδένες / Συστηματικά νοσήματα / Ιογενείς λοιμώξεις / Ανοσία / Εμβόλια.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
3	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ
6	ΙΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
7	ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
8	ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και τη φυσιολογία του αναπνευστικού συστήματος του ανθρώπου, καθώς και στα νοσήματα και τις διαγνωστικές εξετάσεις που πλαισιώνουν τις παθήσεις του.

Αρχικά, περιγράφονται τα όργανα που αποτελούν το ανώτερο (μύτη, στόμα, ρινοφάρυγγας, λάρυγγας) και το κατώτερο (τραχεία, πνεύμονες, βρόγχοι, κυψελίδες) αναπνευστικό σύστημα. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι εξετάσεις και οι δοκιμασίες που χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση των αναπνευστικών νοσημάτων (δοκιμασίες ελέγχου αναπνευστικής λειτουργίας, αέρια αρτηριακού αίματος, ακτινολογικές και ενδοσκοπικές εξετάσεις, παρακέντηση θώρακα), επεξηγείται ο μηχανισμός πρόκλησης βλάβης που οδηγεί στις συνηθέστερες ασθένειες (χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, βρογχικό άσθμα, βρογχεκτασία, ατελεκτασία, πνευμοθώρακας) και γίνεται ομαδοποίηση αυτών των ασθενειών με βάση την παθογένειά τους.

Ειδική αναφορά γίνεται στα σημεία και συμπτώματα των αναπνευστικών νοσημάτων (βήχας, δύσπνοια, απόχρεμψη, αιμόπτυση, θωρακικό άλγος), στον τρόπο που συνδέεται η εμφάνιση των νοσημάτων με τις συνθήκες διαβίωσης του/της ασθενούς και τις συνθήκες του εργασιακού και ευρύτερου περιβάλλοντός του/της. Στο πλαίσιο της υποενότητας θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις νεοπλασίες του πνεύμονα, στον εντοπισμό της πρώιμης και όψιμης συμπτωματολογίας, στη σταδιοποίηση του όγκου και στις αναμενόμενες επιπλοκές, ώστε να σκιαγραφηθεί το μέγεθος του προβλήματος. Επίσης, η μεταδοτική λοιμώδης νόσος της φυματίωσης θα παρουσιαστεί και θα αναλυθεί, παράλληλα με την αποτύπωση του ρόλου του/της βοηθού νοσηλευτικής τραυματολογίας στη θεραπευτική και ανακουφιστική παρέμβαση των ασθενών αυτών.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα

κυριότερα προβλήματα του αναπνευστικού συστήματος, τα σημεία και τα συμπτώματά τους και να αναφέρουν τους βασικούς άξονες των ενδεδειγμένων νοσηλευτικών παρεμβάσεων.

2.2.Γ.2 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στο να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για τη δομή, τη λειτουργία και τα νοσήματα του κυκλοφορικού συστήματος.

Αρχικά, περιγράφονται οι βασικές λειτουργίες του κυκλοφορικού συστήματος, τα όργανα που το απαρτίζουν και παρουσιάζονται οι ειδικές διαγνωστικές εξετάσεις (ηλεκτροκαρδιογράφημα, υπερηχοκαρδιογράφημα, Doppler, Holter, δοκιμασία κόπωσης, εξετάσεις αίματος, στεφανιαία αρτηριογραφία κ.ά.) που απαιτούνται για την αξιολόγηση της λειτουργίας του. Στη συνέχεια, περιγράφονται η μεγάλη και μικρή κυκλοφορία του αίματος, η στεφανιαία κυκλοφορία και τα συμπτώματα των καρδιακών νοσημάτων (δύσπνοια, προκάρδιο άλγος, αίσθημα παλμών, οίδημα, βήχας, κύανωση, αίσθημα κόπωσης κ.ά.).

Επιπλέον, στο πλαίσιο της υποενότητας αναλύονται καρδιολογικά νοσήματα όπως η καρδιακή ανεπάρκεια και τα αίτιά της, η υπέρταση, οι αρρυθμίες (κολπικές, κοιλιακές), το πνευμονικό οίδημα και η νοσηλευτική τους φροντίδα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση της στεφανιαίας νόσου, στην πρόληψη και την αντιμετώπισή της (χειρουργική και μη). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξειδικευτούν στις παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με στηθαγική κρίση, στη νοσηλευτική φροντίδα ασθενούς με έμφραγμα του μυοκαρδίου σε δομές προνοσοκομειακής αντιμετώπισης, σε καρδιολογική κλινική και στη ΜΕΘ.

Στο τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν το κατάλληλο πλάνο νοσηλευτικής διεργασίας με σκοπό την ολοκληρωμένη νοσηλευτική εκτίμηση του/της ασθενούς, να αξιολογούν τις ανάγκες του/της, να λαμβάνουν τα ζωτικά του/της σημεία (θερμοκρασία, πίεση, σφίξεις, αναπνοές) σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες τεχνικές, να ιεραρχούν τις ανάγκες του/της και να προβαίνουν στις σχετικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις πρόληψης, θεραπείας, αποκατάστασης, υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας.

2.2.Γ.3 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις για τη δομή, τη λειτουργία και τη νοσηλευτική φροντίδα των νοσημάτων του πεπτικού συστήματος.

Το πεπτικό σύστημα είναι ένα σύνολο κοίλων και συμπαγών οργάνων που αποτελείται από το γαστρεντερικό ή πεπτικό σωλήνα και τους αδένες του πεπτικού συστήματος. Στην υποενότητα αυτή, γίνεται αναφορά στα βασικά όργανα του πεπτικού (στοματική κοιλότητα, φάρυγγας, οισοφάγος, στομάχι, λεπτό και παχύ έντε-

ρο), στους προσαρτημένους αδένες (σιελογόνοι, ήπαρ, πάγκρεας) και στη χοληδόχο κύστη με τα χοληφόρα αγγεία που περιλαμβάνονται επίσης στα λειτουργικά όργανα του πεπτικού συστήματος.

Στη συνέχεια της υποενότητας, περιγράφεται ο παρακλινικός έλεγχος του πεπτικού συστήματος ενδοσκοπικά (οισοφαγосκόπηση, γαστροσκόπηση, κολονοσκόπηση, σιγμοειδοσκόπηση, ορθοσκόπηση), ακτινολογικά (ακτινογραφία κοιλίας, διάβαση εντέρου, αξονική τομογραφία), ο διαγνωστικός έλεγχος του ήπατος, των χοληφόρων οδών και αγγείων και η παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών κατά τη διενέργειά τους.

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι φλεγμονές της στοματικής κοιλότητας, οι κίρσοι οισοφάγου και οι διαταραχές της απεκκριτικής λειτουργίας του εντέρου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη νοσηλευτική φροντίδα του έλκους στομάχου και δωδεκαδακτύλου, στις επιπλοκές τους (γαστρορραγία, διάτρηση κ.ά.), στον ειλεό, στις παθήσεις του ήπατος και των χοληφόρων, καθώς και στα νεοπλάσματα/όγκους του εντέρου.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα κυριότερα προβλήματα του πεπτικού συστήματος, να περιγράφουν τη συμπτωματολογία τους και να εκτελούν τις κατάλληλες διαδικασίες φροντίδας των ασθενών, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας.

2.2.Γ.4 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και τη φυσιολογία του ουροποιητικού συστήματος με σκοπό την παροχή θεωρητικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία και τα νοσήματα του συγκεκριμένου συστήματος.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα όργανα του ουροποιητικού συστήματος (νεφροί, ουρητήρες, ουροδόχος κύστη, ουρήθρα), μελετάται ο ρόλος των νεφρών στο σώμα, ο οποίος σχετίζεται με τη ρύθμιση της ισορροπίας των υγρών και ηλεκτρολυτών, την αποβολή των προϊόντων μεταβολισμού και τον καθαρισμό του αίματος. Παρουσιάζονται οι διαγνωστικές εξετάσεις του ουροποιητικού συστήματος (εξέταση ούρων, αιματολογικές εξετάσεις, ακτινολογικός έλεγχος) και αναλύονται τα συμπτώματα που οφείλονται σε δυσλειτουργίες του (πυρετός, πόνος, διαταραχές της ούρησης, της ποιότητας και ποσότητας των ούρων κ.ά.). Ακολούθως, περιγράφονται οι παθολογικές καταστάσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία των νεφρών (σπειραματονεφρίτιδα, νεφρωσικό σύνδρομο, οξεία νεφρική ανεπάρκεια, χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, λοιμώξεις ουροποιητικού συστήματος, συγγενείς και αγγειακές παθήσεις των νεφρών κ.ά.) και συζητούνται οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα και τη συμμετοχή των βοηθών νοσηλευτικής τραυματολογίας στην αντιμετώπιση της οξείας και της χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας, της νεφρολιθίαςης, καθώς και στη διαδικασία της αιμοκάθαρσης, της περιτοναϊκής κάθαρσης και της μεταμόσχευσης νεφρού.

Συνοψίζοντας, με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοούν τη σπουδαιότητα της υγείας των νεφρών, θα μπορούν να παρουσιάζουν τις άμεσες και απώτερες επιπτώσεις των παθήσεων του ουροποιητικού συστήματος και θα συνεργάζονται με τα μέλη της διεπιστημονικής θεραπευτικής ομάδας για την αντιμετώπισή τους.

2.2.Γ.5 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για την κατανόηση των διαταραχών του ενδοκρινικού συστήματος και των επιπτώσεών του στη λειτουργία πολλών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού.

Στο πλαίσιο της υποεπένδυσης παρουσιάζονται οι ενδοκρινείς αδένες του σώματος (η υπόφυση, ο υποθάλαμος, ο θυρεοειδής, οι παραθυρεοειδείς, το πάγκρεας, τα επινεφρίδια, οι όρχεις, οι ωθήκες) και επεξηγείται η συμμετοχή τους στην εύρυθμη λειτουργία του. Στη συνέχεια, περιγράφονται και αναλύονται οι πιο συχνές παθήσεις των ενδοκρινών αδένων (όπως η οστεοπόρωση, το σύνδρομο πολυκυστικών ωθηκών, το σύνδρομο Cushing, η νόσος του Addison) και τα κλινικά τους συμπτώματα.

Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στα νοσήματα του θυρεοειδούς (θυρεοειδίτιδα, υποθυρεοειδισμό, θυρεοειδίτιδα Hashimoto, υπερθυρεοειδισμό, νόσο Graves, όζους και καρκίνο του θυρεοειδούς), στη συμπτωματολογία τους και στη νοσηλευτική φροντίδα που απαιτείται για την αντιμετώπισή τους. Επιπλέον, θα δοθεί έμφαση στον διαβήτη που αποτελεί μια από τις πιο κοινές ασθένειες του ενδοκρινικού συστήματος και θα παρουσιαστεί η ταξινόμηση (τύποι) του σακχαρώδους διαβήτη, οι διαγνωστικές εξετάσεις, η συμπτωματολογία του και οι τρόποι αντιμετώπισής του.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της χρήσης ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να εντοπίζουν και να περιγράφουν τα κυριότερα νοσήματα των ενδοκρινών αδένων και να κατανοούν τους βασικούς άξονες της θεραπευτικής αντιμετώπισης και νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Γ.6 | ΙΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποεπένδυση γίνεται αναφορά στα πιο συχνά ιογενή και λοιμώδη νοσήματα με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να καταστούν ικανοί/-ές να διακρίνουν τους βασικούς παθολογικούς μηχανισμούς που είναι υπεύθυνοι για την πρόκληση και μετάδοση των νοσημάτων και να υιοθετούν τα σωστά μέσα προστασίας και υγιεινής, είτε εργάζονται σε προνοσοκομειακό περιβάλλον και σε δομές στην κοινότητα είτε σε νοσοκομείο.

Αρχικά, γίνεται αναφορά στις συνήθεις ιογενείς λοιμώξεις, όπως η γρίπη και το κοινό κρυολόγημα, καθώς και σε ιογενείς λοιμώξεις με νευρολογικές εκδηλώσεις, όπως η εγκεφαλίτιδα και ο έρπητας ζωστήρας. Παρουσιάζονται επίσης τα εξανθηματικά και

μη νοσήματα της παιδικής ηλικίας, όπως η ιλαρά, η ερυθρά, η ανεμευλογιά, η παρωτίτιδα και η λοιμώδης μονοπυρήνωση, ενώ παράλληλα μελετάται η κλινική τους εικόνα.

Στη συνέχεια, αναφέρονται τα νοσήματα που οφείλονται σε βακτήρια ή παράσιτα (μηνιγγίτιδα, τέτανος, κοκκύτης, στρεπτοκοκκικές και σταφυλοκοκκικές λοιμώξεις, σαλμονελλώσεις, ελονοσία, εχινοκοκκίαση) και γίνεται αναφορά στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα/λοιμώξεις, όπως σύφιλη, βλεννόρροια, έρπητας των γεννητικών οργάνων, η HIV λοίμωξη, και η λοίμωξη από HPV.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις ηπατίτιδες, την ταξινόμησή τους, τα συμπτώματα και τους τρόπους πρόληψης. Στην υποεπένεση θα δοθεί έμφαση επίσης στις λοιμώξεις από κορωνοϊούς όπως ο SARS-CoV, ο MERS-CoV, ο SARS-CoV-2, και στην αντίστοιχη νοσηλευτική φροντίδα.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποεπένεσης ιδιαίτερα σημαντική είναι η αναφορά στους μηχανισμούς άμυνας του οργανισμού, στις βασικές αρχές και τύπους της ανοσίας και στην αξία των εμβολίων ως ασπίδα ατομικής και συλλογικής ανοσίας.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με βάση τα σύγχρονα βιβλιογραφικά δεδομένα και μελέτες περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν και να συσχετίζουν τα συμπτώματα με τα νοσήματα και να εφαρμόζουν το ενδεδειγμένο πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Γ.7 | ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένεση αποσκοπεί στην παροχή βασικών γνώσεων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες για τα συχνότερα καλοήγη και κακοήγη νοσήματα. Αρχικά, γίνεται αναφορά στην ταξινόμηση των νεοπλασιών, τα χαρακτηριστικά τους και τις οδούς διασποράς τους. Στη συνέχεια μελετώνται η επιδημιολογία και οι αιτιολογικοί παράγοντες που συνδέονται με την εκδήλωσή τους (όπως ορμονικοί, διατροφικοί και επαγγελματικοί παράγοντες), καθώς και οι τρόποι έγκαιρης ανίχνευσης και πρόληψης.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περιγραφή των συμπτωμάτων, των κλινικών σημείων, των διαγνωστικών εξετάσεων, των γενικών (αιματολογικές, βιοχημικές) και των ειδικών (ραδιοϊσοτοπικός έλεγχος, αξονική και μαγνητική τομογραφία, προσδιορισμός ειδικών αντιγόνων ορού/καρκινικοί δείκτες κ.ά.). Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της σταδιοποίησης που προσδιορίζει το στάδιο της νόσου και τη βιοψία, ως μέθοδο διάγνωσης και επεμβατικής παρέμβασης.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποεπένεσης παρουσιάζονται οι βασικές αρχές αντιμετώπισης των κακοηθειών μέσω της χημειοθεραπείας, της ακτινοθεραπείας και της χειρουργικής θεραπείας και περιγράφεται η πρόγνωση των νεοπλασιών ανάλογα με το στάδιο της νόσου. Επιπλέον, περιγράφονται και αναλύονται οι πιο συχνές παρενέργειες των θεραπευτικών παρεμβάσεων (ναυτία, έμετοι, ρίγη, πυρετός, τριχόπτωση, αμνηόρροια κ.ά.), η νοσηλευτική φροντίδα που απαιτείται για την αντιμετώπισή

τους, καθώς και οι γενικές αρχές της ακτινοπροστασίας, τόσο για τους/τις ασθενείς όσο και για τους/τις επαγγελματίες υγείας.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν τις βασικές γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση της διάγνωσης, της σταδιοποίησης, της αντιμετώπισης των συμπτωμάτων και της θεραπευτικής διαχείρισης των ογκολογικών νοσημάτων.

2.2.Γ.8 | ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα αναφέρεται στα χρόνια συστηματικά νοσήματα με σκοπό να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες βασικές γνώσεις για αυτή την ιδιαίτερη ομάδα νοσημάτων που χαρακτηρίζεται από πολύπλοκους παθογενετικούς μηχανισμούς και ετερογένεια στις κλινικές της εκδηλώσεις.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι παθήσεις των αρθρώσεων και η διάκρισή τους σε εκφυλιστικές και φλεγμονώδεις αρθροπάθειες. Μελετώνται τα αίτια, οι παράγοντες κινδύνου και η συμπτωματολογία (πόνος, δυσκαμψία, οίδημα, φλεγμονή) της ρευματοειδούς αρθρίτιδας, οι επιπτώσεις της στη ζωή των ασθενών και περιγράφεται ο ρόλος του/της βοηθού νοσηλεύτη/-τριας τραυματολογίας στη θεραπευτική αντιμετώπισή της ως μέλους της ομάδας υγείας. Επιπλέον, γίνεται αναφορά και σε άλλες παθήσεις των αρθρώσεων, όπως η ουρική και η αγκυλοποιητική σπονδυλίτιδα, τα συμπτώματα, τις εργαστηριακές εξετάσεις και την αντιμετώπισή τους.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, μελετώνται και τα αυτοάνοσα νοσήματα του συνδετικού, όπως η δερματομυοσίτιδα, το σκληρόδερμα (σκληροδερμία), ο Συστηματικός Ερυθηματώδης Λύκος (ΣΕΛ) και η ψωριασική αρθρίτιδα, με ιδιαίτερη προσοχή στις κλινικές εκδηλώσεις τους. Έμφαση θα δοθεί επίσης στην ομάδα των αυτοάνοσων παθήσεων που προκαλούν φλεγμονή στο τοίχωμα των αγγείων (αγγειίτιδες), στα νοσήματα που προκαλούν φλεγμονή δέρματος και βλεννογόνων (όπως η πέμφιγα) και στη νοσηλευτική τους φροντίδα.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα συμπτώματα, να τα συσχετίζουν με το πιθανό νόσημα και την απαιτούμενη νοσηλευτική φροντίδα και να εφαρμόζουν μέτρα ανακούφισης και υποστήριξης της ικανότητας αυτοφροντίδας των ασθενών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική – χειρουργική νοσηλευτική. Κριτική σκέψη κατά τη φροντίδα του ασθενούς* (τόμος Α'), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Σαχίνη, Α. & Πάνου, Μ. (2011). *Παθολογική και χειρουργική νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και χειρουργική κλινική νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. (2013). *Παθολογική χειρουργική νοσηλευτική* (τόμοι 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

2.2.Δ • ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ – ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα αποτελείται από δύο αυτοτελείς επιμέρους ενότητες, αυτή της Γυναικολογικής και αυτή της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής. Η υποενότητα της Γυναικολογικής Νοσηλευτικής έχει ως σκοπό να εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε έννοιες που αφορούν την ανατομία και τη φυσιολογία του γυναικείου γεννητικού συστήματος. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα εξελικτικά στάδια και οι αλλαγές που προκύπτουν στο αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας κατά την εφηβεία, την κύηση, τον τοκετό, τη λοχεία και την εμμηνόπαυση. Αναλύονται οι συχνότερες παθολογικές γυναικολογικές καταστάσεις, με ιδιαίτερες αναφορές ως προς την επίπτωση και τον επιπολασμό γυναικολογικών καρκίνων (μαστού, γεννητικών οργάνων κ.ά.) και συνδέονται με τις αναγκαίες νοσηλευτικές παρεμβάσεις, τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και θεραπευτικής αντιμετώπισης. Η υποενότητα της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με έννοιες και ορισμούς που αφορούν τις βιολογικές, ψυχολογικές και πνευματικές ανάγκες, τόσο ενός υγιούς όσο και ενός άρρωστου παιδιού. Εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα εξελικτικά στάδια ανάπτυξης ενός παιδιού (γλωσσική, αισθητηριακή, κινητική, συναισθηματική και κοινωνική εξέλιξη). Τέλος, αναφέρονται τα συχνότερα παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα της παιδικής ηλικίας και η νοσηλευτική αντιμετώπισή τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν γυναικολογικές και παιδιατρικές παθήσεις και μεθόδους παρέμβασης σε πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο φροντίδας,
- Επικουρούν στην εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου φροντίδας των ασθενών με γυναικολογικά και παιδιατρικά νοσήματα, σύμφωνα με τις ανάγκες του/της ασθενούς, υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας,
- Συμμετέχουν ενεργά στην πρόληψη και αντιμετώπιση των γυναικολογικών και παιδιατρικών παθήσεων,
- Συνεργάζονται με νοσηλεύτές/-τριες και άλλους επαγγελματίες υγείας σε προγράμματα έγκαιρης διάγνωσης του καρκίνου του μαστού και του τραχήλου της μήτρας,
- Ενθαρρύνουν τις γυναίκες όλων των ηλικιών για τη διενέργεια διαγνωστικών εξετάσεων, ώστε να επιτυγχάνεται η έγκαιρη ανίχνευση παθολογικών καταστάσεων,
- Παρατηρούν τη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού,
- Παρουσιάζουν τα στάδια ανάπτυξης του παιδιού από τη νεογνική έως την εφηβική ηλικία,
- Συμβουλεύουν γονείς και φροντιστές/-τριες για θέματα πρόληψης παιδικών ατυχημάτων,
- Αναγνωρίζουν τις παθολογικές καταστάσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν η γυναίκα και το έμβρυο, τόσο κατά τη διάρκεια της κύησης και του τοκετού όσο και κατά τη διάρκεια της λοχείας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Λοιμογόνοι παράγοντες / Προσυμπτωματικός έλεγχος / Γυναικολογικός έλεγχος / Προεκλαμψία και εκλαμψία / Σακχαρώδης διαβήτης / Προγεννητικός έλεγχος / Παιδική θνησιμότητα / Εμβολιασμός / Πρόληψη.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΚΥΗΣΗ – ΤΟΚΕΤΟΣ – ΛΟΧΕΙΑ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
3	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ – ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
4	ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ
6	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΕΟΓΝΟΥ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΥΣ – ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ
7	ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και τη φυσιολογία του ανθρώπινου σώματος, με έμφαση στην περιγραφή των οργάνων και των λειτουργιών του γυναικείου γεννητικού συστήματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας είναι σε θέση να περιγράψουν τον μηχανισμό, μέσω του οποίου ωριμάζει το αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας και το σώμα της γίνεται ικανό να φέρει εις πέρας μια εγκυμοσύνη. Έννοιες όπως έμμηνος ρύση, ωοθηκικός κύκλος, γεννητικός κύκλος, κύηση, τοκετός, λοχεία αποσαφηνίζονται με τρόπο που καθιστά εμφανή τον συσχετισμό μεταξύ τους. Στο πλαίσιο της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, οι βοηθοί νοσηλευτικής συμμετέχουν, κατόπιν σχετικής ανάθεσης από τους/τις νοσηλευτές/-τριες, σε ενέργειες που συμπεριλαμβάνουν την υποδοχή της γυναίκας ασθενούς στο γυναικολογικό τμήμα, την προετοιμασία της για τον τακτικό γυναικολογικό έλεγχο, τη βοήθεια στη διενέργεια ειδικών γυναικολογικών εξετάσεων, τη λήψη δείγματος για περαιτέρω έλεγχο, τη διαχείριση αυτού του δείγματος και την ασφαλή μεταφορά του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρησιμοποίηση προπλάσμάτων, χαρτών και έντυπου υλικού, προτείνεται να σχηματίζουν ομάδες εργασίας και, ως αποτέλεσμα των διεργασιών, να περιγράφουν αναλυτικά τις περιοχές του γεννητικού συστήματος τις οποίες μελετούν και να παρεμβαίνουν με τις ενέργειές τους. Όσον αφορά την εγκυμοσύνη, παρουσιάζονται τα όργανα που υποδέχονται και προωθούν το γονιμοποιημένο ωάριο, τα όργανα που φιλοξενούν το κύημα, καθώς και τις περιοχές από τις οποίες περνά το έμβρυο κατά τον τοκετό.

2.2.Δ.2 | ΚΥΗΣΗ – ΤΟΚΕΤΟΣ – ΛΟΧΕΙΑ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Το περιεχόμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας εστιάζεται στην αντιμετώπιση των φάσεων της εγκυμοσύνης, της γέννησης και της λοχείας. Στο τέλος της μα-

θησιακής υποεπένετης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι ικανοί/-ές να εφαρμόζουν απο-τελεσματικές παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας κατά τη διάρκεια των ανωτέρω διαδικασιών. Στην έναρξη της υποεπένετης γίνονται αναφορές στη λειτουργία της μήτρας και των ωοθηκών, στη φάση της ωορρηξίας και στον σχηματισμό του εμβρύου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ανακαλούν στη μνήμη τους, με τη χρησιμοποίηση χαρτών, εικόνων και προπλάσμάτων, τις βασικές γνώσεις ανατομίας και φυσιολογίας των οργάνων του γυναικείου αναπαραγωγικού συστήματος. Παρουσιάζονται η φυσιολογική εγκυμοσύνη και οι αλλαγές που συμβαίνουν στο σώμα της γυναίκας, καθώς και οι παρεμβάσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη της μητέρας και του εμβρύου. Στη συνέχεια, αναλύεται η παθολογία της κύησης με τη μελέτη των συχνότερων παθολογικών καταστάσεων που επηρεάζουν την εγκυμοσύνη, όπως η προεκλαμψία και η εκλαμψία, ο διαβήτης κύησης και η υπέρταση. Ακολούθως, περιγράφεται η διαδικασία του τοκετού και επισημαίνονται οι ενδείξεις για καισαρική τομή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παρουσίαση των ειδικών περιπτώσεων, επιπλοκών και συναισθηματικών διακυμάνσεων που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της κύησης ή της λοχείας για τη γυναίκα, σε συσχέτιση με την παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα, τόσο στις υπηρεσίες δευτεροβάθμιας όσο και πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Τονίζεται, επίσης, η σημασία της υποβοήθησης του έργου των ιατρών και νοσηλευτών/-τριών κατά την κλινική εξέταση της εγκύου, καθώς και η αξία της νοσηλευτικής φροντίδας κατά τη διάρκεια της κύησης και του τοκετού. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω κλινικών ασκήσεων, συζητούν τις κατάλληλες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τη φροντίδα της μητέρας κατά τη διάρκεια παραμονής της στην κλινική.

2.2.Δ.3 | ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ – ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένετη επικεντρώνεται στη μελέτη και την κατανόηση των παθολογικών καταστάσεων και φλεγμονών που αφορούν το γυναικείο αναπαραγωγικό σύστημα. Στο τέλος της εκπαιδευτικής υποεπένετης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να προβαίνουν στις ενδεδειγμένες νοσηλευτικές ενέργειες για την αντιμετώπιση των παθολογικών γυναικολογικών καταστάσεων. Αρχικά, περιγράφονται οι φλεγμονές που σχετίζονται με την κύηση και τον τοκετό και οι κύριες γυναικολογικές παθήσεις, όπως η κύστη ωοθήκης, οι πολυκυστικές ωοθήκες, η ενδομητρίωση, η υπογονιμότητα, η μητρορραγία, η πρόπτωση της μήτρας, τα ινομυώματα, τα κονδυλώματα, η τραχηλίτιδα, η ερυθροπλασία, οι μυκητιάσεις και η ακράτεια ούρων. Επιπροσθέτως, αναφέρονται οι συνήθεις χειρουργικές επεμβάσεις στο γυναικείο αναπαραγωγικό σύστημα και ο σημαντικός νοσηλευτικός ρόλος ως προς την προετοιμασία του χειρουργείου, αλλά και ως προς την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και τη διαχείριση του πόνου. Ιδιαίτερες επισημάνσεις γίνονται στα αίτια, τη διάγνωση και την αντιμετώπιση της εξωμήτριας κύησης, καθώς και στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Ακολούθως, αναλύεται ο γυναικολογικός καρκίνος, δηλαδή οι κακοήθειες του γυναικείου γεννητικού συστήματος, όπως ο καρκίνος του ενδομητρί-

ου, του τραχήλου της μήτρας, των ωοθηκών, του κόλπου και του αιδοίου. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον καρκίνο του μαστού, λόγω του ότι παρατηρείται κυρίως στο γυναικείο φύλο, ενώ, σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα, εμφανίζει την πιο υψηλή επίπτωση των καρκίνων στις γυναίκες. Τονίζεται, σε αυτό το θεματικό πεδίο, η σπουδαιότητα της νοσηλευτικής φροντίδας στις περιπτώσεις του γυναικολογικού καρκίνου στα πρώτα στάδια της νόσου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω πρακτικών ασκήσεων, ενισχύουν τις δεξιότητες παρέμβασης στη νοσηλευτική αντιμετώπιση των γυναικολογικών παθήσεων και των ογκολογικών περιστατικών.

2.2.Δ.4 | ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Στη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζονται οι εξετάσεις για την πρόληψη και την προστασία της γυναικείας υγείας. Σκοπός της υποενότητας είναι να αναγνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την αξία της εφαρμογής των προληπτικών εξετάσεων και πρακτικών για την αποτροπή ή έγκαιρη αντιμετώπιση της εμφάνισης προβλημάτων ή ασθενειών. Αρχικά, περιγράφεται ο κυτταρολογικός έλεγχος, γνωστός ως Pap test, για την ανίχνευση του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα τρέχοντα επιδημιολογικά δεδομένα για την εμφάνιση του καρκίνου του μαστού και τους γυναικολογικούς καρκίνους. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της σύγκρισης διαγραμμάτων, να μπορούν να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα των δεικτών επιπολασμού και επίπτωσης, σε συσχέτιση με την αξία της έγκαιρης παρέμβασης. Τονίζεται η σημασία του τακτικού αυτοελέγχου για την πρόληψη και ανίχνευση του καρκίνου του μαστού και η συμβολή των διαγνωστικών εργαλείων της ψηφιακής τεχνολογίας στην έγκαιρη διάγνωση. Επιπλέον, αναφέρεται το σύνολο των λοιπών γυναικολογικών εξετάσεων για την ανίχνευση προβλημάτων, όπως τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, οι φλεγμονές του γεννητικού συστήματος, οι ορμονικές διαταραχές κ.ά. Ακολούθως, επισημαίνεται η σπουδαιότητα του προγράμματος εμβολιασμού κατά του Ιού των Ανθρωπίνων Θηλωμάτων (HPV) και η αναγκαιότητα ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού για την προστασία από τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας. Εκτενής αναφορά γίνεται στα θέματα του οικογενειακού προγραμματισμού, στις μεθόδους αντισύλληψης, στον έλεγχο της γονιμότητας και στην πρόληψη της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω συζητήσεων και πρακτικών ασκήσεων, εξοικειώνονται με τις προληπτικές εξετάσεις και τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της προαγωγής της υγείας των γυναικών, προκειμένου να εφαρμόζουν το πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Δ.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η εισαγωγή των εκπαιδευόμενων στις βασικές έννοιες της παιδιατρικής νοσηλευτικής και η προετοιμασία τους για την περαιτέρω εμβάθυνση στη θεματολογία που ακολουθεί. Προσδιορίζεται ο κλάδος της νοσηλευτικής που εστιάζεται στη φροντίδα και την υγεία των παιδιών

από τη γέννηση έως την εφηβεία. Στο τέλος της συγκεκριμένης υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν τις δεξιότητες της παιδιατρικής νοσηλευτικής φροντίδας, προκειμένου να διασφαλίσουν την ομαλή ανάπτυξη και την καλή υγεία των παιδιών στο πλαίσιο της διασύνδεσης των ιατρικών και νοσηλευτικών ειδικοτήτων. Το περιεχόμενο περιλαμβάνει τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού, την αντιμετώπιση τραυματισμών από ατυχήματα και τη μελέτη παθολογικών καταστάσεων, όπως των προβλημάτων του αναπνευστικού, αιμοποιητικού, νευρικού και κυκλοφορικού συστήματος κ.ά. Ιδιαίτερα, συζητούνται τα θέματα που αφορούν την πρόληψη των ασθενειών, τη διεξαγωγή προληπτικών εξετάσεων και την προαγωγή της υγείας μέσω εμβολιασμών, εκπαίδευσης παιδιών, εφήβων και γονέων. Στη συνέχεια, εξετάζονται και συζητούνται τα θέματα της φροντίδας των παιδιών που νοσηλεύονται στο νοσοκομείο, οι παρεμβάσεις των βοηθών νοσηλευτικής τραυματολογίας στην προετοιμασία των παιδιών για το χειρουργείο και η ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού και των μελών της οικογένειας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάλυση των κύριων διαταραχών της ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων, με αναφορές στο περιεχόμενο της μαθησιακής ενότητας των ειδικών θεμάτων ψυχιατρικής που ακολουθεί στο επόμενο εξάμηνο. Για τον λόγο αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω μελέτης κλινικών περιστατικών και ασκήσεων, εξασκούνται στην αναγνώριση και διαχείριση των συναισθηματικών αντιδράσεων των παιδιών και των οικογενειών τους σε περιπτώσεις νοσηλείας ή άλλων δύσκολων καταστάσεων.

2.2.Δ.6 | ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΕΟΓΝΟΥ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΥΣ – ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ

Στην παρούσα υποενότητα περιγράφονται δύο κύριες θεματικές κατηγορίες, η παρακολούθηση του παιδιού αμέσως μετά τη γέννηση και η διενέργεια εμβολιασμών. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τους τρόπους περιποίησης του νεογέννητου και βοηθούν στην πρώτη ιατρική εξέτασή του. Παράλληλα, γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τη μοναδική αξία των εμβολίων ως αποτελεσματικού εργαλείου για την πρόληψη ασθενειών στην παιδική ηλικία. Στο πρώτο θεματικό πεδίο περιγράφεται λεπτομερώς η φροντίδα του νεογέννητου και ο έλεγχος λειτουργίας των οργάνων και συστημάτων του. Στη συνέχεια, αναφέρονται τα στάδια εξέλιξης της ανάπτυξης, δηλαδή οι μετρήσεις βάρους, μήκους, περιμέτρου κεφαλής, οδοντοφυΐας. Ακολούθως, ελέγχεται η φυσιολογική ανάπτυξη των συστημάτων, όπως του μυοσκελετικού, νευρικού, αναπνευστικού, πεπτικού, ουροποιητικού. Συμπληρωματικά, ελέγχεται η κινητική, η αισθητηριακή και η πνευματική ανάπτυξη του παιδιού. Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω μετρήσεις και έλεγχοι εξετάζονται για τη διαπίστωση τυχόν αποκλίσεων από την αναμενόμενη φυσιολογική ανάπτυξη, προκειμένου να ληφθούν άμεσα τα αναγκαία μέτρα αντιμετώπισης.

Στο δεύτερο θεματικό πεδίο της υποενότητας παρουσιάζεται το πρόγραμμα Εθνικού Εμβολιασμού για την αντιμετώπιση των λοιμωδών ασθενειών της παιδικής ηλικίας και συνδέεται άμεσα με τη φροντίδα του νεογέννητου. Τονίζεται η αξία του

εμβολιασμού ως προληπτικού μέσου προστασίας, ιδιαιτέρως στους ευπαθείς πληθυσμούς, όπως τα βρέφη και τα παιδιά. Ειδικότερα, θα γίνουν επισημάνσεις, με αναφορές παραδειγμάτων, για την εξάλειψη ή την ελάττωση σοβαρών ασθενειών στην κοινότητα, όπως της πολιομυελίτιδας, της ελονοσίας, της ευλογιάς κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω διαγραμμάτων, πινάκων και μελετών περίπτωσης, περιγράφουν τα στάδια της φυσιολογικής εξέλιξης ενός παιδιού και συμμετέχουν επικουρικά στη διενέργεια εμβολιασμών.

2.2.Δ.7 | ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Η μελέτη της μαθησιακής υποεπάρκειας περιλαμβάνει την κατανόηση των μηχανισμών μετάδοσης των λοιμώξεων στην παιδική ηλικία. Στο τέλος της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να ερμηνεύουν τις επιδράσεις των λοιμωδών νοσημάτων στα παιδιά. Στην εισαγωγή της υποεπάρκειας περιγράφονται τα λοιμώδη νοσήματα, δηλαδή ασθένειες που προκαλούνται από παθογόνους μικροοργανισμούς, όπως ιοί, βακτήρια, παράσιτα ή μύκητες, και μεταδίδονται από ένα άτομο σε άλλο. Ειδικότερα, περιγράφονται λοιμώδη νοσήματα που οφείλονται σε ιούς και βακτήρια, όπως ιλαρά, ερυθρά, παρωτίτιδα, ανεμευλογιά, μηνιγγίτιδα, ηπατίτιδες, κοκκύτης, στρεπτοκοκκικές και σταφυλοκοκκικές λοιμώξεις του αναπνευστικού, λοιμώδης μονοπυρήνωση, φυματίωση, τέτανος κ.ά. Παρουσιάζονται παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων, στις οποίες αναλύονται τα αίτια, ο τρόπος μετάδοσης, τα συμπτώματα, η κλινική εικόνα, η πρόληψη και η αντιμετώπιση, με αποτέλεσμα οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των λοιμωδών νοσημάτων. Εξηγείται στη συνέχεια η αυξημένη μολυσματικότητα των λοιμογόνων παραγόντων στην παιδική ηλικία, που οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ευαισθησία του ανοσοποιητικού συστήματος των παιδιών, αλλά και στη δυσκολία λήψης αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης από τα παιδιά. Ιδιαίτερη επισημάνση γίνεται στη θεμελιώδη έννοια της πρόληψης και προφύλαξης των λοιμωδών νοσημάτων, η οποία συχνά περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή βασικών κανόνων υγιεινής, τον εμβολιασμό, την περιορισμένη επαφή με μολυσμένα άτομα, αλλά και την ενίσχυση του οργανισμού των παιδιών με την κατάλληλη διατροφή, τη λήψη βιταμινών και την ενυδάτωση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω δημιουργίας ομάδων εργασίας και πρακτικών ασκήσεων, αναγνωρίζουν τους λοιμογόνους παράγοντες ως σημαντικούς κινδύνους απειλής για την υγεία των παιδιών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Pappas, A., Hollingsworth, A. & Livingston, J. (2006). *Μαιευτική και γυναικολογική νοσηλευτική* (μτφρ. Δ. Μαστρογιάννης). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. McKinney Slone, E., Rowen James, S., Murray Smith, S., Nelson, K. A. & Ashwill Weiler, J. (2020). *Παιδιατρική νοσηλευτική. Θεμελιώδεις αρχές της φροντίδας υγείας του παιδιού*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Σαχίνη, Α. & Πάνου, Μ. (2011). *Παθολογική και χειρουργική νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
2. Μπαρμπούνη, Α. (2022). *Εμβόλια και εμβολιασμοί*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
3. Υπουργείο Υγείας. (2023). *Εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών παιδιών & εφήβων 2023*. Αθήνα: Υπουργείο Υγείας. Ανακτήθηκε από:
<https://www.moh.gov.gr/articles/health/dieythynsh-dhmosias-ygieinhs/emboliasmoi/ethniko-programma-emboliasmwn-epe-paidiwn-kai-efhbwn/11252-programma-emboliasmwn-paidiwn-efhbwn-2023>

2.2.Ε • ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων για την ψυχική υγεία και τη νοσηλευτική της, παράλληλα με την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών. Στη μαθησιακή ενότητα διασαφηνίζονται οι έννοιες της ψυχικής υγείας και της νόσου, παρέχονται χρήσιμες πληροφορίες για τις θεωρίες προσωπικότητας, τη σημασία της επίδρασης των μελών της οικογένειας στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του ατόμου, την κρίση στην οικογένεια, ενώ ταυτόχρονα επισημαίνονται ενδεχόμενοι τρόποι νοσηλευτικής προσέγγισης και δεξιότητες επικοινωνίας στις περιπτώσεις που απαιτούνται παρεμβάσεις. Η ενότητα πραγματεύεται επίσης λειτουργίες όπως η αντίληψη, η μάθηση, η μνήμη, η νοημοσύνη, τα κίνητρα, τα συναισθήματα και οι μηχανισμοί άμυνας. Ακόμα, αναλύεται η ανάπτυξη αποτελεσματικών σχέσεων με ασθενείς αλλά και με άλλα μέλη της ομάδας υγείας. Στην ενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τους τρόπους ανάπτυξης θεραπευτικής σχέσης με τους/τις ασθενείς. Τέλος, αναλύονται οι έννοιες της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ενσυναίσθησης ως έκφραση σεβασμού προς κάθε άτομο με ανάγκη υγειονομικής φροντίδας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν το θεωρητικό πλαίσιο της ολιστικής προσέγγισης στην ψυχική υγεία,
- Αποκτούν γνώσεις σχετικές με τα μοντέλα θεραπευτικής προσέγγισης,
- Συμβάλουν στην ευαισθητοποίηση της κοινότητας σε θέματα προαγωγής της ψυχικής υγείας,
- Δίνουν παραδείγματα μηχανισμών άμυνας του εγώ,
- Χρησιμοποιούν αποτελεσματικές δεξιότητες επικοινωνίας,
- Εμβαθύνουν στις προσωπικές αναζητήσεις αυτογνωσίας και αυτοκριτικής,
- Διαχειρίζονται τα συναισθήματα (π.χ. θυμού, απογοήτευσης, ματαίωσης κ.ά.),
- Αμφισβητούν τις απόψεις ή συμπεριφορές που βασίζονται στην αναπαραγωγή στερεοτύπων,
- Ενισχύουν επιθυμητές συμπεριφορές από την πλευρά των ασθενών,
- Διαφοροποιούν τις έννοιες φυσιολογικής και παθολογικής συμπεριφοράς,
- Συνοψίζουν τις κυριότερες θεωρίες προσωπικότητας που έχουν διδαχθεί.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ψυχική υγεία / Ψυχική ασθένεια / Διαταραχές προσωπικότητας / Ψυχώσεις / Άγχος / Κατάθλιψη / Νοσηλευτική επικοινωνία / Θεωρίες μάθησης / Πρόληψη ψυχικών διαταραχών.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ
2	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΜΙΣΗ
3	ΑΙΤΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ
4	ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ
5	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
6	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ
7	ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
8	ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση της ορολογίας και την επεξήγηση των βασικών εννοιών που θα συναντήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη μελέτη του αντικειμένου της ψυχικής υγείας στο περιβάλλον των υπηρεσιών υγείας. Οι έννοιες ψυχική υγεία, ψυχική ασθένεια, ψύχωση και ψυχικές διαταραχές αναλύονται αρχικά στην παρούσα υποενότητα, ενώ γίνεται εκτενής αναφορά στην επιδημιολογία των ψυχικών διαταραχών τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ορισμό και τις κατηγορίες των ψυχικών και συναισθηματικών διαταραχών, στις γνωστικές διαταραχές, στις διαταραχές της συμπεριφοράς, καθώς και σε αυτές που σχετίζονται με τη συνύπαρξη ψυχικών και σωματικών νοσημάτων. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται οι έννοιες και το περιεχόμενο των επιπέδων πρόληψης, με την πρωτογενή πρόληψη να περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες και διαδικασίες που αποβλέπουν στη μείωση του δείκτη ψυχικής νοσηρότητας, τη δευτερογενή πρόληψη να στοχεύει στην ανίχνευση, έγκαιρη διάγνωση και αποτελεσματική θεραπεία της ψυχικής διαταραχής και την τριτογενή πρόληψη να περιλαμβάνει τα προγράμματα της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης.

Ολοκληρώνοντας αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τις έννοιες και τους ορισμούς της ψυχικής υγείας που θα συναντήσουν στο μετέπειτα εργασιακό τους περιβάλλον, αλλά και να κατατάσσουν στα αντίστοιχα επίπεδα πρόληψης τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διαχείριση της ψυχικής νόσου στο περιβάλλον του νοσοκομείου και της κοινότητας.

2.2.E.2 | ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΜΙΣΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζεται η νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές. Η γνώση της ύπαρξης νομικού πλαισίου από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες έχει ως σκοπό την ανάδειξη της σημαντικότητας νομοθετημάτων και θεσμικών ρυθμίσεων που συμβάλλουν θετικά στην ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, την παροχή ποιοτικής φροντίδας, τη βελτίωση της πρόσβασης στη φροντίδα και την προστασία των δικαιωμάτων τους στη στέγαση, την εκπαίδευση και την εργασία.

Στη συνέχεια της υποενότητας περιγράφονται τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών και αναλύονται περαιτέρω το δικαίωμα στην αξιοπρεπή νοσηλεία (εκούσια και ακούσια), το δικαίωμα στην ισότητα, το δικαίωμα στην ενημέρωση, το δικαίωμα στην αποκατάσταση, το δικαίωμα στη ζωή στην κοινότητα και το δικαίωμα στη διεκδίκηση αξιώσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και στο απόρρητο που διέπει όλες τις πληροφορίες που συλλέγονται

κατά τη θεραπευτική διαδικασία. Τονίζεται ιδιαίτερα η ρητή απαγόρευση κοινοποίησης στοιχείων που γνωρίζει ένα άτομο και έχουν περιέλθει στην κατοχή του λόγω του επαγγέλματος ή της ιδιότητάς του.

Η υποενότητα ολοκληρώνεται με την παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης της ψυχιατρικής από τα προχριστιανικά χρόνια και την αρχαία Ελλάδα έως τον Μεσαίωνα και την Αναγέννηση. Ακολούθως, περιγράφονται τα βήματα της ψυχιατρικής από τον 17ο αιώνα έως και σήμερα, με έμφαση στην εισαγωγή της ψυχοφαρμακολογίας, την ανάπτυξη της κοινωνικής και κοινοτικής ψυχιατρικής και τις μεταρρυθμίσεις στην ψυχιατρική περίθαλψη, τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

2.2.E.3 | ΑΙΤΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Αίτια ψυχικών διαταραχών» εστιάζεται στην παρουσίαση των κύριων ψυχικών διαταραχών και στην ανάδειξη των αιτιών των ψυχικών νοσημάτων, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να κατηγοριοποιούν και να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο βιολογικό υπόβαθρο των διαταραχών και στις θεωρίες που επιχειρούν να αναδείξουν τις συσχετίσεις της ψυχικής διαταραχής με κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές παραμέτρους.

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν την αιτιολογία των ψυχικών νοσημάτων αλλά και τους γενετικούς, ψυχοκοινωνικούς και νευροβιολογικούς παράγοντες εμφάνισής τους, καθώς αυτά αποτελούν τη βάση για την αναγνώριση των ατόμων με ψυχικά νοσήματα στο μετέπειτα περιβάλλον εργασίας τους στο νοσοκομείο ή σε υγειονομικές δομές της κοινότητας.

Στη συνέχεια της υποενότητας, περιγράφονται οι οργανικές και λειτουργικές ψυχώσεις, οι νευρώσεις, οι ψυχοσωματικές ασθένειες και οι διαταραχές της προσωπικότητας, που αποτελούν τις κυριότερες ψυχιατρικές διαταραχές. Γίνεται αναφορά στις διασχιστικές και στις γνωστικές διαταραχές με ιδιαίτερη έμφαση στις διαταραχές πρόσληψης τροφής, κατά τις οποίες τα άτομα υιοθετούν μη ορθές διατροφικές συνήθειες και εμφανίζουν ακραία συναισθήματα, σκέψεις και συμπεριφορές σχετικά με τη λήψη τροφής, το βάρος και την εικόνα του σώματός τους.

Συμπληρωματικά, μελετώνται οι αναπτυξιακές διαταραχές σε παιδιά και εφήβους, οι ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και της λοχείας, καθώς και διαταραχές σε άτομα της τρίτης ηλικίας. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στις αγχώδεις και καταθλιπτικές διαταραχές, που συγκαταλέγονται στις συχνότερα εμφανιζόμενες ψυχικές διαταραχές.

Συνολικά, η υποενότητα αυτή παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να κατατάσσουν σε κατηγορίες τις ψυχικές διαταραχές, να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους και να περιγράφουν τους πιθανούς αιτιολογικούς παράγοντες εμφάνισής τους.

2.2.E.4 | ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια εστιάζεται στην παρουσίαση της συμπτωματολογίας των ψυχικών νοσημάτων που θα συναντήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργασιακό τους περιβάλλον, με σκοπό την αναγνώριση και διαχείρισή τους. Με δεδομένη την ενδιασχολήση των εκπαιδευόμενων με άτομα που παρουσιάζουν ψυχικές διαταραχές, συνίσταται αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών συμπτωμάτων των ψυχικών νοσημάτων αλλά και των διαταραχών που εμφανίζονται σε καταστάσεις συννοσηρότητας. Επιπλέον, περιγράφονται τα συμπτώματα της σχιζοφρένειας που περιλαμβάνουν διαταραχή της σκέψης, της αντίληψης, του συναισθήματος, της αίσθησης του εαυτού, της διαπροσωπικής λειτουργικότητας, της ψυχοκοινωνικής λειτουργικότητας και της σχέσης του ατόμου με τον εξωτερικό κόσμο.

Δίνεται επίσης έμφαση στα συμπτώματα των διαταραχών της διάθεσης, τα οποία ομαδοποιούνται σε συμπτώματα από το συναίσθημα, το αυτόνομο νευρικό σύστημα, την ψυχοκινητικότητα, τη σκέψη, την αντίληψη και τα σωματικά ενοχλήματα. Ακολούθως, παρουσιάζονται οι διπολικές διαταραχές και η συμπτωματολογία τους που κυμαίνεται από ανηδονία και απόσυρση στην καταθλιπτική φάση έως την ευφορία και τη διάσπαση της προσοχής στη φάση της μανίας.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη συμπτωματολογία των διπολικών διαταραχών και είναι σε θέση να διακρίνουν και να κατατάσσουν τα συμπτώματα στην αντίστοιχη ψυχική διαταραχή. Στη συνέχεια, επεξηγούνται οι φοβικές και αγχώδεις διαταραχές και ο τρόπος που αυτές εκδηλώνονται με συνοδό σωματική συμπτωματολογία.

Τέλος, η υποεπάρκεια ολοκληρώνεται με την περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών συμπτωμάτων των διαταραχών της προσωπικότητας, που παρουσιάζονται με ανεπάρκεια στις διαπροσωπικές σχέσεις, επιζήτηση της προσοχής και δυσκολία ελέγχου των συναισθημάτων.

2.2.E.5 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας, με σκοπό τη συμμετοχή τους στη διαδικασία εφαρμογής του πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας. Ακολούθως, αναλύεται η έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας, που αποτελεί μια οργανωμένη και συστηματική μέθοδο παροχής ολιστικής και εξατομικευμένης φροντίδας στον/στην ασθενή.

Στο πλαίσιο αυτό, στην παρούσα υποεπάρκεια έμφαση δίνεται στα στάδια που ακολουθούνται στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας. Μέσα από παραδείγματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κωδικοποιήσουν τα κύρια χαρακτηριστικά της μεθόδου και τη λειτουργία της, που αρχίζει με τη διαπροσωπική σχέση του/της επαγγελματία υγείας με τον/την ασθενή, συνεχίζεται με την ενεργοποίηση του/της ασθενούς στην αναγνώριση και αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της και κατόπιν μεταβαίνει στην υποστήριξη της ανάληψης της αυτοφροντίδας.

Στη συνέχεια, περιγράφονται τα στάδια της διεργασίας που περιλαμβάνουν τη διατύπωση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, τον καθορισμό των προτεραιοτήτων, την καταγραφή και τον προσδιορισμό των παρεμβάσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να ακολουθήσουν και να υιοθετήσουν τις αρχές λειτουργίας της διεπιστημονικής ομάδας υγείας και, ως μέλη της, να αποδεχθούν το άτομο με την ψυχική νόσο ως μια αδιαίρετη ολότητα με σωματικές, ψυχολογικές, πνευματικές και κοινωνικές διαστάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας σε παιδιά και εφήβους με προβλήματα ψυχικής υγείας, σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ή και της λοχείας, καθώς και σε άτομα της τρίτης ηλικίας με ψυχικά νοσήματα.

Η υποενότητα ολοκληρώνεται με την ανάδειξη της σημαντικότητας των νοσηλευτικών παρεμβάσεων, σύμφωνα με το πλάνο φροντίδας, σε όλο το φάσμα της ζωής ενός ατόμου.

2.2.Ε.6 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται η διαδικασία της επικοινωνίας με τους/τις ψυχικά ασθενείς και το περιβάλλον τους, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας στο πλαίσιο του ρόλου τους. Η επικοινωνία έχει διαπροσωπικό προσανατολισμό και επικεντρώνεται στις ανάγκες υγείας και την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ψυχικά πάσχοντα/-ουσα.

Στην υποενότητα αυτή δίνεται επιπλέον έμφαση στην επίτευξη των στόχων που μπορούν να εκπληρωθούν μέσω της θεραπευτικής επικοινωνίας και αφορούν την παροχή πληροφοριών, την ενίσχυση της εξωτερίκευσης συναισθημάτων, των σκέψεων, των ιδεών και τη διευκρίνιση αναγκών και προβλημάτων των ψυχικά ασθενών. Αναδεικνύεται η συμβολή του/της εκπαιδευομένου/-ης, ως βοηθού νοσηλευτικής τραυματολογίας, στη συνέχεια της φροντίδας του/της ασθενούς και στην ενημέρωση της διεπιστημονικής ομάδας. Ακολούθως, γίνεται αναφορά στα στοιχεία της θεραπευτικής επικοινωνίας που μεταβιβάζονται μεταξύ του/της επαγγελματία υγείας και του/της ψυχικά ασθενούς και ειδικότερα στην αποδοχή, το ενδιαφέρον, τον σεβασμό και την ετοιμότητα για παροχή βοήθειας.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τον ρόλο της σιωπής, της ενεργητικής ακρόασης, της τοποθέτησης σε χρονική σειρά των γεγονότων, της παρουσίασης της πραγματικότητας και της ενθάρρυνσης ως βασικές τεχνικές της θεραπευτικής επικοινωνίας. Στη συνέχεια, περιγράφεται η συμβολή της επικοινωνίας στην άντληση πληροφοριών για τη νοσηλευτική διεργασία, καθώς και οι συμπεριφορές που πρέπει να αποφεύγονται στη διαπροσωπική σχέση μεταξύ των επαγγελματιών υγείας, των ψυχικά πασχόντων και των οικογενειών τους.

Στο τέλος της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν επικοινωνιακές δεξιότητες και αντιλαμβάνονται τη σημασία της παρατήρησης και της αποκωδικοποίησης της λεκτικής και μη λεκτικής συμπεριφοράς των ψυχικά ασθενών.

7. ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση των θεραπευτικών μεθόδων που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση των ψυχικών νόσων με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να διατυπώνουν τα βασικά στοιχεία των θεραπευτικών προσεγγίσεων και να διακρίνουν το είδος της παρέμβασης που απαιτείται.

Στην παρούσα υποενότητα έμφαση δίνεται στις διαφορές μεταξύ σωματικών και ψυχοκοινωνικών ψυχιατρικών θεραπειών και στον απαιτούμενο συνδυασμό τους, καθώς το άτομο αποτελεί μια ενιαία βιοψυχοσωματική ενότητα. Ακολούθως, περιγράφεται η φαρμακοθεραπεία με ψυχοτρόπα φάρμακα που επηρεάζουν τις ψυχικές λειτουργίες ή τη συμπεριφορά του ατόμου και ο τρόπος χορήγησής τους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις ανεπιθύμητες ενέργειες των αντιψυχωσικών φαρμάκων και παρουσιάζονται τα συμπτώματα της καταστολής, της δυστονίας, της ακαθισίας και της ακινησίας, του παρκινσονισμού, της όψιμης δυσκινησίας και των εξωπυραμιδικών εκδηλώσεων, που αποτελούν τις συχνότερες παρενέργειες. Συμπληρωματικά, μελετώνται οι ανεπιθύμητες ενέργειες των αντικαταθλιπτικών και αγχολυτικών φαρμακευτικών σκευασμάτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν και να αναφέρουν τις σωματικές και τις συμπεριφορικές δυσλειτουργίες των ασθενών. Στη συνέχεια της υποενότητας αναλύονται οι θεωρίες μάθησης, οι συμπεριφορικές θεωρίες, περιγράφονται οι ψυχοκοινωνικές θεραπευτικές προσεγγίσεις και παρουσιάζονται συνοπτικά τα είδη της ψυχοθεραπείας.

Συνολικά, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις ψυχολογικές και οργανικές αντιδράσεις των ασθενών στις εφαρμοζόμενες θεραπευτικές μεθόδους, καθώς και τις αντιδράσεις που οφείλονται σε ανεπιθύμητες ενέργειες των φαρμάκων.

8. ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή εστιάζεται στην παρουσίαση των αρχών της δεοντολογίας στον χώρο της ψυχικής υγείας και στον ρόλο των εκπαιδευομένων ως μελών της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, είτε εργάζονται σε νοσοκομειακό χώρο είτε σε δομή υγείας στην κοινότητα. Στο πλαίσιο αυτό, επεξηγούνται οι αρχές της αυτονομίας, της δικαιοσύνης, της ωφέλειας, της ισοτιμίας και της εχεμύθειας που αποτελούν τις δεοντολογικές προϋποθέσεις για την παροχή επικουρικού νοσηλευτικού έργου στον χώρο της ψυχικής υγείας.

Συμπληρωματικά, μελετώνται η ενημερωμένη συγκατάθεση του/της ασθενούς ή του κηδεμόνα του/της, όταν συνυπάρχει διαταραχή ή έλλειψη κριτικής ικανότητας, και η τήρηση της ανωνυμίας σε περίπτωση χειρισμού εμπιστευτικών πληροφοριών. Εξαίρεση αποτελούν περιπτώσεις αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς, κινδύνου βλάβης άλλων και μη συμμόρφωσης στη θεραπευτική αγωγή.

Στη συνέχεια της υποενότητας γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο στίγμα της ψυχικής νόσου, που εκφράζεται με στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις. Ακολούθως, περιγράφεται η διεπιστημονική ομάδα υγείας, οι ρόλοι των μελών της και η διεπαγγελματική ομαδική εργασία, κατά την οποία οι επαγγελματίες υγείας μοιράζονται την εμπειρογνωμοσύνη και τις γνώσεις τους προς όφελος της περίθαλψης των ψυχικά ασθενών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω επεξηγήσεων και ασκήσεων, θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν κατευθυντήριες οδηγίες και υγειονομικά πρωτόκολλα, ως μέλη της ομάδας υγείας, και να συμμετέχουν στην ενημέρωση του γενικού πληθυσμού στην κοινότητα σε θέματα ψυχικής υγείας.

Ολοκληρώνοντας αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να συμβάλουν θετικά στην άρση των προκαταλήψεων, να συνεργάζονται αρμονικά με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας και να ακολουθούν τους κανόνες της επαγγελματικής δεοντολογίας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ραγιά, Α. (2009). *Νοσηλευτική ψυχικής υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
2. Κούκια, Ε. (2014). *Ψυχιατρική νοσηλευτική, νοσηλευτική ψυχικής υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Λεμπέση, Ε., Μπερκ, Α., Σταθαρού, Α. & Γκόννη, Μ. (2015). *Η συμβολή της νοσηλευτικής στην ψυχιατρική θεραπευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Κούκια, Ε. (2018). *Αρχές ψυχιατρικής νοσηλευτικής, νοσηλευτική ψυχικής υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
3. Μάνος, Ν. (1997). *Βασικά στοιχεία κλινικής ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

2.2.ΣΤ • ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με αποκτηθείσες και νέες δεξιότητες κατά την πρακτική τους άσκηση σε παθολογικές και χειρουργικές κλινικές νοσοκομείων. Ειδικότερα, η ενότητα συνδέει τις θεωρητικές γνώσεις και δεξιότητες με την κλινική τους εφαρμογή στην πράξη, αλλά στοχεύει και στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στις διαδικασίες

ες εισαγωγής και νοσηλείας του/της ασθενούς, στη διαχείριση υλικών και ιματισμού, στην προετοιμασία ασθενών για παρακλινικές εξετάσεις, στη λήψη, καταγραφή και αξιολόγηση των ζωτικών σημείων και της γλυκόζης αίματος. Επίσης, ο έλεγχος και η πρόληψη των λοιμώξεων, η προετοιμασία και χορήγηση φαρμάκων και ορών, η λήψη καρδιογραφήματος και η παροχή ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε διάφορες καταστάσεις περιλαμβάνονται στις βασικές αρχές άσκησης των νοσηλευτικών καθηκόντων. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση των μέσων ατομικής προστασίας, στη διευθέτηση της κλίνης με ή χωρίς τον/την ασθενή, στη φροντίδα για την ατομική υγιεινή του/της ασθενούς, στην προετοιμασία και τη συμμετοχή σε διαδικασία παρακεντήσεων, στην πρόληψη και τη φροντίδα κατακλίσεων, στην προεγχειρητική και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών και γενικά στην παροχή ολιστικής και εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε νοσηλευόμενους ασθενείς που αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα υγείας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν το σύστημα εργασίας και τις διαδικασίες του νοσηλευτικού τμήματος, παρατηρώντας την καθημερινή εργασία των επαγγελματιών,
- Αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα τήρησης του ιατρικού και νοσηλευτικού απορρήτου,
- Προσδιορίζουν τη σκοπιμότητα συγκεκριμένων νοσηλευτικών ενεργειών ως προς το αντίστοιχο επιθυμητό αποτέλεσμα, μελετώντας τα ισχύοντα πρωτόκολλα,
- Αναγνωρίζουν τα όρια του πεδίου πρακτικής και των δεξιοτήτων, εφαρμόζοντας το επαγγελματικό καθηκοντολόγιο,
- Εφαρμόζουν τις διδαχθείσες νοσηλευτικές διαδικασίες και παρεμβάσεις με την επίβλεψη του/της νοσηλευτή/-τριας ή κατόπιν ανάθεσης από τον/την νοσηλευτή/-τρια,
- Χρησιμοποιούν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τα μέσα ατομικής προστασίας και την άσηπτη τεχνική,
- Συμπληρώνουν ορθά τα έντυπα του τμήματος,
- Χορηγούν με ασφάλεια και ακρίβεια τη συνταγογραφημένη φαρμακευτική αγωγή,
- Συγκεντρώνουν τα δεδομένα σχετικά με την κατάσταση της υγείας των ασθενών με απώτερο στόχο τη βέλτιστη νοσηλευτική αξιολόγηση,
- Παρέχουν εξατομικευμένη και ολοκληρωμένη νοσηλευτική φροντίδα ανάλογα με την παθολογική κατάσταση του/της ασθενούς,
- Συνεργάζονται και επικοινωνούν με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας καθώς και με τους/τις ασθενείς σε πραγματικές συνθήκες εργασίας,
- Συμμετέχουν στην ομάδα σχεδιασμού της συνολικής φροντίδας του/της ασθενούς, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,
- Υποστηρίζουν με σεβασμό τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαφορετικότητα του ατόμου, μέσω της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, στην καθημερινή πρακτική.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νοσηλευτική διάγνωση / Πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας / Αντισηψία / Θέση ασθενούς / Κατάκλιση / Οξυγονοθεραπεία / Σίτιση ασθενούς / Τραύμα / Υγιεινή σώματος / Φλεβοκέντηση / Χορήγηση υγρών / Χορήγηση φαρμάκων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (5), Σύνολο (5).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑΣ
2	ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
3	ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
4	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ
5	ΟΞΥΓΟΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν κατά τη φροντίδα του/της ασθενούς όσα έμαθαν στη θεωρία σχετικά με τα βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να εκτιμήσουν τις ανάγκες του/της ασθενούς με στόχο την παροχή ολιστικής νοσηλευτικής φροντίδας. Αφού ολοκληρωθεί η εκτίμηση των αναγκών του/της ασθενούς, θα ακολουθήσει η νοσηλευτική διάγνωση βάσει όσων έχουν διδαχθεί στη θεωρία. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προγραμματίσουν το σύνολο των απαραίτητων δράσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και αναγκών του/της ασθενούς. Τέλος, αφού εφαρμόσουν τις δράσεις που έχουν προγραμματίσει, θα τις αξιολογήσουν με στόχο την εφαρμογή διορθωτικών παρεμβάσεων. Οι βασικές δεξιότητες που θα αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο είναι η συλλογή, η οργάνωση και η καταγραφή εκείνων των πληροφοριών που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας του/της ασθενούς. Στο πλαίσιο αυτών των δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμπληρώσουν το νοσηλευτικό ιστορικό, το οποίο θα τους επιτρέψει να διαχειριστούν τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει μέσα από παρατήρηση, κλινική εξέταση, εργαστηριακές και άλλες εξετάσεις. Έτσι, θα αναγνω-

ρίσουν πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο/η ασθενής και θα θέσουν τις προτεραιότητες και τους στόχους των παρεμβάσεων για την ολιστική και εξατομικευμένη διαχείριση του/της ασθενούς.

2.2.ΣΤ.2 | ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να εφαρμόσουν εκείνες τις γνώσεις και δεξιότητες που σχετίζονται με την κινητοποίηση του/της ασθενούς και τους κανόνες εργονομίας. Στόχος της υποενότητας είναι να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χειρίζονται τον/την ασθενή με ασφάλεια, τόσο για τον/την ασθενή όσο και για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Ειδικότερα, θα τοποθετήσουν τον/την ασθενή σε κατάλληλη θέση στην κλίνη, θα τον/την μετακινήσουν από το φορείο στην κλίνη και το αντίθετο, θα τον/την τοποθετήσουν με ασφάλεια σε αναπηρικό αμαξίδιο και θα εκτελέσουν βασικές ασκήσεις που θα βελτιώσουν την κινητικότητα του/της. Σε όλες αυτές τις διαδικασίες θα λάβουν όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται για την ασφάλεια του/της ασθενούς και την αποφυγή τραυματισμών. Παράλληλα, κατά την εφαρμογή των διαδικασιών αυτών θα εφαρμόσουν τους εργονομικούς κανόνες που απαιτούνται για την αποφυγή τραυματισμού και καταπόνησης των ιδίων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι η μη εφαρμογή των εργονομικών κανόνων σχετίζεται με την εμφάνιση προβλημάτων υγείας και ασφάλειας (εργονομικοί κίνδυνοι). Οι εργονομικοί κίνδυνοι σχετίζονται κυρίως με την εμφάνιση μυοσκελετικών παθήσεων και ατυχημάτων. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την κινητοποίηση των ασθενών, προσέχοντας τους χειρισμούς κατά τη νοσηλεία και τη μετακίνησή τους, καθώς και με την εφαρμογή των κανόνων για τη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, τις κοπιαστικές στάσεις του σώματος, τις επαναληπτικές κινήσεις και την εργασία σε περιορισμένους χώρους.

2.2.ΣΤ.3 | ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν ενδελεχώς με την ατομική υγιεινή των ασθενών. Μέσα από αυτή την ενασχόληση θα κατανοήσουν ότι ένα καλό επίπεδο ατομικής υγιεινής συμβάλλει θετικά σε ένα καλύτερο γενικό επίπεδο υγείας, στη μείωση του κινδύνου ανάπτυξης λοιμώξεων και στη μείωση της εμφάνισης κατακλίσεων στους/στις ασθενείς. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν να φροντίσουν το δέρμα και το σώμα του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις δεξιότητες εκείνες που ανέπτυξαν στα θεωρητικά μαθήματα. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με το λουτρό καθαριότητας του/της ασθενούς επί κλίνης ή μη, με το λούσιμο και το χτένισμα των μαλλιών, με τη φροντίδα των νυχιών και με το ξύρισμα, με τη φροντίδα του περινέου, με τη φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε αναισθητο/-η ή αδύναμο/-η ασθενή και με τη φροντίδα της τεχνητής οδοντοστοιχίας. Στο πλαίσιο των δραστηρι-

οτήτων του νοσηλευτικού τμήματος, θα κληθούν να προγραμματίσουν τη φροντίδα της υγιεινής των ασθενών κατά τη διάρκεια της ημέρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις υπόλοιπες δραστηριότητες του Τμήματος (εργαστηριακές εξετάσεις, ιατρικές παρεμβάσεις κ.ά.). Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκτιμήσουν το περιβάλλον του/της ασθενούς, ώστε να εντοπίσουν προβλήματα που ενδέχεται να επηρεάζουν την υγιεινή του/της. Τέτοια προβλήματα, ενδεικτικά, είναι η θερμοκρασία, ο αερισμός του χώρου, η υγρασία, ο φωτισμός, πιθανές οσμές και ο θόρυβος. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές στρωσίματος της κλίνης (κενή ή με ασθενή).

2.2.ΣΤ.4 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να χορηγήσουν υγρά και φάρμακα από όλες τις οδούς. Αρχικά, θα εξοικειωθούν με την προετοιμασία των υγρών ή των φαρμάκων που πρόκειται να χορηγηθούν τοπικά, εντερικά ή παρεντερικά, εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές αντισηψίας και της σωστής χρήσης γαντιών, όπου είναι απαραίτητο. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν φάρμακα από το στόμα, υπογλώσσια, με νεφελοποίηση ή εισπνοές, με οφθαλμική και ωτική ενστάλαξη, από το ορθό και τον κόλπο, με τοπική εφαρμογή στο δέρμα, μέσω σωλήνα εντερικής σίτισης. Όσον αφορά την παρεντερική χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν την αγωγή ενδοδερμικά, υποδόρια, ενδομυϊκά και ενδοφλέβια, εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες και ακολουθώντας τις αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής παρεντερικής χορήγησης. Κατά την προετοιμασία της θεραπευτικής αγωγής, θα εξοικειωθούν με διαφορετικούς τύπους βελονών και συριγγών, την προετοιμασία της σύριγγας για χρήση και τη μέθοδο αναρρόφησης στείρων διαλυμάτων από τα φιαλίδια και τις φύσιγγες/αμπούλες, την ανάμειξη συμβατών φαρμάκων στην ίδια σύριγγα, καθώς και την επιλογή κατάλληλου σημείου για ένεση, ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου. Σχετικά με την ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία ασφαλούς φλεβοκέντησης πριν από τη χορήγηση της αγωγής. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί κατά τη μετάγγιση αίματος και παραγώγων του, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ακολουθήσουν τις αρχές ασφαλούς μετάγγισης και θα παρακολουθούν τον/την ασθενή για πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες καθ' όλη τη διάρκεια της μετάγγισης. Τέλος, σε όλη τη διάρκεια της χορήγησης υγρών και φαρμάκων θα καταγράφουν τη χορηγούμενη θεραπευτική αγωγή στα ειδικά έντυπα και θα υπολογίζουν το ισοζύγιο υγρών του/της ασθενούς.

2.2.ΣΤ.5 | ΟΞΥΓΟΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να εφαρμόσουν οξυγονοθεραπεία με βάση όσα διδάχτηκαν στα θεωρητικά μαθήματα. Επομένως, θα κληθούν να συμβάλλουν

στη διατήρηση της βατότητας των αεραγωγών και στην παροχή επαρκούς αερισμού στους πνεύμονες. Αρχικά, θα εκτιμήσουν την κατάσταση του/της ασθενούς, αναγνωρίζοντας σημεία που υποδηλώνουν αναπνευστική δυσχέρεια. Στη συνέχεια, θα εφαρμόσουν τεχνικές οι οποίες θα συμβάλλουν στην αποτελεσματική αποβολή των εκκρίσεων από το αναπνευστικό σύστημα του/της ασθενούς. Συγκεκριμένα, θα παροτρύνουν τον/την ασθενή να βήξει, θα τον/την τοποθετήσουν σε κατάλληλη θέση για παροχέτευση των εκκρίσεων, θα εφαρμόσουν πλήξεις και δονήσεις, καθώς και αναρρόφηση των εκκρίσεων βάσει των ιατρικών οδηγιών. Επιπροσθέτως, θα καθοδηγήσουν τον/την ασθενή κατά την εφαρμογή αναπνευστικών ασκήσεων, αναπνευστικής φυσικοθεραπείας και χρήσης σπιρομέτρου αναπνευστικής εκγύμνασης για τη βελτίωση της αναπνοής και τον καλύτερο αερισμό του/της. Καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής οξυγονοθεραπείας στον/στην ασθενή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προετοιμάσουν και θα χρησιμοποιήσουν κατάλληλο εξοπλισμό (ρινικό καθετήρα, μάσκες οξυγόνου διαφόρων τύπων, νεφελοποίηση κ.ά.). Παράλληλα, θα έρθουν σε επαφή και θα διαχειριστούν τη χορήγηση οξυγόνου μέσω τεχνητών αεραγωγών, φαρυγγικών αεραγωγών (ρινοφαρυγγικός, στοματοφαρυγγικός) και ενδοτραχειακών σωλήνων, φροντίζοντας πάντα τη διατήρηση της βατότητας. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τεχνικές στοματοφαρυγγικής και ρινοφαρυγγικής αναρρόφησης, καθώς και τραχειοβρογχικής αναρρόφησης. Τέλος, θα εφαρμόσουν φροντίδα σε ασθενείς με τραχειοστομία και θα διενεργήσουν αναρρόφηση εκκρίσεων μέσω αυτής.

2.2.ΣΤ.6 | ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την απέκκριση και την κένωση των ασθενών. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με τις βασικές αρχές φροντίδας των λειτουργιών της ούρησης (αποβολή ούρων) και της αφόδευσης/κένωσης του εντέρου (αποβολή κοπράνων). Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν την ούρηση, θα εκτιμούν την κατάσταση του/της ασθενούς και θα αναγνωρίζουν τις κύριες διαταραχές της ούρησης (ανουρία, ολιγουρία, πολυουρία, αιματουρία, πυουρία, νυκτουρία, δυσουρία, συχνουρία), καταγράφοντας τις παρατηρήσεις τους σε ειδικά έντυπα. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τη διαδικασία καθετηριασμού της ουροδόχου κύστης ή θα συμμετέχουν σε αυτή βάσει των ιατρικών οδηγιών. Ακόμα, θα τοποθετήσουν και θα αφαιρέσουν σκοραμίδα ή ουροδοχείο, θα συμβάλλουν στην τοποθέτηση και αφαίρεση ουροκαθετήρα (Foley) σε άνδρα και γυναίκα ασθενή, θα εφαρμόσουν περιποίηση και έκπλυση ουροκαθετήρα και θα λάβουν δείγμα ούρων για εργαστηριακό έλεγχο. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράψουν σε ειδικά έντυπα τις κενώσεις του εντέρου, πιθανά παθολογικά χαρακτηριστικά των κοπράνων και πιθανές διαταραχές από τις φυσιολογικές συνήθειες του εντέρου (δυσκοιλιότητα, διάρροια, ακράτεια κοπράνων). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τη διαδικασία χορήγησης καθαριστικού υποκλυσμού.

Τέλος, θα ασχοληθούν με τη φροντίδα της στομίας (κολοστομία, ειλεοστομία) και του δέρματος γύρω από τη στομία, την τοποθέτηση συστήματος στομίας και την αλλαγή σάκου συλλογής των απεκκρίσεων.

2.2.ΣΤ.7 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με τη φροντίδα τραυμάτων και ελκών πίεσης. Ειδικότερα, μέσω της εκτίμησης της κατάστασης του/της ασθενούς και της νοσηλευτικής διάγνωσης, θα εντοπίσουν τους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν την επούλωση των τραυμάτων καθώς και τις πιθανές επιπλοκές τους. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη φροντίδα των τραυμάτων, με στόχο την αποτελεσματικότερη σύγκλεισή τους. Ακόμα, θα φροντίσουν και θα χειριστούν παροχετεύσεις και συσκευές παροχέτευσης, επιδέσεις, μεγάλους επιδέσμους, ζώνες στήριξης κ.ά. Επιπροσθέτως, στη διάρκεια της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασχοληθούν με την ποιότητα του δέρματος του/της ασθενούς, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης για την εμφάνιση κατακλίσεων (ελκών πίεσης). Λαμβάνοντας υπόψη όσα διδάχτηκαν στη θεωρία, θα διακρίνουν τα στάδια των ελκών πίεσης και θα εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισής τους. Ακόμα, θα συμμετέχουν σε όλες τις διαδικασίες καθαρισμού και έκπλυσης τραύματος ή έλκους πίεσης, στην αλλαγή αποστειρωμένων επιθεμάτων, στην εφαρμογή υγρού επιθέματος και στην αφαίρεση ραμμάτων ή μεταλλικών κλιπ, πάντα βάσει των ιατρικών οδηγιών. Σε όλα τα στάδια φροντίδας των τραυμάτων θα εφαρμόζουν την άσηπτη τεχνική για την αποφυγή πιθανής επιμόλυνσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2021). *Βασική νοσηλευτική. Θεωρία, εκπαίδευση, εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. DeWit, S. C. (2001). *Βασικές αρχές και δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας* (επιμ. Ε. Κοτρώτσιου). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
3. Perry, A. G. (2011). *Βασική νοσηλευτική και κλινικές δεξιότητες* (μτφρ. Ε. Μ. Τσαρούχα). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
4. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και κλινικές δεξιότητες στη νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
5. Lyhne, P. (2011). *Κλινικές νοσηλευτικές δεξιότητες και νοσηλευτική διεργασία* (μτφρ. Π. Διαμαντόπουλος κ.ά.). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. Κ. (2008). *Κλινική νοσηλευτική. Βασικές και ειδικές νοσηλείες*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική θεωρία – εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ. Τομέας υγείας – πρόνοιας – ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ – ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα περιλαμβάνει θεωρητικό και εργαστηριακό σκέλος, λαμβάνει χώρα στην αίθουσα, στο εργαστήριο και στο Τμήμα Κεντρικής Αποστείρωσης και αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων σχετικών με τις βασικές έννοιες της αποστείρωσης, της απολύμανσης και της ασηψίας, τον ρόλο, την αρχιτεκτονική, τις διαδικασίες και το σύστημα εργασίας της Κεντρικής Αποστείρωσης (διαχείριση ακάθαρτων εργαλείων, καθαρισμός, λειτουργικός έλεγχος, συντήρηση, συσκευασία, τοποθέτηση φορτίου στον κλίβανο, διαχείριση, διακίνηση και αποθήκευση αποστειρωμένου υλικού), τις μεθόδους αποστείρωσης και τις διαδικασίες ελέγχου της αποστείρωσης, τη διαχείριση της αποτυχίας της αποστείρωσης, τους βαθμούς και τα μέσα απολύμανσης και τους αντισηπτικούς παράγοντες. Επιπλέον, στο εργαστηριακό μέρος δίνεται έμφαση στις διαδικασίες διαχείρισης των ακάθαρτων εργαλείων (καταμέτρηση και καθαρισμός), στον λειτουργικό έλεγχο, στη συντήρηση και στη συσκευασία των εργαλείων, του ιματισμού και του προς αποστείρωση αναλώσιμου υλικού, στην τοποθέτηση του φορτίου στον κλίβανο, στη διακίνηση και αποθήκευση του αποστειρωμένου υλικού, στον έλεγχο της διαδικασίας αποστείρωσης, στην εφαρμογή της άσηπτης τεχνικής (διαχείριση υλικών στο αποστειρωμένο πεδίο) και στη διαχείριση του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού σε όλα τα προαναφερθέντα στάδια (Παπαδάκης και Κουφάκης, 2020).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν την αρχιτεκτονική και τον ρόλο της Κεντρικής Αποστείρωσης,
- Αναφέρουν τις διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στην Κεντρική Αποστείρωση,
- Αναφέρουν τα χαρακτηριστικά των απολυμαντικών και των αντισηπτικών παραγόντων,
- Εφαρμόζουν αποτελεσματικά τις δεξιότητες διαχείρισης των εργαλείων σε κάθε φάση,
- Χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τον απαιτούμενο προστατευτικό εξοπλισμό,
- Περιγράφουν τις διαδικασίες διαχείρισης των εργαλείων και του λοιπού υλικού στον χώρο της Κεντρικής Αποστείρωσης,
- Συμπληρώνουν ορθά τα έντυπα της Κεντρικής Αποστείρωσης,
- Υιοθετούν τα διεθνή πρωτόκολλα για τις διαδικασίες αντισηψίας και απολύμανσης, καθώς και για τον τρόπο λειτουργίας της Κεντρικής Αποστείρωσης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ασηψία / Απολύμανση / Αποστείρωση / Ετοιμασία υλικών για αποστείρωση / Αποστειρωμένο υλικό / Κεντρική αποστείρωση / Μέσα αποστείρωσης, απολύμανσης και αντισηψίας / Άσηπτο πεδίο.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (1), Εργαστήριο (1), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΣΗΨΙΑ
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ
3	ΜΕΣΑ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ
4	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ
5	ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ
6	ΜΕΣΑ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΑΣΗΨΙΑ

Η υποενότητα αυτή είναι εισαγωγική στη μαθησιακή ενότητα «Αποστείρωση-Απολύμανση» και παρουσιάζει την έννοια και τους στόχους της ασηψίας και τη σύνδεσή της με την πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων. Ειδικότερα, με προτεινόμενη εκπαιδευτική μέθοδο την εισήγηση, διακρίνονται οι έννοιες ασηψία, αποστείρωση, αντισηψία, λοίμωξη και λοιμογόνος παράγοντας. Εξετάζεται η αναγκαιότητα εφαρμογής της ασηψίας για την αποφυγή κινδύνου μετάδοσης λοιμώξεων από ασθενή σε ασθενή ή στο προσωπικό. Με συζήτηση μελέτης περίπτωσης για ασθενή με ενδοκοιμειακή λοίμωξη, αναλύεται η αναγκαιότητα και η διαδικασία της αποστείρωσης οργάνων, μηχανημάτων, εργαλείων, ιματισμού και υλικών που χρησιμοποιούνται σε υγειονομικούς χώρους, μέσω χημικών και φυσικών μεθόδων. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στις νέες τεχνικές και τεχνολογίες αποστείρωσης, όπως το υπεροξειδίο του υδρογόνου, το πλάσμα υπεροξειδίου του υδρογόνου και το υπεροξικό οξύ, καθώς και στην ανάγκη τακτικών επιμορφώσεων στον χώρο εργασίας για την επικαιροποίηση γνώσεων σε καινοτόμες πρακτικές.

Παρουσιάζονται οι κεντρικοί στόχοι της διαδικασίας αποστείρωσης, που αφορούν την ασφαλή χρήση εργαλείων και υλικών, τη διακίνηση αποστειρωμένου υλικού, την εξασφάλιση αποθεμάτων, την ετοιμότητα του απαραίτητου εξοπλισμού και των μηχανημάτων για την πρόληψη της μετάδοσης λοιμώξεων. Γίνεται αναφορά στην

έννοια και τη σημασία της αλυσίδας ολικής διασφάλισης αποστείρωσης. Με δεδομένο ότι η διαχείριση αποστειρωμένου υλικού εφαρμόζεται στο εργασιακό πλαίσιο σε καθημερινή βάση, η εξάσκηση των εκπαιδευομένων στο εργαστήριο πρέπει να συμπεριλαμβάνει τεχνικές προσομοίωσης χρήσης αποστειρωμένων σετ χειρουργείου, εργαλείων, επιδεσμικού υλικού και αντισηψίας δέρματος.

Αναλυτικότερα, γίνεται επίδειξη των κύριων υλικών και προδιαγραφών που χρησιμοποιούνται για τη συσκευασία προς αποστείρωση, όπως ειδικά φύλλα χαρτιού, πλαστικοποιημένες θήκες με ταινία, δοχεία αποστείρωσης, ταινία αποστείρωσης, δείκτες αποστείρωσης, και ακολουθεί εξάσκηση των εκπαιδευομένων. Η υποενότητα συνδέεται με όλες τις μαθησιακές ενότητες που αφορούν την πρακτική στο νοσοκομείο.

2.3.A.2 | ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ

Στη δεύτερη υποενότητα παρουσιάζεται ο ρόλος της Κεντρικής Αποστείρωσης στο νοσοκομείο, οι προδιαγραφές και οι απαιτήσεις των χώρων, καθώς και ο σχεδιασμός και η αρχιτεκτονική των εγκαταστάσεων. Αρχικά, προτείνεται με εισήγηση η αναφορά στη σημασία του τμήματος της Κεντρικής Αποστείρωσης, μέσω του οποίου διασφαλίζονται η καθολική, ποιοτική και αποτελεσματική αποστείρωση, καθώς και το ομοιογενές αποτέλεσμα στην αποστειρωτική διαδικασία. Επιπλέον, με προβολή διαφανειών επισημαίνεται ο ρόλος της στην αποθήκευση αποστειρωμένου εξοπλισμού, ανάλογα με τις λειτουργικές απαιτήσεις του νοσοκομείου που εξυπηρετεί και με τον όγκο του υλικού που διεκπεραιώνει. Στη συνέχεια της ενότητας, με επίδειξη βίντεο, παρουσιάζονται οι λειτουργικοί χώροι, οι ζώνες αποστείρωσης και οι προδιαγραφές βάσει των οποίων ταξινομούνται. Ακόμη, αναπτύσσονται οι προδιαγραφές που αφορούν την ποιότητα των υλικών κατασκευής, του αέρα, του φωτισμού, του νερού και του σταθερού εξοπλισμού του τμήματος.

Στη συνέχεια εξετάζεται η πυροπροστασία, η παρακολούθηση των εκπομπών των μηχανημάτων, οι χώροι εξαέρωσης, τα συστήματα αντλίας, οι θάλαμοι αποστείρωσης και προετοιμασίας υλικών στην Κεντρική Αποστείρωση. Ακολούθως, περιγράφεται η ταξινόμηση των κλιβάνων σε μεγάλους και μικρούς κλιβάνους ατμού, κλιβάνους οξειδίου αιθυλενίου και κλιβάνους υπεροξειδίου του υδρογόνου-πλάσματος. Ταυτόχρονα, τα υλικά προς αποστείρωση διακρίνονται σε κρίσιμα, ημικρίσιμα και μη κρίσιμα. Η συμμετοχή και η συνεργασία των εκπαιδευομένων επιτυγχάνεται με την παράλληλη συμπλήρωση φύλλων εργασίας και εννοιολογικών χαρτών. Η εκπαιδευτική επίσκεψη στο πεδίο αποτελεί συνιστώμενη εκπαιδευτική μέθοδο, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να δουν από κοντά τους χώρους και τη λειτουργία της Κεντρικής Αποστείρωσης.

Στο εργαστήριο πραγματοποιείται επίδειξη και εξάσκηση των εκπαιδευομένων στο χειρουργικό πλύσιμο των χεριών με χρήση ειδικών αντισηπτικών υγρών, στην εφαρμογή και αφαίρεση αποστειρωμένων γαντιών και μάσκας χειρουργείου, καθώς και στην ένδυση και στο σερβίρισμα χειρουργικής μπλούζας με άσηπτη τεχνική.

2.3.A.3 | ΜΕΣΑ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ

Η υποενότητα αυτή παρουσιάζει μεθόδους φυσικής και χημικής αποστείρωσης και τρόπους εφαρμογής. Αρχικά, αναφέρονται οι τρόποι εφαρμογής των φυσικών μέσων αποστείρωσης, με βάση τη δράση των φυσικών παραγόντων που χρησιμοποιούνται. Ειδικότερα, διακρίνονται τα φυσικά μέσα με τα οποία επιτυγχάνεται η αποστειρωτική διαδικασία, δηλαδή η υγρή και η ξηρή θερμότητα. Στη συνέχεια ονομάζονται τα κύρια χημικά αέρια αποστείρωσης, όπως το οξείδιο του αιθυλενίου και το υπεροξείδιο του υδρογόνου. Επίσης, επισημαίνεται ότι στα χημικά μέσα ανήκουν και τα υγρά μέσα αποστείρωσης, όπως η φορμαλδεΰδη, η γλουταραλδεΰδη και το υπεροξικό οξύ. Παράλληλα, αναπτύσσεται η χρήση της υπεριώδους ακτινοβολίας και των ακτίνων γάμμα ως μέσων αποστείρωσης.

Ακόμα, γίνεται αναφορά στη σημασία της διασφάλισης της ποιότητας, καθώς και στην καταγραφή και αρχειοθέτηση της διαδικασίας αποστείρωσης, ανεξάρτητα από τα μέσα που χρησιμοποιούνται. Για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών και τη διάκριση των φυσικών και χημικών μέσων αποστείρωσης χρησιμοποιείται η εισήγηση και ο καταγιγισμός ιδεών. Προτείνεται η κατανομή των εκπαιδευομένων σε ομάδες και ανατίθεται εργασία με θέμα τα μέσα αποστείρωσης που είναι κατάλληλα για χειρουργικά εργαλεία, ιματισμό και ενδοσκόπια. Στη συνέχεια, οι εργασίες παρουσιάζονται από τις ομάδες και ακολουθεί συζήτηση.

Στο εργαστήριο γίνεται επίδειξη και εξάσκηση των εκπαιδευομένων στον χειρισμό του υλικού προς αποστείρωση, όπως εργαλεία, απλές και χειρουργικές γάζες και ιματισμός χειρουργείου, καθώς και στον τρόπο ετοιμασίας τους. Επίσης, με την τεχνική της προσομοίωσης γίνεται επίδειξη του τρόπου και των μέσων αποστείρωσης, καθώς και των κλιβάνων που χρησιμοποιούνται, ανάλογα με το μέσο και τον όγκο του προς αποστείρωση υλικού. Η υποενότητα αυτή παρέχει γνώσεις και δεξιότητες που αξιοποιούνται σε εργασιακά περιβάλλοντα στα οποία καλείται να εργαστεί ο/η «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας».

2.3.A.4 | ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ

Στην τέταρτη υποενότητα ταξινομείται η σειρά εργασιών για την προετοιμασία, αποστείρωση και αποθήκευση υλικών των υγειονομικών δομών. Με βάση τον διαχωρισμό της Κεντρικής Αποστείρωσης σε ζώνες καθορίζονται οι εργασίες που εφαρμόζονται σε καθεμία από αυτές. Αναλυτικότερα, περιγράφονται οι διαδικασίες παραλαβής ακάθαρτου υλικού, πλύσης και απολύμανσης ανάλογα με τις προδιαγραφές, δεματοποίησης και συσκευασίας, αποστειρωτικής διαδικασίας, καθώς και οι μέθοδοι τοποθέτησης του φορτίου στον κλίβανο, αποθήκευσης και διανομής στις νοσηλευτικές μονάδες. Κατόπιν, ορίζονται οι ευρωπαϊκές οδηγίες βάσει των οποίων διασφαλίζεται η ακολουθία των διαδικασιών. Επίσης, αναφέρονται μέθοδοι ελέγχου αποστείρωσης και τήρησης εντύπων καταγραφής των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, επισημαίνονται τα μέτρα ασφαλείας για την προστασία του εργασιακού περιβάλλοντος και του προ-

σωπικού. Μέσω πρόκλησης συζήτησης και καταγισμού ιδεών, γίνεται εισήγηση από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες για τη διαδικασία αποστείρωσης και ανατίθενται εργασίες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, όπως η εκπαίδευση προσωπικού στην υγιεινή και ασφάλεια στο τμήμα αποστείρωσης.

Στο εργαστήριο γίνεται επίδειξη και εξάσκηση του τρόπου καθαρισμού, πλυσίματος, στεγνώματος, ελέγχου λειτουργικότητας και λίπανσης των εργαλείων. Ακολουθώντας, με παιγνίδι ρόλων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται, κατόπιν επίδειξης, στην ετοιμασία χειρουργικών σετ, ανάλογα με το είδος της επέμβασης, καθώς και στη χρήση ειδικών δεικτών, ταινιών και φύλλων αποστείρωσης για την περιτύλιξή τους. Στη συνέχεια, προτείνεται επίδειξη στην εφαρμογή άσπτης τεχνικής (non-touch) για τη χρήση αποστειρωμένου υλικού και οι εκπαιδευτές/-τριες κατανέμουν ανά δύο τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για εξάσκηση.

Παράλληλα, μέσω προσομοίωσης γίνεται επίδειξη ετοιμασίας ιματισμού προς αποστείρωση και του τρόπου χρήσης του. Κατόπιν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εξασκηθούν στην ετοιμασία αποστειρωμένου πεδίου. Οι δεξιότητες της άσπτης τεχνικής μη επαφής εφαρμόζονται στις μαθησιακές ενότητες της πρακτικής στο νοσοκομείο, καθώς και σε κάθε επαγγελματικό πλαίσιο.

2.3.A.5 | ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ

Σε αυτή την υποενότητα γίνεται εισαγωγή στην έννοια της απολύμανσης, παρουσιάζονται οι στόχοι και εντοπίζεται ο ρόλος της στην πρόληψη εμφάνισης λοιμώξεων σε υγειονομικές δομές. Στη συνέχεια ορίζεται η δράση της απολύμανσης στους παθογόνους μικροοργανισμούς (βακτήρια, ιούς, μύκητες) και στους σπόρους τους σε επιφάνειες ή αντικείμενα. Οι εκπαιδευτές/-τριες, με μελέτη περίπτωσης με θέμα την απολύμανση χειρουργικής αίθουσας μετά από σηπτικό χειρουργείο, επισημαίνουν τις διαφορές μεταξύ αποστείρωσης, αντισηψίας και απολύμανσης.

Παράλληλα, προτείνεται η χρήση της εκπαιδευτικής τεχνικής του καταγισμού ιδεών για τον καθορισμό μεθόδων απολύμανσης, ειδών απολυμαντικών μέσων, λήψης μέτρων ατομικής προστασίας και προστασίας του περιβάλλοντος χώρου που πρέπει να τηρούνται. Ταυτόχρονα, επισημαίνεται ο ρόλος της τακτικής εκπαίδευσης του προσωπικού στις μεθόδους απολύμανσης. Ακόμα, προτείνονται ως εκπαιδευτικές τεχνικές η εισήγηση και η συζήτηση για τον καθορισμό των βαθμών απολύμανσης, οι οποίοι διακρίνονται ιεραρχικά ανάλογα με την αποτελεσματικότητά τους σε απολύμανση υψηλού βαθμού (high level disinfection), απολύμανση ενδιάμεσου βαθμού (intermediate level disinfection) και απολύμανση χαμηλού βαθμού (low level disinfection). Η τήρηση των κανόνων απολύμανσης διασφαλίζει τη μείωση του αριθμού παθογόνων μικροοργανισμών και εφαρμόζεται σε όλους τους υγειονομικούς χώρους όπου εργάζεται ο/η «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας».

Η υποενότητα συνδέεται άμεσα με όλες τις μαθησιακές ενότητες που αναφέρονται στην πρακτική στο νοσοκομείο, καθώς και με τις μαθησιακές ενότητες «Γενικά

θέματα τραυματολογίας», «Ειδικά θέματα τραυματολογίας». Στο εργαστήριο γίνεται επίδειξη και εξάσκηση των εκπαιδευομένων στις μεθόδους απολύμανσης υγειονομικών χώρων, επιφανειών και αντικειμένων. Με την τεχνική της μελέτης περίπτωσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να επιλέξουν την κατάλληλη μέθοδο, καθώς και τη σειρά εργασιών για απολύμανση σε θάλαμο βραχείας νοσηλείας όπου νοσηλεύτηκε ασθενής με ενεργό φυματίωση.

2.3.A.6 | ΜΕΣΑ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ

Στην τελευταία υποενότητα παρουσιάζονται οι κατηγορίες των μέσων απολύμανσης, οι εφαρμογές, τα είδη και η χρήση τους στην απολύμανση χώρων και εξοπλισμού. Στην αρχή της υποενότητας εισάγεται η έννοια του απολυμαντικού και η δράση του στον πληθυσμό των παθογόνων μικροοργανισμών. Ακολούθως, διαφοροποιείται η διαδικασία απολύμανσης από αυτή της αποστείρωσης. Σκιαγραφούνται οι συνθήκες και οι παράγοντες που επηρεάζουν τον αριθμό και τον τύπο των μικροοργανισμών στις επιφάνειες.

Ονομάζονται οι τύποι απολυμαντικών και επισημαίνεται ότι η ονομασία τους καθορίζεται από το είδος των μικροοργανισμών στους οποίους δρουν. Προτείνεται συζήτηση με θέμα τους τρόπους πρόληψης ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων και, μέσω εισήγησης, διακρίνονται τα απολυμαντικά από άλλους αντιμικροβιακούς παράγοντες, όπως τα αντιβιοτικά, τα αντισηπτικά και τα βιοκτόνα. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι κατηγορίες απολυμαντικών, όπως απολυμαντικά επιφανειών, χεριών, σώματος, σκευών, ιματισμού, οργάνων και εργαλείων, καθώς και απολυμαντικά για την προετοιμασία τροφίμων. Παράλληλα, εξηγείται η μεθοδολογία καθαρισμού πριν από την απολύμανση επιφανειών. Η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της απολύμανσης καθορίζονται από τη σωστή χρήση των απολυμαντικών, την απαραίτητη δοσολογία και την τήρηση των προδιαγραφών χρήσης. Αναλυτικότερα, προτείνεται με καταγισμό ιδεών να παρουσιαστούν οι μέθοδοι απολύμανσης ανάλογα με το αντικείμενο ή τον χώρο.

Στο εργαστήριο, με επίδειξη και εξάσκηση μέσω πρακτικών ασκήσεων, παρουσιάζονται οι ιδιότητες των απολυμαντικών και εφαρμόζονται οι προδιαγραφές χρήσης και οι κανόνες προστασίας του χρήστη. Επίσης, με σενάριο προσομοίωσης προετοιμασίας χειρουργικού πεδίου σε ασθενή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται ανά δύο/δες στη συγκέντρωση υλικού και στην εκτέλεση αντισηψίας δέρματος. Η υποενότητα αυτή ολοκληρώνει την παρούσα μαθησιακή ενότητα και τη συνδέει με τις μαθησιακές ενότητες «Αντιμετώπιση σε επείγοντα περιστατικά», «Γενικά θέματα τραυματολογίας» για την πρόληψη λοιμώξεων σε όλα τα επαγγελματικά υγειονομικά πλαίσια.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Υγείας, Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών. (2024). *Κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες – αποστείρωση* (2η έκδοση). Λευκωσία: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών. Ανακτήθηκε από: https://publications.gov.cy/en/assets/user/publications/2024/2024_013/HTML/71/#zoom=true
2. Παπαδάκης, Α. & Κουφάκης, Ε. (2020). *Διαδικασίες καθαρισμού, απολύμανσης και αποστείρωσης επιφανειών, χώρων, αντικειμένων*. Ηράκλειο: Επιμελητήριο Ηρακλείου.
3. Taylor, C., Lillis, C. & LeMone, P. (2006). *Θεμελιώδεις αρχές της νοσηλευτικής: η επιστήμη και η τέχνη της νοσηλευτικής πρακτικής* (επιμ. Χ. Λεμονίδου & Ε. Πατηράκη), (τόμοι Α΄-Γ΄). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

Συμπληρωματικές

1. Γενικό Νοσοκομείο «Βενιζέλειο-Πανάνειο». (2022/2023). *Κανονισμός λειτουργίας κεντρικής αποστείρωσης*. Ανακτήθηκε από: <https://www.venizeleio.gr/wp-content/uploads/2023/04/%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%9A%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%91%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%AF%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82.pdf>
2. Fraise, A. P., Maillard, J.-Y. & Sattar, S. (2020). *Αρχές και μέθοδοι απολύμανσης, συντήρησης και αποστείρωσης* (μτφρ. Κ. Ντελέζος κ.ά.), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

2.3.B • ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα αποτελείται από θεωρητικό και εργαστηριακό μέρος. Το θεωρητικό σκέλος αποσκοπεί στην απόκτηση θεμελιωδών γνώσεων για την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας και στην περαιτέρω οικοδόμηση ικανοτήτων και δεξιοτήτων απαραίτητων για την ειδικότητά τους και επικεντρώνεται σε γενικά θέματα, όπως οι βασικές έννοιες της τραυματολογίας, η ταξινόμηση και η κινηματική του τραύματος, οι αρχές διαλογής, η παροχή πρώτων βοηθειών στον τόπο του συμβάντος και οι αλγόριθμοι παροχής πρώτων βοηθειών στον τραυματία (πρωτοβάθμια εκτίμηση και αναζωογόνηση, δευτεροβάθμια εκτίμηση), η αντιμετώπιση του τραύματος στον τόπο του συμβάντος και στο νοσοκομείο, η κλινική εικόνα και η δι-

αχείριση της καταπληξίας, η κλινική εικόνα και η αντιμετώπιση του τραύματος στα ανατομικά στοιχεία του μυοσκελετικού συστήματος, καθώς και ο ακρωτηριασμός. Στο εργαστηριακό σκέλος παρέχονται γνώσεις και αναπτύσσονται οι απαιτούμενες δεξιότητες για τη διαχείριση του τραύματος στον τόπο του συμβάντος και στο νοσοκομείο, δηλαδή οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στις μεθόδους και στις τεχνικές της αιμόστασης, της κάλυψης του τραύματος, της ακινητοποίησης και της μεταφοράς του τραυματία, καθώς και στις τεχνικές καθαρισμού, αντισηψίας, εφαρμογής επιθεμάτων και επίδεσης, στις αρχές της χειρουργικής αντιμετώπισης και της διαχείρισης ενσφηνωμένων ξένων σωμάτων (Dandy and Edwards, 2009· Thal, Weigelt and Carrico, 2010).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναπτύσσουν τις εισαγωγικές έννοιες της τραυματολογίας,
- Περιγράφουν την κλινική εικόνα του τραυματία και τους αλγορίθμους αντιμετώπισης του τραύματος,
- Εφαρμόζουν αποτελεσματικά τις τεχνικές και τις διαδικασίες νοσηλευτικής φροντίδας των τραυμάτων (αιμόσταση, καθαρισμός, αντισηψία, χρήση επιθεμάτων, επίδεση κ.λπ.),
- Χρησιμοποιούν ορθά τον απαιτούμενο προστατευτικό εξοπλισμό,
- Εφαρμόζουν σωστά τις αρχές διαλογής των τραυματιών,
- Διαχειρίζονται με τον ενδεδειγμένο τρόπο τα έντυπα αναφοράς, καταγραφής και τεκμηρίωσης,
- Υποστηρίζουν την εφαρμογή των διεθνών πρωτοκόλλων διαχείρισης του τραύματος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Τραυματολογία / Τραύμα – Αλγόριθμος / Αρχές διαλογής / Διεθνή πρωτόκολλα διαχείρισης τραύματος / Πρωτογενής εκτίμηση / Δευτερογενής εκτίμηση / Έντυπα καταγραφής και τεκμηρίωσης / Νοσηλευτική διαχείριση τραύματος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ
2	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ
3	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΡΑΥΜΑΤΙΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ
4	Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
5	ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΩΝ ΒΛΑΒΩΝ
6	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Η πρώτη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των βασικών αρχών και εννοιών της τραυματολογίας, ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες για να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τις επείγουσες και απειλητικές για τη ζωή του ανθρώπου καταστάσεις.

Για τον σκοπό αυτόν, αναλύονται οι ορισμοί του τραύματος, της τραυματολογίας και του τραυματία. Επίσης, περιγράφονται τα είδη και οι μορφές των τραυμάτων και άλλων συνηθισμένων κακώσεων, τα αίτιά τους, τα στάδια και ο μηχανισμός επούλωσης τους, όπως και οι ανασταλτικοί παράγοντες που επιδρούν στη διαδικασία επούλωσης, καθώς και η παθοφυσιολογία τους. Τραύμα ονομάζεται «κάθε βίαιη καταστροφή ιστών, εσωτερική ή εξωτερική, ανεξάρτητα από το αίτιο που την προκάλεσε». Αυτός είναι ο ορισμός που επικρατεί στο Κέντρο Αποκατάστασης Τραυματιών (ΚΑΤ) και ακολουθεί τον ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Το τραύμα είναι ένα από τα μεγάλα κεφάλαια της χειρουργικής και εξακολουθεί, ακόμη και σήμερα, να αποτελεί μεγάλο πρόβλημα, αφού ανάλογα με τη βαρύτητά του μπορεί να γίνει απειλή για την ίδια τη ζωή. Πέραν των σωματικών τραυμάτων, υπάρχουν και τα λεγόμενα ψυχικά τραύματα. Επιπλέον, εκτός των θανατηφόρων τραυματισμών, η χειρότερη μορφή τραυματισμού είναι ο τραυματικός ακρωτηριασμός.

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική διαχείριση των τραυματιών. Για την εκπαιδευτική διαδικασία προτείνονται η εμπλουτισμένη διάλεξη με τη χρήση βίντεο ή και PowerPoint, καθώς και η συζήτηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.B.2 | ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα συνεχίζει με την εμβάθυνση των εκπαιδευομένων στη διαχείριση και αντιμετώπιση του τραυματία στον τόπο του συμβάντος, αποσκοπώντας

στην οργάνωση και τον συντονισμό της ομάδας διάσωσης στον τόπο του ατυχήματος και στην παροχή της απαιτούμενης νοσηλευτικής φροντίδας. Ατυχήματα συμβαίνουν δυστυχώς πολύ συχνά στην εποχή μας, αποτελώντας την κύρια αιτία θανάτου σε άτομα κάτω των 38 ετών. Οι τραυματικές κακώσεις αποτελούν την τέταρτη αιτία θανάτου μετά τις κακοήθειες παθήσεις και τα εγκεφαλικά επεισόδια. Το 50% των θανάτων συμβαίνει την πρώτη μισή ώρα από τον τραυματισμό, ενώ το 30% συμβαίνει μία με δύο ώρες μετά, κατά τη λεγόμενη «χρυσή ώρα», και οφείλεται σε μεγάλη αιμορραγία και κρανιοεγκεφαλικές βλάβες, που μπορεί να είχαν αποτραπεί αν υπήρχε έγκαιρη αντιμετώπιση. Το υπόλοιπο ποσοστό θανάτων οφείλεται σε σήψη και ανεπάρκεια πολλαπλών οργάνων.

Το τραύμα αποτελεί σήμερα ένα από τα πιο δύσκολα και δυσεπίλυτα προβλήματα της παγκόσμιας δημόσιας υγείας, με οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, γεωγραφικές και εθνικές προεκτάσεις. Έχει παρατηρηθεί ότι η τελική έκβαση της κατάστασης του τραυματία επηρεάζεται καθοριστικά από την αρχική εκτίμηση και αντιμετώπιση κατά τις πρώτες ώρες μετά τον τραυματισμό. Κατά συνέπεια, είναι πολύ σημαντική η αντιμετώπιση του τραυματία μέχρι την προσέλευσή του στο νοσοκομείο. Η σωστή εκτίμηση και η προσέγγιση βασίζονται σε διεθνή πρωτόκολλα και στην εφαρμογή του απλού μνημοτεχνικού κανόνα ABCDE [A- Airway (αεραγωγός), B- Breathing (αναπνευστική λειτουργία), C- Circulation (κυκλοφορία), D- Disability (νευρολογική κατάσταση του/της ασθενούς) και E- Exposure (αποκάλυψη σώματος για εντοπισμό τραυμάτων, αιμορραγίας, εγκαυμάτων και άλλων πιθανών κακώσεων)]. Ως εκπαιδευτικές τεχνικές συστήνονται, εκτός από την εμπλουτισμένη εισήγηση, το παιχνίδι ρόλων, τα σενάρια προσομοίωσης και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.B.3 | ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΡΑΥΜΑΤΙΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ

Ο τραυματίας μπορεί να είναι ένας σοβαρά τραυματισμένος ασθενής, ο οποίος χαρακτηρίζεται από κακώσεις σε περισσότερες από μία σωματικές κοιλότητες ή κακώσεις σε μία σωματική κοιλότητα και κάταγμα πυέλου ή κάταγμα σε δύο μακρά οστά λόγω τροχαίων ατυχημάτων, πτώσης από ύψος, επίθεσης με πυροβόλο όπλο ή νύσσον όργανο, συμβάντος μαζικής καταστροφής κ.ά. Η επιλογή του ασφαλέστερου και ταχύτερου διαθέσιμου μεταφορικού μέσου με τον κατάλληλο εξοπλισμό για τη μεταφορά υπό συνεχή παρακολούθηση του τραυματία είναι κεφαλαιώδους σημασίας. Τρία σημεία αποτελούν προτεραιότητα: η σταθεροποίηση του τραυματία με σωστή παροχή πρώτων βοηθειών, η ασφαλής μεταφορά του και ο σύντομος χρόνος διακομιδής του στο νοσοκομείο. Στις περισσότερες χώρες του κόσμου τα νοσηλευτικά ιδρύματα διαθέτουν ειδικά διαμορφωμένους και εξοπλισμένους χώρους με μόνιμο πυρήνα ιατρικού, νοσηλευτικού και παραϊατρικού προσωπικού για την αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών που χρήζουν άμεσης φροντίδας.

Το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών του νοσοκομείου είναι το σημείο επαφής του ενδονοσοκομειακού «ήρεμου» περιβάλλοντος με το αντίξοο περιβάλλον εκτός νοσοκομείου. Η υποδοχή του τραυματία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προ-

βλήματα που αντιμετωπίζονται καθημερινά στα ΤΕΠ, στα οποία βρίσκεται ο απαραίτητος εξοπλισμός και τα φάρμακα για την υποστήριξη των ζωτικών λειτουργιών του τραυματία. Η συνολική πορεία των ασθενών εντός του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών προσδιορίζεται με βάση την αρχή της διαλογής τους. Με την άφιξη του τραυματία στα ΤΕΠ γίνεται μια γρήγορη πρωτοβάθμια εκτίμηση των ζωτικών λειτουργιών και στη συνέχεια μια λεπτομερής δευτεροβάθμια εκτίμηση, λήψη ιστορικού και έναρξη οριστικής θεραπείας. Συστήνονται ως εκπαιδευτικές τεχνικές η εισήγηση, η χρήση διαλογικών τεχνικών, όπως η συζήτηση και ο καταγιγισμός ιδεών, και η ανάλυση περιπτώσιολογικών μελετών.

2.3.B.4 | Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Τα ατυχήματα προκαλούν ένα ευρύ φάσμα τραυμάτων, ανάλογα με την αιτία του ατυχήματος αλλά και την ηλικία του/της ασθενούς. Για την επιτυχία της αντιμετώπισης του πολυτραυματία είναι σημαντική η ύπαρξη ενός οργανωμένου συστήματος φροντίδας. Οι βελτιώσεις στην προνοσοκομειακή φροντίδα και στη μεταφορά των ασθενών αυτών οδήγησαν στην αύξηση του αριθμού των ασθενών με πολλαπλά τραύματα που φτάνουν στο νοσοκομείο εν ζωή. Κατά συνέπεια, οι τραυματισμένοι ασθενείς που νοσηλεύονται στο νοσοκομείο έχουν τραύματα σε πολλά όργανα και απαιτούν μακρόχρονη, πολύπλοκη και δαπανηρή φροντίδα. Ο σοβαρά τραυματισμένος ασθενής πρέπει να αντιμετωπιστεί γρήγορα και αποτελεσματικά και γι' αυτό έχουν αναπτυχθεί ειδικά κριτήρια και πρωτόκολλα που διευκολύνουν την άμεση εκτίμηση, παρέμβαση και διαλογή.

Στις προηγούμενες υποενότητες αναπτύσσονται η πρωτοβάθμια εκτίμηση και αναζωογόνηση και η δευτεροβάθμια εκτίμηση και αντιμετώπιση. Σε αυτή την υποενότητα αναπτύσσεται η οριστική φροντίδα του τραυματία στο νοσοκομείο. Παρόλο που μπορεί να ξεκινά στο ΤΕΠ ή στο χειρουργείο, παρέχεται κατά κύριο λόγο στη ΜΕΘ και αργότερα στη Χειρουργική Κλινική. Η συνεχής παρακολούθηση (monitoring) και η αδιάκοπη εκτίμηση είναι σημαντικά στοιχεία που διευκολύνουν την αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της ασθενούς. Η νοσηλευτική φροντίδα του πολυτραυματία πρέπει να είναι εξατομικευμένη, ώστε να αντιμετωπίζονται οι ανάγκες του με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Παρουσιάζονται οι νοσηλευτικές διαγνώσεις και οι αντίστοιχες παρεμβάσεις για τη φροντίδα του/της ασθενούς με πολλαπλά τραύματα, με βάση τη νοσηλευτική διεργασία, που έχουν διδαχθεί οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε προηγούμενες μαθησιακές ενότητες. Κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές κρίνονται η διδασκαλία με πολυμέσα και η συζήτηση και ανάλυση περιπτώσιολογικών μελετών.

Στο εργαστήριο οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη νοσηλευτική αντιμετώπιση τραυμάτων.

2.3.B.5 | ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΩΝ ΒΛΑΒΩΝ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την αντιμετώπιση του πολυτραυματία με κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος. Περισσό-

τεροι από τους μισούς ασθενείς που εισάγονται στα ΤΕΠ έχουν μυοσκελετικές κακώσεις, δηλαδή βλάβες στους μυς, τα οστά, τις αρθρώσεις, τους τένοντες και τους συνδέσμους. Αυτοί οι τραυματισμοί χρειάζονται άμεση προσοχή. Οι τραυματισμοί που αντιμετωπίζονται συνήθως στα ΤΕΠ περιλαμβάνουν κατάγματα του πέλματος και του καρπού, κατάγματα σπονδυλικής στήλης, σύνθετα κατάγματα και τραυματισμούς από συντριβή, εξάρθρημα των οστών και των αρθρώσεων, τραυματισμούς στους μυς, τους συνδέσμους, τους τένοντες και τους χόνδρους.

Στο θεωρητικό σκέλος, μετά από μια σύντομη αναφορά στην ανατομία και φυσιολογία του μυοσκελετικού συστήματος, αρχικά αναλύονται τα είδη των καταγμάτων, οι κυριότερες ταξινομήσεις τους, η συμπτωματολογία τους, τα στάδια πώρωσης των οστών και οι παράγοντες που επηρεάζουν την πώρωση, καθώς και οι μέθοδοι αντιμετώπισης των καταγμάτων και οι επιπλοκές τους. Στη συνέχεια, τονίζονται οι απειλητικές για τη ζωή του τραυματία κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος. Ειδικότερα, αναφέρονται οι κακώσεις της πυέλου, της σπονδυλικής στήλης, τα ανοικτά κατάγματα, τα πολλαπλά κατάγματα των μακρών οστών, το σύνδρομο διαμερίσματος και η τραυματική ραβδομύωση. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον τραυματικό ακρωτηριασμό.

Στο πλαίσιο του εργαστηρίου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες στην παροχή εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε πολυτραυματία με μυοσκελετικές βλάβες. Θα είναι σε θέση να εκτιμούν τη σύνθετη και πολυδιάστατη φύση της νοσηλευτικής φροντίδας στο ειδικό πεδίο της τραυματολογικής νοσηλευτικής και της αντιμετώπισης του επείγοντος περιστατικού, έτσι ώστε να υιοθετούν ορθές πρακτικές για τη συντονισμένη νοσηλευτική φροντίδα.

2.3.B.6 | ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑΣ

Σκοπός της υποενότητας είναι η απόκτηση θεωρητικών γνώσεων και η ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων στην αντιμετώπιση της καταπληξίας. Βασικοί στόχοι είναι η ακριβής αξιολόγηση των πασχόντων και η εφαρμογή ορθής νοσηλευτικής παρέμβασης στον τόπο του συμβάντος και στο νοσοκομείο.

Αρχικά, αναφέρονται διάφοροι ορισμοί της καταπληξίας με μια σύντομη ιστορική αναδρομή. Ακολούθως, γίνεται αναφορά στα διάφορα στάδια της καταπληξίας και επεξηγούνται οι διάφοροι παθοφυσιολογικοί μηχανισμοί που προκύπτουν. Τα είδη της καταπληξίας ταξινομούνται ανάλογα με την αιτιολογία τους και την πρωτογενή τους διαταραχή. Τονίζεται ιδιαίτερα η σημασία της συνεχούς και ουσιαστικής αξιολόγησης των ασθενών σε καταπληξία, με σκοπό την αποφυγή ή έστω την ταχύτερη αναγνώριση και άμεση αντιμετώπιση των επιπλοκών της καταπληξίας. Καταπληξία ή shock, όπως είναι διεθνώς γνωστή, υπήρξε για πολλές δεκαετίες ο εφιάλτης του κλινικού γιατρού, καθώς η εμφάνισή της ήταν σχεδόν συνώνυμη με τον θάνατο. Σήμερα, η καταπληξία εξακολουθεί να είναι σοβαρή πρόκληση τόσο για τις διαγνωστικές και θεραπευτικές ικανότητες κάθε κλινικού γιατρού όσο και για τις νοσηλευτικές ικανότητες κάθε νοσηλεύτη/-τριας. Η θνητότητα εξακολουθεί να είναι υψηλή. Η πρόωμη

διάγνωση και η ταχεία επιθετική αγωγή παρέχουν τις περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας στην αντιμετώπιση της καταπληξίας, καθώς οι θεραπείες για τον/την ασθενή σε καταπληξία συνεχώς εξελίσσονται. Οι μέθοδοι παρακολούθησης και αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται σήμερα είναι πιο πολύπλοκες και εξειδικευμένες. Σκοπός των προηγμένων αυτών τεχνικών είναι να δώσουν φυσιολογικά στοιχεία του οργανισμού που είναι απρόσιτα στις πέντε αισθήσεις ακόμη και του/της πιο πεπειραμένου/-ης νοσηλευτή/-τριας ή γιατρού, χωρίς, όμως, να παραγκωνίζουν την προσεκτική εκτίμηση και αντικειμενική αξιολόγηση της γενικής κατάστασης του πάσχοντα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Γρίβας, Θ. (1996). *Ορθοπαιδική και τραυματολογική νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
2. Προβελέγγιος, Σ. (2005). *Βασικές γνώσεις ορθοπαιδικής. Νοσηλευτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Edwards, D. J. & Dandy, D. J. (2010). *Βασική ορθοπαιδική και τραυματολογία* (επιμ. Δ. Κορρές, Θ. Α. Ξενάκης), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Swales, K. & Bulstrode, C. (2016). *Ρευματολογία, ορθοπαιδική και τραυματολογία με μια ματιά* (επιμ. Δ. Κορρές), (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

2.3.Γ • ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΑΝΑΝΗΨΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα αποτελείται από θεωρητικό και εργαστηριακό μέρος. Το θεωρητικό σκέλος αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων απαραίτητων για την ειδικότητα του/της Β. Νοσηλευτικής Τραυματολογίας και επικεντρώνεται σε γενικά θέματα, όπως η προνάρκωση, τα είδη της αναισθησίας, τα εισπνεόμενα και ενδοφλέβια αναισθητικά φάρμακα και τα χρησιμοποιούμενα φάρμακα γενικότερα (για καταστολή, αναλγησία, μυοχάλαση κ.λπ.), η διαδικασία της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης, τα κυκλώματα και τα μηχανήματα αναισθησίας, η παρακολούθηση (monitoring), η διαδικασία της ανάνηψης και ειδικές περιπτώσεις αναισθησίας, όπως οι εφαρμογές της στη μαιευτική και στη γυναικολογία, στη νευροχειρουργική, στη θωρακοχειρουργική, στα νεογνά, στα βρέφη και στα παιδιά. Στο εργαστηριακό μέρος επιδιώκεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικών με τη χρήση των μηχανημάτων αναισθησίας, τη διαδικασία της αναρρόφησης, τη χρήση μόνιτορ, τη

χρήση των φαρμάκων, του αναλώσιμου και του μη αναλώσιμου υλικού και του αναισθησιολογικού εξοπλισμού γενικότερα, τη συμμετοχή στη διαδικασία καθετηριασμού περιφερικών και κεντρικών φλεβών και αρτηριών στο χειρουργείο, αλλά και τα καθήκοντα των βοηθών νοσηλευτών/-τριών σε κάθε είδος αναισθησίας και σε κάθε φάση διαχείρισης του/της ασθενούς (προεγχειρητικά, διεγχειρητικά και μετεγχειρητικά) στον χώρο του χειρουργείου και της ανάνηψης/μεταναισθητικής φροντίδας (Ασκητοπούλου και Παπαϊωάννου, 2015).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τους τύπους της αναισθησίας και τις ενδείξεις τους, τις πιθανές επιπλοκές της αναισθησίας και τους τρόπους πρόληψης και διαχείρισης αυτών των επιπλοκών,
- Συνδέουν/αποσυνδέουν τον/την ασθενή στο και από το αναισθησιολογικό μηχάνημα,
- Παρακολουθούν με τη χρήση μόνιτορ τον/την ασθενή στον χώρο του χειρουργείου και στη μονάδα μεταναισθητικής φροντίδας (υπό επίβλεψη),
- Συμμετέχουν επικουρικά στις διαδικασίες καθετηριασμού αγγείων στο πλαίσιο των καθηκόντων τους,
- Παρασκευάζουν τα αναισθησιολογικά διαλύματα κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη/-τρια ή και υπό την επίβλεψή του/της,
- Συμμετέχουν στις διαδικασίες χορήγησης αναισθησίας και περιεγχειρητικής φροντίδας στο πλαίσιο των καθηκόντων τους,
- Υιοθετούν διεθνώς αναγνωρισμένα πρωτόκολλα και διαδικασίες λειτουργίας του αναισθησιολογικού τμήματος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναισθησία / Αναλγησία / Ανάνηψη / Προνάρκωση / Αναισθησιολογικό μηχάνημα / Επιπλοκές αναισθησίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (1), Εργαστήριο (1), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΡΟΝΑΡΚΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ
2	ΕΙΔΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ
3	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ
4	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ
5	ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΝΗΨΗ
6	ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΠΡΟΝΑΡΚΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ

Στην εισαγωγική αυτή υποενότητα παρουσιάζεται η ιστορική αναδρομή της αναισθησίας και εισάγονται οι έννοιες και οι στόχοι της αναισθησίας και της προνάρκωσης. Αναλυτικότερα, με την εκπαιδευτική τεχνική της εισήγησης καθορίζεται η σημασία της αναισθησιολογικής εκτίμησης πριν από την επέμβαση, της αξιολόγησης του ιστορικού, της γενικής κατάστασης και της κλινικής εξέτασης του/της ασθενούς, με σκοπό τη χορήγηση της κατάλληλης προνάρκωσης και αναισθησίας. Με τη μέθοδο του καταγισμού ιδεών και με ερωτήσεις και απαντήσεις για την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων διακρίνονται οι εργαστηριακές εξετάσεις, οι οποίες είναι απαραίτητες για την προεγχειρητική ετοιμασία του/της ασθενούς και συμβάλλουν στη διαδικασία της αναισθησίας.

Στη συνέχεια καθορίζονται τα είδη της προνάρκωσης και προσδιορίζεται ο χρόνος χορήγησης πριν από το χειρουργείο. Συνιστάται, με μελέτη περίπτωσης, η συλλογή πληροφοριών από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για το είδος της προνάρκωσης που χορηγείται σε γυναίκα ασθενή που θα υποβληθεί σε ολική υστερεκτομή. Στο εργαστήριο, με επίδειξη στην κούκλα νοσηλείας, εφαρμόζεται η διαδικασία βοήθειας κατά την αναισθησιολογική εξέταση και εξασκούνται ανά δυάδες οι εκπαιδευόμενοι/-ες. Ακόμα, πραγματοποιείται επιλογή κατάλληλης περιφερικής φλέβας και τοποθέτηση ξεχωριστής φλεβικής γραμμής για την έγχυση των αναισθητικών φαρμάκων και υγρών στο χειρουργείο. Στη συνέχεια αξιοποιείται η ψηφιακή τεχνολογία για την προβολή καθετηριασμού κεντρικής φλέβας, υποκλείδιας ή σφαγιτίδας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω άσκησης, συγκεντρώνουν το απαιτούμενο υλικό για την τοποθέτηση κεντρικής φλεβικής γραμμής. Συνιστάται, με προσομοίωση πραγματικών περιπτώσεων, η εκτέλεση ενδομυϊκής έγχυσης φαρμάκων προνάρκωσης με χρήση όλων των ενδεδειγμένων ανατομικών σημείων της κούκλας νοσηλείας. Η υποενότητα συνδέεται με τις μαθησιακές ενότητες «Βασικές αρχές και δεξιότητες στη νοσηλευτική (πρακτική στο νοσοκομείο)» και «Ειδικά θέματα τραυματολογίας».

2.3.Γ.2 | ΕΙΔΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ

Στην παρούσα υποενότητα παρουσιάζονται τα βασικά είδη αναισθησίας και οι ενδείξεις εφαρμογής τους στο πλαίσιο της χειρουργικής και τραυματολογικής φροντίδας. Ειδικότερα, με την εκπαιδευτική τεχνική της εισήγησης αναλύονται η γενική, η περιτομική και η τοπική αναισθησία, καθώς και τα κύρια χαρακτηριστικά τους, τα πλεονεκτήματα και οι πιθανοί κίνδυνοι. Δίνεται έμφαση στη σημασία της επιλογής του κατάλληλου είδους αναισθησίας με βάση το είδος της επέμβασης, τη γενική κατάσταση του/της ασθενούς και το ιστορικό του/της. Με τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών και με ερωτήσεις-απαντήσεις ενισχύεται η ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων, ώστε να κατανοήσουν τις διαφορές μεταξύ των ειδών αναισθησίας και τη συμβολή τους στην ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα της χειρουργικής πράξης.

Στη συνέχεια, με μελέτη περίπτωσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αναγνωρίσουν το κατάλληλο είδος αναισθησίας σε ασθενείς με τραυματολογικά προβλήματα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε περίπτωσης. Στο εργαστηριακό μέρος, με επίδειξη στην κούκλα νοσηλείας, παρουσιάζονται βασικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις κατά την προετοιμασία και υποστήριξη του/της ασθενούς πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη χορήγηση αναισθησίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην παρακολούθηση ζωτικών σημείων, στην αναγνώριση επιπλοκών και στη συνεργασία με την αναισθησιολογική ομάδα. Η υποενότητα συνδέεται με τις μαθησιακές ενότητες «Βασικές αρχές και δεξιότητες στη νοσηλευτική (πρακτική στο νοσοκομείο)» και «Αντιμετώπιση σε επείγοντα περιστατικά».

2.3.Γ.3 | ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ

Στην τρίτη υποενότητα περιγράφονται τα μηχανήματα που συμβάλλουν στη διαδικασία της αναισθησίας, καθώς και ο αναλώσιμος εξοπλισμός που συνδέεται με τον/την ασθενή στο χειρουργείο. Ο αναπνευστήρας διακρίνεται από το αναισθησιολογικό μηχανήμα και περιγράφονται τα μέρη και τα χαρακτηριστικά τους. Με τη χρήση εποπτικών μέσων παρουσιάζονται τα μηχανήματα και τα επιμέρους εξαρτήματά τους, οι οβίδες αερίων, τα αέρια αναισθησίας, τα ροόμετρα και τα κυκλώματα αναισθησίας. Προτείνεται επίσης επίσκεψη σε χειρουργείο νοσοκομείου, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρακολουθούν τη λειτουργία μηχανήματος υποστήριξης της αναπνοής, αναισθησιολογικού μηχανήματος και τη χρησιμότητα του κυκλώματος αναισθησίας στο πεδίο, σε κενή χειρουργική αίθουσα.

Παράλληλα, παρουσιάζονται άλλα μηχανήματα που συνδέονται με τον/την ασθενή με σκοπό την εξασφάλιση της καλύτερης παρακολούθησής του και της πρόληψης επιπλοκών κατά τη νάρκωση και το χειρουργείο. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον έλεγχο και στην προληπτική συντήρηση των μηχανημάτων αναισθησίας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία τους. Τονίζεται η σημασία της παρατήρησης των ζωτικών σημείων κατά το διάστημα της νάρκωσης, ιδιαίτερα της αρτηριακής

πίεσης, της παλμικής οξυμετρίας και της θερμοκρασίας. Ταυτόχρονα, επισημαίνεται η αναγκαιότητα σύνδεσης με ηλεκτροκαρδιογράφο για την παρατήρηση του καρδιακού ρυθμού κατά την επέμβαση.

Στο εργαστήριο γίνεται προβολή βίντεο ενδοτραχειακής διασωλήνωσης και οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στην ετοιμασία τροχήλατου έκτακτης ανάγκης, συμπεριλαμβανομένου και του υλικού διασωλήνωσης. Παράλληλα, εξηγείται ο βασικός καρδιακός ρυθμός και οι συνηθέστερες αλλαγές του, όπως η κοιλιακή ταχυκαρδία και η κολπική μαρμαρυγή. Επιπλέον, γίνεται διάκριση μεταξύ βασικής και εξειδικευμένης παρακολούθησης (monitoring), καθώς και μεταξύ επεμβατικού αιμοδυναμικού και μη επεμβατικού monitoring. Στο εργαστήριο γίνεται επίδειξη και εξάσκηση στη σύνδεση ασθενή σε μόνιτορ και στη συγκέντρωση υλικών τοποθέτησης αρτηριακής γραμμής για παρακολούθηση αιματηρής αρτηριακής πίεσης. Τα γνωστικά πεδία της υποεπάρκειας συνδέονται με την εργασία στο περιβάλλον του χειρουργείου.

2.3.Γ.4 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ

Στην τέταρτη υποεπάρκεια προσδιορίζονται ειδικές περιπτώσεις στις οποίες η αναισθησία επιλέγεται ανάλογα με την επέμβαση και τις ιδιαιτερότητες του/της ασθενούς. Ειδικότερα, για την εξασφάλιση ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευομένων προτείνεται, με καταιγισμό ιδεών, η διερεύνηση ειδικών περιπτώσεων αναισθησίας και η σημασία της αναισθησιολογικής εκτίμησης σε αυτές. Αναλυτικότερα, επισημαίνεται η ιδιαιτερότητα της χορήγησης αναισθησίας σε καρδιοχειρουργικές και θωρακοχειρουργικές επεμβάσεις, εξαιτίας της ειδικής διαχείρισης της διασωλήνωσης και του αερισμού, καθώς και των απαιτήσεων της γενικής αναισθησίας και της διεγχειρητικής παρακολούθησης του/της ασθενούς. Με χρήση εποπτικών μέσων προβάλλεται η χορήγηση αναισθησίας και η σύνδεση του/της ασθενούς σε μηχανήμα εξωσωματικής κυκλοφορίας, που χρησιμοποιείται σε καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στις απαιτήσεις της αναισθησίας σε νευροχειρουργικούς ασθενείς και ασθενείς με ενδοκράνια παθολογία.

Στο εργαστήριο γίνεται επίδειξη μέτρησης κεντρικής φλεβικής πίεσης, τεχνικής απαραίτητης για την εκτίμηση του ισοζυγίου υγρών στην περιεγχειρητική φάση. Ακολούθως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να συγκεντρώσουν το απαιτούμενο υλικό για την εκτέλεση της μέτρησης. Πρόσθετα, στις ειδικές περιπτώσεις εντάσσεται η γυναικολογική και μαιευτική αναισθησία και αναλγησία, καθώς και η ταυτόχρονη διαχείριση μητέρας και εμβρύου. Παράλληλα, διακρίνονται οι διαφορές μεταξύ γενικής αναισθησίας και επισκληριδίου αναλγησίας που εφαρμόζεται στον ανώδυνο τοκετό. Ακόμα, με την εκπαιδευτική τεχνική της συζήτησης σκιαγραφούνται ενδείξεις και αντενδείξεις για τη χρήση γενικής ή περιοχικής αναισθησίας στην καισαρική τομή.

Στο εργαστήριο προτείνεται προβολή βίντεο με θέμα τη χορήγηση επισκληριδίου αναλγησίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στην τοποθέτηση του προπλάσματος σε ειδική θέση και στη συγκέντρωση υλικού για εφαρμογή καθετήρα έγχυσης, δεξιό-

τητες που απαιτούνται σε επαγγελματικά περιβάλλοντα όπως τα μαιευτήρια. Επίσης παρουσιάζονται οι διαφοροποιήσεις της αναισθησίας σε βρέφη και παιδιά στην επιλογή των φαρμάκων, καθώς και στη διεγχειρητική παρακολούθηση.

2.3.Γ.5 | ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΝΗΨΗ

Στην υποενότητα αυτή εισάγεται η διαχείριση της διεγχειρητικής φάσης, η οποία αρχίζει με την εισαγωγή του/της ασθενούς στη χειρουργική αίθουσα και ολοκληρώνεται με τη μεταφορά στη μονάδα ανάνηψης. Αναλυτικότερα, αναφέρονται οι ενέργειες πρόληψης μετάδοσης παθογόνων μικροοργανισμών κατά τον χειρισμό αεραγωγών, αναισθησιολογικού εξοπλισμού και αγγειακής προσπέλασης. Ακόμα, εξηγείται η σημασία της επίβλεψης και της διατήρησης σταθερής της θερμοκρασίας του/της ασθενούς και αναλύονται επιπλοκές λόγω υποθερμίας ή υπερπυρεξίας. Με αξιοποίηση εποπτικών μέσων και εισήγηση προσδιορίζεται η αναγκαιότητα χορήγησης υγρών, φαρμάκων και αίματος στον/στην ασθενή, για την εξασφάλιση της ομοιοστασίας του οργανισμού. Ταυτόχρονα επισημαίνεται η ανάγκη παρακολούθησης και διατήρησης σταθερού ισοζυγίου υγρών και ηλεκτρολυτών.

Στο εργαστήριο, με επίδειξη, καθορίζονται τα είδη ορών που χρησιμοποιούνται στο χειρουργείο και ακολουθεί εξάσκηση των εκπαιδευομένων στον εμπλουτισμό και στην εφαρμογή ορών και διαλυμάτων. Επίσης παρουσιάζεται η μέθοδος καθετηριασμού αρτηριών για την παρακολούθηση της αιματηρής αρτηριακής πίεσης και τη λήψη αρτηριακού αίματος προς ανάλυση. Επιπλέον αναφέρεται η συνεχής καταγραφή της οξυγόνωσης με σφυγμική οξυμετρία. Στο εργαστήριο γίνεται εξάσκηση στην τεχνική λήψης αρτηριακού αίματος και διατήρησης της βατότητας της αρτηριακής γραμμής.

Ακόμα, με μελέτη περίπτωσης ασθενή με βρογχικές εκκρίσεις πραγματοποιείται άσκηση στην εκτέλεση αναρρόφησης με άσηπτη τεχνική από τον ενδοτραχειακό σωλήνα. Στη συνέχεια επισημαίνεται η διαδικασία αφύπνισης και η μεταφορά του/της ασθενούς στην αίθουσα ανάνηψης για συστηματικό έλεγχο των ζωτικών λειτουργιών. Επίσης αναφέρονται οι άμεσες μετεγχειρητικές επιπλοκές, όπως αιμορραγία, υποθερμία, ρίγος, πόνος, ναυτία και έμετος, καθώς και οι απαιτούμενες νοσηλευτικές παρεμβάσεις. Στο εργαστήριο, με άσκηση προσομοίωσης με θέμα ασθενή με υποθερμία, επιδεικνύονται τρόποι διατήρησης σταθερής θερμοκρασίας και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν θερμά επιθέματα και ηλεκτρική κουβέρτα στο πρόπλασμα νοσηλείας.

2.3.Γ.6 | ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Στην τελευταία υποενότητα προσδιορίζονται τα καθήκοντα του/της βοηθού νοσηλεύτη/-τριας στο αναισθησιολογικό τμήμα. Αναλυτικότερα, περιγράφονται τα τεχνικά καθήκοντα που αφορούν την εξασφάλιση της λειτουργίας των μηχανημάτων αναισθησίας, των μόνιτορ, των ενδοσκοπίων, του εξοπλισμού διασωλήνωσης, των αντλιών έγχυσης και των υλικών. Παράλληλα, στο εργαστήριο επιδεικνύεται η διαδικασία ελέγχου και ανανέωσης των αποθεμάτων φαρμάκων, ορών και αναλωσίμων.

Προτείνεται πρακτική άσκηση των εκπαιδευομένων στην απογραφή των φαρμάκων και ορών του εργαστηρίου.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κλινικά καθήκοντα με τη χρήση ερωτήσεων και απαντήσεων, αξιοποιώντας τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες των εκπαιδευομένων από τις μαθησιακές ενότητες «Ειδικά θέματα νοσηλευτικής» και «Βασικές αρχές και δεξιότητες στη νοσηλευτική (πρακτική στο νοσοκομείο)». Ειδικότερα, εξηγούνται τα καθήκοντα στην προεγχειρητική φάση, όπως η συνεργασία με την αναισθησιολογική ομάδα για την ετοιμασία και την ένταξη του/της ασθενούς στο χειρουργικό περιβάλλον. Ακολούθως, με την τεχνική της συζήτησης, εντοπίζονται οι νοσηλευτικές ενέργειες κατά τη διεγχειρητική φάση. Σε αυτές κυρίως αναδεικνύονται η βοήθεια στην παραλαβή και τοποθέτηση του/της ασθενούς στη σωστή θέση, η παρακολούθηση των ενδείξεων του/της ασθενούς και η πρόληψη επιπλοκών. Στο εργαστήριο προβάλλονται η τοποθέτηση ενδοφλέβιων και αρτηριακών καθετήρων, η σύνδεση σε μόνιτορ, η χορήγηση αναισθησίας, ορών και φαρμάκων, καθώς και η διαχείριση του αεραγωγού.

Επιπλέον, με καταιγισμό ιδεών εντοπίζεται ο ρόλος του/της βοηθού νοσηλεύτη/-τριας στη φάση της μετεγχειρητικής ανάνηψης. Ο ρόλος αυτός περιλαμβάνει τον έλεγχο των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς, την παροχή φροντίδας στην αφύπνισή του/της στο χειρουργείο και στην αίθουσα ανάνηψης, την αναρρόφηση εκκρίσεων και την αφαίρεση εξοπλισμού παρακολούθησης. Στο εργαστήριο γίνεται επίδειξη συμπλήρωσης αναισθησιολογικών εντύπων και αντιμετώπισης μετεγχειρητικών επιπλοκών. Η υποενότητα αυτή ολοκληρώνει τη μαθησιακή ενότητα, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την ασφαλή και αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος του/της «Βοηθού Νοσηλευτικής Τραυματολογίας».

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ασκητοπούλου, Ε. & Παπαϊωάννου, Α. (2015). *Εγχειρίδιο αναισθησιολογίας και περιεγχειρητικής φροντίδας*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.
2. Simpson, P. & Popat, M. (2017). *Κατανοώντας την αναισθησιολογία: αρχές και κλινική προσέγγιση* (γεν. επιμ. Γ. Γερολουκά-Κωστοπαναγιώτου). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

Συμπληρωματικές

1. Butterworth, J. F., Mackey, D. C. & Wasnick, J. D. (2018). *Morgan και Mikhail κλινική αναισθησιολογία* (επιμ. Σ. Λακουμέντα), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Duke, J. (2007). *Secrets αναισθησιολογίας* (επιμ. Γ. Κωστοπαναγιώτου-Γερολουκά). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

2.3.Δ • ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα είναι αμιγώς πρακτική και λαμβάνει χώρα σε παθολογικές και χειρουργικές κλινικές και στο χειρουργικό ιατρείο του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών των νοσοκομείων και αποσκοπεί στην εμπέδωση των ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί στο θεωρητικό, εργαστηριακό και πρακτικό μέρος της εκπαίδευσης, καθώς και στην ανάπτυξη νέων ικανοτήτων και δεξιοτήτων σχετικών με τη σίτιση των ασθενών από ρινογαστρικό σωλήνα (τοποθέτηση, σίτιση, έλεγχος θέσης και βατότητας), γαστροστομία και νηστιδοστομία, τη χρήση του ρινογαστρικού σωλήνα για τη γαστρική αποσυμπίεση και την εφαρμογή καθετήρα ορθού, τη διενέργεια υψηλού και χαμηλού εκκενωτικού υποκλυσμού, τη χρήση σκωραμίδας και ουροδοχείου, τη διαδικασία εφαρμογής και αφαίρεσης καθετήρα κύστεως, τη διενέργεια πλύσης της ουροδόχου κύστεως και τη λήψη δείγματος ούρων για γενική και καλλιέργεια, την προεγχειρητική και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών, με έμφαση στη φροντίδα του χειρουργικού τραύματος και τη διαχείριση των παροχετεύσεων και των στομιών (είδη, φροντίδα, παρακολούθηση, αλλαγή, καταγραφή), τη χορήγηση φαρμάκων (από το στόμα, παρεντερικά κ.λπ.), υγρών και παρεντερικής διατροφής, τη διαδικασία φλεβοκέντησης και μετάγγισης αίματος και παραγώγων και τη φροντίδα των μεταγγιζομένων ασθενών (Nicol and Bavin, 2004).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράψουν τα κλινικά νοσηλευτικά πρωτόκολλα που σχετίζονται με τις διδαχθείσες δεξιότητες,
- Απαριθμούν τα απαιτούμενα υλικά για την πραγματοποίηση των παραπάνω διαδικασιών της κλινικής πρακτικής,
- Συμμετέχουν αποτελεσματικά στις ιατρονοσηλευτικές παρεμβάσεις, όπου ο ρόλος τους είναι επικουρικός,
- Εφαρμόζουν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τις διδαχθείσες κλινικές διαδικασίες και παρεμβάσεις με την επίβλεψη του/της νοσηλευτή/-τριας ή κατόπιν σχετικής ανάθεσης,
- Χρησιμοποιούν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τα μέσα ατομικής προστασίας και την άσηπτη τεχνική,
- Χρησιμοποιούν μέσα και τεχνικές για την πρόληψη των μυοσκελετικών κακώσεων κατά την παροχή της φροντίδας,
- Υιοθετούν τις πλέον πρόσφατες κατευθυντήριες οδηγίες για την κλινική πρακτική.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ολιστική προσέγγιση ασθενούς / Νοσηλευτική διεργασία / Νοσηλευτική παρέμβαση / Παρεντερική σίτιση / Σίτιση από ρινογαστρικό καθετήρα / Καθετηριασμός ουροδόχου κύστης / Οξύ χειρουργικό περιστατικό / Άσηπτη τεχνική / Απεικονιστικές εξετάσεις.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (12), Σύνολο (12).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ
2	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΤΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
3	ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ
4	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ
5	ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ (ΤΕΠ)
6	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ (ΤΕΠ)

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα επιχειρείται η εφαρμογή των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης των εκπαιδευομένων. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούν τις πρακτικές που έχουν διδαχθεί στον φυσικό χώρο του νοσοκομείου και συγκεκριμένα στον νοσηλευτικό θάλαμο. Τονίζεται ιδιαίτερα η ολιστική προσέγγιση του/της ασθενούς, ο οποίος αντιμετωπίζεται ως ενιαία βιοψυχοκοινωνική οντότητα. Επαληθεύονται οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνικές δεξιότητες που απέκτησαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες έως τώρα, ενώ παράλληλα καλούνται να ενεργούν με ακρίβεια, υπευθυνότητα, πειθαρχία και δεξιοτεχνία, όταν φροντίζουν τον άρρωστο. Εφαρμόζουν τις διαδικασίες αξιολόγησης του/της ασθενούς και, μέσω της παρατήρησης ως εργαλείου, καλλιεργούν τη νοσηλευτική σκέψη, για να προσφέρουν τη σωστότερη νοσηλευτική φροντίδα. Ειδικότερα, στον παθολογικό τομέα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τους χώρους εργασίας και να ενημερωθούν για τα περιστατικά των ασθενών.

Στο τέλος αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να περιγράφουν τον τρόπο λειτουργίας του τμήματος πρακτικής τους άσκησης και να εφαρμόζουν σε πραγματικό εργασιακό περιβάλλον τις τεχνικές που διδάχθηκαν. Ακολούθως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καθίστανται ικανοί/-ές να συνεργάζονται με το νοσηλευτικό προσωπικό του νοσοκομείου, καθώς και με επαγγελματίες άλλων ειδικοτήτων, προκειμένου να παρέχουν τη βέλτιστη φροντίδα στους/στις ασθενείς. Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για το σύστημα χορήγησης φαρμάκων που ακολουθεί το νοσοκομείο, καθώς και για την καταγραφή των νοσηλευτικών παρεμβάσεων στον νοσηλευτικό φάκελο του/της ασθενούς.

2.3.Δ.2 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΤΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες επαληθεύουν τις αποκτηθείσες γνώσεις που αφορούν ειδικές δεξιότητες παρέμβασης στο πεπτικό σύστημα των ασθενών. Αναφορικά με τη σίτιση ασθενούς μέσω ρινογαστρικού σωλήνα, δίνεται έμφαση στις διαδικασίες της τοποθέτησης, φροντίδας και χρήσης του και, όσον αφορά τη σίτιση μέσω γαστροστομίας και νηστιδοστομίας, τονίζονται οι δεξιότητες σωστού χειρισμού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν εμπειρία στην αντιμετώπιση και την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε αυτή την κατηγορία των ασθενών. Ακολούθως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, εξασκούνται στην εφαρμογή ανακουφιστικών παρεμβάσεων στο πεπτικό σύστημα του/της ασθενούς, όπως στη διενέργεια υψηλού και χαμηλού εκκενωτικού υποκλυσμού, στην τοποθέτηση σκωραμίδας, καθώς και στην τοποθέτηση καθετήρα ορθού. Συμπληρωματικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν εξειδικευμένες νοσηλευτικές πράξεις που σχετίζονται με προβλήματα του ουροποιητικού συστήματος. Η νοσηλεία αυτών των ασθενών είναι πολλές φορές πολύπλοκη και υπαγορεύει την εφαρμογή δύσκολων διαδικασιών. Ενδεικτικά αναφέρεται η τοποθέτηση, φροντίδα, χρήση και αφαίρεση καθετήρα κύστεως, η συλλογή δείγματος για γενική εξέταση και καλλιέργεια ούρων, η ορθή αποστολή των δειγμάτων αυτών στα ιατρικά εργαστήρια και η τήρηση διαγράμματος ισοζυγίου υγρών.

Κατά τη διάρκεια αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν στην πραγματοποίηση εξειδικευμένων ιατρικών και νοσηλευτικών πράξεων και αναγνωρίζουν τις αναδυόμενες ανάγκες των ασθενών, με στόχο την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της νοσηλείας τους. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι ικανοί/-ές να αξιολογούν τη βελτίωση της κλινικής εικόνας των ασθενών και να προτείνουν την τροποποίηση της νοσηλευτικής φροντίδας προς όφελος του/της αρρώστου. Επιπρόσθετα, έχουν αποκτήσει δεξιότητες χειρισμού εργαλείων και άλλων αντικειμένων, ώστε να προσφέρουν ασφαλή νοσηλεία στους/στις ασθενείς.

2.3.Δ.3 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα δίνεται η δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να επαληθεύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν στο θεωρητικό και εργαστηριακό πεδίο της εκπαίδευσής τους, σε σχέση με τη φροντίδα του/της χειρουργικού/-ής ασθενούς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εξασκήσουν τους χειρισμούς και τις τεχνικές που διδάχθηκαν στον πραγματικό χώρο εργασίας του νοσοκομείου και ειδικότερα στη χειρουργική κλινική. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιούν ειδικές νοσηλευτικές πράξεις, όπως την προεγχειρητική και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών, καθώς και την 24ωρη παρακολούθησή τους, προκειμένου να διασφαλίσουν την καλή εξέλιξη της υγείας τους. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την εικόνα του χειρουργικού τραύματος, μπορούν να το αξιολογούν και να παρέχουν την κατάλληλη νοσηλευτική φροντίδα.

Στη χειρουργική κλινική, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διαχειρίζονται ασθενείς με παροχετεύσεις και στομίες, έχοντας τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε ειδικές νοσηλευτικές τεχνικές. Η χορήγηση φαρμάκων από το στόμα ή παρεντερικά είναι μια νοσηλευτική διαδικασία στην οποία συμμετέχουν οι βοηθοί νοσηλευτές/-τριες. Στη χειρουργική κλινική έχουν την ευκαιρία να εξασκηθούν στην προετοιμασία και στην παροχή της φαρμακευτικής αγωγής στον άρρωστο. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιολογούν τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες στα πεδία εφαρμογής της φλεβοκέντησης και της μετάγγισης αίματος, διαμέσου της συμμετοχής τους στην προετοιμασία του απαιτούμενου υλικού για την πραγματοποίηση των ανωτέρω διαδικασιών.

2.3.Δ.4 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα επιχειρείται η εφαρμογή των γνώσεων που αποκτήθηκαν στη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση στον χειρουργικό τομέα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά την πρακτική τους άσκηση, επαληθεύουν τις ειδικές δεξιότητες που απέκτησαν σχετικά με τη φροντίδα του/της χειρουργικού/-ής ασθενούς. Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο χειρουργικό τμήμα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να ασχολούνται με την 24ωρη παρακολούθηση και φροντίδα των ασθενών, καθώς και με την ανακούφιση των συμπτωμάτων τους. Έχουν την ευκαιρία να αξιολογούν τον προεγχειρητικό ασθενή λαμβάνοντας τα ζωτικά του σημεία και να πραγματοποιούν τον τελικό έλεγχο πριν από τη μεταφορά του στο χειρουργείο. Μετά το πέρας της επέμβασης, συμμετέχουν στην παραλαβή του/της ασθενούς από το χειρουργείο, παρατηρώντας τη γενικότερη κατάστασή του/της, ενώ παράλληλα ελέγχουν τα ζωτικά του σημεία και τις παροχετεύσεις ή στομίες που ο/η ασθενής φέρει. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι ελέγχονται αφενός η σωστή λειτουργία των συσκευών αυτών και αφετέρου η παρουσία τυχόν προβλημάτων που εμφανίζονται στον/στην ασθενή, ενώ σε περίπτωση που συντρέχουν λόγοι, ενημερώνονται έγκαιρα οι νο-

σηλευτές/-τριες. Σχετικά με τη φλεβοκέντηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν στην τοποθέτηση φλεβοκαθετήρα και ελέγχουν την καλή λειτουργία του, ερευνώντας για ενδείξεις μη καλής βατότητας ή δυσλειτουργίας του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προβαίνουν επίσης σε άλλες ειδικές νοσηλευτικές πράξεις, όπως στη φροντίδα ασθενών με παρεντερική σίτιση και εκείνων στους/στις οποίους/-ες χορηγείται αίμα ή τα παράγωγά του. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε συνεργασία με τους/τις υπεύθυνους/-ες νοσηλευτές/-τριες, αξιολογούν το εξατομικευμένο πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας του/της ασθενούς και, όταν απαιτείται, προβαίνουν σε αναθεώρησή του, επαναπροσδιορίζοντας τις ανάγκες του/της.

2.3.Δ.5 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ (ΤΕΠ)

Στην ακόλουθη μαθησιακή υποενότητα περιγράφεται η συμβολή του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) του νοσοκομείου και συγκεκριμένα του χειρουργικού ιατρείου στην πληρέστερη πρακτική άσκηση των εκπαιδευομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνδυάζουν στην πράξη τις αποκτηθείσες γνώσεις του θεωρητικού μέρους, σχετικά με τη λειτουργία των εξωτερικών ιατρείων ενός νοσοκομείου, το οποίο εφημερεύει συγκεκριμένες μέρες και παρέχει πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, παράλληλα με την αντιμετώπιση των οξέων περιστατικών. Ειδικότερα, στο τμήμα των χειρουργικών επειγόντων περιστατικών, οι βοηθοί νοσηλευτές/-τριες τις ημέρες της εφημερίας έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην κλινική και εργαστηριακή εξέταση του/της ασθενούς και να προβαίνουν, κατόπιν ανάθεσης, σε νοσηλευτικές πράξεις, λειτουργώντας επικουρικά με τον/τη γιατρό και τον/τη νοσηλεύτη/-τρια.

Επιπροσθέτως, υποδέχονται στα εξωτερικά ιατρεία του νοσοκομείου χειρουργικούς ασθενείς, οι οποίοι δεν χρήζουν νοσοκομειακής περίθαλψης, αλλά προσέρχονται προγραμματισμένα για να λάβουν νοσηλευτική και ιατρική φροντίδα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν ακόμη να προσφέρουν επικουρική υποστήριξη στους/στις ιατρούς και νοσηλευτές/-τριες κατά την πραγματοποίηση μικροεπεμβάσεων στο σηπτικό χειρουργείο των εξωτερικών ιατρείων. Επεξηγείται σε αυτό το πρακτικό πεδίο ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες, που έχουν ήδη εκπαιδευτεί να εφαρμόζουν τρόπους προσέγγισης και παροχής φροντίδας με άσηπτη τεχνική, έχουν εκ νέου τη δυνατότητα να εξασκούνται σε παρόμοια περιβάλλοντα, με δεδομένο ότι οι περιπτώσεις αυτές προσομοιάζουν με τις αντίστοιχες πραγματικές συνθήκες που συναντώνται στην αίθουσα χειρουργείου. Τέλος, η πρακτική άσκηση των εκπαιδευομένων συμπεριλαμβάνει το Τμήμα Βραχείας Νοσηλείας (TBN) του νοσοκομείου, στο οποίο πρόκειται να προσφέρουν νοσηλευτική φροντίδα σε ασθενείς, οι οποίοι παραμένουν στον χώρο για παρακολούθηση ή για νοσηλεία έως ένα εικοσιτετράωρο.

2.3.Δ.6 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΣΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ (ΤΕΠ)

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται σε ειδικές τεχνικές και διαδικασίες που εφαρμόζονται στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) και συγκεκριμένα στο χειρουργικό ιατρείο. Έχουν την ευκαιρία να ασχοληθούν με την αντιμετώπιση οξέων χειρουργικών περιστατικών ασθενών που προσέρχονται στο νοσοκομείο και απαιτούν άμεση αξιολόγηση και φροντίδα. Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις αντιμετώπισης τραύματος με συνυπάρχουσα αιμορραγία οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρόκειται να εξασκηθούν στη λήψη επιπλέον μέτρων για τη μείωση της απώλειας αίματος από το τραύμα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν τις τεχνικές που έχουν διδαχθεί για την επίδεση του τραύματος, ενέργεια που αφορά την ολοκλήρωση της νοσηλευτικής φροντίδας, η οποία παρέχεται στον/στην άρρωστο/-η. Ακολουθώντας, στις περιπτώσεις ασθενών που αντιμετωπίζουν ορθοπαιδικά χειρουργικά προβλήματα, οι βοηθοί νοσηλευτές/-τριες εξασκούνται στο να προσφέρουν τη βοήθειά τους στην ακινητοποίηση της άρθρωσης, στην τοποθέτηση γύψου ή στην εκτέλεση άλλων εξειδικευμένων πράξεων.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην προετοιμασία των ασθενών για απεικονιστικές εξετάσεις, όπως ακτινογραφίες, αξονικές και μαγνητικές τομογραφίες, υπερηχογραφήματα κ.ά. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εξετάσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλαμβάνουν να συνοδεύσουν τους/τις ασθενείς στον αντίστοιχο χώρο και παραμένουν κοντά τους για ψυχολογική υποστήριξη και ενθάρρυνση, όπου αυτό είναι εφικτό. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στον χώρο του νοσοκομείου και τις ορθές πρακτικές της νοσηλευτικής φροντίδας στο χειρουργικό ιατρείο των επειγόντων περιστατικών. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να εφαρμόζουν συνδυαστικά τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν τόσο στο θεωρητικό όσο και στο εργαστηριακό μέρος της εκπαίδευσής τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Baldonado, A., Williams, K. & Davis, D. (1999). *Γενική παθολογική και χειρουργική νοσηλευτική* (μτφρ. Μ. Ταλαντοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Τσίκος, Ν. & Καραγεωργοπούλου-Γραβάνη, Σ. (1999). *Πρακτική άσκηση νοσηλευτικής II* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
3. Williams, P. (2021). *deWit's βασικές αρχές και δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας* (επιμ. Ε. Κοτρώτσιου), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Συμπληρωματικές

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική – χειρουργική νοσηλευτική. Κριτική σκέψη κατά τη φροντίδα του ασθενούς* (τόμος Α'), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Proehl, J. A. (1999). *Επείγουσες νοσηλευτικές διαδικασίες* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΟΡΘΟΠΑΙΔΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα περιλαμβάνει θεωρητικό και εργαστηριακό σκέλος. Το θεωρητικό μέρος αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικών με την ανατομία του ερειστικού συστήματος, την αξιολόγηση του/της ορθοπαιδικού/-ής ασθενούς και τη σχετική σημειολογία και συμπτωματολογία, τις εφαρμοζόμενες στην ορθοπεδική διαγνωστικές μεθόδους, τη διαχείριση των κακώσεων των οστών και των αρθρώσεων των ενηλίκων και των παιδιών, τη φυσιολογία, την παθοφυσιολογία και τις επιπλοκές της πώρωσης, τις κακώσεις των μαλακών μορίων και την αντιμετώπισή τους, τη φροντίδα του/της πολυτραυματία – πολυκαταγματία, τους ακρωτηριασμούς, τις αρχές εφαρμογής και διαχείρισης των έλξεων, τις αρχές της επιδεσμολογίας και της χρήσης του γύψου, καθώς και εισαγωγικές έννοιες για διάφορες παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος, όπως οι αρθρίτιδες και αρθροπάθειες, οι λοιμώξεις των οστών και των αρθρώσεων, τα μεταβολικά νοσήματα, οι δυσπλασίες, οι παραμορφώσεις και οι νεοπλασίες. Στο εργαστηριακό μέρος, οι καταρτιζόμενοι/-ες εξασκούνται στη φροντίδα του/της τραυματία με κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος, με έμφαση στη νοσηλευτική φροντίδα του τραύματος και στην εφαρμογή και τη διαχείριση των έλξεων, των επιδέσμων, του γύψου και της ακινητοποίησης (Προβελέγγιος, 2005· Λαμπίρης, 2007).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Συσχετίζουν την κλινική εικόνα του/της ασθενούς με την αντίστοιχη κλινική οντότητα,
- Αντιστοιχίζουν σε κάθε πάθηση τους ενδεδειγμένους τρόπους αντιμετώπισης,
- Αξιολογούν την κλινική εικόνα των ασθενών και τη νευραγγειακή κατάσταση του τραυματισμένου ή χειρουργημένου μέλους,
- Διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα συστήματα έλξεων και ακινητοποίησης, τους επιδέσμους και τους γυψονάρθηκες κ.λπ.,
- Εφαρμόζουν τις ενδεδειγμένες νοσηλευτικές παρεμβάσεις υπό επίβλεψη ή κατόπιν ανάθεσης από νοσηλευτή/-τρια,
- Υποστηρίζουν την εφαρμογή των διεθνώς αναγνωρισμένων πρωτοκόλλων φροντίδας του/της ορθοπαιδικού/-ής ασθενούς.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οστό / Κάταγμα / Διάστρεμμα / Μυϊκή θλάση / Εξάρθρωμα / Αρθρίτιδα / Επίδεσμος / Έλξη / Γύψος / Οστεοσύνθεση / Λοίμωξη / Νεοπλάσματα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (1), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΠΑΙΔΙΚΗ
2	ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
3	ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΛΑΚΩΝ ΜΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ
4	ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΑΚΡΩΝ, ΤΗΣ ΠΥΕΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ
5	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ – ΠΟΛΥΚΑΤΑΓΜΑΤΙΑ
6	ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ, ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΙΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΟΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΛΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΑ
7	ΑΡΧΕΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΠΑΙΔΙΚΗ

Στην παρούσα υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται αρχικά με τις βασικές γνώσεις για τα οστά, όπως η σύστασή τους (μικροσκοπική και μακροσκοπική), οι λειτουργίες τους και η διάπλασή τους. Αναλύεται η μεταβολική δραστηριότητα του οστίτη ιστού και η δυναμική της ανακατασκευής του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αξιολογούν αδρά έναν ορθοπαιδικό ασθενή λαμβάνοντας ιστορικό, κα-
τανοώντας τα βασικά συμπτώματα (τα οποία αναφέρει ο ασθενής, όπως ο πόνος στην οσφυ) και τα σημεία (τα οποία διαπιστώνει ο εξεταστής, π.χ. τον περιορισμό του εύ-
ρους κίνησης μιας άρθρωσης), όπως τους χαρακτήρες του πόνου (διάρκεια, εντόπιση, αντανάκλαση), τη δυσκαμψία, τη διόγκωση, την παραμόρφωση, τη μυϊκή αδυναμία και τη μυϊκή ατροφία. Επίσης, εξοικειώνονται με τις εφαρμοζόμενες διαγνωστικές μεθό-
δους, όπως η επισκόπηση, η ψηλάφηση και ο απλός ακτινολογικός έλεγχος.

Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τους καθι-
στούν ικανούς/-ές να συμμετέχουν στη λήψη προσανατολισμένου ιστορικού του/ της ασθενούς, να επιτελούν μια αδρή αντικειμενική εξέταση του/της ασθενούς και να προσδιορίζουν διαφορικές διαγνώσεις. Επιπλέον, είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την πιθανότητα εμφάνισης επιπλοκών και να προτείνουν την πιθανή πρόληψή τους. Η επίδειξη σε ανατομικούς άτλαντες και προπλάσματα κρίνεται ιδιαίτερα βοηθητι-

κή για την ευκολότερη κατανόηση της δομής των οστών αλλά και της κατασκευαστικής αρχιτεκτονικής ολόκληρου του ανθρώπινου σκελετού. Η παρουσίαση οπτικού υλικού που να αποτυπώνει την ορθή λήψη του ιστορικού και της κλινικής εξέτασης εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τη θεμελιώδη αξία της διαγνωστικής προσέγγισης του/της ασθενούς.

2.4.A.2 | ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα υποενότητα ταξινομούνται τα κατάγματα (ανάλογα με την ένταση της βίας, την κλινική εικόνα και τον μηχανισμό πρόκλησής τους) και τονίζονται οι ιδιαιτερότητες των κακώσεων αυτών στα παιδιά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν την κλινική εικόνα ενός κατάγματος (πόνος, οίδημα, διαταραχή λειτουργικότητας, παραμόρφωση, εκχύμωση, κριγμός), τη διαδικασία επούλωσης/πώρωσης της κάκωσης αυτής, καθώς και τις πιθανές επιπλοκές που ενδέχεται να προκύψουν (άμεσες και απώτερες). Εξοικειώνονται και εφαρμόζουν τις βασικές αρχές αντιμετώπισης ενός κατάγματος με απλές μεθόδους ακινητοποίησης (ανάρτηση, περίδεση), καθώς και την τοποθέτηση γύψινου επιδέσμου. Επίσης, παρουσιάζονται οι βασικές χειρουργικές μέθοδοι αντιμετώπισης των μυοσκελετικών κακώσεων, όπως η οστεοσύνθεση (εσωτερική, εξωτερική).

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν αποκτήσει γνώση των κύριων σημείων και συμπτωμάτων μιας κάκωσης του μυοσκελετικού συστήματος, καθώς και των πιθανών τρόπων εμπλοκής και άλλων δομών (αγγεία, νεύρα, όργανα). Επίσης, έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες δεξιότητες, ώστε να είναι ικανοί/-ές να συμμετέχουν στη διαφορική διάγνωση και να γνωρίζουν τις συντηρητικές (μη χειρουργικές) θεραπευτικές επιλογές για κάθε μυοσκελετική κάκωση. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τις βασικές αρχές των χειρουργικών επεμβάσεων, τις ενδείξεις και τις επιπλοκές. Μέσω παρακολούθησης εποπτικού υλικού, μπορούν να παρουσιαστούν περιστατικά τα οποία αντιμετωπίζονται με ορθά θεραπευτικά πρωτόκολλα (κακώσεις μαλακών μορίων, εξάρθρημα, κατάγματα, ατυχήματα στον παιδιατρικό πληθυσμό), ενώ χρήσιμη θεωρείται η επίδειξη τοποθέτησης απλών θεραπευτικών μέσων (περίδεση, ανάρτηση, αυχενικό κολάρο) στα μέλη της εκπαιδευτικής ομάδας, καθώς και των περαιτέρω οδηγιών που δίνονται στους/στις ασθενείς μετά την εφαρμογή τους.

2.4.A.3 | ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΛΑΚΩΝ ΜΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ

Στην υποενότητα αυτή αναλύονται οι κακώσεις των μαλακών μορίων του μυοσκελετικού συστήματος (διάστρεμμα, μυϊκή θλάση, κακώσεις τενόντων, οξείες και χρόνιες). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναμένεται να κατανοήσουν τον μηχανισμό πρόκλησης των παραπάνω καταστάσεων, την κλινική τους εικόνα και τους τρόπους αντιμετώπισής τους. Ειδικότερα, για το διάστρεμμα και τη μυϊκή θλάση, είναι σε θέση να καθοδηγούν τον/την τραυματία (ενημέρωση για το πρωτόκολλο αποκατάστασης) και να

εφαρμόζουν την παγοθεραπεία, την ανάρρωση θέση του μέλους και την ελαστική περίδεση. Στις οξείες κακώσεις των τενόντων γίνονται ικανοί/-ές να ενημερώνουν τον/την ασθενή για τους τρόπους μείωσης του πόνου και επανόδου της λειτουργικότητας, ενώ στις χρόνιες περιπτώσεις να αναγνωρίζουν τη σημασία της τροποποίησης των καθημερινών δραστηριοτήτων (αποφυγή έκλυσης πόνου), προκειμένου να υποχωρήσουν τα συμπτώματα και να αποκατασταθεί η βλάβη.

Επισημαίνεται η έννοια του εξαρθήματος ως επείγουσας κατάστασης με πλήρη απώλεια επαφής των αρθρικών επιφανειών και η σημασία της άμεσης ανάταξης, της επανόδου δηλαδή των οστών στην αρχική φυσιολογική τους θέση, λόγω του κινδύνου βλάβης των αγγείων και των νεύρων. Χρειάζεται να τονιστεί ότι η πλήρης ρήξη τενόντων και συνδέσμων απαιτεί χειρουργική αποκατάσταση, ιδιαίτερα σε νέα και δραστήρια άτομα, και ότι η συντηρητική αντιμετώπιση δεν συστήνεται στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα λόγω παραμένουσας υπολειμματικής βλάβης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, συνεπώς, αναμένεται να κατανοήσουν τις ενδείξεις αλλά και τους περιορισμούς της συντηρητικής θεραπείας στους μυοσκελετικούς τραυματισμούς, ειδικά των συνδέσμων και τενόντων σε νέους ασθενείς. Ιδιαίτερα βοηθητική κρίνεται η παρουσίαση χαρακτηριστικών κλινικών περιπτώσεων από την πραγματικότητα ως μελετών περίπτωσης, ο καταιγισμός ιδεών και οι ομάδες εργασίας, όπου τίθεται προς συζήτηση η αναζήτηση ορθής μεθόδου αξιολόγησης και αντιμετώπισης ανάλογων περιστατικών.

2.4.A.4 | ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΑΚΡΩΝ, ΤΗΣ ΠΥΕΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα αναλύονται κακώσεις των άνω άκρων, δηλαδή κατάγματα της κλείδας, του βραχιονίου, του αγκώνα, του αντιβραχίου, της πηχεοκαρπικής και της άκρας χειρός. Επίσης, περιγράφονται κακώσεις τενόντων και συνδέσμων των ανωτέρω περιοχών. Στη συνέχεια, αναπτύσσονται οι κακώσεις της πυέλου, δίνοντας έμφαση στη συνοδό απώλεια σημαντικής ποσότητας αίματος λόγω καταγμάτων της λεκάνης, τα κατάγματα της περιοχής του ισχίου, που αποτελούν τα συχνότερα κατάγματα σε μια ορθοπαιδική κλινική, του μηρού, του γόνατος, της ποδοκνημικής και του άκρου ποδός.

Δίνεται έμφαση στις κακώσεις της σπονδυλικής στήλης και του νωτιαίου μυελού, και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τον μηχανισμό πρόκλησης των συγκεκριμένων τραυματισμών, την κλινική τους εικόνα (παραμόρφωση, παράδοξη κινητικότητα, τετραπληγία, παραπληγία), τις βασικές αρχές αντιμετώπισης (ακινητοποίηση, μέθοδοι έλξης) και τον τρόπο αποφυγής περαιτέρω βλάβης (νεύρων ή αγγείων). Επίσης, αναλύονται οι σημαντικότερες παθήσεις της σπονδυλικής στήλης (αυχενική μυελοπάθεια, δισκοπάθεια, ισχιαλγία, σκολίωση, κύφωση).

Μετά το τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να αξιολογούν τη βαρύτητα και τη σημασία του μυοσκελετικού τραύματος, καθώς και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που μπορεί να έχει στη βιωσιμότητα ενός άκρου και την

πρόκληση μελλοντικής αναπηρίας. Επισημαίνεται ότι μία εσωτερική αιμορραγία από κατάγματα μακρών οστών μπορεί να είναι σημαντική και ότι η πρόωμη ακινητοποίηση βοηθά όχι μόνο στον έλεγχο της, αλλά και στην ελάττωση του πόνου και στην πρόληψη περαιτέρω νευραγγειακής βλάβης και τραυματισμού μαλακών ιστών. Χρήσιμες πληροφορίες που αντλούνται από τη συγκεκριμένη υποενοότητα μέσω εικονικών σεναρίων τραυματισμών βοηθούν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αντιλαμβάνονται τις ορθές πρακτικές αντιμετώπισης των κακώσεων του σκελετού.

2.4.A.5 | ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ – ΠΟΛΥΚΑΤΑΓΜΑΤΙΑ

Στην παρούσα υποενοότητα αρχικά διασαφηνίζεται η διαφορά ανάμεσα στον πολυτραυματία (ασθενής με κακώσεις σε τουλάχιστον δύο συστήματα οργάνων) και στον πολυκαταγματία (ασθενής που έχει υποστεί πολλαπλά κατάγματα) και δίνεται έμφαση στην πρωτογενή εκτίμηση και αντιμετώπιση του τραυματία ήδη από τη στιγμή που προσέρχεται στον χώρο της ανάνηψης ή των επειγόντων περιστατικών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν και εφαρμόζουν τις αρχές της ταχείας πρωτογενούς αξιολόγησης (αεραγωγού, αναπνοής, οξυγόνωσης, αιμορραγίας) του τραυματία και αναγνωρίζουν τις σημαντικότερες άμεσα απειλητικές για τη ζωή κακώσεις (καρδιάς, πνευμόνων, εγκεφάλου, μεγάλων αγγείων) που οδηγούν σε καταπληξία.

Αναγνωρίζουν τις κακώσεις των νεύρων που συνοδεύονται από διαταραχές της κινητικότητας, της μυϊκής ισχύος και της αισθητικότητας και εφαρμόζουν τα βασικά μέτρα αντιμετώπισης σε περίπτωση ακρωτηριασμού, όπως η διασφάλιση της βιωσιμότητας του ακρωτηριασθέντος τμήματος, η περίδεση και η ακινητοποίηση του μέλους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να εμπλακούν κατά ομάδες σε εικονικά σεναρία αντιμετώπισης πολυτραυματιών – πολυκαταγματιών.

Ολοκληρώνοντας τη συγκεκριμένη υποενοότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να αξιολογούν τη σημασία των μυοσκελετικών κακώσεων σε πολυτραυματίες – πολυκαταγματίες και να εφαρμόζουν διαγνωστικά πρωτόκολλα, ώστε να αναγνωρίζουν τις προτεραιότητες της αρχικής αντιμετώπισης εκείνων των βλαβών που μπορεί να απειλήσουν τη βιωσιμότητα όχι μόνο ενός άκρου, αλλά και ολόκληρου του οργανισμού, όπως, για παράδειγμα, η μαζική αιμορραγία. Ιδιαίτερη επίσης έμφαση δίνεται σε τραυματισμούς της σπονδυλικής στήλης με ή χωρίς νευρολογικό έλλειμμα σε κάθε πολυτραυματία – πολυκαταγματία. Οι τραυματίες αυτοί απαιτούν ακινητοποίηση ή σημαντικό περιορισμό της κίνησης της σπονδυλικής στήλης, ως μέτρο προστασίας της από περαιτέρω βλάβη, μέχρι να αποκλειστεί η παρουσία τραύματος στη συγκεκριμένη περιοχή.

2.4.A.6 | ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ, ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΙΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΟΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΛΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΑ

Στην υποενοότητα αναλύονται οι σημαντικότερες μικροβιακές παθήσεις, όπως η οστεομυελίτιδα και η σηπτική αρθρίτιδα, και οι σημαντικότερες μη μικροβιακές παθήσεις, όπως η ρευματοειδής αρθρίτιδα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές

να ορίζουν τις εκφυλιστικές παθήσεις των αρθρώσεων (οστεοαρθρίτιδα), τις παραλυτικές παραμορφώσεις (πολιομυελίτιδα, εγκεφαλική παράλυση) και τις μεταβολικές παθήσεις, με κύριο εκπρόσωπο την οστεοπόρωση. Επιπλέον, εξοικειώνονται με ειδικές παθολογικές καταστάσεις των οστών, όπως είναι τα νεοπλάσματα (πρωτοπαθή και μεταστατικά). Κυρίως δίνεται έμφαση στην αναγνώριση της κλινικής εικόνας των ανωτέρω καταστάσεων, στην αιτιολογία τους και επιπλέον στην αντιμετώπιση των μικροβιακών παθήσεων με χορήγηση κατάλληλης αντιβίωσης, ακινητοποίηση με νάρθηκα και παροχέτευση της περιοχής (οστού ή σηπτικής άρθρωσης).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από ατομικές ή ομαδικές εργασίες, μπορούν να διεισρωτηθούν για τους λόγους που οι ανωτέρω παθήσεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε σημαντικές και μόνιμες αναπηρίες στη μετέπειτα ζωή των ασθενών. Με αυτόν τον τρόπο υιοθετούν ορθή πρακτική έγκαιρης διάγνωσης ή υποψίας τέτοιων καταστάσεων (λοιμώξεις, παραλυτικές παραμορφώσεις, νεοπλάσματα), προκειμένου να εφαρμόζουν τα ενδεδειγμένα θεραπευτικά πρωτόκολλα. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη θεμελιώδη αξία της πρόληψης των μυοσκελετικών λοιμώξεων (οστεομυελίτιδα και σηπτική αρθρίτιδα) ως της καλύτερης αντιμετώπισής τους και χρειάζεται να αποτελεί συνεχές μέλημα όλων εκείνων που εμπλέκονται στη θεραπεία και τη φροντίδα υγείας.

Παροτρύνονται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίσουν ότι υποκειμενικές προτιμήσεις και επιλογές, η ανεπαρκής μέριμνα από οποιοδήποτε πλαίσιο αντιμετώπισης ασθενών (πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο ή τριτοβάθμιο) και η αλόγιστη χρήση αντιβιοτικών πρέπει να εκλείψουν από την καθημερινή πρακτική. Σε αυτό συμβάλλουν εποικοδομητικά, αρχικά, η παρουσίαση στοιχείων και, στη συνέχεια, η συζήτηση σχετικά με το παγκόσμιο πρόβλημα της μικροβιακής αντοχής.

2.4.A.7 | ΑΡΧΕΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ

Στην παρούσα υποενότητα δίνεται έμφαση σε βασικές αρχές φροντίδας των ορθοπαιδικών ασθενών και τραυματιών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά εξοικειώνονται με τα μέτρα γενικής υποστηρικτικής αγωγής (οξυγόνωση, ενυδάτωση, αναλγησία, αποφυγή υποθερμίας) και με την εφαρμογή ειδικότερων μέσων αντιμετώπισης και καλής διατήρησης της υγείας του/της πάσχοντος/-ουσας, όπως η εφαρμογή ελαστικής περίδεσης, η χρήση νάρθηκα ακινητοποίησης και η εφαρμογή δερματικών ή σκελετικών έλξεων. Γίνονται ικανοί/-ές να εφαρμόζουν με κατάλληλο τρόπο την περιποίηση και την κάλυψη ενός τραύματος, τον περιορισμό ή τον έλεγχο μιας αιμορραγίας, τον έλεγχο της διατήρησης σε κατάλληλη θέση της ακινητοποίησης του κατάγματος, ειδικά στους/στις νοσηλευόμενους/-ες (διατήρηση της δερματικής ή σκελετικής έλξης), και την περιποίηση των διατάξεων εξωτερικής οστεοσύνθεσης.

Επισημαίνεται η στενή παρακολούθηση και η φροντίδα των μετεγχειρητικών ασθενών στο πλαίσιο της εκτίμησης των ζωτικών σημείων (αρτηριακή πίεση, σφύξεις, αναπνοές, θερμοκρασία), της ενυδάτωσης, της διατήρησης της σωστής θέσης του μέλους ή της κλίνης, της αναλγησίας και της παρακολούθησης τυχόν παροχέτευ-

σεων. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να αναγνωρίζουν έγκαιρα μετεγχειρητικές επιπλοκές (αναπνευστική δυσχέρεια, αιμορραγία, σοβαρού βαθμού οίδημα μετά τοποθέτηση επιδέσμου ή γύψου με κίνδυνο νευραγγειακής δυσλειτουργίας, σύνδρομο διαμερίσματος) και τις απλές μεθόδους άμεσης αντιμετώπισης.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι το κεφάλαιο της μεταφοράς ή διακομιδής ενός τραυματία από ένα αρχικό κέντρο αντιμετώπισης (πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο ή της περιφέρειας) σε κάποιο εξειδικευμένο θεραπευτικό πλαίσιο (τρίτοβάθμιο). Σε αυτό οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν εκείνους τους τραυματίες που χρειάζονται διακομιδή σε κέντρο οριστικής αντιμετώπισης και πώς αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τον γρηγορότερο και ασφαλέστερο τρόπο. Εικονικά σενάρια διαλογής και εκτίμησης μαζικών τραυματισμών κρίνονται σημαντικά στην υιοθέτηση ορθής πρακτικής αντιμετώπισης κάθε πολυτραυματία.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Συμεωνίδης, Π. (1996). *Ορθοπαιδική. Κακώσεις και παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος* (2η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Λαμπίρης, Η. Ε. (2007). *Ορθοπαιδική και τραυματολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

Συμπληρωματικές

1. Solomon, L., Warwick, D. & Nayagam, S. (2007). *Apley's σύγχρονη ορθοπαιδική και τραυματολογία* (μτφρ. Π. Βούλγαρης & Ο. Παξινός). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
2. Miller, M. (2017). *Review ορθοπαιδικής* (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος), (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

2.4.B • ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα στο θεωρητικό της σκέλος αποσκοπεί στην απόκτηση θεμελιωδών γνώσεων για την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας και στην περαιτέρω οικοδόμηση ικανοτήτων και δεξιοτήτων απαραίτητων για την ειδικότητα του/της Βοηθού Νοσηλευτικής Τραυματολογίας και επικεντρώνεται σε ειδικά θέματα της τραυματολογίας. Ενδεικτικά, στη θεωρία μελετώνται οι κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, οι κακώσεις του σπλαγχνικού κρανίου, οι κακώσεις της σπονδυλικής στήλης, οι κακώσεις του θώρακα, της κοιλίας και τα εγκαύματα από την οπτική της

αντιμετώπισης στον τόπο του συμβάντος και στο νοσοκομείο, καθώς και οι ιδιαιτερότητες του τραύματος της εγκύου, των παιδιών και των ηλικιωμένων ασθενών. Στο εργαστηριακό σκέλος οι καταρτιζόμενοι/-ες εξασκούνται στη φροντίδα των τραυματιών στο περιβάλλον του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών, του χειρουργείου και των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας (Χατζηγεωργίου, 2015).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν την κλινική εικόνα του τραυματία και τους αλγορίθμους αντιμετώπισης του τραύματος,
- Διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες στη διαχείριση του παιδιατρικού και του γηριατρικού τραύματος,
- Αξιολογούν ορθά την κλινική κατάσταση του τραυματία,
- Εφαρμόζουν διαδικασίες βασισμένες σε διεθνή πρωτόκολλα στο πλαίσιο περιεγχειρητικής διαχείρισης του τραυματία,
- Αποκτούν αυτοπεποίθηση ως προς τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται τον τραυματία,
- Υποστηρίζουν την εφαρμογή των διεθνών πρωτοκόλλων διαχείρισης του τραύματος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις – νοσηλευτική διαχείριση / Κακώσεις σπλαγχνικού κρανίου / Περιεγχειρητική διαχείριση τραυματία / Κακώσεις σπονδυλικής στήλης / Κακώσεις θώρακα / Κακώσεις κοιλίας / Νοσηλευτική αντιμετώπιση εγκαυμάτων / Νοσηλευτική φροντίδα τραυματία στη ΜΕΘ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΡΑΝΙΟΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΘΩΡΑΚΑ
3	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΟΙΛΙΑΣ
4	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ
5	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΙΕΣ
6	ΤΡΑΥΜΑ: ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ – ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ, ΠΑΙΔΙΑ, ΕΓΚΥΟΙ)
7	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗ ΜΕΘ

2.4.B.1 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΡΑΝΙΟΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα έχει σκοπό να προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες επιστημονικές γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να παρέχουν αποτελεσματική και ποιοτική φροντίδα στον/στη βαρέως πάσχοντα/-ουσα ασθενή, όπως είναι ο ασθενής με κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. Συνθέτει βασικές γνώσεις από την προηγούμενη μαθησιακή πορεία με την εφαρμογή τους στις ειδικές κατά περίπτωση νοσηλευτικές παρεμβάσεις, προσανατολίζει και χαρτογραφεί τη νοσηλευτική φροντίδα μέσα στο σύγχρονο πλαίσιο της και καθοδηγεί τη νοσηλευτική πρακτική στον ιδιαίτερο ρόλο που καταλαμβάνει στο πλαίσιο της συνεργασίας της διεπιστημονικής ομάδας. Γίνεται, μέσα από τη διδασκαλία, έντονη προσπάθεια να αποσαφηνιστούν ο διακριτός ρόλος του/της βοηθού νοσηλεύτη/-τριας τραυματολογίας, η αρμονία και η αυτοτέλεια του αντικειμένου της νοσηλευτικής επιστήμης, αλλά και η ωφελιμότητα και η αναγκαιότητά της.

Στη σημερινή εποχή, ένας από τους μεγαλύτερους παράγοντες θνησιμότητας είναι οι κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, ειδικότερα εκείνες που προκαλούνται από τροχαία ατυχήματα. Σε καθημερινή βάση εισάγεται στα νοσοκομεία ένας πολύ μεγάλος αριθμός ασθενών που έχουν υποστεί κρανιοεγκεφαλική κάκωση, από ήπια έως και πολύ βαριά.

Επομένως, είναι επιβεβλημένες, τόσο για το ιατρικό όσο και για το νοσηλευτικό προσωπικό, η εξειδίκευση και η συνεχής εκπαίδευση για τη σωστότερη αντιμετώπιση αυτών των περιστατικών. Πολυάριθμες μελέτες έχουν αποδείξει ότι οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις σε ασθενείς με κρανιοεγκεφαλική κάκωση δείχνουν μεγάλη βελτίωση στην πορεία των ασθενών. Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι να αναδειχθεί και να αναλυθεί το έργο της εντατικής νοσηλευτικής διαχείρισης ασθενών με κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. Στο εργαστήριο, με άσκηση προσομοίωσης με θέμα ασθενή με κρανιοεγκεφαλική κάκωση, επιδεικνύονται τρόποι νοσηλευτικής αντιμετώπισης των ιδιαίτερων αυτών τραυματιών.

2.4.B.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΘΩΡΑΚΑ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με γνώσεις και δεξιότητες για να αναλάβουν έναν συνεχώς αυξανόμενο όγκο νοσηλευτικών καθηκόντων σε εξειδικευμένο επίπεδο για την αντιμετώπιση τραυματιών με κακώσεις θώρακα. Στο σύνολο των θανάτων από τραύμα, τα τραύματα θώρακα αποτελούν τη δεύτερη αιτία θανάτου με ποσοστό περίπου 25%. Οι άμεσα απειλητικές για τη ζωή καταστάσεις από τραύμα θώρακα, που απαιτούν άμεση αντιμετώπιση, είναι: πνευμοθώρακας υπό τάση, ανοικτός πνευμοθώρακας, μαζικός αιμοθώρακας, καρδιακός επιπωματισμός. Το 50% των τραυματικών θανάτων συμβαίνει πριν ο τραυματίας φθάσει στο νοσοκομείο και σε μεγάλο ποσοστό θα μπορούσαν να προληφθούν αν παρεχόταν μια στοιχειώδης προνοσο-

κομειακή φροντίδα. Επομένως, η γρήγορη προσέγγιση στον τόπο του ατυχήματος, η γρήγορη εκτίμηση της κατάστασης, η άμεση παροχή της κατάλληλης φροντίδας και η γρήγορη μεταφορά στο νοσοκομείο αποτελούν ενέργειες-κλειδιά για την επιβίωση των τραυματιών και την πρόληψη άδικων θανάτων.

Η παροχή της κατάλληλης φροντίδας πρέπει να γίνεται πάντα στον κατάλληλο χρόνο. Οι παρεμβάσεις στον τόπο του ατυχήματος πρέπει να περιορίζονται στην προστασία από κινδύνους, στη γρήγορη εκτίμηση και αντιμετώπιση των άμεσα απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων, στην προστασία από περαιτέρω βλάβη ή επιδείνωση της κατάστασης του τραυματία και στην ταχύτερη δυνατή μεταφορά για δευτεροβάθμια εκτίμηση και οριστική θεραπεία στο πιο κοντινό κατάλληλο νοσοκομείο. Αναμφίβολα, το προσωπικό που εμπλέκεται στην επείγουσα και στην εντατική φροντίδα πρέπει να διαθέτει εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες, εμπειρία, πνεύμα συνεργασίας και ομαδικής εργασίας, επαγγελματική κρίση και ικανότητα γρήγορης λήψης απόφασης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης. Στο εργαστήριο, με άσκηση προσομοίωσης και παιχνίδι ρόλων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν ειδικές νοσηλευτικές δεξιότητες στο πρόπλασμα νοσηλείας.

2.4.B.3 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΟΙΛΙΑΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνεχίζουν την εξοικείωσή τους με θεωρητικές και κλινικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες σχετικά με την αντιμετώπιση επειγουσών περιπτώσεων με κακώσεις κοιλίας, τη νοσηλευτική αξιολόγηση των ασθενών και την εφαρμογή παρεμβατικών δεξιοτήτων στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών αλλά και στα χειρουργικά, και όχι μόνο, τμήματα, στα οποία θα χρειαστεί να εργαστούν.

Οι κακώσεις της κοιλίας θεωρούνται ιδιαίτερα υψηλής θνησιμότητας, ανεξάρτητα από την έγκαιρη διάγνωση και την αποτελεσματική αποκατάσταση. Σημαντικό ρόλο παίζουν η αιμορραγία, οι συνοδευτικές κακώσεις, η σήψη και οι δυσκολίες στη διάγνωση. Συνήθη αίτια για τις κλειστές κακώσεις αποτελούν τα τροχαία ατυχήματα, η πτώση από ύψος και οι πράξεις βίας, ενώ για τις ανοιχτές οι εγκληματικές ενέργειες με κάποιου είδους όπλο. Οι επιπλοκές των κακώσεων της κοιλίας χαρακτηρίζονται από παρατεταμένη καταπληξία, πολύ μεγάλη αιμορραγία, μετεγχειρητική σήψη, προβλήματα θρέψης και προδιάθεση για θρομβοεμβολή. Κάθε τραυματία πρέπει να θεωρείται ότι φέρει κοιλιακή κάκωση μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο. Η φυσική εξέταση της κοιλίας σε τραυματίες είναι από τις πιο δύσκολες εκτιμήσεις και απαιτεί μεθοδικότητα και εμπειρία. Σε συνδυασμό με το μειωμένο επίπεδο συνείδησης, είναι σαφές ότι μπορεί να διαλάθουν της προσοχής του/της ιατρού βαριές κοιλιακές βλάβες που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή του τραυματία. Είναι αξιοσημείωτο ότι η περιτοναϊκή κοιλότητα έχει τέτοια χωρητικότητα, ώστε μεγάλες ποσότητες αίματος να μην γίνονται αντιληπτές και να κρύβονται. Στο εργαστηριακό μέρος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη νοσηλευτική αντιμετώπιση και διαχείριση των ασθενών με αντίστοιχες κακώσεις.

2.4.B.4 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να παρέχουν αποτελεσματική και ποιοτική φροντίδα στους/στις ασθενείς με κάκωση σπονδυλικής στήλης ή και τραυματισμό του νωτιαίου μυελού. Στην υποενότητα αυτή συντίθενται βασικές γνώσεις από την προηγούμενη μαθησιακή πορεία με την εφαρμογή τους στις ειδικές κατά περίπτωση νοσηλευτικές παρεμβάσεις.

Ειδικότερα, ο τραυματισμός της σπονδυλικής στήλης και του νωτιαίου μυελού αποτελεί σημαντικό πρόβλημα εξαιτίας της υψηλής θνησιμότητας και νοσηρότητας. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, σε παλαιότερη έρευνα, η συχνότητα τραυματισμού του νωτιαίου μυελού αφορά το ένα τρίτο του συνόλου των σπονδυλικών παθήσεων. Υπολογίζεται, επίσης, ότι η ετήσια επίπτωση από κάκωση του νωτιαίου μυελού είναι περίπου 40 νέες περιπτώσεις τραυματισμού ανά εκατομμύριο στις ΗΠΑ, με περίπου 11.000 νέες περιπτώσεις κάθε χρόνο. Παρά την προηγμένη ιατρική περίθαλψη και εξειδικευμένη αποκατάσταση, το προσδόκιμο ζωής των ατόμων με κάκωση της σπονδυλικής στήλης και του νωτιαίου μυελού είναι χαμηλότερο από αυτό του γενικού πληθυσμού. Είναι καθοριστικής σημασίας, λοιπόν, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση και διαχείριση των ασθενών αυτών η συμμετοχή των νοσηλευτών/-τριών στην παροχή νοσηλευτικής αποκατάστασης.

Για τον σκοπό αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες της ειδικότητας, ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας και υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση των νοσηλευτών/-τριών, διδάσκονται νοσηλευτικές παρεμβάσεις στους/στις ασθενείς αυτούς, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης περίθαλψης του/της ασθενούς, της εκπαίδευσης του/της ασθενούς και των φροντιστών/-τριών, της διαχείρισης φροντίδας και της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για τους/τις ασθενείς και τις οικογένειές τους. Οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις έχουν ίσως τον σημαντικότερο αντίκτυπο στους τομείς της λειτουργικής ανεξαρτησίας, της κοινωνικής επανένταξης, καθώς και της ποιότητας ζωής μακροπρόθεσμα.

2.4.B.5 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΙΕΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις απαραίτητες επιστημονικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες, ώστε να αναγνωρίζουν τα εγκαύματα, τις επιπλοκές τους και τις επιπτώσεις τους στον εγκαυματία και να παρέχουν ολιστική φροντίδα τόσο στον χώρο όπου συμβαίνουν όσο και έπειτα στο νοσοκομείο.

Τα εγκαύματα θεωρούνται από πολλούς ως οι πιο τρομακτικές και επίφοβες κακώσεις. Το εγκαυματικό τραύμα είναι μία από τις σοβαρότερες σωματικές και ψυχολογικές τραυματικές κακώσεις που μπορεί να υποστεί ο άνθρωπος. Όλοι έχουμε υποστεί στην καθημερινή μας ζωή ένα έγκαυμα και έχουμε βιώσει τον πόνο και την ενόχληση που προκαλείται. Ένα έγκαυμα ολικού πάχους με έκταση 20% της ολικής επιφάνειας

σώματος παρουσιάζει την ίδια βαρύτητα με ένα άτομο που έχει υποστεί σύνθλιψη στα δύο άκρα. Πρόκειται για μια συστηματική νόσο και όχι για μια τοπική βλάβη που παρουσιάζεται ως πρόκληση για άμεση αντιμετώπιση και επαναφορά του ατόμου. Από τη στιγμή που αποσαφηνίζεται το βάθος και η σοβαρότητα του κάθε εγκαύματος και απαιτείται νοσηλεία, ο ρόλος του νοσηλευτή είναι πολύ σημαντικός, αφού πρόκειται για ένα τραύμα στο οποίο η σωστή αξιολόγηση και η έγκαιρη αντιμετώπιση είναι πολύ σημαντικές. Ως προς τούτο, είναι σημαντική η διδασκαλία των εκπαιδευόμενων σχετικά με το έγκαυμα, τις αιτίες και τις συνέπειες που επιφέρει, τη θεραπεία, τον ρόλο του νοσηλευτικού προσωπικού στην αντιμετώπιση σε κάθε στάδιο ανάρρωσης του/της ασθενούς, που ξεκινά με την αποκατάσταση των διαταραχών που δημιουργούνται από ένα έγκαυμα, τη φροντίδα των τραυμάτων, την πρόληψη σοβαρών επιπλοκών στον/στην ασθενή και, τέλος, την ψυχολογική και εκπαιδευτική υποστήριξη, όταν αυτή κρίνεται αναγκαία. Στο εργαστήριο εξασκούνται σε προπλάσματα στην παροχή των κατάλληλων και εξειδικευμένων νοσηλευτικών παρεμβάσεων.

2.4.B.6 | ΤΡΑΥΜΑ: ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ – ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ, ΠΑΙΔΙΑ, ΕΓΚΥΟΙ)

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες στην αντιμετώπιση του τραύματος σε επείγουσες περιπτώσεις ιδιαίτερων πληθυσμιακών ομάδων, ηλικιωμένων, παιδιών και εγκύων.

Για αρκετά χρόνια τα ατυχήματα αντιμετωπιζόνταν χωρίς συντονισμό και πρόγραμμα, ενώ, κυρίως τα τελευταία χρόνια, αποτελούν πρώτιστο μέλημα των Υπηρεσιών Υγείας των προηγμένων χωρών. Σήμερα, γίνονται σημαντικές προσπάθειες για τη μελέτη των αιτίων, της επιδημιολογίας, της πρόληψης και της αντιμετώπισης των ατυχημάτων και συστήνονται ειδικά κέντρα όπου τα θύματα αντιμετωπίζονται συντονισμένα και έγκαιρα από ομάδες ειδικών. Τα παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με τον κίνδυνο του ατυχήματος τρεις φορές περισσότερο από τους ενήλικες. Για τα ελληνόπουλα τα ατυχήματα αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτου. Κάθε χρόνο στην Ελλάδα 500.000 παιδιά τραυματίζονται από διάφορες αιτίες, 700 χάνουν τη ζωή τους και 3000 μένουν ανάπηρα. Για κάθε θάνατο παιδιού από ατύχημα αντιστοιχούν 50 εισαγωγές σε νοσοκομεία και 500 επισκέψεις στα εξωτερικά ιατρεία. Τα ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά του παιδικού πληθυσμού απαιτούν και ειδική θεώρηση στην εκτίμηση της έκτασης και της σοβαρότητας του ατυχήματος. Για την αντιμετώπιση του τραυματισμένου παιδιού είναι απαραίτητα όργανα κατάλληλου μεγέθους, με τα οποία πρέπει να είναι εφοδιασμένο το νοσοκομείο. Η αντιμετώπιση τραυματισμών που αφορούν εγκύους διέπεται από δύο σοβαρές αρχές: α) Η σωστή αντιμετώπιση της μητέρας αποτελεί τη βέλτιστη θεραπεία για το έμβρυο, β) Οριστική φροντίδα δεν μπορεί να χορηγηθεί προνοσοκομειακά. Οι ηλικιωμένοι που υφίστανται τραύμα μπορεί να πεθάνουν από τις επιπλοκές και όχι από το ίδιο το τραύμα. Η γενική κατά-

σταση του/της ασθενούς συγκαταλέγεται στα κριτήρια για την αξιολόγησή του/της. Η ηλικία του/της ασθενούς συσχετίζεται με την επιβίωση. Στο εργαστηριακό σκέλος, συστήνονται η συζήτηση και η ανάλυση περιπτωσιολογικών μελετών με στόχο την όσο το δυνατόν καλύτερη κατανόηση της ύλης εκ μέρους των εκπαιδευομένων.

2.4.B.7 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗ ΜΕΘ

Η τελευταία υποενότητα έχει ως σκοπό να προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες, ώστε να εφαρμόζουν ολοκληρωμένη εκτίμηση των ασθενών σε ΜΕΘ, να σχεδιάζουν τους σκοπούς και τις παρεμβάσεις της εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας, με εστίαση στα προβλήματα των ασθενών, να παρέχουν συντονισμένη νοσηλευτική φροντίδα και να αξιολογούν τα αποτελέσματά της. Συνθέτει γνώσεις από τη διδασκαλία των προηγούμενων μαθησιακών ενοτήτων με την εφαρμογή τους στις ειδικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις μέσα στο σύγχρονο πλαίσιο της ΜΕΘ και καθοδηγεί τη νοσηλευτική πρακτική στον ιδιαίτερο ρόλο που καταλαμβάνει στο πλαίσιο της συνεργασίας της διεπιστημονικής ομάδας. Γίνεται, μέσα από τη διδασκαλία, έντονη προσπάθεια να αποσαφηνιστούν ο διακριτός ρόλος του/της βοηθού νοσηλευτή/-τριας τραυματολογίας, αλλά και η ωφελιμότητα και η αναγκαιότητα της ομαδικής εργασίας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν τα απαραίτητα θεωρητικά και πρακτικά εφόδια για να αναλάβουν έναν συνεχώς αυξανόμενο όγκο κλινικών καθηκόντων σε εξειδικευμένο επίπεδο. Η αξιολόγηση των παραμέτρων του/της ασθενούς, η έγκαιρη παρέμβαση, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους, η γνώση του χειρισμού συσκευών υποστήριξης των ζωτικών οργάνων και λειτουργιών των ασθενών συνδυάζονται για τη δημιουργία σχεδίων νοσηλευτικής φροντίδας για ομάδες βαρέως πασχόντων, όπως είναι οι πολυτραυματίες με κακώσεις. Οι ασθενείς που νοσηλεύονται στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) χρήζουν αυξημένης και αδιάκοπης φροντίδας, καθώς είναι ασθενείς με ιδιαίτερες ανάγκες λόγω της βαρύτητας και της μεταβλητότητας της κατάστασής τους. Η απαραίτητη αυτή φροντίδα παρέχεται από τους/τις νοσηλευτές/-τριες, οι οποίοι/-ες έχουν αναλάβει την ολιστική φροντίδα των βαρέως πασχόντων ασθενών. Στο εργαστήριο, με ομαδοσυνεργατική μέθοδο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χωρίζονται σε ομάδες στις οποίες γίνεται παρουσίαση ενός περιστατικού και ανάπτυξη από τους ίδιους/-ες της διαδικασίας επίλυσης των νοσηλευτικών προβλημάτων, καθώς και λήψης αντίστοιχων αποφάσεων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Γρίβας, Θ. (1996). *Ορθοπαιδική και τραυματολογική νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
2. Βερέττας, Δ. Α. (2010). *Επιλεγμένα θέματα ορθοπαιδικής χειρουργικής και τραυματολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Προβελέγγιος, Σ. (2005). *Βασικές γνώσεις ορθοπαιδικής. Νοσηλευτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Edwards, D. J. & Dandy, D. J. (2010). *Βασική ορθοπαιδική και τραυματολογία* (επιμ. Δ. Κορρές & Θ. Α. Ξενάκης), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

2.4.Γ • ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΣΕ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα είναι θεωρητική και εισάγει τους/τις καταρτιζόμενους/-ες στις αρχές αντιμετώπισης επειγόντων συμβάντων εξωνοσοκομειακά και ενδονοσοκομειακά, δίνοντας έμφαση στην προσέγγιση και στους αλγορίθμους αντιμετώπισης που εφαρμόζονται στην προνοσοκομειακή φροντίδα και ενδονοσοκομειακά σε Κέντρα Τραύματος και Τμήματα Επειγόντων Περιστατικών. Ειδικότερα, μελετώνται το νομικό πλαίσιο και οι βασικές αρχές δεοντολογίας του νοσηλευτικού επαγγέλματος στο πλαίσιο της επείγουσας φροντίδας, η προνοσοκομειακή προσέγγιση των επειγόντων συμβάντων, τα συστήματα διακομιδής και η αντιμετώπιση των συνηθέστερων επειγουσών καταστάσεων (του καρδιαγγειακού, του αναπνευστικού, του πεπτικού και του νευρικού συστήματος, οι αλλεργίες, οι δηλητηριάσεις, η οξεία ψυχωσική διαταραχή, η απόπειρα αυτοκτονίας και ο αυτοκτονικός ιδεασμός, η κρίση πανικού, τα στερεητικά σύνδρομα, τα οφειλόμενα σε περιβαλλοντικούς παράγοντες επείγοντα προβλήματα, η οσφυαλγία και αμιγώς τραυματολογικά επείγοντα συμβάντα, όπως οι κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις και τα τραύματα του γναθοπροσωπικού κρανίου και του τραχήλου, τα τραύματα του θώρακα, της κοιλίας, του ουροποιητικού συστήματος) (Baird and Hicks Keen, 2010).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν την κλινική εικόνα των επειγουσών καταστάσεων που περιλαμβάνονται στην ύλη τους,

- Αναφέρουν τις ενδεδειγμένες ενέργειες αποκατάστασης των ζωτικών λειτουργιών και αντιμετώπισης των διαφόρων κλινικών οντοτήτων,
- Αξιολογούν ορθά την κλινική κατάσταση του/της ασθενούς,
- Εφαρμόζουν διαδικασίες βασισμένες σε διεθνή πρωτόκολλα στο πλαίσιο της επείγουσας διαχείρισης των ασθενών,
- Συμμετέχουν στη διεπιστημονική ομάδα με επίβλεψη από νοσηλευτή/-τρια,
- Υιοθετούν την ολιστική/σφαιρική προσέγγιση των ασθενών,
- Υποστηρίζουν την εφαρμογή των διεθνών πρωτοκόλλων επείγουσας νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επείγουσα νοσηλευτική / Προνοσοκομειακή φροντίδα / Επείγον περιστατικό / Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) / Πολυτραυματίας / Διαλογή / Επείγουσες παθολογικές καταστάσεις / Αντιμετώπιση κακώσεων / Ζωτικές λειτουργίες.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ – ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ
2	ΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ (ΤΕΠ)
3	ΠΡΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΔΙΑΛΟΓΗ (TRIAGE)
4	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ
5	ΒΑΣΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΚΑΡΠΑ – ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΑΠΙΝΙΔΩΤΗ
6	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
7	ΒΛΑΒΕΣ ΑΠΟ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
8	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ – ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η πρώτη υποενότητα αφορά την εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών της επείγουσας φροντίδας του/της ασθενούς. Έχει σκοπό να προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να παρέχουν αποτελεσματική και ποιοτική φροντίδα στον/στη βαρέως πάσχοντα/-ουσα ασθενή ή τραυματία. Προσδιορίζει τις σύγχρονες εξελίξεις της εντατικής φροντίδας και θεραπείας και

ιδιαίτερα εκείνες που αφορούν τη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών. Συνθέτει βασικές γνώσεις από την προηγούμενη μαθησιακή πορεία με την εφαρμογή τους στις ειδικές κατά περίπτωση νοσηλευτικές παρεμβάσεις, προσανατολίζει και χαρτογραφεί τη νοσηλευτική φροντίδα μέσα στο σύγχρονο πλαίσιο του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) και καθοδηγεί τη νοσηλευτική πρακτική στον ιδιαίτερο ρόλο που καταλαμβάνει στο πλαίσιο της συνεργασίας της διεπιστημονικής ομάδας.

Η επείγουσα αντιμετώπιση οξέων περιστατικών και έκτακτων συμβάντων έχει κεντρική θέση στον χώρο της υγείας. Έτσι, ο ρόλος της επείγουσας νοσηλευτικής είναι η φροντίδα του/της ασθενούς, η έρευνα, η οργάνωση, η εκπαίδευση και η συμβουλευτική, ενώ ο σκοπός της επείγουσας νοσηλευτικής πρακτικής περιλαμβάνει την εκτίμηση, τη διάγνωση, τη θεραπεία και την αξιολόγηση της θεραπείας. Για τον σκοπό αυτόν, παρουσιάζεται η ιστορική αναδρομή της επείγουσας νοσηλευτικής φροντίδας, ορίζεται το επείγον περιστατικό, καθώς και ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ). Επιπλέον, μελετώνται το νομικό πλαίσιο και οι βασικές αρχές δεοντολογίας του νοσηλευτικού επαγγέλματος στο πλαίσιο της επείγουσας φροντίδας του/της ασθενούς.

2.4.Γ.2 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ (ΤΕΠ)

Στη δεύτερη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον χώρο και τον τρόπο λειτουργίας του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ), ώστε να γίνουν ικανοί/-ές να περιγράφουν τις μεθόδους οργάνωσης και λειτουργίας των ΤΕΠ, καθώς και των κινητών μονάδων για παροχή υπηρεσιών σε προνοσοκομειακό επίπεδο.

Βασική αρχή ανάπτυξης όλων των συστημάτων υγείας διεθνώς είναι η αντιμετώπιση των ιατρικών επειγόντων «στον κατάλληλο χρόνο, στον κατάλληλο τόπο και από το κατάλληλο προσωπικό». Η ύπαρξη, και στα ελληνικά νοσοκομεία, ενός τμήματος οργανωμένου κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτελεί την πρώτη γραμμή αντιμετώπισης όλων των επειγόντων και οξέων συμβάντων που προσέρχονται ή διακομίζονται σε αυτό, αποτελεί πλέον επιτακτική ανάγκη. Το ΤΕΠ αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, τον συνδετικό κρίκο μεταξύ της προνοσοκομειακής περίθαλψης, που αναπτύσσεται ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, και της ενδονοσοκομειακής αντιμετώπισης των ασθενών. Επιπλέον, λειτουργώντας ως φίλτρο, πρέπει να προστατεύει το νοσοκομείο από τις άσκοπες εισαγωγές που επιβαρύνουν τόσο τη λειτουργία όσο και το κόστος του. Για τον σκοπό αυτόν, παρουσιάζονται οι στόχοι ενός σύγχρονου ΤΕΠ, οι υπηρεσίες που παρέχει, οι βασικές αρχές λειτουργίας του, τα βασικά σημεία οργάνωσής του, η στελέχωση και η χωροταξία του. Δεν πρέπει να παραληφθεί, κατά την παρουσίαση της υποενότητας, η ειδική αναφορά σε μαζικά συμβάντα ως προς τον σχεδιασμό του ΤΕΠ και τη διαχείριση της επικινδυνότητας σε αυτό. Ως εκπαιδευτική τεχνική επιδιώκεται η ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων με ψηφιακές εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

2.4.Γ.3 | ΠΡΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΔΙΑΛΟΓΗ (TRIAGE)

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, έτσι ώστε να αποκτήσουν επιστημονικό υπόβαθρο, εμπειρία και τεχνογνωσία σε μια ιδιαίτερα δυναμική περιοχή της σύγχρονης επείγουσας νοσηλευτικής, που είναι η διαλογή τόσο προνοσοκομειακά όσο και ενδονοσοκομειακά. Επιδίωξη αποτελεί να γίνουν ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν επείγουσες και απειλητικές για τη ζωή του ανθρώπου καταστάσεις.

Στον χώρο της υγείας η διαλογή (triage) έχει την έννοια της διαδικασίας καθορισμού της προτεραιότητας αντιμετώπισης και θεραπείας πολλών ασθενών, οι οποίοι ζητούν φροντίδα ταυτόχρονα, όπως για παράδειγμα συμβαίνει κατά τη διάρκεια φυσικών καταστροφών ή πολεμικών συγκρούσεων. Στον νοσοκομειακό χώρο και ειδικότερα στον χώρο της επείγουσας φροντίδας του ΤΕΠ, η διαλογή δηλώνει τη διαδικασία εκείνη που χρησιμοποιείται για την ταξινόμηση σε κατηγορίες των τραυματιών ή νοσούντων ασθενών που προσέρχονται στο ΤΕΠ ανάλογα με τη σοβαρότητα της κατάστασής τους. Γίνεται από έμπειρο και ειδικευμένο νοσηλευτικό προσωπικό του ΤΕΠ, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο (triage), βάσει πρωτοκόλλων διαλογής (triage protocols). Η σύγχρονη διαλογή στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) συντονίζεται διεθνώς κυρίως από νοσηλευτές, οι οποίοι έχουν ως πρωταρχικό στόχο την ιεράρχηση και την ταξινόμηση όλων των ασθενών που προσέρχονται στα επείγοντα για αντιμετώπιση και θεραπεία. Υπάρχουν αρκετοί διαφορετικοί τύποι διαλογής επειγόντων περιστατικών, που συνδέονται με διαφορετικό αριθμό κατηγοριών προτεραιότητας, οι οποίοι παρουσιάζονται στην παρούσα υποενότητα, όπως επίσης τα είδη συστημάτων διαλογής καθώς και οι κλίμακες βαρύτητας περιστατικού με τις ισχύουσες βαθμίδες. Προτεινόμενες εκπαιδευτικές μέθοδοι αποτελούν τεχνικές όπως συζήτηση και ανάλυση περιπτώσιολογικών μελετών με στόχο την όσο το δυνατόν καλύτερη κατανόηση της ύλης εκ μέρους των εκπαιδευομένων.

2.4.Γ.4 | ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ

Η παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα παρουσιάζει επίσης ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο με το οποίο ασχολείται η επείγουσα νοσηλευτική, την αντιμετώπιση του πολυτραυματία, τόσο προνοσοκομειακά όσο και στο ΤΕΠ.

Σε ετήσια βάση καταγράφονται περίπου 5,8 εκατομμύρια θάνατοι που οφείλονται σε τραυματισμούς, καθιστώντας τους την τρίτη αιτία θνησιμότητας σε παγκόσμιο επίπεδο. Καθημερινά, περίπου 16.000 άνθρωποι σε όλον τον κόσμο πεθαίνουν ως αποτέλεσμα τραυματισμού. Στην Ελλάδα, το πρόβλημα εμφανίζεται με οξύτατο χαρακτήρα, καθιστώντας το τραύμα ένα σοβαρό πρόβλημα δημόσιας υγείας με τεράστιες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις. Την τελευταία δεκαετία, οι τραυματισμοί καταγράφονται σταθερά ως η τρίτη αιτία θανάτου στη χώρα μας, μετά τις παθήσεις του καρδιαγγειακού συστήματος και τα νεοπλάσματα. Επιπλέον, οι τραυματίες αποτελούν περισσότερο από τους μισούς ασθενείς που εισάγονται κάθε χρόνο στις Μονάδες

Εντατικής Θεραπείας. Η μεταφορά του πολυτραυματία αποτελεί μια αναπόφευκτη διαδικασία και συνδέει τον τόπο του ατυχήματος με το νοσοκομείο, τα ΤΕΠ και άλλα τμήματα του νοσοκομείου (CT, αγγειογράφος, χειρουργείο, ΜΕΘ). Επομένως, εκτός από τη συνεχιζόμενη αναζωογόνηση καθ' όλη τη διάρκεια των μεταφορών αυτών, είναι πολύ σημαντικό να μη γίνονται εκπτώσεις στην παρακολούθηση ή στην υποστήριξη του πολυτραυματία, προκειμένου να μην επιδεινωθεί η κατάστασή του.

Για τον σκοπό αυτόν, στη συγκεκριμένη υποεπένδυση παρουσιάζονται τα είδη των τραυμάτων, η ταξινόμηση και ο μηχανισμός τους, η εκτίμηση του πολυτραυματία και η νοσηλευτική διαχείρισή του, που περιλαμβάνει τη νοσηλευτική διεργασία στην ανάπτυξη του σχεδίου νοσηλευτικής φροντίδας του πολυτραυματία. Χρήσιμο είναι να δοθούν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες μελέτες περίπτωσης, ώστε να αναπτύξουν οι ίδιοι/-ες τα σχέδια της νοσηλευτικής φροντίδας σύμφωνα με τη νοσηλευτική διεργασία.

2.4.Γ.5 | ΒΑΣΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΚΑΡΠΑ – ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΑΠΙΝΙΔΩΤΗ

Σκοπός της παρούσας υποεπένδυσης είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν και να υλοποιούν πρωτόκολλα άμεσης νοσηλευτικής φροντίδας και να εφαρμόζουν ειδικές διασωστικές τεχνικές σε περιπτώσεις αντιμετώπισης ασθενών με ανάγκη για ΚΑΡΠΑ. Ως «Βασική Υποστήριξη της Ζωής (BLS)» ορίζεται η επίτευξη βατότητας του αεραγωγού και η υποστήριξη της αναπνοής και της κυκλοφορίας χωρίς τη χρήση άλλου εξοπλισμού, εκτός μιας προστατευτικής μεμβράνης στόματος. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στην άμεση αναγνώριση του επείγοντος, στην υποστήριξη του αεραγωγού, στις πνευμονικές εμφυσέςεις και στις θωρακικές συμπίεσεις. Η Εξειδικευμένη Υποστήριξη της Ζωής (ALS) αναφέρεται στην έγκαιρη αναγνώριση και αντιμετώπιση των πραγματικών και δυνητικών καταστάσεων, που μπορεί να οδηγήσουν σε καρδιακή ανακοπή, και στην αποκατάσταση της κυκλοφορίας και της αναπνοής με τη χρήση ειδικού εξοπλισμού και φαρμάκων, με στόχο την αυτοδύναμη οξυγόνωση των ιστών και την αποκατάσταση της καρδιακής λειτουργίας και της καρδιακής παροχής. Ακόμα, αναφέρεται στην υποστήριξη των ζωτικών λειτουργιών μετά την αναζωογόνηση, η οποία λαμβάνει χώρα στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) και αποβλέπει στη διατήρηση και υποστήριξη, εφόσον χρειάζεται, της κυκλοφορίας, της ανταλλαγής των αερίων, της νευρολογικής και νεφρικής λειτουργίας και στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των αιτίων.

Η πολιτεία ως σύνολο και ειδικότερα τα συστήματα επείγουσας ιατρικής, τα νοσοκομεία και οι λοιπές υγειονομικές μονάδες πρέπει να σχεδιάσουν, να οργανώσουν και να διαθέτουν την απαραίτητη ετοιμότητα στις περιπτώσεις καρδιακής ανακοπής. Ο ρόλος των νοσηλευτών στα συστήματα υγείας είναι σημαντικός, αναντικατάστατος και αδιαμφισβήτητος. Ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές συστήνονται οι μελέτες περίπτωσης και η πρακτική εφαρμογή στις τεχνικές της ΚΑΡΠΑ με τη βοήθεια εργαστηριακών προσομοιωτών-προπλάσμάτων, όπως και στη χρήση του Αυτόματου Εξωτερικού Απινιδωτή.

2.4.Γ.6 | ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τα επείγοντα παθολογικά προβλήματα που συνήθως συναντώνται και χρήζουν άμεσης νοσηλευτικής παρέμβασης στον χώρο των ΤΕΠ. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των καταστάσεων απαιτεί ικανούς/-ές νοσηλευτές/-τριες για να τα διαχειριστούν.

Για τον σκοπό αυτόν, τους/τις παρέχονται οι γνώσεις και οι δεξιότητες, ώστε να γίνουν ικανοί/-ές να σχεδιάζουν τους σκοπούς και τις παρεμβάσεις της εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας, με εστίαση στα προβλήματα του/της ασθενούς. Στα επείγοντα παθολογικά προβλήματα, που πρόκειται να συναντήσουν συνηθέστερα οι νοσηλευτές/-τριες στο ΤΕΠ, υπάγονται τα επείγοντα αναπνευστικά και καρδιολογικά προβλήματα, τα επείγοντα προβλήματα από το πεπτικό, τα επείγοντα νευρολογικά και ενδοκρινολογικά προβλήματα, οι επείγουσες ψυχιατρικές καταστάσεις, καθώς επίσης και τα επείγοντα ογκολογικά προβλήματα. Αναλυτικότερα, στα επείγοντα αναπνευστικά και καρδιολογικά προβλήματα ανήκουν αντίστοιχα η σοβαρή κρίση άσθματος, η παρόξυνση χρόνιας αποφρακτικής πνευμονοπάθειας, η πνευμονική εμβολή, η κυκλοφορική καταπληξία, η καρδιακή ανακοπή, τα οξέα στεφανιαία σύνδρομα, το οξύ πνευμονικό οίδημα και το οξύ διαχωριστικό ανεύρυσμα αορτής. Στα επείγοντα προβλήματα από το πεπτικό περιέχονται η αιμορραγία του πεπτικού συστήματος και το τραύμα της κοιλίας. Ακολούθως, στα επείγοντα νευρολογικά και ενδοκρινολογικά προβλήματα εξετάζονται το κώμα, το αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, η επιληπτική κρίση, η μηνιγγίτιδα, το διαβητικό κώμα, η υπογλυκαιμία και η θυρεοτοξική κρίση. Στη συνέχεια, όσον αφορά τις επείγουσες ψυχιατρικές καταστάσεις παρουσιάζονται η επείγουσα αντιμετώπιση σε λήψη ψυχοδραστικών ουσιών, η αντιμετώπιση αυτοκτονικής συμπεριφοράς και η επείγουσα αντιμετώπιση συγχυτικών καταστάσεων. Τέλος, στα επείγοντα ογκολογικά προβλήματα εξετάζονται το σύνδρομο άνω κοίλης φλέβας, η συμπίεση του νωτιαίου μυελού και το σύνδρομο λύσεως όγκου.

2.4.Γ.7 | ΒΛΑΒΕΣ ΑΠΟ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Στην προτελευταία υποενότητα της μαθησιακής ενότητας «Αντιμέτωπιση σε επείγοντα περιστατικά», οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνεχίζουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα θεωρητικά και πρακτικά εφόδια για να ανταποκριθούν στον έλεγχο των απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων τόσο σε προνοσοκομειακό επίπεδο όσο και στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, σε έναν ιδιαίτερα απαιτητικό ρόλο στο πλαίσιο της παροχής εξειδικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας.

Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται οι επείγουσες και απειλητικές για τη ζωή καταστάσεις, όπως είναι οι δηλητηριάσεις, τα δήγματα και οι νυγμοί, η εξάντληση από θερμότητα και θερμοπληξία, η υποθερμία, οι βλάβες ιστών από έκθεση σε ψύχος, τα κρουπαγήματα, τα εγκαύματα, τα επείγοντα αλλεργιολογικά προβλήματα, η συστηματική αναφυλαξία (αλλεργικό σοκ) και ο πνιγμός. Περιγράφεται η κλινική εικόνα των επειγουσών αυτών καταστάσεων και οι ενδεδειγμένες ενέργειες αντιμετώπισής τους,

καθώς και οι απαιτούμενες ενέργειες αποκατάστασης των ζωτικών λειτουργιών, με σκοπό την ορθή αξιολόγηση της κλινικής κατάστασης των πασχόντων και την εφαρμογή διαδικασιών επείγουσας νοσηλευτικής φροντίδας των ασθενών, βασισμένων στα διεθνή πρωτόκολλα.

Ενδεδειγμένες εκπαιδευτικές τεχνικές που συστήνεται να εφαρμόσουν οι εκπαιδευτές/-τριες, εκτός από την εμπλουτισμένη εισήγηση με χρήση κατάλληλων ψηφιακών εποπτικών μέσων, όπως η προβολή βίντεο και το PowerPoint, αποτελούν η εφαρμογή σεναρίων προσομοίωσης και οι μελέτες περίπτωσης προσαρμοσμένες σε κάθε γνωστικό αντικείμενο της υποενότητας. Επιπλέον, επισημαίνεται η σημασία της ψύχραιμης αντιμετώπισης των περιστατικών από την πλευρά του νοσηλευτικού προσωπικού, καθώς και η γνώση της ακολουθίας των ενεργειών σε επικίνδυνες συνθήκες για τη ζωή του ανθρώπου τόσο σε προνοσοκομειακό επίπεδο όσο και στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών του νοσοκομείου, όπου ο/η Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας μπορεί να εργάζεται.

2.4.Γ.8 | ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Η τελευταία υποενότητα ασχολείται με τον ρόλο του/της Βοηθού Νοσηλευτικής Τραυματολογίας σε μαζικές καταστροφές και διασυνδέει όλες τις υποενότητες. Ως μαζική καταστροφή χαρακτηρίζεται μια κατάσταση στην οποία, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, προκύπτει μεγάλος αριθμός θυμάτων σχετικά με τις τρέχουσες δυνατότητες του συστήματος τόσο της προνοσοκομειακής όσο και της νοσοκομειακής φροντίδας, αλλά και άλλων υπηρεσιών παροχής βοήθειας και διάσωσης (Αστυνομία, Στρατός κ.λπ.). Οι μαζικές καταστροφές μπορεί να προκληθούν από πολλές αιτίες και να εκδηλωθούν με ποικίλες μορφές, αλλά συνήθως τα προκαλούμενα θύματα υφίστανται τραυματικές κακώσεις. Συνήθεις αιτίες μαζικών καταστροφών σε καιρό ειρήνης είναι τα ατυχήματα σε μέσα μαζικής μεταφοράς, οι φυσικές καταστροφές (σεισμοί, πλημμύρες, καύσωνες, φωτιάς), τα βιομηχανικά ατυχήματα (τοξικές ουσίες, εκρήξεις), οι τρομοκρατικές ενέργειες (εκρήξεις, μαζικές μολύνσεις).

Κάθε νοσοκομείο που υπάρχει πιθανότητα να υποδεχθεί θύματα μαζικής καταστροφής πρέπει να έχει ένα σχέδιο αντιμετώπισης, το οποίο θα περιλαμβάνει όλες τις λεπτομέρειες οργάνωσης και ενεργειών του προσωπικού εντός και εκτός νοσοκομείου. Η αντιμετώπιση των μαζικών καταστροφών απαιτεί διεπιστημονική προσέγγιση και συνεργασία πολλών ειδικοτήτων. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος των νοσηλευτών/-τριών, που μπορούν κάτω από ιδιαίτερα κρίσιμες και δυσμενείς συνθήκες να συμβάλλουν στην πρόληψη των ασθενειών, στη φροντίδα, στην ψυχολογική υποστήριξη και στην εκπαίδευση των ασθενών. Σκοπός της υποενότητας είναι η παρουσίαση των κυριότερων μαζικών καταστροφών και των συνεπειών τους, καθώς και του ρόλου του/της νοσηλευτή/-τριας στη διαχείρισή τους. Ο ρόλος του/της νοσηλευτή/-τριας ως μέλους μιας διεπιστημονικής ομάδας διαχείρισης μαζικών

καταστροφών είναι πολυσήμαντος. Η αρχική εκπαίδευση και η συνεχής επιμόρφωσή του/της μπορούν να βελτιώσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας, οι οποίες έχουν ως σκοπό να βοηθήσουν την ανθρωπότητα σε περιπτώσεις μαζικών καταστροφών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Καλογιάννη, Α. & Κοτανίδου, Α. (2015). *Επείγουσα νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Μαρβάκη, Χ., Κοτανίδου, Α. & Καλογιάννη, Α. (2012). *Επείγουσα νοσηλευτική. Επίτομο*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Συμπληρωματικές

1. Schua, R. & Sefrin, P. (2021). *Εγχειρίδιο επειγόντων περιστατικών* (επιμ. Ι. Κιουμής), (8η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Sprigings, D. & Chambers, J. (2014). *Επείγουσα ιατρική: Πρακτικός οδηγός για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών* (4η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Sweet, V. (2021). *Επείγουσα νοσηλευτική: Core curriculum* (επιμ. Θ. Κατσούλας κ.ά.). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

2.4.Δ • ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα είναι αμιγώς πρακτική και λαμβάνει χώρα σε χειρουργικές κλινικές, στο χειρουργικό ιατρείο του Τμήματος Επείγοντων Περιστατικών, στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, στο χειρουργείο και στο αναισθησιολογικό τμήμα των νοσοκομείων και αποσκοπεί στην εμπέδωση των ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί στο θεωρητικό, εργαστηριακό και πρακτικό μέρος της εκπαίδευσης, καθώς και στην ανάπτυξη νέων εξειδικευμένων και προηγμένων δεξιοτήτων σχετικών με:

- Τη συμμετοχή στη διαδικασία τοποθέτησης κεντρικής φλεβικής και αρτηριακής γραμμής,
- Τη συμμετοχή στη διαδικασία ενδοτραχειακής διασωλήνωσης, αναρρόφησης και λήψης δείγματος βρογχικών εκκρίσεων,
- Τη συμμετοχή στη διαδικασία λήψης ηλεκτροκαρδιογραφήματος,
- Τη χρήση μόνιτορ και απινιδωτή,
- Τη συμμετοχή στη διαδικασία ανάταξης κατάγματος,

- Τη συμμετοχή στη διαδικασία τοποθέτησης και αφαίρεσης επιδέσμων, νάρθηκα και έλξεων,
- Τη συμμετοχή στις νοσηλευτικές δραστηριότητες του χειρουργείου,
- Τη συμμετοχή στη διαδικασία μεταθανάτιας φροντίδας (Λάζος και Αργυρίου, 2019).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τα κλινικά νοσηλευτικά πρωτόκολλα που σχετίζονται με τις διδαχθείσες δεξιότητες,
- Απαριθμούν τα απαιτούμενα υλικά για την πραγματοποίηση των παραπάνω διαδικασιών της κλινικής πρακτικής,
- Αναγνωρίζουν τις ανάγκες και τα προβλήματα των ασθενών,
- Προτεραιοποιούν τις δραστηριότητες και τις διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στο νοσηλευτικό τμήμα,
- Συμμετέχουν αποτελεσματικά στις ιατρονοσηλευτικές παρεμβάσεις, όπου ο ρόλος τους είναι επικουρικός,
- Εφαρμόζουν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τις διδαχθείσες κλινικές διαδικασίες και παρεμβάσεις με την επίβλεψη του/της νοσηλευτή/-τριας ή κατόπιν ανάθεσης από αυτόν/-ήν,
- Αποκτούν αυτοπεποίθηση κατά την παροχή φροντίδας στους/στις ασθενείς του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών, της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας, του χειρουργείου και του αναισθησιολογικού τμήματος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διαπύση τραύματος / Επιπλεγμένο τραύμα / Νοσηλευτικά πρωτόκολλα / Κεντρική φλεβική πίεση / Παρακολούθηση ασθενών / Μεταθανάτια φροντίδα / Σηπτικό χειρουργείο / Νοσηλευτής κίνησης / Πολυτραυματίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (9), Σύνολο (9).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
2	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
3	ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
4	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
5	ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ
6	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Δ.1 | ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα επιχειρείται η εφαρμογή των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης των εκπαιδευομένων. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούν τις προηγμένες πρακτικές που έχουν διδαχθεί στον φυσικό χώρο του νοσοκομείου και ειδικότερα στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας. Επισημαίνεται ότι αυτό το νοσηλευτικό τμήμα είναι ο χώρος εντατικής παρακολούθησης ή/και υποστήριξης ζωτικών λειτουργιών ασθενών που αντιμετωπίζουν σοβαρές και απειλητικές για τη ζωή καταστάσεις. Ως επακόλουθο, τονίζεται ο ρόλος του/της βοηθού νοσηλεύτη/-τριας, που ασκεί ένα επάγγελμα απαιτητικό, με ιδιαίτερες προκλήσεις, καθώς αφορά τη φροντίδα ασθενών που χαρακτηρίζονται ως βαρέως πάσχοντες.

Είναι ουσιαστικό, λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν την πολυμορφία και την πολυπλοκότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ασθενείς αυτοί και να εκπαιδευτούν κατάλληλα, ώστε να έχουν σφαιρική και εις βάθος γνώση του μηχανισμού εκδήλωσης μιας ασθένειας. Επιπρόσθετα, κατόπιν σχετικής ανάθεσης, εξασκούνται στο να δρουν με υπευθυνότητα, ψυχραιμία, ετοιμότητα και εγρήγορση. Αναπτύσσουν κριτική ικανότητα και δεξιότητες διαχείρισης πολλαπλών καθηκόντων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της επεξήγησης εννοιών, αντιλαμβάνονται τη σημασία και την ανάγκη τήρησης πρωτοκόλλων, γεγονός που διασφαλίζει την προσήλωση στα πρότυπα που αφορούν την ποιότητα της νοσηλευτικής φροντίδας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνεργάζονται με τους επαγγελματίες υγείας και μέσω των διαδικασιών αλληλεπίδρασης βελτιώνουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες. Στο τέλος της μα-

θησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να υποστηρίξουν τους/τις νοσηλευτές/-τριες στο έργο τους, για την παροχή προηγμένης και υψηλού επιπέδου νοσηλευτικής φροντίδας στους/στις ασθενείς.

2.4.Δ.2 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν στην πρακτική τους άσκηση τις γνώσεις και δεξιότητες που ήδη έχουν διδαχθεί. Παρουσιάζονται οι εξειδικευμένες δεξιότητες σε γνωστικό, τεχνικό και διαπροσωπικό επίπεδο. Ιδιαίτερες επισημάνσεις γίνονται στα νομικά, δεοντολογικά και ηθικά ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη διάρκεια της φροντίδας των ασθενών στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διαχειριστούν ειδικό εξοπλισμό και εμπλέκονται σε προηγμένες νοσηλευτικές πράξεις κατόπιν σχετικών αναθέσεων από τους/τις νοσηλευτές/-τριες. Με αυτόν τον τρόπο αποκτούν τη δυνατότητα να επεκτείνουν τις γνώσεις τους, οι οποίες συνδέονται με την εφαρμογή των νοσηλευτικών παρεμβάσεων. Ενδεικτικά, αναφέρονται η αντιμετώπιση του πολυτραυματία, η μηχανική υποστήριξη της νεφρικής λειτουργίας, η μηχανική υποστήριξη του αναπνευστικού συστήματος, η λήψη ηλεκτροκαρδιογραφήματος, η εκτέλεση καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης, η απομάκρυνση βρογχικών εκκρίσεων, η παρακέντηση και παροχέτευση θώρακος, κοιλίας κ.ά. Επιπλέον, στις σημαντικές προηγμένες νοσηλευτικές πράξεις συμπεριλαμβάνονται η τοποθέτηση ενδοαγγειακών καθετήρων, η διαχείριση και νοσηλευτική φροντίδα αεραγωγού σε ενδοτραχειακή διασωλήνωση ή διαδερμική τραχειοστομία, η μέτρηση κεντρικής φλεβικής πίεσης, η καθημερινή περιποίηση και φροντίδα ασθενούς, η αξιολόγηση του επιπέδου συνείδησης, η μεταθανάτια φροντίδα ασθενούς κ.ά.

Στο τέλος της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν μια πρώτη εμπειρία με την επαγγελματική εργασία σε χώρο υψηλής τεχνολογίας και τον χειρισμό των ιατρικών εργαλείων, μηχανημάτων και συσκευών, καθώς και των κρίσιμων μεταβολών των ζωτικών λειτουργιών, σε ειδικό κλινικό περιβάλλον. Υπό αυτή την έννοια επιτυγχάνεται η ευαισθητοποίηση των βοηθών νοσηλευτών/-τριών στην έγκαιρη επισήμανση και καταγραφή των επικίνδυνων για τη ζωή μεταβολών, η οποία θεωρείται στη συνέχεια καθοριστική για την επιβίωση των ασθενών.

2.4.Δ.3 | ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Στην παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια παρουσιάζονται και αναλύονται οι νοσηλευτικές ενέργειες που πραγματοποιούνται στο χειρουργείο και στο αναισθησιολογικό τμήμα, οι οποίες απαιτούν εμπειρία και εξειδίκευση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενισχύ-

ουν το αναγκαίο θεωρητικό υπόβαθρο, προκειμένου στη συνέχεια να συνεργάζονται αποτελεσματικά με τους/τις νοσηλευτές/-τριες, οι οποίοι/-ες συντονίζουν την αποδοτική λειτουργία των χειρουργείων.

Στο θεματικό πεδίο του χειρουργείου περιγράφονται οι διαδικασίες της προετοιμασίας του περιβάλλοντος του χειρουργείου και του/της ασθενούς, η συνεργασία με τη χειρουργική ομάδα κατά τη διάρκεια της επέμβασης, η παροχή χειρουργικού εξοπλισμού και υλικών και η παρακολούθηση της εξέλιξης της χειρουργικής επέμβασης και της τυχόν αντιμετώπισης επιπλοκών. Στο πεδίο της αναισθησιολογίας παρουσιάζονται οι νοσηλευτικές ενέργειες της περιεγχειρητικής και διεγχειρητικής φροντίδας, της παρακολούθησης της αναισθησίας και των σωματικών λειτουργιών του/της ασθενούς κατά τη διάρκεια της επέμβασης, καθώς και τη συνεργασία με τον/την ιατρό αναισθησιολόγο και τον/την εξειδικευμένο/-η νοσηλευτή/-τρια για τη φυσιολογική επαναφορά του/της ασθενούς. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάλυση των ζωνών διακίνησης στο χειρουργείο για τη διασφάλιση της ομαλής ροής εργασιών και τη μείωση των κινδύνων από ατυχήματα και νοσοκομειακές λοιμώξεις. Επισημαίνεται η αναγνώριση και η συνεισφορά στην αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων κατά τη διάρκεια της επέμβασης, όπως η διαχείριση διαφόρων αλλεργικών αντιδράσεων ή επιπλοκών της αναισθησίας, καθώς και η νοσηλευτική φροντίδα της μετεγχειρητικής φάσης. Επιπροσθέτως, τονίζεται η σπουδαιότητα της επικοινωνίας και συνεργασίας με τη νοσηλευτική και χειρουργική ομάδα και το αναισθησιολογικό τμήμα για την ασφαλή και ομαλή διεξαγωγή της επέμβασης. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τη σημασία της μεθοδολογικής προσέγγισης στη νοσηλευτική χειρουργείου και του αναισθησιολογικού τμήματος.

2.4.Δ.4 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζονται οι εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την ασφαλή και αποτελεσματική φροντίδα των ασθενών που υποβάλλονται σε χειρουργική επέμβαση και λαμβάνουν αναισθησία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν μια σημαντική εμπειρία στον χώρο του χειρουργείου, την οποία στη συνέχεια μπορούν να αξιοποιήσουν εργαζόμενοι/-ες σε χειρουργικές κλινικές, χειρουργεία ή ειδικές μονάδες νοσηλείας. Στην εισαγωγή της υποενότητας περιγράφονται τα βασικά καθήκοντα των βοηθών νοσηλευτών/-τριών στη χειρουργική αίθουσα, όπως η παροχή βοήθειας στην ένδυση της χειρουργικής ομάδας και ο ανεφοδιασμός της αίθουσας με υλικά (εργαλεία, γάζες και άλλα αναλώσιμα). Παράλληλα, οι βοηθοί νοσηλευτές/-τριες εκπαιδεύονται να παρακολουθούν, σε συνεργασία με ιατρούς και νοσηλευτές/-τριες, την κατάσταση των ασθενών κατά τη διάρκεια της αναισθησίας, η οποία περιλαμβάνει κυρίως την παρακολούθηση του καρδιακού

παλμού, της αρτηριακής πίεσης του αίματος και του οξυγόνου στο αίμα. Στη συνέχεια εξοικειώνονται, κατόπιν σχετικής ανάθεσης, στην αντιμετώπιση πιθανών επιπλοκών και ανεπιθύμητων ενεργειών που μπορεί να εμφανιστούν κατά τη διάρκεια της αναισθησίας. Επισημαίνεται η επικουρική συνεισφορά των βοηθών νοσηλευτών/-τριών στο έργο του/της αναισθησιολόγου ιατρού ή του/της εξειδικευμένου/-ης νοσηλευτή/-τριας χειρουργείου, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση σοβαρών καταστάσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εφαρμόζουν τις βασικές τεχνικές νοσηλευτικής φροντίδας, στις οποίες ήδη έχουν εξασκηθεί, για τη διαχείριση του/της ασθενούς στη χειρουργική αίθουσα. Με την επανάληψη των πρακτικών ασκήσεων έχουν την ευκαιρία να εστιαστούν στην ανάπτυξη ιδιαίτερων δεξιοτήτων ως προς τα παραπάνω πεδία, με σκοπό τη συνεργασία με τα μέλη της χειρουργικής ομάδας για τη βέλτιστη φροντίδα των ασθενών.

2.4.Δ.5 | ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Το περιεχόμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας εστιάζεται στην ανάπτυξη των απαραίτητων γνώσεων, δεξιοτήτων και στρατηγικών για την αποτελεσματική φροντίδα των ασθενών στα αναφερόμενα ειδικά πεδία.

Αρχικά, στην υποενότητα πραγματοποιείται η επισκόπηση των βασικών χειρουργικών διαδικασιών και τεχνικών που κρίνονται απαραίτητες για την προετοιμασία των ασθενών για χειρουργική επέμβαση. Στη συνέχεια, προτείνονται εργαλεία αξιολόγησης που αφορούν τη φροντίδα ασθενών σε κρίσιμη κατάσταση και οι τρόποι διαχείρισης επιπλεγμένων τραυματικών περιστατικών και ατυχημάτων, μέσω εφαρμογής δεξιοτήτων σε πραγματικά σενάρια κλινικών περιπτώσεων. Εκτενής αναφορά γίνεται στην ανάπτυξη κλινικών δεξιοτήτων, στην καλλιέργεια κριτικής σκέψης και στη διαχείριση καταστάσεων που απαιτούν άμεση ανταπόκριση εκ μέρους των εκπαιδευομένων. Ακολούθως, παρουσιάζονται, μέσω κλινικών περιπτώσεων, οι συνήθεις συνεργασίες των μελών της νοσηλευτικής ομάδας με τη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας ή το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών του νοσοκομείου για την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών, καθώς και η διατήρηση της ανοιχτής επικοινωνίας με τμήματα άλλων ειδικοτήτων στο πλαίσιο της διασυνδεδετικής λειτουργίας. Επισημαίνεται η αναγκαιότητα ανάπτυξης τεχνικών προσέγγισης εκ μέρους των εκπαιδευομένων για την ανακούφιση και διαχείριση του πόνου των ασθενών μετά από χειρουργικές επεμβάσεις. Ιδιαίτερες θεωρητικές αναφορές γίνονται στην αναγνώριση και διαχείριση των πολυτραυματικών περιστατικών στα επείγοντα ιατρεία, στην εφαρμογή τεχνικών για τη σταθεροποίηση, αποκατάσταση και μεταφορά των ασθενών στο χειρουργικό τμήμα αλλά και στην προσαρμογή των νοσηλευτικών τεχνικών στις ανάγκες των παιδιών.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν διευρύνει το θεωρητικό πεδίο γνώσεων και δεξιοτήτων που τους επιτρέπει να παρέχουν αποτελε-

σματική και ασφαλή προηγμένη νοσηλευτική φροντίδα σε ασθενείς που νοσηλεύονται σε χειρουργική κλινική νοσοκομείου ή προσέρχονται εκτάκτως στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών για άμεση περίθαλψη.

2.4.Δ.6 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΟΗΘΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Στην τελευταία μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν προηγμένες νοσηλευτικές πράξεις στη χειρουργική κλινική, στα εξωτερικά ιατρεία του χειρουργικού τομέα και στα επείγοντα περιστατικά μιας νοσοκομειακής μονάδας.

Στην εισαγωγή της υποενότητας, μέσω κλινικών και πρακτικών ασκήσεων, επιβεβαιώνεται ο καθοριστικός ρόλος των μελών της νοσηλευτικής ομάδας για την ομαλή κλινική έκβαση των ασθενών στον χειρουργικό τομέα καθώς και στην αντιμετώπιση εκτάκτων χειρουργικών περιπτώσεων. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην εκτέλεση πολλαπλών αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων που τους ανατίθενται και συνδράμουν στην ασφαλή φροντίδα των χειρουργικών ασθενών, όπως στην αντιμετώπιση επιπλεγμένου χειρουργικού τραύματος στα εξωτερικά ιατρεία ή στη χειρουργική κλινική. Παρέχεται επιπλέον η δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να ελέγχουν τον ειδικό εξοπλισμό των μηχανημάτων ως προς την αρτιότητά του και την καταλληλότητά του για άμεση χρήση. Όσον αφορά τη λειτουργία του σηπτικού χειρουργείου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι ικανοί/-ές να εφαρμόζουν ειδικές τεχνικές, όπως προηγμένες τεχνικές απολύμανσης και άσηπτης τεχνικής, παρακολούθηση και αξιολόγηση των χειρουργικών λοιμώξεων, πρόληψη και διαχείριση λοιμώξεων που σχετίζονται με καθετηριασμό και πλύση επιμολυσμένου τραύματος. Ιδιαίτερες κλινικές επισημάνσεις γίνονται στην προετοιμασία των ασθενών πριν από τη χειρουργική επέμβαση, την παροχή αναγκαίων πληροφοριών και την ψυχολογική υποστήριξή τους.

Στο τέλος της υποενότητας, που συμπίπτει και με το τέλος της μαθησιακής ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εκτιμούν τη σύνθετη και πολυδιάστατη νοσηλευτική φροντίδα στο ειδικό πεδίο της χειρουργικής νοσηλευτικής και της αντιμετώπισης επείγοντος χειρουργικού περιστατικού, έτσι ώστε να υιοθετούν ορθές πρακτικές για τη βέλτιστη παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαδάκη, Α. (2008). *Το χειρουργείο στη βασική νοσηλευτική εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
2. Σταυρίδου, Μ. Σ. (1998). *Νοσηλευτική τεχνική χειρουργείου*. Αθήνα: Εκδόσεις University Studio Press.
3. Τσίκος, Ν. & Καραγεωργοπούλου-Γραβάνη, Σ. (1999). *Πρακτική άσκηση νοσηλευτικής II* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Συμπληρωματικές

1. Baldonado, A., Williams, K. & Davis, D. (1999). *Γενική παθολογική και χειρουργική νοσηλευτική* (μτφρ. Μ. Τаланτοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Williams, P. (2021). *deWit's βασικές αρχές και δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας* (επιμ. Ε. Κοτρώτσιου), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
3. Proehl, J. A. (1999). *Επείγουσες νοσηλευτικές διαδικασίες* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και η βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων, αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων και τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές, αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, η μελέτη της εκάστοτε περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ. προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων, υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και η δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορεί να αξιοποιηθεί και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας *κοινότητας μάθησης*, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και μετά από αυτήν, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τον τρόπο μελέτης των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού και επαγγελματικών περιοδικών, της εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, όπως και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο και ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις, σχετικά με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης μπροστά σε απαιτήσεις και αναγκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και στους εργαστηριακούς χώρους του ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις που επισκέπτονται για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και στο επάγγελμα, αλλά και ευρύτερα, όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει,
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. ΠΔ 3046/304/1989, ΦΕΚ 59/Δ/3-2-1989), όπως ισχύει,
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318/Β/2015), όπως ισχύει,
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει,
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας, καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας για τους/τις καταρτιζόμενους/-ες καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους συνοψίζονται στις παρακάτω αρχές (ΚΕΕΛΠΝΟ, 2014, 2015):

- Στους/στις καταρτιζόμενους/-ες πρέπει να παρέχονται άρτιες συνθήκες για την εκπαίδευσή τους στους χώρους του ΣΑΕΚ ή στους χώρους εργαστηριακής και πρακτικής άσκησης, δηλαδή πρέπει να διατίθεται ο απαραίτητος εξοπλισμός, να προσφέρονται όλα τα απαραίτητα μέσα ατομικής προστασίας, να διενεργούνται δωρεάν οι ενδεδειγμένες ιατρικές πράξεις (π.χ. εμβολιασμοί, διαγνωστικές εξετάσεις κ.λπ.), να διεξάγονται τα σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα κ.ο.κ.,
- Οι καταρτιζόμενοι/-ες πρέπει να τηρούν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας, όπως αυτοί προβλέπονται από τον φορέα στον οποίο εκτελούν την εργαστηριακή ή πρακτική άσκησή τους ή από τον εργοδότη στην περίπτωση της μαθητείας (μέτρα υγιεινής, διαχείριση αποβλήτων, χειρισμός ασθενών και φορτίων, συμμόρφωση με το συνιστώμενο πρόγραμμα εμβολιασμών κ.λπ.),

- Οι καταρτιζόμενοι/-ες θα πρέπει να εκπαιδεύονται σχετικά με την εφαρμογή των πρωτοκόλλων και διαδικασιών που αφορούν τα ζητήματα υγείας και ασφάλειας που μπορεί να προκύψουν στις εγκαταστάσεις του ΣΑΕΚ και των μονάδων παροχής υπηρεσιών υγείας στο πλαίσιο της κατάρτισης,
- Σε περίπτωση ατυχήματος ή νοσήματος σχετιζόμενου με την κατάρτιση θα πρέπει να ενημερώνονται οι αρμόδιοι φορείς (ΣΑΕΚ και μονάδες υγείας) και αυτοί να προβαίνουν σε όλες τις προβλεπόμενες ενέργειες.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

Τα συνιστώμενα μέσα ατομικής προστασίας για τους/τις καταρτιζόμενους/-ες, ανάλογα με τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται, είναι (ΚΕΕΛΠΝΟ, 2014, 2015):

- Ιατρικά γάντια μιας χρήσεως (λάτεξ ή βινυλίου ή νιτριλίου),
- Προστατευτική ρόμπα ή ποδιά ή κοστούμι ή ολόσωμη φόρμα μιας χρήσεως, που χρησιμοποιείται επιπροσθέτως της καθημερινής στολής εργασίας (πλαστική ρόμπα, αποστειρωμένη ρόμπα, ολόσωμη φόρμα με κουκούλα κ.λπ.),
- Σκούφος,
- Μάσκες ιατρικής χρήσεως (απλές χειρουργικές, FFP2 και FFP3, ανάλογα με το είδος έκθεσης),
- Γυαλιά ή ασπίδες προσώπου για την οφθαλμική προστασία.

Η χρήση των παραπάνω μέσων εφαρμόζεται σε συνδυασμό με τις λοιπές συνιστώμενες προφυλάξεις (βασικές ή επαφής ή σταγονιδίων ή αερογενείς), ανάλογα με τη φύση του κινδύνου στον οποίο εκτίθεται ο/η καταρτιζόμενος/-η (ΚΕΕΛΠΝΟ, 2014). Για την τήρηση των συνιστώμενων κατά περίπτωση μέτρων και προφυλάξεων θα πρέπει να παρέχεται πλήρης και επαναλαμβανόμενη εκπαίδευση στους/στις καταρτιζόμενους/-ες.

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού κατά τη διάρκειά της οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των ΣΑΕΚ και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια, αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία,³ και αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8), ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκουμένου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

3 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Μέρος Δ' του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται:

- α) Φορείς προσωρινής απασχόλησης,
- β) Νυχτερινά κέντρα,
- γ) Φορείς παροχής καθαριότητας και φύλαξης,
- δ) Πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών,
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από το ΣΑΕΚ φοίτησης. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας, ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με αυτήν του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης ως «εκπαιδευτή στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η ίδιος/-α ο/η ασκούμενος/-η κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε, αλλά και τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση της Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' φοίτησης στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτήν, μπορούν πλέον να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής άσκησης της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία. Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκουμένων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης,
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά, αν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές,
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότης/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση,
4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ της μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης,

5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας,
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση, όπου απαιτείται, όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση, σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης, της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για σχετικό έλεγχο.
10. Υποβολή, μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης, του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοσή του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής άσκησης και του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος,

στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής άσκησης. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα προς την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπεύθυνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας» οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τομείς που σχετίζονται με τη νοσηλευτική σε φορείς/επιχειρήσεις, όπως δημόσιες και ιδιωτικές κινητές μονάδες προνοσοκομειακής φροντίδας, δημόσια και ιδιωτικά κέντρα παροχής προνοσοκομειακής φροντίδας, δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους όπου λειτουργούν κέντρα παροχής πρώτων βοηθειών (αθλητικά κέντρα, εργοστάσια, χιονοδρομικά κέντρα, πλοία κ.ά.), δημόσια και ιδιωτικά νοσηλευτικά κέντρα, δημόσια κέντρα υγείας, κέντρα αποκατάστασης, κινητές μονάδες υγείας, δημόσιες και ιδιωτικές μονάδες κατ' οίκον νοσηλείας και σε θέσεις εργασίας ως βοηθός νοσηλευτή/-τριας.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με αυτήν του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των πρακτικά ασκουμένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/-τριών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος του/της αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση, το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκουμένων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας και μάλιστα υπό πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι ασκούμενοι/-ες στην πρακτική άσκηση καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική και την επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης δίνεται η δυνατότητα στον/στην ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής και αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
A. «Εφαρμογή ατομικής προστασίας, αποστείρωσης και απολύμανσης κατά τη διενέργεια νοσηλευτικών παρεμβάσεων»	• Λήψη μέτρων υγιεινής και πρόληψης των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων, • Προετοιμασία και χρήση του αποστειρωμένου υλικού, • Εφαρμογή των τεχνικών ασηψίας και αντισηψίας στις νοσηλευτικές παρεμβάσεις, • Λήψη των μέτρων προφύλαξης κατά την είσοδο νέου/-ας ασθενούς, • Επιλογή των μέτρων για την ασφάλεια του χώρου.	• Μέσα ατομικής προστασίας (μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ποδονάρια, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης), • Υλικά αποστείρωσης, αντισηψίας και απολύμανσης, π.χ. διάλυμα ποβιδόνης – ιωδίου, • Συσκευές αποστείρωσης, π.χ. κλίβανοι.
B. «Ενημέρωση νοσηλευτικών εντύπων»	• Διαχείριση και καταγραφή των νοσηλευτικών εντύπων και βιβλίων, • Συμπλήρωση των διαφόρων εντύπων και βιβλίων, • Ενημέρωση από τα τηρούμενα νοσηλευτικά έντυπα και βιβλία.	• Μέσα ατομικής προστασίας (μπλούζα, παπούτσια, γάντια), • Νοσηλευτικά έντυπα, π.χ. βιβλίο λογοδοσίας, θερμομετρικό διάγραμμα.
Γ. «Παροχή πρώτων βοηθειών προνοσοκομειακά και ενδοноσοκομειακά σε τραυματία ή πάσχοντα/-ουσα» συνέχεια >>	• Εφαρμογή πρώτων βοηθειών στον τόπο του ατυχήματος, • Μεταφορά του τραυματία ή πάσχοντα/-ουσας με τον καταλληλότερο τρόπο ανάλογα με το πρόβλημα, • Εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης του τραυματία ή πάσχοντα/-ουσας στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) του νοσοκομείου, • Εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης του/της τραυματία κατά τη νοσηλεία του/της στο νοσοκομείο.	• Μέσα ατομικής προστασίας (μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης), • Υλικά νοσηλείας, π.χ. σεντ αλλαγής τραύματος, γάζες, • Ιατρικά όργανα, π.χ. ηλεκτροκαρδιογράφος, μόνιτορ,

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Γ. «Παροχή πρώτων βοηθειών προνοσοκομειακά και ενδονοσοκομειακά σε τραυματία ή πάσχοντα/-ους»		• Ιατρικές συσκευές, π.χ. χορήγησης ενδοφλεβίων διαλυμάτων, ογκομετρικές συσκευές, • Αυτόματος εξωτερικός απινιδωτής.
Δ. «Εφαρμογή σωστής χρήσης συσκευών για την άμεση αντιμετώπιση των επειγουσών περιστατικών»	• Εφαρμογή συσκευών για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών, • Συμμετοχή στις ειδικές νοσηλευτικές τεχνικές.	• Μέσα ατομικής προστασίας (μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης), • Ιατρικά όργανα, π.χ. ηλεκτροκαρδιογράφοι, μόνιτορ, • Ιατρικές συσκευές, π.χ. συσκευές χορήγησης οξυγόνου και ενδοφλεβίων διαλυμάτων, • Ιατρικά εργαλεία, π.χ. λαβίδες.
Ε. «Οργάνωση των μονάδων αντιμετώπισης επειγόντων περιστατικών» συνέχεια >>	• Εφαρμογή της διαλογής και καθοδήγησης των ασθενών που προσέρχονται στα ΤΕΠ, • Διαχείριση νομικών θεμάτων της επείγουσας νοσηλευτικής, • Έλεγχος του αποθέματος των υλικών στα ΤΕΠ, καταγράφοντας τις προμήθειες,	• Μέσα ατομικής προστασίας (μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης), • Ιατρικά έπιπλα, π.χ. κρεβάτι, κομοδίνο,

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Ε. «Οργάνωση των μονάδων αντιμετώπισης επειγόντων περιστατικών»	- Εφαρμογή τεχνικών Βασικής Υποστήριξης της Ζωής (BLS) και χρήσης αυτόματου εξωτερικού απινιδωτή, - Εφαρμογή των αρχών αντιμετώπισης του πολυτραυματία στα ΤΕΠ, - Αντιμετώπιση ασθενών με επείγοντα προβλήματα.	- Ιατρικός εξοπλισμός, π.χ. απινιδωτής, αυτόματος εξωτερικός απινιδωτής, - Ιατρικές συσκευές, π.χ. συσκευές χορήγησης οξυγόνου και ενδοφλεβίων διαλυμάτων.

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.Α • ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στον χώρο εργασίας τους θα χρησιμοποιούν τον ατομικό εξοπλισμό που θα τους χορηγηθεί (μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης), καθώς και τον αναγκαίο εξοπλισμό που σχετίζεται με τις συγκεκριμένες εργασίες (υλικά αποστείρωσης, αντισηψίας και απολύμανσης, π.χ. διάλυμα ποβιδόνης – ιωδίου, συσκευές αποστείρωσης, π.χ. κλίβανοι).

Αρχικά, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του/της οριζόμενου/-ης υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας στον χώρο εργασίας, θα ασκηθούν σε εργασίες που σχετίζονται με τη λήψη μέτρων υγιεινής για τη διατήρηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος στον χώρο εργασίας και την πρόληψη των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων. Η απασχόλησή τους μπορεί να επιτευχθεί σε συνεργασία με το νοσηλευτικό προσωπικό του χώρου, καθώς και μέσω της δοκιμής και αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Επιπλέον, συμμετέχουν σε ομάδα εργασίας για την προετοιμασία και τη χρήση του αποστειρωμένου υλικού, εφαρμόζοντας τις κατάλληλες διαδικασίες και τους χειρισμούς, προκειμένου να αποκτήσουν τις απαιτούμενες δεξιότητες.

Επίσης, όταν πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση, μέσω της παρατήρησης, αλλά και της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας ή της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής και αυτόνομης εκτέλεσης, εφαρμόζουν τεχνικές ασηψίας και αντισηψίας στις νοσηλευτικές παρεμβάσεις.

Επιπρόσθετα, αρχικά μέσω της παρατήρησης και στη συνέχεια μέσω της δοκιμής και αυτόνομης εκτέλεσης δύνανται να εκπαιδευτούν στη λήψη των απαιτούμενων μέτρων προφύλαξης κατά την είσοδο νέου/-ας ασθενούς τόσο για τον εαυτό τους όσο και για τους/τις υπόλοιπους/-ες ασθενείς, αλλά και για την προστασία του/της νεοεισερχόμενου/-ης ασθενούς. Τέλος, οργανώνουν και επιμελούνται την καθαριότητα του χώρου, απομακρύνοντας από το πεδίο εργασίας χρησιμοποιημένα υλικά, εργαλεία και αιχμηρά αντικείμενα, ακολουθώντας με ιδιαίτερη προσοχή τις κατάλληλες διαδικασίες πρόληψης ατυχημάτων και έκθεσης σε βιολογικά υγρά.

Παράλληλα, μεριμνούν για τον ορθό διαχωρισμό και την ασφαλή διαχείριση των αποβλήτων, εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής των χεριών, φροντίζουν για την απολύμανση ή/και αποστείρωση εργαλείων και επιφανειών και διασφαλίζουν τον έλεγχο και τη σωστή συντήρηση του εξοπλισμού.

Επιπλέον, εξοικειώνονται με τα μέτρα ασφάλειας του χώρου εργασίας, αναγνωρίζοντας πιθανούς κινδύνους, εφαρμόζοντας διαδικασίες πρόληψης και αντιμετώπισης ατυχημάτων και συμμορφούμενοι/-ες με τα ισχύοντα πρωτόκολλα υγιεινής και ασφάλειας.

5.1.B • ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στον χώρο εργασίας τους θα χρησιμοποιούν τον ατομικό εξοπλισμό που θα τους χορηγηθεί (μέσα ατομικής προστασίας: μπλούζα, παπούτσια, γάντια), καθώς και τον αναγκαίο εξοπλισμό που σχετίζεται με τις συγκεκριμένες εργασίες (νοσηλευτικά έντυπα, π.χ. βιβλίο λογοδοσίας, θερμομετρικό διάγραμμα).

Αρχικά, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και θα εφαρμόζουν αποτελεσματικά τους κανόνες της επαγγελματικής δεοντολογίας. Επίσης, μέσω της δοκιμής και αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα χρησιμοποιήσουν τεχνικές επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων και θα χειρίζονται ορθά τα νοσηλευτικά έντυπα, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ακολούθως, θα εφαρμόζουν τους γενικούς κανόνες επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας τους, προσέχοντας την προσωπική τους υγιεινή και τηρώντας τις απαιτούμενες προφυλάξεις για την αποφυγή μολύνσεων και τραυματισμών, χρησιμοποιώντας τα απαραίτητα μέσα ατομικής προστασίας, σύμφωνα με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας και τη σχετική νομοθεσία.

Επιπρόσθετα, θα συμμετέχουν στη διαχείριση και καταγραφή των διάφορων νοσηλευτικών εντύπων και βιβλίων που τηρούνται σε ένα νοσηλευτικό τμήμα, σε συνεργασία με το νοσηλευτικό προσωπικό και υπό την επίβλεψη και εποπτεία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλευτή/-τριας.

Επιπλέον, θα χειρίζονται και θα συμπληρώνουν τα διάφορα έντυπα και βιβλία σύμφωνα με τα διεθνή πρωτόκολλα, υπό την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας, ώστε να διασφαλίζουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας μέσω πρακτικής βασισμένης σε ενδείξεις και τυποποίησης των παρεχόμενων υπηρεσιών, περιορίζοντας τυχόν παρεκκλίσεις, λάθη και παραλείψεις, με κύριο άξονα την ασφάλεια του/της ασθενούς.

Τέλος, θα ενημερώνονται από τα νοσηλευτικά έντυπα και βιβλία που τηρούνται στο νοσηλευτικό τμήμα όπου διενεργείται η πρακτική τους άσκηση, με ταυτόχρονη τήρηση πρωτοκόλλων ασφαλείας και εμπιστευτικότητας, καθώς και πρωτοκόλλων προστασίας και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.

5.1.Γ • ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ ΠΡΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΑ/ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΑ ΣΕ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑ Ή ΠΑΣΧΟΝΤΑ/-ΟΥΣΑ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στον χώρο εργασίας τους θα χρησιμοποιούν τον ατομικό εξοπλισμό που θα τους χορηγηθεί (μέσα ατομικής προστασίας: μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης), καθώς και τον αναγκαίο εξοπλισμό που σχετίζεται με τις συγκεκριμένες εργασίες (υλικά νοσηλείας, π.χ. σετ αλλαγής τραύματος, γάζες, ιατρικά όργανα, π.χ. ηλεκτροκαρδιογράφοι, μόνιτορ, ιατρικές συσκευές, π.χ. συσκευές χορήγησης ενδοφλέβιων διαλυμάτων, ογκομετρικές συσκευές, αυτόματος εξωτερικός απινιδωτής).

Αρχικά, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα κληθούν να εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες στον τόπο του ατυχήματος, βάσει των οδηγιών που θα τους δοθούν από τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια τους. Βασικοί στόχοι αποτελούν η ακριβής αξιολόγηση των πασχόντων με σκοπό την εφαρμογή ορθής θεραπευτικής παρέμβασης στον τόπο του συμβάντος (ασθένειας ή ατυχήματος) μέχρι την άφιξη εξειδικευμένης βοήθειας.

Επίσης, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας τους, θα υλοποιούν τεχνικές ακινητοποίησης και μεταφοράς ασθενών που χρήζουν επείγουσας αντιμετώπισης, με τις απαιτούμενες τεχνικές για τη μεταφορά τραυματία ή πάσχοντα/-ουσας στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) του νοσοκομείου με τον καταλληλότερο τρόπο, ανάλογα με το πρόβλημα.

Ακολουθώντας, θα παρατηρούν ή και θα συμμετέχουν, υπό την καθοδήγηση του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας τους, στην εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης του τραυματία ή πάσχοντα/-ουσας στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) του νοσοκομείου.

5.1.Δ • ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΩΣΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στον χώρο εργασίας τους θα χρησιμοποιούν τον ατομικό εξοπλισμό που θα τους χορηγηθεί (μέσα ατομικής προστασίας: μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης), καθώς και τον αναγκαίο εξοπλισμό που σχετίζεται με τις συγκεκριμένες εργασίες, δηλαδή ιατρικά όργανα (π.χ. ηλεκτροκαρδιογράφοι, μόνιτορ), ιατρικές συσκευές (π.χ. συσκευές χορήγησης οξυγόνου, ενδοφλέβιων διαλυμάτων) και ιατρικά εργαλεία (π.χ. λαβίδες).

Αρχικά, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα ενημερώνουν άμεσα τους/τις προϊστάμενους/-ες τους για κάθε περιστατικό που λαμβάνει χώρα στον τομέα της αρμοδιότητάς τους, βάσει των οδηγιών που θα τους δοθούν από τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια τους. Αυτό περιλαμβάνει την άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση οξέων περιστατικών και έκτακτων συμβάντων στον κατάλληλο χρόνο και στον κα-

τάλληλο τόπο, χρησιμοποιώντας τον ατομικό τους εξοπλισμό (μέσα ατομικής προστασίας, όπως μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης).

Επίσης, καθώς τα ΤΕΠ καλούνται καθημερινά να αντιμετωπίσουν επείγοντα περιστατικά υγείας, που από τη φύση τους είναι απογραμμάτιστα και μη προβλέψιμα, θα πρέπει να συνδυάζουν την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, τον κατάλληλο εξοπλισμό καθώς και το εξειδικευμένο έμπυχο δυναμικό που απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση η παροχή άμεσης και ποιοτικής επείγουσας φροντίδας. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας τους, θα ασκηθούν στην εφαρμογή συσκευών για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών.

Επίσης, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας τους, θα συμμετέχουν στις ειδικές νοσηλευτικές τεχνικές για την παροχή φροντίδας σε τραυματίες και ασθενείς. Για να είναι κατάλληλη η παροχή φροντίδας, με την έννοια της ορθής και αποτελεσματικής παρέμβασης, απαιτείται επαρκές και καλά εκπαιδευμένο προσωπικό, σύγχρονο εξοπλισμό, κατάλληλο περιβάλλον εργασίας και, τέλος, σύνδεση όλων των κρίκων στην αλυσίδα παροχής άμεσης φροντίδας.

5.1.E • ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στον χώρο εργασίας τους θα χρησιμοποιούν τον ατομικό εξοπλισμό που θα τους χορηγηθεί (μέσα ατομικής προστασίας: μπλούζα, παπούτσια, σκούφος, αποστειρωμένα γάντια, γυαλιά ή προσωπίδα, ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης), καθώς και τον αναγκαίο εξοπλισμό που σχετίζεται με τις συγκεκριμένες εργασίες, δηλαδή ιατρικά έπιπλα (π.χ. κρεβάτι, κομοδίνο), ιατρικός εξοπλισμός (π.χ. απινιδωτής, αυτόματος εξωτερικός απινιδωτής) και ιατρικές συσκευές (π.χ. συσκευές χορήγησης οξυγόνου, ενδοφλέβιων διαλυμάτων).

Αρχικά, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, με βάση τις οδηγίες που θα τους δοθούν από τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια τους, θα εφαρμόζουν τη διαλογή και καθοδήγηση των ασθενών που προσέρχονται στα ΤΕΠ. Η επείγουσα αντιμετώπιση αποτελεί βασική αρχή ανάπτυξης όλων των συστημάτων υγείας διεθνώς. Συνοδοιπόροι στην επίτευξη του παραπάνω στόχου βρίσκονται τα συστήματα επείγουσας προνοσοκομειακής φροντίδας με τα Τμήματα Επείγοντων Περιστατικών (ΤΕΠ) των νοσοκομείων. Η λειτουργική αποστολή ενός σύγχρονου ΤΕΠ περιλαμβάνει πρωτίστως την υποδοχή, τη σταθεροποίηση, τη θεραπευτική αντιμετώπιση και την έξοδο των ασθενών που προσέρχονται στο τμήμα και οι οποίοι είναι δυνατόν να παρουσιάζουν μια μεγάλη ποικιλία επειγουσών, αλλά και μη επειγουσών καταστάσεων. Η έγκαιρη αναγνώριση των ασθενών που είναι σε επείγουσα κατάσταση και η κατεύθυνσή τους προς τον κατάλληλο χώρο φροντίδας του ΤΕΠ αποτελεί τη λυδία λίθο για την αποτελεσματική

παροχή επείγουσας φροντίδας και τη βέλτιστη κατανομή των πόρων στο σύνολο των περιπτώσεων του τμήματος. Βασικό εργαλείο προς τον σκοπό αυτόν είναι η υιοθέτηση διαδικασιών κατηγοριοποίησης-διαλογής των περιστατικών (triage).

Επίσης, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας τους, θα εξοικειωθούν με νομικά θέματα της επείγουσας νοσηλευτικής. Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση και τον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων των σχετικών νόμων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Στις επείγουσες περιπτώσεις ή όπου υπάρχει αντικειμενική αδυναμία και συντρέχει άμεση, απόλυτη και κατεπείγουσα ανάγκη παροχής ιατρικής φροντίδας, δεν ζητείται ενυπόγραφη συγκατάθεση.

Επιπρόσθετα, θα παρατηρούν ή και θα συμμετέχουν, υπό την καθοδήγηση του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας τους, στον έλεγχο του αποθέματος των υλικών στα ΤΕΠ, καταγράφοντας τις προμήθειες.

Ακολούθως, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας τους, θα εφαρμόζουν τις κατάλληλες τεχνικές Βασικής Υποστήριξης της Ζωής (BLS) και χρήσης αυτόματου εξωτερικού απινιδωτή. Αυτό περιλαμβάνει την αναγνώριση και αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων υγείας και τη διαχείριση περιστατικών έκτακτης ανάγκης που χρήζουν Βασικής Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης με την υλοποίηση του συστήματος αξιολόγησης ABCD.

Επίσης, θα εκπαιδεύουν, αρχικά μέσω της παρατήρησης του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλευτή/-τριας ή και του/της εκπαιδευτή/-τριας και στη συνέχεια υπό την επίβλεψη, στην εφαρμογή των αρχών αντιμετώπισης του πολυτραυματία στα ΤΕΠ.

Τέλος, θα παρατηρούν ή και θα συμμετέχουν, υπό την καθοδήγηση του/της υπεύθυνου/-ης εκπαιδευτή/-τριας τους, στη διαχείριση και αντιμετώπιση ασθενών με επείγοντα προβλήματα στον χώρο του ΤΕΠ.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στη μαθησιακή διαδικασία και περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτή-

των που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης, ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων, να εμπλέκει τον/την εκπαιδευόμενο/-η σε νέες εμπειρίες και να τον/την εισαγάγει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας, αποτελώντας επαγγελματικό πρότυπο. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας που παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών ρόλων/θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα, όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτούνται, τις συνθήκες υπό, τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation) κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνά διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και κατά συνέπεια τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνιστάται για ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση, καθώς απαιτείται χρόνος και άρα ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του/της το εξάμηνο υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

A | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

4η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας και Θράκης. (2014). *Λήψη ζωτικών σημείων σε ενήλικες*. Ανακτήθηκε από: https://www.4type.gr/uploads/e_paper/beltiosi/nos-prot/Lipsi_zwtikwn_simeiw_n_se_enilikes.pdf

Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και χειρουργική κλινική νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Αθανάτου, Ε. Κ. (2008). *Κλινική νοσηλευτική. Βασικές και ειδικές νοσηλείες*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.

Αποστόλου, Θ. & Χατζηπροδρομίδου, Ι. (2021). *Πρώτες βοήθειες στις επιστήμες υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρas.

Αρβανιτίδου-Βαγιωνά, Μ. (2009). *Κοινωνική και προληπτική ιατρική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Ασκητοπούλου, Ε. & Παπαϊωάννου, Α. (2015). *Εγχειρίδιο αναισθησιολογίας και περιεγχειρητικής φροντίδας*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.

Βερέττας, Δ. Α. (2010). *Επιλεγμένα θέματα ορθοπαιδικής χειρουργικής και τραυματολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Baldonado, A., Williams, K. & Davis, D. (1999). *Γενική παθολογική και χειρουργική νοσηλευτική* (μτφρ. Μ. Ταλάντοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Butterworth, J. F., Mackey, D. C. & Wasnick, J. D. (2018). *Morgan και Mikhail κλινική αναισθησιολογία* (επιμ. Σ. Λακουμέντα), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. (2018). *Οδηγός Σπουδών. Ειδικότητα: Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας. Κωδικός: 27-00-11-1. Έκδοση: Α΄, Σεπτέμβριος 2018.* Αθήνα: Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. Ανακτήθηκε από: https://gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/55.%CE%92%CE%9F%CE%97%CE%98%CE%9F%CE%A3_%CE%9D%CE%9F%CE%A3%CE%97%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3_%CE%A4%CE%A1%CE%91%CE%A5%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. (2018). *Οδηγός Σπουδών. Ειδικότητα: Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας. Κωδικός: 27-00-10-1. Έκδοση: Α΄.* Αθήνα: Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. Ανακτήθηκε από: <https://www.dypa.gov.gr/storage/katartisi/iek/odighi-spydwn-2023-2024/3-bohthos-noshleftikhs-genikhs-noshlias.pdf>

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. (2018). *Οδηγός Σπουδών. Ειδικότητα: Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας. Κωδικός: 27-00-14-1. Έκδοση: Α΄, Σεπτέμβριος 2018.* Αθήνα: Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. Ανακτήθηκε από: https://www.gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/60.%CE%92%CE%9F%CE%97%CE%98%CE%9F%CE%A3_%CE%9D%CE%9F%CE%A3%CE%97%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3_%CE%9C%CE%9F%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A9%CE%9D_%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3_%CE%98%CE%95%CE%A1%CE%91%CE%A0%CE%95%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. (2018). *Οδηγός Σπουδών. Ειδικότητα: Διασώστης – Πλήρωμα Ασθενοφόρου. Κωδικός: 27-00-16-1. Έκδοση: Α΄, Μάιος 2018.* Αθήνα: Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. Ανακτήθηκε από: <https://www.dypa.gov.gr/storage/katartisi/iek/odighi-spydwn-2023-2024/10-diasosths-plhroma-asthenoforu.pdf>

Γενικό Νοσοκομείο «Βενιζέλειο-Πανάνειο». (2022/2023). *Κανονισμός λειτουργίας κεντρικής αποστείρωσης.* Ανακτήθηκε από: <https://www.venizeleio.gr/wp-content/uploads/2023/04/%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%9A%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%91%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%AF%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82.pdf>

- Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική θεωρία – εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ. Τομέας υγείας – πρόνοιας – ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Γρίβας, Θ. (1996). *Ορθοπαιδική και τραυματολογική νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Christine, C., Berdell, F. & Gerard, T. (2017). *Εισαγωγή στη μικροβιολογία* (μτφρ. Ν. Σπανάκης), (2η έκδοση). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Δετοράκης, Ι. (2003). *Βασικές αρχές υγιεινής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- DeWit, S. C. (2001). *Βασικές αρχές και δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας* (επιμ. Ε. Κοτρώτσιου). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Duke, J. (2007). *Secrets αναισθησιολογίας* (επιμ. Γ. Κωστοπαναγιώτου-Γερολουκά). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Edwards, D. J. & Dandy, D. J. (2010). *Βασική ορθοπαιδική και τραυματολογία* (επιμ. Δ. Κορρές & Θ. Α. Ξενάκης), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- ΕΤΕ/ΙΕΚ. (χ.χ.). *Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας*. Ανακτήθηκε από:
<https://eteiek.gr/%CE%B2%CE%BF%CE%B7%CE%B8%CF%8C%CF%82-%CE%BD%CE%BF%CF%83%CE%B7%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%CF%82/>
- Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας. (2017). *Εγχειρίδιο πρώτων βοηθειών*. Αθήνα: ΕΚΑΒ, Τμήμα Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε από:
<https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>
- Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας. (2020). *Εφαρμογή μέτρων ατομικής προστασίας*. Αθήνα: ΕΟΔΥ.
- Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. (2007). *Εθνικό συνταγολόγιο*. Αθήνα: Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. Ανακτήθηκε από: <https://old.eof.gr/web/guest/gnf>
- Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

- Fraise, A. P., Maillard, J.-Y. & Sattar, S. (2020). *Αρχές και μέθοδοι απολύμανσης, συντήρησης και αποστείρωσης* (μτφρ. Κ. Ντελέζος κ.ά.), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Gilroy, A. M. (2020). *Ανατομία του ανθρώπου* (2η έκδοση), (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Greenstein, B. & Gould, D. (2016). *Trounce κλινική φαρμακολογία για νοσηλευτές* (επιμ. & μτφρ. Γ. Βόσνιακ) (18η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Θάνου, Ν., Νικολοπούλου-Ντέρου, Ε. & Τσιγάρα, Ε. (χ.χ.). *Υγιεινή-микροβιολογία – Α΄ ΕΠΑ.Λ. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»*. Ανακτήθηκε από:
https://blogs.sch.gr/1epal-lavriou/files/2019/09/24-0533_YGIEINI-MIKROBIOLOGIA_%CE%91-%CE%9C%CE%95%CE%A1%CE%9F%CE%A3-%CE%9A%CE%95%CE%A6-1-7.pdf
- Ιατράκης, Γ. & Αντωνίου, Ε. (2016). *Πρώτες βοήθειες – Επείγουσες καταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεσμός.
- Kibble, J. D. & Halsey, C. R. (2018). *Συνοπτική φυσιολογία του ανθρώπου* (μτφρ. Π.-Α. Μολυβδάς κ.ά.). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Κατρίτση, Ε. Δ., Κελέκη, Δ. Α. & Κούβελα, Η. Δ. (2007). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου.
- ΚΕΕΛΠΝΟ. (2015). *Οδηγίες για τη σύνταξη του εσωτερικού κανονισμού πρόληψης και ελέγχου λοιμώξεων σε χώρους παροχής υπηρεσιών υγείας*.
- Κούκια, Ε. (2014). *Ψυχιατρική νοσηλευτική, νοσηλευτική ψυχικής υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Κούκια, Ε. (2018). *Αρχές ψυχιατρικής νοσηλευτικής, νοσηλευτική ψυχικής υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Υγείας, Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών. (2024). *Κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες – αποστείρωση* (2η έκδοση). Λευκωσία: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών. Ανακτήθηκε από:
https://publications.gov.cy/en/assets/user/publications/2024/2024_013/HTML/71/#zoom=true

- Karutz, H. & von Buttlar, M. (2015). *Πρώτες βοήθειες* (επιμ. Λ. Κουρκούτα). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Λαμπίρης, Η. Ε. (2007). *Ορθοπαιδική και τραυματολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Λεμπέση, Ε., Μπερκ, Α., Σταθαρού, Α. & Γκόνη, Μ. (2015). *Η συμβολή της νοσηλευτικής στην ψυχιατρική θεραπευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική-χειρουργική νοσηλευτική. Κριτική σκέψη κατά τη φροντίδα του ασθενούς (τόμος Α')*, (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Lynn, P. (2011). *Κλινικές νοσηλευτικές δεξιότητες και νοσηλευτική διεργασία* (μτφρ. Π. Διαμαντόπουλος κ.ά.). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Μάνος, Ν. (1997). *Βασικά στοιχεία κλινικής ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Μαρβάκη, Χ., Κοτανίδου, Α. & Καλογιάννη, Α. (2012). *Επείγουσα νοσηλευτική. Επίτομο*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Μιτάκης, Μ. & Παπανικήτας, Α. (2007). *Αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις του φαρμάκου*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαρμακευτικός Κόσμος.
- Μουρτζίνη-Στάππα, Μ. (2007). *Αγωγή υγείας. Βασικές αρχές – σχεδιασμός προγράμματος*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων. Ανακτήθηκε από: https://dipe-a-athin.att.sch.gr/0303_Agogi_ygeias.pdf
- Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (2009). *Πρώτες βοήθειες και πρακτική θεραπευτική συνήθων καταστάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Μπαρμπούνη, Α. (2022). *Εμβόλια και εμβολιασμοί*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Μπελτέ, Ο. Α. (2015). *Φαρμακευτική τεχνολογία I & II. Μαθήματα για βοηθούς φαρμακείου*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

- Μπελτέ, Ο. Α. (2015). *Συνταγολογία – Νομοθεσία – Βιβλία φαρμακείου* (αναθεωρημένη έκδοση 24-0637, 2022). Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- McKinney Slone, E., Rowen James, S., Murray Smith, S., Nelson, K. A. & Ashwill Weiler, J. (2020). *Παιδιατρική νοσηλευτική. Θεμελιώδεις αρχές της φροντίδας υγείας του παιδιού*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Miller, M. (2017). *Review ορθοπαιδικής* (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος), (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Moore, K. L., Dalley, A. F. & Agur, A. M. R. (2012). *Κλινική ανατομία* (επιμ. Ν. Θαλασσινός κ.ά.), (2η ελλην. έκδοση). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Ντέρος, Κ. & Δίκη, Ε. (χ.χ.). *Χειρουργική – Γ' ΕΠΑ.Λ. Ειδικότητα: Βοηθών νοσηλευτών*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/5277/24-0235-02_Cheirurgiki_G-EPAL_Vivlio-Mathiti/
- Ξηρουχάκη, Ε. Η. (2000). *Υγιεινή και επιδημιολογία στο χώρο του νοσοκομείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
- Οδηγός Φαρμάκων Γαληνός. (χ.χ.). *Οδηγός φαρμάκων Γαληνός*. Ανακτήθηκε από: <https://www.galinos.gr>
- Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. (2013). *Παθολογική χειρουργική νοσηλευτική* (τόμοι 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Παπαδάκη, Α. (2008). *Το χειρουργείο στη βασική νοσηλευτική εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.
- Παπαδάκης, Α. & Κουφάκης, Ε. (2020). *Διαδικασίες καθαρισμού, απολύμανσης και αποστείρωσης επιφανειών, χώρων, αντικειμένων*. Ηράκλειο: Επιμελητήριο Ηρακλείου.
- Παπαγεωργίου, Δ., Καλογιάννη, Α. & Κοτανίδου, Α. (2015). *Επείγουσα νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2021). *Βασική νοσηλευτική. Θεωρία, εκπαίδευση, εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Παπαλεξανδρής, Σ. (2012). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Ανακτήθηκε από:
https://imegseevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf

Πατηράκη, Ε. (2016). *Ενότητα Β: Εξελίζεις στην επιστημονική μέθοδο οργάνωσης και τεκμηρίωσης της νοσηλευτικής φροντίδας. Σημειώσεις σεμιναρίου*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Διδρυματικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης για Νοσηλευτές. Ανακτήθηκε από: http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/10960/2100_ENOTHTA%20CE%92%20%281%29.pdf

Προβελέγγιος, Σ. (2005). *Βασικές γνώσεις ορθοπαιδικής. Νοσηλευτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Pappas, A., Hollingsworth, A. & Livingston, J. (2006). *Μαιευτική και γυναικολογική νοσηλευτική* (μτφρ. Δ. Μαστρογιάννης). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Perry, A. G. (2011). *Βασική νοσηλευτική και κλινικές δεξιότητες* (μτφρ. Ε. Μ. Τσαρούχα). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Proehl, J. A. (1999). *Επείγουσες νοσηλευτικές διαδικασίες* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Ραγιά, Α. (2009). *Νοσηλευτική ψυχικής υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Σαχίνη, Α. & Πάνου, Μ. (2011). *Παθολογική και χειρουργική νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Σταυρίδου, Μ. Σ. (1998). *Νοσηλευτική τεχνική χειρουργείου*. Αθήνα: Εκδόσεις University Studio Press.

Συλλογικό έργο. (2015). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμεωνίδης, Π. (1996). *Ορθοπαιδική. Κακώσεις και παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος* (2η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Schua, R. & Sefrin, P. (2021). *Εγχειρίδιο επειγόντων περιστατικών* (επιμ. Ι. Κιουμής), (8η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου* (επιμ. Μ. Κ. Αλμπάνη κ.ά.). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

- Simpson, P. & Popat, M. (2017). *Κατανοώντας την αναισθησιολογία: αρχές και κλινική προσέγγιση* (επιμ. Γ. Γερολουκά-Κωστοπαναγιώτου). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Solomon, L., Warwick, D. & Nayagam, S. (2007). *Arley's σύγχρονη ορθοπαιδική και τραυματολογία* (μτφρ. Π. Βούλγαρης & Ο. Παξινός). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Sprigings, D. & Chambers, J. (2014). *Επείγουσα ιατρική: Πρακτικός οδηγός για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών* (επιμ. Κ. Ν. Ακριτίδης), (4η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Swales, K. & Bulstrode, C. (2016). *Ρευματολογία, ορθοπαιδική και τραυματολογία με μια ματιά* (επιμ. Δ. Κορρές), (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Sweet, V. (2021). *Επείγουσα νοσηλευτική: Core curriculum* (επιμ. Θ. Κατσούλας κ.ά.). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Τεσσαερομάτη, Χ., Ξενίας, Π. & Λαμπροπούλου, Α. (2015). *Φαρμακολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ. Τομέας υγείας, πρόνοιας, ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Τσολακίδης, Γ., Μοστράτου, Ε., Αθανασόπουλος, Ι. & Σπύρου, Σ. (2016). *Εγχειρίδιο αντιμετώπισης επειγόντων περιστατικών*. Αθήνα: 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας.
- Τσίκος, Ν. & Καραγεωργοπούλου-Γραβάνη, Σ. (1999). *Πρακτική άσκηση νοσηλευτικής II* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Taylor, C., Lillis, C. & LeMone, P. (2006). *Θεμελιώδεις αρχές της νοσηλευτικής: η επιστήμη και η τέχνη της νοσηλευτικής πρακτικής* (επιμ. Χ. Λεμονίδου & Ε. Πατηράκη), (τόμοι Α΄-Γ΄). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων. (2013). *Εγχειρίδιο ασφάλειας και υγιεινής τροφίμων*. Αθήνα: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

- Υπουργείο Υγείας. (2023). *Εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών παιδιών & εφήβων 2023*. Αθήνα: Υπουργείο Υγείας. Ανακτήθηκε από:
<https://www.moh.gov.gr/articles/health/dieythynsh-dhmosias-ygieinhs/emboliasmoi/ethniko-programma-emboliasmwn-epe-paidiwn-kai-efhbwn/11252-programma-emboliasmwn-paidiwn-efhbwn-2023>
- Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και κλινικές δεξιότητες στη νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- ΦΕΚ 167/Α/25-7-2001. Προεδρικό Διάταγμα 216/2001. *Κώδικας νοσηλευτικής δεοντολογίας*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΦΕΚ 193/Α/17-9-2013. Νόμος 4186/2013. *Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις*.
- Williams, P. (2021). *deWit's βασικές αρχές και δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας* (επιμ. Ε. Κοτρώτσιου), (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Χατζημπούγιας, Ι. (2019). *Στοιχεία ανατομικής του ανθρώπου*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροτόντα.
- Χατζηπέτρου, Μ., Μπελετσιώτη, Χ. & Σωτηροπούλου, Α. (2024). *Οδηγός κατάρτισης στην ειδικότητα: Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης.
- Χατζηπαναγιώτου, Σ. Π. & Λεγάκης, Ν. Σ. (2017). *Τα μικρόβια και ο άνθρωπος. Ένα βιβλίο-γνωριμία με τον κόσμο των μικροβίων, για όλους* (2η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελματιών* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων «Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας «Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

